Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 5 — Ljubljana, nedelja 5. januarja 1941 — Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor, Grajski trg št. 7 — Telefon 2455

Podružnica Celje, Kocenova ulica 2 — Telefon št. 190

Računi pri poštni ček. zavodih: Ljubljana št. 17 749

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 30 din. Za inozemstvo 50 din

Uredništvo: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo

Srečen Božič vsem naročnikom in čitateljem pravoslavne vere! „JUTRO"

★

Zaradi dvojnega praznika izide ponedeljska izdaja »Jutra« v torek, redno »Jutro« pa v sredo. Ponedeljsko izdajo bomo poslali na ogled tudi nekaterim, ki na njo se niso naročeni.

Zlomljene tradicije

Nevojni svet je ob prehodu v novo leto mnogo razglabljal zlasti o vojnih izgledih. Vojni položaj pa je sila nenavaden, kakor je neobičajna tudi politična razporedba sil. Vzemimo največjo neobičajnost, vlogo Velike Britanije. S leta v Evropi so potekala, a domala vedno so kazala Anglijo v drugačnih pogojih in konstelacijah nego letos. Velika Britanija je bila vajena, da se je udeleževala vojn vedno v koalicijah, pa še pri tem je bilo navadno tako, da je prispevala največ le denarna sredstva. Pogosto so se zato vpraševali, koga finansira London in na kateri strani je angleška politika, čeprav je šlo za vojni spopad, v katerem Anglija ni bila neposredno udeležena. Saj je veljalo za staro, ukoreninjeno tradicijo, da je bistvo britanske politike v medsebojnem izigravanju evropskih sil, ki naj bi pomagale Veliki Britaniji, da bi obdržala svoje samostojne pozicije.

Bistveno drugačna je današnja situacija. Anglija je morala prevzeti nase glavno borbo, morala se je uživeti v položaj, da je takorekoč brez koalicije, zakaj kar ji danes pomagajo v pravi vojni borbi zavezniki, komaj prihaja v poštev. Pri tem ne gre morda samo za majhno premaknitev v razmerju sil, tudi ne za politično pripadnost te ali one dežele, ležeče daleč kje za morji, ali za prestižno vprašanje. Ne za vse gre, za obstoj imperija, za veliko vprašanje, ali bo britanska »Commonwealth«, britanska skupnost, obstojala še dalje v svoji sedanji, v stoletjih nastali celoti ter obdržala na oceanih svoj prevladujoči položaj. Od Napoleonovih vojn svet še ni videl podobne konstelacije, pa še takrat je bila Velika Britanija manj osamljena in manj ogrožena, dasi so ji bile takrat francoske pomorske sile večkrat zelo opasne. Toda ogrožanja v zraku in s pomočjo raznih motoriziranih pripomočkov še ni bilo.

Druga izrednost je položaj Rusije. Več ko sto let je veljalo v Evropi pravilo, da sta si Anglija in Rusija od narave postavljena nasprotnika, ki bo med njima morala gigantska borba odločiti o vprašanju, komu naj pripade vodstvo kontinenta. Namesto te tolikokrat prerokovane in napovedovane vojne pa vidimo, kakor danes naslednica stare carske Rusije mirno, dasi čuječe stoji ob strani, medtem ko je Anglija sredi krvave vojne. Ona ista Rusija, ki jo je bil svet vajen gledati med glavnimi činitelji evropskih koalicij.

Prav tako je desetletja in desetletja svet napovedoval velik spopad med slovanstvom in germanstvom. Politiki so rešetali statistične podatke in naslanjajoč se nanje prerokovali Evropi, da bo morala velika vojna odločiti o tem, kako naj se slovanstvu zapre pot do odločilne ekspanzije. Nič takega se ni zgodilo. Dejansko je samo Poljska v vojni. Ves ostali slovanski svet stoji ob strani, ako pustimo v nemar Čehe in Slovake, v nevtralnem zadržanju, medtem ko se Nemci in Angleži, ki se po starem šolskem receptu oboji štejejo med Germane, bijejo med seboj na življenje in smrt.

Še nedavno je veljalo za pravilo da med Angleži in Italijani ne more biti vojne, češ: nikdar v zgodovini je ni bilo in k tradiciji spada, da se države s pomorskim položajem ne bore med seboj. Tudi tu je tradicija doživela temeljit poraz, podobno kot prizadevanje, da se v politiki oživi latinsko posestrimstvo. Vojna med Francijo in Italijo je bila prav tako novost, kakor med Italijo in Anglijo, kljub temu, da bi po tradiciji bilo pričakovati drugačno razmerje.

Staro pravilo trdi, da so koalicijske vojne vedno trpele na needinosti med zavezniki. Često se je vojna zavlekla brez primere bolj dolgo in je potekala brez odločitev, ker zavezniki ali drug drugemu niso zaupali ali pa so prizadevali, da glavno breme vojni žrtev prelože na ramena pomočnikov. Saj so tudi neuspehe francosko-britanske koalicije v prvih desetih mesecih sedanje vojne vsaj deloma pripisovali neenotnosti vodstva in zapašanju na zaveznika. Sedaj se je položaj spremenil. Anglija je ostala brez zaveznikov, vsaj dejansko, zakaj vojno sodelovanje Grčije in preostalih bojnih sil je treba vzeti v račun na poseben način.

Letošnja novoletna premišljevanja so se marsikje ustavljala prav na naznačenih nasprotjih. Poudarjala so, da pomeni sedanja vojna zares nenavadno izredan dogodek v zgodovini sveta. Ta izrednost je letos še mnogo bolj očitna nego je bila, vzemimo, v prvih mesecih lanskega leta. Toda mnogi so ob tej priliki celo naglašali, da glede velikega navzkrižja z evropsko tradicijo še ni izrečena zadnja beseda in še ni zaključena sodba. Francija je sicer premagana, toda materialne in ljudske sile ter obrožena moč njenega kolonialnega imperija ji dajejo nepričakovano oporo in omogočajo jačenje njene pozicije.

Še bolj zavozlana je stvar z ruskim zadržanjem. Te dni so zapisali ob komentiranju Rooseveltovega govora, da si Moskva za nobeno ceno ne bo dala kvariti svojega nevtralnega stališča, dokler ne bodo mobilizirane britanske sile do zadniega moža in dokler se tudi Amerika ne bo angažirala vse drugače nego se je do sedaj.

V vzhodni Aziji pa bi mogli doživeti, da se proti vsej tradiciji Japonska angažira v vojni zoper Veliko Britanijo. Skratka, na vseh koncih so še odprte možnosti novega razvoja, možnosti, ki bi mogle v smislu starih tradicij ali zoper nje usodno vplivati na glavne vojne odločitve.

Kriza Petainove Francije

Zakaj se je maršal Petain odločil za ustanovitev triumvirata — Nemčija bo v kratkem zahtevala od Petaina jasnega odgovora, ali hoče ali noče sodelovati z njo po njenih željah — Zasedba nezasedene Francije, ali sestavitev nove vlade v Parizu ali kje drugje

London, 4. jan. j. (AFI) Znani publicist Pertinax, diplomatski sotrudnik agencije AFI, sodi, **da je bodoče ustoličenje triumvirata v Franciji eden izmed poizkusov maršala Petaina rešiti probleme, ki so nastali v vodstvu Francije z Lavalovo izločitvijo.** Pierre Laval ni bil samo francoski zunanji minister, marveč hkrati tudi podpredsednik vlade in izbrani naslednik državnega šefa maršala Petaina. Zdaj je videti da se je Petain odločil, da ne bo imel več določenega naslednika, marveč da bo vlada po potrebi njegovega naslednika sama izbrala in sicer z večino glasov. Prav tako v bodoče tudi ne bo več mesta vladnega podpredsednika. Eden izmed članov bodočega triumvirata, **admiral Darlan, ki se je že l. 1938 potegoval za mesto šefa francoskega generalnega štaba bo nedvomno najmočnejša osebnost v tej trojici.** General Huntzinger in Flandin sta že skoraj dokončno izbrana kot Darlanova tovariša in triumvirat morda ni ustoličen edino še zaradi tega, ker general Huntziger okleva prevzeti velike odgovornosti, ki se s tem vsakemu članu triumvirata nalagajo.

Kar se tiče osebnosti Flandina, je znano, da so proti njemu naperjene razne obdolžitve, vendar ga je maršal Petain moral vzeti v kombinacijo triumvirata kot uslugo Nemčiji v zameno za Lavala. **Vprašanje je le, ali bodo Nemci sporazumni z nameravano preosnovo francoskega režima. Resnica je pač ta, da bi mogel samo Laval končno doseči takšno sodelovanje med Francijo in Nemčijo, kakršno si Nemčija želi v svojih vojnih načrtih proti Veliki Britaniji. Niti Darlan niti Flandin v tem pogledu Lavala ne moreta nadomestiti. Nemčija mora računati s tem, da bo Francija v bodoče pod novim režimom še bolj nedostopna za vprašanja francoskih oporišč in francoske industrije, ki naj bi delala za nemško armado.**

Tako po informacijah iz Francije kakor tudi iz Nemčije je treba v najkrajšem času pričakovati, **da bo Nemčija od Petaina zahtevala nedvoumen dokončni odgovor, ali hoče ali noče sodelovati z Nemčijo. Šele tedaj bo v francoski vladi izbruhnila resnična kriza, ki se je pričela z izločitvijo Lavala.** Nemčija razpolaga proti Franciji z močnim orožjem: popolno zasedbo Francije.

Toda hkrati mora Nemčija računati tudi še z generalom Weygandom ter z drugimi francoskimi vojaškimi osebnostmi v Afriki in Siriji, ki se najbrže ne bi izrekli sporazumne s tako zasedbo. **Zato je bolj verjetno, da Nemčija niti v skrajnem primeru, da bi Petain odrekel sodelovanje, ne bo zasedla vsega francoskega ozemlja, marveč bo raje poizkušala v Parizu ali kje drugod sestaviti novo francosko vlado, ki bi delala po nemških željah.** Slednjič bodo Nemci nedvomno računali tudi s francoskim javnim mnenjem, ki bi iz Francije v primeru take zasedbe napravilo samo deželo pasivnega odpora, ki bi bil Nemčiji ne v pomoč, temveč v težko dodatno breme.

Zakaj je odstopil Baudoin

Curih, 4. jan. j. (SDA) Po informacijah iz zanesljivih virov v Vichyju je podal minister Baudoin ostavko na svoj položaj prvenstveno iz osebnih razlogov, ker ni bil zadovoljen s svojim položajem v sedanji vladi. Kakor zatrjujejo z neke strani, pa je Baudoin odstopil v glavnem zaradi tega, da bi prehitel odlok o svoji odpustitvi, ki je postala potrebna zaradi pričakovane preosnove vlade. Kar se tiče sestave nove vlade v kakršnikoli obliki, še ni bil sprejet nikak dokončni sklep.

Stališče Nemčije

Berlin, 4. jan. p. O spremembah, ki se pripravljajo v Franciji v zvezi s preosnovo vlade maršala Petaina, krožijo v Berlinu najrazličnejše vesti. Na merodajnem mestu so novinarjem izjavili, **da nemška vlada vse te dogodke budno spremlja. V francoski vladi prihajajo sedaj do nasprotstev razne struje, ki se skušajo uveljaviti. Glavna borba se vodi med dvema strujama. Ena je za lojalno sodelovanje z Nemčijo, druga pa hoče sodelovanje z Nemčijo za vsako ceno sabotirati. Od izida te zakulisne borbe v Vichyju bo odvisen ves nadaljnji razvoj odnošajev med Francijo in Nemčijo in temu primerno bo nemška vlada uravnala svoje nadaljnje postopanje napram premagani Franciji.**

Nejasen položaj v Vichyju

Vichy, 4. jan. s. (CBS) Po včerajšnji napovedi ustanovitve triumvirata v okviru francoske vlade je položaj v Vichyju nekoliko nejasen. Nekatera poročila pravijo da je triumvirat pod predsedstvom admirala Darlana dejansko že prevzel funkcije.

Govori se tudi zopet o novih dalekosežnih zahtevah, ki jih stavlja nemška vlada Franciji.

Guverner Sirije podrejen Weygandu

Beirut, 4. jan. s. (Ass. Press.) Po nalogu vlade v Vichyju je novi guverner Sirije in Libanona, general Dentz, ki je obenem vrhovni poveljnik francoske vojske v oben kolonijah, neposredno podrejen vojaškemu poveljstvu generala Weyganda kot vrhovnega upravitelja francoskih kolonij.

Tej odredbi vlade v Vichyju pripisujejo znaten političen pomen.

Ameriški poslanik na potu v Vichy

Madrid, 4. jan. AA. (Havas) Francoski veleposlanik Pietry je priredil kosilo na čast ameriškemu veleposlaniku v Franciji, admiralu Leahvju, ki potuje v Vichy. Pri kosilu so bile navzoče številne francoske in ameriške uplivne osebnosti. Zvečer je bila prirejena večerja, ki se je je udeležil tudi francoski veleposlanik Pietry.

Izpustitev v Švici interniranih Francozov

Lyon, 4. jan. AA. (Havas) Zvedelo se je, da bo v kratkem 28 000 Francozov, ki so bili internirani v Švici, spuščenih na svobodo. Vlada skrbi zlasti za tiste, ki so doma na zasedenem področju, posebno še za one iz Alzacije in Lorene in ki bi se mogli ali želeli vrniti. Izdani bodo ukrepi, da se omogoči njihova zaposlitev v svobodnem pasu.

Druga faza angleške ofenzive

Na fronti v Libiji se bije nova bitka med angleško in italijansko vojsko — Silen naval angleških čet na trdnjavo Bardio, važno italijansko oporišče

Rim, 4. jan. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi o borbah za Bardio v svojem 211. službenem vojnem poročilu:

Na obmejnem področju Cirenajke je sovražnik prešel z velikimi silami na kopnem, na morju in v zraku včeraj v napad proti Bardii. Tako se je spet razvila velika bitka, ki traja že od 9. decembra. Naše čete pod poveljstvom generala Bergonzolija vztrajajo v borbi s skrajno odločnostjo in povzročajo sovražniku znatne izgube. Letalske formacije neprestano sodelujejo v tej akciji ter bombardirajo in obstreljujejo s strojnicami sovražne vojne ladje, oporišča, čete in sovražne motorizirane sile. Bitka se še zmerom razvija. Tri naša letala se niso vrnila na svoja oporišča.

V vzhodni Afriki je delovalo naše topništvo na sudanski meji z vidnimi rezultati. Poskus sovražnega oddelka, da bi nenadno napadel naše prednje postojanke, se je izjalovil ob takojšnjem silnem ognju z naše strani. Sovražna letala so bombardirala neko naše oporišče, ne da bi povzročila kako škodo.

Neka naša podmornica je pod poveljstvom korvetnega kapitana Josipa Caridiaxa na Atlantskem oceanu potopila več angleških trgovinskih ladij (skupno 15 tisoč ton). Doslej so naše podmornice v oceanskih vodah potopile za 138.000 ton sovražnega trgovinskega ladjevja.

Angleška službena poročila

Kairo, 4. jan. j. (Reuter.) Vrhovno vojno poveljstvo angleških čet na Bližnjem vzhodu je objavilo snoči naslednje poročilo:

V teku dosedanjega naskoka na Bardio smo ujeli že 5000 Italijanov. Na jugozapadnem odseku bardijske vojne črte so avstralske čete prodrle že precej globoko v italijanski obrambni pas. Po mnenju vojaških izvedencev imajo Italijani za obrambo Bardie na razpolago le še kakih 20.000 vojakov.

Današnje poročilo pravi:

Libija: Do snoči so naše čete prodrle v srednji del bardijskega obrambnega pasu 2 milji (3200 m) globoko, na 9 milj (14.400 m) široki fronti. Napad so včeraj izvedle z veliko silo avstralske čete, ki so pretrpele primeroma majhne izgube. Operacije se uspešno nadaljujejo.

Na sudanskem bojišču so se zopet udejstvovale naše izvidnice in topništvo.

Poveljstvo angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem poročilu:

V pomoč angleški kopni vojski so v noči od četrtka na petek in včeraj angleška letala skoro neprestano napadala Bardio. Izvedeni so bili na mesto napadi v strmoglavem poletu. Vrženih je bilo več ton bomb in je bila povzročena obsežna škoda.

V noči na petek so bombardirala angleška letala tudi Tobruk in Gazalo. V Tobruku so bombe padle na vojaške objekte. Nastali so veliki požari, ki so jim sledile močne eksplozije. Pri Gazali je bil sestreljen en italijanski hidroplan. Dva bombna napada sta bila izvedena na letalsko pristajališče v Martubi. Tri sovražna letala na tleh so bila uničena z direktnimi zadetki bomb.

Angleška lovska letala vrše stalno patrolno službo. V borbi s petimi sovražnimi bombniki tipa »Savoia 79« so naši lovci pri Razneni sestrelili tri sovražna letala, več pa poškodovali.

Na drugih bojiščih so bili izvedeni izvidniški poleti.

Vsa angleška letala, razen enega bombnika, so se vrnila z vseh teh operacij.

London, 4. jan. br. (Reuter.) V zvezi z obnovljeno ofenzivo v Zapadni puščavi, v kateri so angleške čete dosegle že vrsto novih uspehov, se je izvedelo, da so tudi tokrat uspešno sodelovale v teh borbah francoske čete. Francozi so prvi prodrli okrog Bardie do ceste, ki je od tam speljana proti Tobruku. Tako so oni zaključili obroč okrog Bardie. Zadnje dni so bile francoske čete razmeščene kot prednji stražni oddelki precej daleč zapadno od Bardie.

Bardia padla?

Kairo, 4. jan. p. Avstralski vojni minister, ki se mudi na fronti v Libiji, je danes popoldne poslal avstralski vladi naslednjo brzojavno poročilo:

Avstralskim četam je po ogorčenih borbah uspelo, da so v širini 15 km in v globini 3 km prodrle italijanske utrdbe pred Bardio. Radujem se, da morem vladi sporočiti, da so avstralske čete pod poveljstvom generala Meckeya danes popoldne vkorakale v Bardio, kjer so zajele nepregleden vojni plen in mnogo tisoč ujetnikov.

London, 4. jan. Zvečer je bila v Londonu objavljena vest, da je angleška vojska po krvavih borbah zavzela Bardio. Italijanske čete se drže samo še v luki, vendar pa so v takem položaju, da ne morejo od nikoder več dobiti ojačenj, niti ne morejo po morju zapustiti luke.

Strašen ogenj s treh strani na trdnjavo Bardio

Ploha najtežjih bomb in granat s kopnega, morja in iz zraka ruši utrdbe, utira pot angleški peboti v trdnjavo

Kairo, 4. jan. j. (Reuter) Posebni Reuterjev dopisnik poroča iz Zapadne puščave:

Potem, ko so angleške vojne sile polnih 30 ur s kopnega, z morja in iz zraka bombardirale italijanske postojanke, **se je včeraj ob zori pričel splošen naskok na Bardio. Močna ojačenja so bila tekom včerajšnjega dneva z vseh strani poslana na fronto in v prejšnji noči so valovi britanskih bombnikov zmetali več ton težkih rušilnih bomb na Bardio in uničili obrambne zgradbe, pripravljajoč s tem naskok po kopnem. Angleška letala so neprestano uporabljala bombe najtežjega kalibra. Vso noč hkrati je angleško topništvo nepretrgoma bruhalo ogenj na italijanske utrdbene objekte.** Ozračje se je treslo od silnih eksplozij in ognjeni zublji so švigali križem po zraku.

Medtem ko so se britanske sile na kopnem bavile s poslednjimi pripravami za naskok, je angleška mornarica z morja s težkimi granatami obdelovala bardijski obrambni sistem. Ta ogenj z vseh strani je trajal brez prestanka, tako da Italijani niso mogli zbrati in utrditi svojih sil za bližnji angleški napad. Piloti angleških letal pripovedujejo, **da je bil ogenj, s katerim so Bardio obsipale vse tri vrste angleškega orožja, naravnost grozen in je zdaleka prekosil vse slične akcije, odkar se je pričela ofenziva v Zapadni puščavi.**

Kairo, 4. jan. j. (AFI) Po mnenju angleških vojaških krogov je položaj na fronti pred Bardio trenutno tak, **da ne ograža samo Bardie, marveč tudi Tobruk. Angleško topništvo neprestano ruši italijanske utrdbe pred Bardio. Z morja obstreljuje obrambne naprave angleška mornarica, dočim letalstvo neprestano obsipa z bombami utrdbe v katerih se nahaja vojaštvo bardijske garnizije.** Kakor se je zvedelo, so z rezervami, ki jih je angleško vrhovno vojno poveljstvo poslalo kot ojačenje pred Bardio, prispele zdaj tjakaj tudi čete »Svobodne Francije« generala de Gaullea, ki so same prosile, da bi se smele biti v vrstah angleških vojnih tovarišev.

V angleških vojaških krogih računajo, da je bila vsa posadka, v kolikor je bila na razpolago za obrambo Bardie, doslej zmanjšana že na eno tretjino. Italijanom je ostalo le še približno kakih 15.000 mož. To število pa se mora razdeliti na sprednje utrjene črte ter na samo trdnjavo, tako da skoraj ni računati, da bo odpor ob naskoku na nadaljnje italijanske obrambne postojanke večji, kakor je bil odpor pred prodorom prve obrambne črte.

Angleške čete, ki prodirajo z močno podporo tankov, ogrožajo Bardio zdaj tudi že z zapadne strani. Ako bodo Italijani hoteli primerno ojačiti obrambo, bodo morali nujno zmanjšati moč čet, ki naj branijo samo bardijsko pristanišče. Zaenkrat ni videti, kje nameravajo Italijani osredotočiti nadaljnjo obrambo, vendar je malo verjetno, da bi poskušali braniti luko, ker za to itak nimajo zadostnih izgledov. Luka je namreč zelo šibka tudi z morske strani in bi uspešna obramba zahtevala v prvi vrsti zadostne pomorske sile, ki pa je Italijani trenutno nimajo. Bardijska luka je za Italijane praktično tudi brez pomena, ker preko nje ne morejo več dobivati nikakih ojačenj. Navzlic temu, da so izgledi za nadaljnjo angleško ofenzivo izredno ugodni, pa se mora računati vseeno, da bo verjetno minulo še nekaj dni, preden bo vse bardijsko mesto in cela luka v angleških rokah.

Kairo, 4. jan. s. (Reuter) O včerajšnjem napadu avstralske vojske na bardijske utrdbe, poročajo še naslednje nadaljnje podrobnosti: Avstralske čete so pričele napad proti jutru v jasni mesečini. Pred vojsko samo so prodirali tanki, nato pa je sledila pehota na oklopnih avtomobilih. Italijani so na južnozapadnem delu fronte očitno najmanj pričakovali napad in je bila zato obramba primeroma slaba. Italijansko težko topništvo je večinoma razpostavljeno na raznih drugih delih bardijskega obrambnega sistema. Avstralci so v primeroma kratkem času zavzeli okoli 40 utrjenih postojank. Italijanske posadke so bile zajete brez posebnega odpora. Cenijo, da je včerajšnje uradno poročilo, ki navaja 5000 ujetnikov, znatno prenizko, in da znaša število vojakov, ki so bili zajeti ob priliki včerajšnjega prodora, že okoli 8000.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 4. jan. j. (Domej) Vrhovno poveljstvo japonske vojne mornarice v vodovju južne Kitajske poroča v zadnjem službenem komunikeju, da so japonska letala z nekega oporišča, ki so ga dobila na razpolago od Francoske Indokine, katerega ime pa mora zaenkrat ostati tajno, izvršila vrsto zelo uspešnih zračnih napadov na mesto Kunming, prestolnico province Jünan. Japonska letala so v prvi vrsti metala bombe na hidroelektrično centralo, ki oskrbuje Kunming. Nadalje so z bombami popolnoma uničila tamkajšnje letališče in vojaško šolo. Pet kitajskih letal na tamkajšnjem letališču je bilo uničenih s strojniškim ognjem.

Tokio, 4. jan. s. (Ass. Press). Uradna japonska agencija Domej javlja, da glede incidenta, ki se je primeril na Silvestrovo med ameriškimi mornarji in japonsko policijo v Pekingu, še ni bil dosežen sporazum. Prvi ameriški protest so krajevne japonske oblasti v Pekingu zavrnile kot neosnovan. Pogajanja se nadaljujejo.

VEDNO HUJŠA LETALSKA BORBA MED NEMČIJO IN ANGLIJO

V noči na soboto je bil izvršen doslej najmočnejši napad nemških bombnikov na angleška pristanišča, Angleži pa so že tretjo noč zapored strašno bombardirali Bremen in luke v zasedenem ozemlju

London, 4. jan j. (Ass. Press). Nemško letalstvo je v minuli noči razširilo svoje letalske napade skoraj nad vse angleško otočje, vendar so bili Bristol, Liverpool in industrijska mesta v severnem delu zapadne Anglije poglavitni cilji nemških bombnikov. Daleko najhujši je bil napad na Bristol, ki je bil že popreje ponovno prizadet od nemških letalskih napadov v noči od petka na soboto pa je doživel največje razdejanje.

Neposredno po nastopu mraka so priletele nad mesto prve skupine nemških bombnikov, ki so po starem načinu vrgle nad mesto najprej svetlobne rakete, nato pa pričele sipati nanj stotine in stotine zažigalnih bomb, katerim so končno sledile še rušilne bombe težkega kalibra. Veliko število trgovskih in stanovanjskih poslopij je bilo zadetih od zažigalnih bomb in na mnogih krajih so izbruhnili požari ki so grozili zavzet nevaren obseg. Le skrajni požrtvovalnosti protiletalske obrambe se je zahvaliti, da ni postalo žrtev plamena zelo veliko število objektov Zadetih je bilo tudi večje število javnih poslopij, nadalje neki dečji dom, mesta klinika, neki samostan, več kinematografov hotelov itd. Med javnimi poslopji so bombe hudo poškodovale tudi štiri cerkve in štiri šole. Število človeških žrtev še ni ugotovljeno, verjetno pa ne bo zraslo preko običajne mere. Bolnišnice, ki so jih poškodovale bombe, so bile k sreči že popreje izpraznjene, tako da tamkaj ni bilo žrtev Pač pa je bombni napad zahteval več mrtvih in ranjenih med člani protiletalske zaščite Napad je bil eden najmočnejših, kar jih je bilo doslej izvršenih na angleška pristanišča.

V Liverpoolu so nemška letala vrgla več bomb na pristanišče, ne da bi povzročila večjo škodo. O človeških žrtvah zaenkrat ne poročajo.

London je imel ponoči trikrat letalski alarm, vendar so nad mesto prodrle le manjše skupine nemških letal in temu primerno tudi škoda ni preveč občutna V severozapadni Angliji so nemška letala posamično vrgla nekaj eksplozivnih in zažigalnih bomb ki pa nikjer niso poškodovale objektov

London 4 jan s (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja da je bilo zgodaj davi nad Kanalom sestreljeno eno nemško letalo.

London, 4 januarja s. (Reuter) Letalsko in notranje ministrstvo javljata v svojem nocojšnjem komunikeju: Sovražna letalska aktivnost nad Anglijo je danes obstojala iz enega ali dveh napadov posamičnih letal na vzhodno in južnovzhodno obalo. Pri napadu na neko točko v Kentu je bilo povzročene nekaj škode in bilo je nekaj žrtev.

Naknadno je ugotovljeno, da je bilo pri napadu na neki londonski okraj preteklo noč nekaj oseb ubitih in ranjenih.

V teku zadnjih 24 ur so bila sestreljena tri sovražna letala. Sedaj je ugotovljeno, da je protiletalsko topništvo snoči sestrelilo en sovražni bombnik. Danes pa sta bili sestreljeni ob južni angleški obali dve sovražni letali, ki sta se obe zrušili v morje. Eno angleško letalo pogrešamo.

Bremen v plamenih

London, 4. jan. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja: Letala bombnega poveljstva so izvedla preteklo noč napad na industrijsko ozemlje v Bremenu. Vidnost med napadom je bila dobra. Cilji so bili ponovno zadeti od eksplozivnih bomb težkega in srednjega kalibra, kakor tudi od zažigalnih bomb. Nastalo je 18 požarov s plameni, med njimi štirje večjega obsega. Dim se je dvigal s tolikih pogorišč, da jih sploh ni bilo mogoče šteti. Letala, ki so prispela nad cilj za prvo skupino, so našla v Bremenu samo še morje plamenov. Eden izmed angleških bombnikov je pregnal in poškodoval dvomotorno sovražno lovsko letalo, ki je skušalo intervenirati. Angleški bombniki so preteklo noč napadli tudi druge cilje v sovražnem ozemlju, kakor tudi v ozemlju zasedenem od nemške vojske. Z vseh teh poletov se eno angleško letalo ni vrnilo v svoje oporišče.

London, 4. jan. s. (Reuter). Informacijski urad angleškega letalskega ministrstva komentira tri zaporedne silovite nočne letalske napade na Bremen ter pravi, da imajo ti napadi za cilj, da uničijo bremenske ladjedelnice in povzroče desorganizacijo življenja v Bremenu.

Po uradnih obvestilih je Bremen prvo nemško mesto, ki je bilo izpostavljeno takim koncentričnim napadom angleških bombnikov. Ti napadi so bili tudi hujši nego nedavni napadi na Mannheim.

Nemško službeno vojno poročilo

Berlin, 4. jan. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo je objavilo davi naslednje službeno vojno poročilo:

Kljub neugodnemu vremenskemu položaju so dosegla naša izvidniška letala o priliki svoje včerajšnje izvidniške akcije dobre rezultate. V južnovzhodni Angliji je bilo neko letališče uspešno napadeno. V pretekli noči so napadle večje skupine nemških bombnikov pristaniško mesto Bristol. Mnogo bomb vseh kalibrov je povzročilo ogromne požare na prostranem področju ter eksplozije, ki jih je bilo opaziti na veliko daljavo. Poleg tega so bili napadeni še drugi važni objekti v južni Angliji.

V noči na 4. januarja so sovražna letala napadla štiri kraje v severni Nemčiji. V glavnem so odvrgla zažigalne bombe na kompaktne stanovanjske okraje, v katerih je nastalo nekaj požarov. Vojaška in vojnogospodarska škoda ni bila pomembna.

Dve sovražni letali sta bili sestreljeni, med njima eno od mornariškega protiletalskega topništva. Eno nemško letalo se pogreša.

Berlin, 4. jan. br. (DNB). V pretekli noči je nekaj sto nemških letal navalilo na Bristol. Bombniki so odvrgli na mesto in na pristanišče več sto ton eksplozivnih in zažigalnih bomb. Spričo dokaj ugodnega vremena so napadi docela uspeli. Sproti je bilo mogoče opaziti velike industrijske objekte in druge voinogospodarske objekte. Letalci so lahko tudi takoj ugotovili učinek svojih napadov.

V Bristolu in neposredni okolici je nastalo na stotine manjših požarov, ki so se kmalu razširili in mestoma združili v ogromne požare. 50 velikih požarov je besnelo še v času, ko so se poslednja nemška letala oddaljevala V nekih objektih jugovzhodno od mesta je nastalo več ogromnih eksplozij Požari so bili že o prvi uri napadov tako veliki, da jih je bilo opaziti že s Kanala in so od tam pozneje prihajajočim letalom kazali pot do cilja

Berlin, 4 jan pr. (DNB) V pretekli noči je skušalo nekaj angleških letal napasti objekte na norveški obali v bližini Stavangerja. Protiletalsko topništvo je razvilo tako silen zaporen ogenj, da se letala niso mogla približati obali Zaradi tega so angleške bombe povzročile prav neznatno gmotno škodo.

Zasedba Anglije v ospredju

Bern, 4. jan. j. (SDA). »Basler Nachrichten« objavljajo informacije svojega berlinskega dopisnika, po katerih naj bi bili v nemškem zunanjem ministrstvu po temeljiti proučitvi gospodarskih možnosti Kanade prišli do prepričanja, da Anglija iz Kanade ne bi mogla pričeti lake nove ofenzive za zopetno osvojitev britanskega otočja, ako bi nemški napad na Anglijo prisilil angleško vlado k umiku v Kanado. Zaradi tega v Berlinu ponovno polagajo največjo važnost direktni vojaški akciji proti angleškemu otočju, ker so prepričani da bi napad na Anglijo ako se posreči, prinesel dokončno odločitev v sedanji vojni.

Z grško-italijanskih bojišč

Italijanski odpor postaja od dne do dne bolj trdovraten Siloviti topniški dvoboji

Atene, 4. jan. j (AR) Na albanskem bojišču so bile včeraj večje akcije na severnem in na osrednjem frontnem odseku, dočim je na južnem odseku vladalo razmeroma zatišje vsaj kar se tiče delovanja pehote.

Na severu so Italijani z odseka pri Linu izvršili močan protinapad, v katerem so sodelovali tudi tankovski odredi. Grško težko topništvo je napad odbilo in so Grki pri tej priliki zaplenili tudi nekaj tankov. Nadaljnji protinapad so izvršili Italijani s svojih postojank ob vhodu v dolino reke Skumbe. Proti temu napadu so se grške čete vrgle v protinapad in so Italijane slednjič potisnile s postojank ki so jih italijanski bersaljeri v prvem naskoku zavzeli. Med višinskimi postojankami na Mokri in Kamiji planini se je včeraj ves dan bil silovit dvoboj med italijanskim in grškim težkim topništvom. Delovanje artilerije je treba smatrati kot pripravljalno operacijo k novim napadom pehote, ki bodo sledili najbrže z obeh strani.

Okrog Klisure so italijanske čete včeraj prav tako prešle v močan protinapad, izvršen ob močni podpori letalstva. Italijanskim četam je uspelo osvojiti nekaj ozemlja, ki pa so ga Grki s protinapadi nato vsaj deloma Italijanom spet iztrgali iz rok. Na tem frontnem odseku se nadaljujejo ogorčene borbe in prejemajo Italijani, sodeč po četah, ki prihajajo v napade, zmerom nova močna ojačenja. V celoti pa se je tudi na tem odseku bojna črta spet nekoliko pomaknila proti severu, odnosno severozapadu.

Severno od Himare so bile včeraj le patruljne akcije manjšega obsega, ki položaja niso bistveno izpremenile Letalstvo je z obeh strani večkrat bombardiralo frontno zaledje.

London, 4. jan. j. (Reuter). Komunike grškega vojnega poveljstva pravi, da je bilo včeraj na albanskem bojišču omejeno delovanje patrol. V severnem odseku je grško topništvo zavrnilo napad italijanskih tankov. V srednjem frontnem odseku so grške čete v bližini reke Osum ponovno napredovale približno 5 km. Albanske petrolejske zaloge, ki se nahajajo tam neposredno za italijansko bojno črto in ki jih cenijo na 175.000 ton, so v resnici v nevarnosti zaradi grškega napredovanja.

Italijansko poročilo

Rim, 4. jan. br. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo v svojem današnjem 211. službenem vojnem poročilu o borbah na grški fronti:

Na grški fronti delovanje patrol in topništva z obeh strani. Skupine naših bombnikov so uspešno napadle sovražne vojaške naprave in zbirajoče se sovražne čete.

Večerno grško poročilo

Atene, 4. jan. br. (At. ag.) Nocoj je atenski radio objavil o položaju na bojišču naslednje poročilo:

Po poročilih, ki so v teku današnjega dne prispela s fronte, so poskušali Italijani dva velika protinapada, enega na severnem odseku, enega pa na odseku pri Klisuri. Oba poskusa sta se izjalovila. Italijanski protinapad na severnem odseku je bil neizbežen, ker so grške čete zavzele v lokalnih operacijah zadnjih dni tako važne položaje, da Italijanom ni preostajalo drugo, kakor da se ali umaknejo na vsej fronti v veliki globini, ali pa da s protinapadom poskušajo pregnati Grke in na ta način izboljšajo svoj položaj. Grško topništvo je namreč zadnje dni zavzelo take pozicije na višinah, da je obvladalo ne le italijansko fronto, nego tudi že vse njeno zaledje. Grški vojaki so v največjem snegu in mrazu prenašali topove preko gora in jih namestili na novih položajih ter jih oskrbeli s potrebno municijo. Odtod so s poraznim učinkom bombardirali utrjene italijanske postojanke. Zato so se Italijani, ki so zadnje dni dobili znatna nova ojačenja, odločili za protinapad, kar pa je postalo za nje usodno. Grško topništvo je njihov napad sprejelo s strahovitim ognjem iz topov vseh kalibrov ter dobesedno zasulo nastopajoče italijanske oddelke z bombami in granatami. Strelski jarki so napolnjeni s trupli padlih in ranjenih, snežne poljane pa pokriva nepregledna množina orožja, municije in drugih vojnih potrebščin, ki so jih Italijani na svojem umiku zapustili poleg ranjencev, ki jih niso utegnili več vzeti seboj. V pravem trenutku je grška pešadija prešla v juriš in italijanski napad ne le zavrnila, marveč zavzela tudi italijanske izhodne postojanke. Položaj grških čet se je s tem znatno izboljšal in fronta pomaknila za par kilometrov dalje v smeri proti Elbasanu.

Drugi neuspeh so Italijani danes doživeli s protinapadom na odseku pri Klisuri. Ta napad so izvedle docela nove in sveže čete, ki so šele pred par dnevi prispele na fronto ter so prvič stopile v boj. Izgube Italijanov so bile strašne. Italijani so se po neuspelem protinapadu morali spričo silnega zaleta grških čet, ki so prešle v napad na nož, umakniti iz svojih močno utrjenih postojank, pustivši na bojišču mnogo ranjencev in ogromen vojni plen, med katerim je na tisoče pušk, blizu sto strojnic s pripadajočo municijo ter mnogo drugega vojnega materiala. Grške čete so zajele tudi več sto Italijanov, ki pripovedujejo, da jih je naskok grških čet silno presenetil, ker so bile grške čete v neprimerno slabšem položaju, kakor pa italijanske.

Nemčija in Grčija

Berlin, 4. jan. o. Kar se tiče raznih verzij v zvezi s pošiljanjem nemških letalskih odredov v Italijo, poudarjajo v merodajnih nemških krogih, da bodo ostali odnošaji Nemčije do Grčije tudi še nadalje neizpremenjeni. Iz tega bi se dalo sklepati, da nemški letalci ne bodo sodelovali v bojih v Albaniji, marveč da bo njihova akcija prvenstveno usmerjena proti angleškemu vojnemu brodovju v Sredozemlju.

Turčija in nemška pomoč Italiji

Ankara, 4. jan. j. (Un. Press.). Turško časopisje poroča o raznih znakih, po katerih bi se moglo sklepati, da pripravlja Nemčija akcijo za pomoč Italiji v Grčiji Ker pa ti znaki kažejo, da naj bi bila ta pomoč dirigirana preko Balkana, svari turško časopisje Nemčijo, češ, da bi vsaka taka akcija prinesla povečano nevarnost vojne na Balkanu.

Važni sklepi italijanske vlade

Rim, 4. jan. br. (Stefani) Danes ob 10. se je sestal ministrski svet pod vodstvom predsednika vlade Mussolinija. Na seji so razpravljali razen o tekočih vprašanjih, tudi o nekaterih ukrepih posebnega značaja, glede katerih so bili takoj sprejeti tudi vsi potrebni sklepi.

Na predlog predsednika vlade je bil odobren načrt zakona, s katerim se podvoje vojne pokojnine vdov in sirot. Rente staršev in drugih bližnjih sorodnikov v vojni padlih bojevnikov se povišajo za 25 odstotkov, če je prizadeta družina izgubila sina edinca ali več sinov hkrati. Za 10 odstotkov se povišajo tudi druge vojne odškodnine. Na Mussolinijev predlog so bili nadalje sprejeti ukrepi, s katerimi se določajo enotne in fiksne cene za zdravniške in zdravstvene potrebščine.

Pravosodni minister je poročal o nadaljnjem delu za kodifikacijo pozitivnega prava v Italiji, posebno pa še o pripravah za vključitev karte dela v obliki osnovnih splošnih načel pravnega značaja v civilni zakonik. Civilni zakonik bo obsegal 6 knjig z določbami, ki se bodo nanašale na družino, dedovanje lastnine, obligacije, delo in zaščito pravic. Knjiga o delu in podjetjih bo urejala pravni položaj stanovskih organizacij, podjetij, delavcev in njihovih delovnih odnošajev do podjetij, zadrug in druge take pravne ustanove.

Na predlog finančnega ministra so bile odrejene davčne olajšave v raznih smereh, tako za študente iz velikih družin, ki so bili vpoklicani v vojsko, za nove industrijske in trgovinske investicije itd. Nadalje je ministrski svet odobril načrt za zgraditev kanala v dolžini 76 km od Milana preko Cremone do Pada, tako da bo dobil Milan tudi po vodi prometno zvezo z Jadranski mmorjem. Po kanalu bodo lahko vozile ladje do 600 ton.

Končno je ministrski svet odredil, da bodo morali biti v bodoče vsi tovorni in drugi transportni avtomobili z malimi izjemami pobarvani s sivo barvo. Seja vlade se je zaključila ob 13.30. Prihodnja seja, na kateri bodo razpravljali o državnem proračunu izdatkov za prihodnjo poslovno dobo, bo v torek.

Sijajni uspehi Zinke Kunčeve

Zagreb, 4. jan. o. Kakor poročajo iz New Yorka, je slavna hrvatska operna pevka Zinka Kunčeva na višku svoje pevske kariere. Sodelovala je pri otvoritvah opernih sezon v Chicagu, Buenos Airesu in New Yorku. Dva koncerta je imel skupno s Toscaninijem.

ALI KAŠLJATE zaradi prehlada?
Puhlmannov čaj
zamore preprečiti draženje na kašelj, razkraja sluz in pomiri kašelj. Dobiva se v vseh lekarnah. Originalni zavitek od 125 g din 37.—.
Ogl. reg. br. 1503/1936

Zanimanje Moskve za ameriško politiko

Velika pozornost ruskega tiska do stališča Zedinjenih držav napram dogodkom v Evropi

Moskva, 4. jan. j. (Un. Press.) Nevtralni opazovalci v Moskvi ugotavljajo, da daje moskovsko časopisje od dneva do dneva več prostora poročilom iz raznih ameriških virov in da se v zunanjepolitičnem delu moskovski listi v čedalje večji meri bavijo s stališčem Zedinjenih držav napram Evropi.

Vprašanje Amerike zavzema na primer v današnjih moskovskih izdajah že tretjino vsega prostora, določenega zunanji politiki. Listi v podrobnostih objavljajo potek razprave v ameriški reprezentančni zbornici. Nadalje prinašajo razna poluradna ameriška obvestila agencije Tass o trenotnem položaju v razvoju organizacije ameriške pomoči Veliki Britaniji ter o nadaljnjih načrtih za to pomoč. Kar se tiče morebitne zaplembe brodovja tistih držav, ki jih je zasedla Nemčija, prinaša agencija Tass iz New Yorka informacije, da bodo Zedinjene države verjetno poizkušale nadomestiti Angliji obljubljene dobave trgovinskih ladij na ta način, da ji bodo zaenkrat izročile trgovinske ladje prizadetih zasedenih dežel, kasneje pa bodo te ladje nadomestile z novimi gradnjami. Da bi Zedinjene države zaplenile v prid Angliji tudi nemške in italijanske trgovske ladje, zasidrane po raznih ameriških lukah, zaenkrat ni verjetno.

Nadalje posvečajo današnji moskovski listi veliko pozornost potovanju Rooseveltovega osebnega zaupnika, bivšega trgovinskega ministra Hopkinsa v London. Končno objavljajo iz Amerike tudi Tassove informacije o naraščajočem poslabšanju gospodarskih prilik v južnoameriških državah, ki Južno Ameriko vse bolj silijo k sodelovanju z Zedinjenimi državami.

Posveti o organizaciji prehrane prebivalstva

Zagreb, 4 jan. o. Iz Beograda sta se vrnila v Zagreb predstojnik oddelka za trgovino dr. Lammer in generalni direktor Pogoda. V Beogradu sta prisostvovala konferenci, ki se je prav za prav pričela že pretekli teden v Zagrebu, ko se je tu mudil pomočnik trgovinskega ministra dr. Obradović Na konferenci so razpravljali o uvedbi enotnega sistema aprovizacije za vse državno področje. Na konferenci je prišlo do izraza mnenje zastopnikov osrednje vlade, da bi bilo potrebno poslužiti se izkušenj ki jih ima Hrvatska glede aprovizacije že iz pretekle svetovne vojne. Zastopniki banske oblasti se niso strinjali s predlogom o uvedbi enotnega gospodarskega področja, ker so za to, da se ne dela po dosedanjih centralističnih načelih, temveč po potrebi le s sporazumno koordinacijo.

Zemljiški davek v hrvatskih mestih

Zagreb, 4. jan. o. »Narodne novine« objavljajo uredbo o posebni mestni davščini na zemljišča. Od davščine so oproščena zemljišča države, banovine, občin in samouprav, če služijo javni uporabi in se gospodarsko ne izkoriščajo, nadalje rekvirirana zemljišča in zemljišča priznanih veroizpovedi. Ta nova mestna davščina na zemljišča znaša na leto 5 pro mille, oziroma 5 din od vsakega tisočaka prometne vrednosti zemljišča, čigar vrednost ne presega 10 din za kvadratni meter, oziroma 36 din za kvadratni seženj. Davščina narašča nato na 6, 7, 8, 9 in 10 pro mille od vsakega tisočaka prometne vrednosti zemljišča. Razmerje se ravna po ceni dotičnega zemljišča za kvadratni meter, odnosno seženj.

Zagrebške javne kuhinje

Zagreb, 4. jan. o. Zaradi velikega navala bo mestna občina otvorila s 15. januarjem še tretjo javno kuhinjo, tako da bodo potem izdajale mestne javne kuhinje po 2500 obrokov na dan. Mestna uprava je odredila iz posojila, ki ga je najela pri Poštni hranilnici, 2 milijona dinarjev za javne kuhinje. Mestno socialno skrbstvo je začelo razdeljevati 10 vagonov premoga, ki ga je mestna uprava dobila podarjenega za razdelitev siromašnim družinam. Vsaka družina dobi po 400 kg premoga.

Strah pred podmornicami v albanskih vodah

Dubrovnik, 4 jan. o. Parnik »Pčela«, last industrijca Ferića iz Splita, je še vedno v grški luki s tovorom, določenim za Albanijo. Ker obstoja nevarnost podmornic v albanskih vodah, se je poveljstvo parnika odločilo, da bo tovor izkrcalo in da parnik ne bo odpotoval v Albanijo. Tudi parnik »Jadran« je še vedno v Budvi. Kakor se kaže, tudi ta parnik ne bo odpotoval v Albanijo, temveč bo svoj tovor izkrcal, da bi ga nato odpremili po kopnem na določena mesta.

Iz državne službe

Beograd, 4. jan. p. Z odlokom prosvetnega ministra so premeščeni profesorji Fran Čemažar s tretje moške realne gimnazije na učiteljišče v Ljubljani, Zdenko Kalan z učiteljišča na četrto realno gimnazijo v Ljubljani, dr. Roman Savnik s tretje realne gimnazije na učiteljišče v Ljubljani, Ivan Kolar z učiteljišča na četrto realno gimnazijo v Ljubljani. Ljudmila Kalin z učiteljišča na drugo žensko realno gimnazijo v Ljubljani in Olaf Globočnik z druge ženske realne gimnazije na učiteljišče.

Z odlokom notranjega ministra so premeščeni pristav Alojzij Penko od komisariata na Jesenicah k policijski upravi v Ljubljani, pisar Anton Tonkli z uprave policije v Ljubljani k policijskemu komisariatu na Jesenicah in Martin Lipovec, sreski pristav v Krškem, k banski upravi v Ljubljani.

Naš parnik v službi mednarodnega Rdečega križa

Split, 4. jan. o. Danes je bila v strokovni zvezi pomorščakov konferenca sindikalnih organizacij pomorščakov in zastopnikov Jadranske straže. Na konferenci so razpravljali o zaposlitvi parnika »Hercegovina« za potrebe mednarodnega Rdečega križa Vsi parniki v službi mednarodnega Rdečega križa bodo označeni z njegovimi zastavami in bodo uživali posebno zaščito. Na konferenci so razpravljali predvsem o zaščiti naših mornarjev, ki bodo uslužbeni na parnikih mednarodnega Rdečega križa.

Filov na Dunaju

Dunaj, 4. jan. p. Bolgarski ministrski predsednik Filov je danes konzultiral dunajskega specialista dr. Eppingerja. Zdravnik je ugotovil komplikacije po gripi.

Berlin, 4. jan. p. Nemški zunanji minister Ribbentrop je danes odpotoval na svoj grad Fuschel pri Solnogradu. Domnevajo, da se bo tam sestal s Filovom.

Berlin, 4. jan. o. V berlinskih diplomatskih krogih z največjim zanimanjem in pozornostjo motre bivanje bolgarskega ministrskega predsednika Filova v Nemčiji. Čeravno se zagotavlja, da je to bivanje docela zasebnega značaja, vendar opozarjajo na to, da so se na Balkanu odigrali v zadnjem času mnogoštevilni dogodki, ki dajejo povod za prepričanje, da gre tokrat v zvezi z bivanjem Filova v Nemčiji za zelo važne razgovore o vprašanjih, ki se tičejo Bolgarije in njenega položaja na jugovzhodu Evrope ter pristopa Bolgarije k trojnemu paktu. Dosedaj sta pristop Bolgarije preprečila dva glavna razloga, ki sta tako zunanje kakor notranje-političnega značaja. Po mnenju berlinskih krogov obstoja v Bolgariji močna struja, ki poudarja potrebo preorientacije bolgarske zunanje in notranje politike. Res je, da si Bolgarija prizadeva, da bi svojo zunanjo politiko čimbolj prilagodila željam in potrebam držav osi, vendar pa zadeva pri tem na številne ovire Nemčija z največjim zanimanjem spremlja razvoj v Bolgariji. Nemški tisk kaže posebne simpatije za bolgarskega kmetijskega ministra Bagrjanova, ki ga splošno smatrajo kot bodočega vodilnega državnika Bolgarije.

Nemško-ruski odnosi

Berlin, 4. jan. AA. (DNB). V zvezi s poročili britanskega radia o nekakšnem Stalinovem članku v moskovski »Pravdi«, ki naj bi tudi vseboval poanto, naperjeno proti Nemčiji in ki ga je agencija Tass že zanikala, izjavljajo na pristojnem mestu v Berlinu, da omenjeni preklic agencije Tass potrjuje, da je brez podlage ta angleška spletka, ki teži za tem, da bi zbudila kakšne dvome glede nemško-sovjetskih odnošajev.

Maršal Rydz Smigly prispel v Turčijo

Carigrad, 4. jan. o. Zvedelo se je, da je bivši poljski maršal Rydz Smigly, ki je pobegnil iz Rumunije, prispel v Turčijo. Turški listi objavljajo senzacionalne podrobnosti o njegovem begu.

Mornarji s parnika »Srebreno« rešeni

Dubrovnik, 4. jan. o. Popoldne je prispelo v Dubrovnik 34 ljudi posadke ponesrečenega parnika »Srebreno«, ki je nasedel na plitvino v zalivu Trašte v Boki Kotorski in se je že napol potopil. Rešena posadka se je pripeljala s parnikom »Petka«.

Dubrovnik, 4. jan. o. Po nadčloveškem naporu je posadkam naše vojne ladje »Spasilac« in dvema podmornicama uspelo rešiti preostalih 34 ljudi na ponesrečenem parniku »Srebreno«. Kljub skrajno neugodnim vremenskim prilikam so požrtvovalne posadke vojnih ladij z lastno življenjsko nevarnostjo po dolgotrajnem prizadevanju rešile vse ljudi ter jih prepeljale v Tivat, kjer so jih prisrčno sprejeli ter jim priredili skupno večerjo. Parnik »Srebreno«, ki se je razklal na dvoje, so morali prepustiti njegovi usodi, ker zaradi silno razburkanega morja in orkanskega viharja ni več misliti na njegovo rešitev.

Zanimiva tiskovna tožba v Zagrebu

Zagreb, 4. jan. o. Danes je bila pred sodnikom poedincem okrožnega sodišča razprava o tožbi bivšega senatorja Milana Popovića proti odgovornemu uredniku »Nove riječi« zaradi članka, ki je trdil, da je Milan Popović kot lastnik in urednik »Bulletina« antimarksističnega komiteja v Beogradu prejemal iz neke državne blagajne po 20.000 din na mesec, iz druge državne blagajne pa prav tako po 20.000 din na mesec. Urednik »Nove riječi« je izdal kot pisca članka senatorja Večeslava Vilderja, vendar pa Milan Popović ni tožil njega, temveč samo urednika »Nove riječi«. Do poravnave ni prišlo in je tožnik tožbo razširil tudi proti senatorju Večeslavu Vilderju. Sodišče je urednika »Nove riječi« oprostilo, dočim proti senatorju Večeslavu Vilderju ni ničesar podvzelo, ker tožnik Popović ni v zakonitem roku vložil tožbe proti njemu. Sodišče je obsodilo tožnika na plačilo 500 din stroškov.

S praga smrti v novo življenje

Izpod peresa g. Vekoslava Lilije, upokojenega nadučitelja v Novem mestu, smo doslej objavili dva daljša članka s spomini na umik čez Albanijo pred 25 leti. V naslednjem članku spremljamo pisca na nadaljnji poti do Valone, kjer je množica beguncev doživljala novo trpljenje.

Preden smo prišli v Valono, smo po treh mesecih prvič dobili toplo in tečno kosilo. Pogostili so nas Italijani v vasi Zupanih. Slovenska trojica (z menoj vred) je bila med prvimi, ki smo prišli v to slovansko-grško vas. V kolikor sem se utegnil seznaniti z domačini, sem spoznal mešano govorico s precejšnjo primesjo slovanskega besedišča. Prav lahko sem se sporazumeval. Toda Italijani niso dopuščali razgovorov. Treba je bilo kolikor toliko vzdrževati disciplino.

Italijanske edinice so takrat že zasedle albansko obalo od Tirane do Valone. Od Drača dalje nas niso več spremljali srbski vojaki. Ko smo se v Zupanih okrepili s skodelo juhe, z mesom in z izdatnim obrokom makaronov, se nam je, počivajočim na odprtem svetu med lovorjevim grmovjem in cipresami zdelo, da smo v kraljevski palači za pogrnjeno mizo, obloženo z vsakovrstnimi dobrotami. Kako nam je teknilo nebeško kosilo! Lahkotno smo nato nadaljevali pot in smo na večer 11. decembra prispeli v Valono. Pot nas je vodila ob morski obali. Mesto stoji na terasi, južno se dviguje gričevje. Hiše so orientalske, po večini zidane iz protja in blata. Podrobneje si mesta nismo smeli ogledati. Južno od mesta, ob morju, so nam odkazali prostor, kjer je bilo takrat zasilno pristanišče. Pod oljčnim gozdom so si Italijani že uredili hangar za pomorska letala. Tu smo ostali do nadaljnjega in v teku tedna se je nabralo nekaj desettisočev beguncev.

Po vojni se je večkrat čula govorica: od vsepovsod so se vrnili ujetniki — iz Rusije, iz Italije, iz Francije — samo iz Srbije jih ni bilo... Da, da, ko pač nihče ni vedel, kod so hodili in kakšni usodi so bili izročeni. Kdo v domovini je takrat mogel slutiti, kako se vlečejo trume tisočerih na poti čez Albanijo, med njimi mnogi ujetniki. Koliko je obležalo mrtvih na tej strašni poti, koliko jih je že prej pobral pegavec! Umirali so kar v stotinah. Rdeči križ je delal neverjetno požrtvovalno in vztrajno. Toda množici kakih 80 do 100 tisoč ujetnikov, kolikor jih je imela Srbija pred zlomom, tudi vse različne misije niso bile kos, pa naj smo pomagali vsi, kar nas je ostalo zdravih. Ne pozabim žalostnih prizorov po jetniških taboriščih, tod to spada v drugo poglavje.

Mnogo je oljčnega zelenja v južni Albaniji. Nikdar prej ne pozneje nisem videl tolikšnih oljčnih gajev. Na žalost je prav tedaj bila deževna doba in kadar je lilo, je lilo kakor iz škafa. Strehe nikjer. Edino pribežališče nam je bilo v hangarju. Tam se nas je natrpalo na stotine. Kar je bilo slabotnih, so jih zmendrali močnejši. 13. decembra jih je bilo mnogo pohojenih. Cela truma pa jih je pomrla na dežju na prostem. Italijani so tisti dan pripeljali dva tovorna avtomobila prepečenca. Karabinierji so nam razglasili, da dobimo jed, zato naj se uvrstimo v potrebni red. A vse prizadevanje je bilo brezuspešno. Kakor volkovi in hijene so nekateri napadli tovorne avtomobile s prepečencem, pometali zaboje in vreče na tla in se ob njih naravnost pobijali. Glad je strahovito gospodaril. Kdor še ni videl lačnih trum, se je lahko o tem prepričal v Valoni. Tu in tam je padlo karabinierjevo kopito po najhujših nasilnikih, nazadnje pa so se morali varuhi reda sami umakniti. Meni in večini mirnih tovarišev se ni zgodilo nič hudega, umaknili smo se v bližnji oljčni gaj in prevzeti motrili besnenje človeške slabosti. Za kazen so nam Italijani zagrozili, da prejmemo hrano šele potem, ko bomo disciplinirani. In tako je večina nekako le umirila najbolj razburjene, nakar smo dobili prepečenec, kruh in mesne konzerve. Vem, da nas je bilo grozotno pogledati. Neobriti, kuštravi, raztrgani in zamazani, pa odurnih pogledov smo bili kakor rokovnjači. Brat ne bi prizanesel bratu! Kdo se je zmenil, da so med nami padali mrtvi od lakote! In spet se je pojavil pegavec...

Tovariš Fajdiga je v Valoni postal tolmač in se je ločil od mene in Dolenjca. Ubogi Dolenjec pa je bil s svojo voljo pri kraju in je pod oljkami za vedno zatisnil oči. Doma v Ljubljani je zapustil ženo in menda štiri otroke. Preden je šel v vojno, je bil delovodja pri Tönniesu, v vojski pa narednik vodnik. Njegovi svojci naj vedo, da počiva v Valoni, kjer so vse umrle pokopali v skupnem grobišču. Kje je bilo grobišče, ne vem, ker ga nisem videl. Bil sem samo priča, kako so mrtvece dan za dnem in skoraj uro za uro odvažali iz našega taborišča pod milim nebom.

Neki večer stopim ob obali na ogled med spečimi begunci. Srečava se z italijanskim stražarjem. Vprasa me, odkod, kdo in kaj sem. V italijanščini sem mu gladko vse dopovedal. Glej, poznal je Ljubljano, Trst in Sušak. Po svoje je preklinjal vojno. Doma je bil iz Furlanije, imel je ženo in otroke. Dober človek, ki so se mu zagnusile vojne strahote. Podaril mi je hleb kruha, in sicer tako, da sva se stisnila drug k drugemu, zakaj nevarno je bilo, lačno množico dražiti s takim izzivanjem... Izpod njegovega plašča je smuknil pod moj raztrgani plašč hleb kruha — prosim, hleb kruha! Nisem našel besed, da bi se mu zahvalil. Pomnim pa, da sem čutil nekaj vlažnega v očeh. Saj že spet dolgo nisem imel v ustih poštenega grižljaja, edino le kar sem ob italijanski kuhinji iz blata pobral kuhanega riža, ki ga je kuhar ob navalu lačnih raztresel. Slabosti so me obhajale, nekajkrat se mi je že zameglilo pred očmi — in zdaj hleb kruha! Zaklad, za katerega ostanem do smrti hvaležen prijaznemu Videmčanu, ki mi je rešil življenje... Ločila sva se. Kakor da se obhajam, sem polagal zalogaj za zalogajem v usta. Previdno sem ga žvečil, si polagoma krepil želodec in poživljal dušo. Čutil sem, kako je začelo srce močneje utripati. S praga smrti sem se vračal v življenje.

Anthony Eden

Imenovanje lorda Halifaxa za britanskega veleposlanika v Washingtonu je napravilo zelo dober vtis v anglosaškem svetu na obeh straneh Atlantskega oceana. Novi poslanik je znan kot desna roka pokojnega Chamberlaina ter mu niti največji nasprotnik ne more očitati posebne bojevitosti. Odstranitev Halifaxa iz britanskega zunanjega urada pomeni odstranitev zadnjih sledov ohlapnega Chamberlai-

novega režima. London danes očividno potrebuje mož drugačnega kova, nego so bili oni, ki so vodili angleško politiko prvo leto vojne. Na drugi strani pa je imenovanje Halifaxa nekako pomirjenje ameriškega javnega mnenja, kajti lordova nebojevitost je tako splošno znana, da se tudi na novem mestu ne bo preveč trudil, da bi Ameriko potegnil v vojno. Ta vtis je hotela neka angleška zunanja politika zbuditi pri ameriški javnosti, kajti za sedaj bi gotovo ne bilo umestno, poslati v Ameriko človeka, ki bi preveč očitno rožljal s sabljo.

Zato pa je angleška javnost pozdravila Edena kot zunanjega ministra z velikim zadoščenjem kot »moža, ki ga zahteva sedanji položaj«. Povratek Edenov v zunanje ministrstvo imenujejo listi dogodek izredne važnosti. Novi minister ustreza v vsakem pogledu zahtevam najširše britanske javnosti. Pohaja iz odlične rodbine, je učenec Etona, kar vse daje njegovi osebnosti izvestno tradicionalno noto. Najbolj pa se pri tej priliki poudarja, da je Eden mož, ki ne pogoltne nobene žaljivke, mož staroangleškega kova, ponosen na svojo domovino, vedno pripravljen ljubosumno čuvati ugled Anglije. Poleg vsega tega ga usposablja za mesto zunanjega ministra še okoliščina, da je že imel z Italijo silovit spor v dobi italijansko-abesinske vojne. Takrat se je Edenu posrečilo, da je za svojo politiko sankcij pridobil Francijo in Društvo narodov. Bil je naslednik sira Samuela Hoarea, ki mu je šibki premier Baldwin pustil popolnoma proste roke v zunanji politiki. Eden je mislil, da boltalijo prisilil, da se vrne na linijo britanske politike, toda sankcije se kot orožje niso izvajale dosledno in so samo razdražile Italijo. Še bolj jo je vznemirila demonstracija angleškega vojnega brodovja v Sredozemlju, ki jo je bil duce izpregledal do dna in jo čisto pravilno označil kot prozoren manever zastraševanja. Ta angleška politika je pritirala Italijo v naročje Nemčije in Edenova politika je doživela popoln zlom. Chamberlain, ki je bil trdno uverjen, da je še mogoče splošno pomirjenje, je odpustil Edena. Stvari so se nato razvijale v pravcu, ki mu Chamberlain ni bil kos in Eden je dobil zadoščenje na vsej črti.

V Edenu vidi britanski človek najizrazitejšega zastopnika svoje rase. Zato je Eden izredno priljubljen pri širokih slojih, ki ga smatrajo za pogumnega in energičnega bojevnika. Njegove smele interpelacije v parlamentu, pikra ironija in žgoči humor, s katerim prepleta svoje govore, vse to je močno po všeči angleškemu človeku. Winston Churchill je z njegovim imenovanjem močno podprl linijo svoje politike v vladi in med ljudstvom. Dobil je v njem sodelavca ki enako kakor Churchill vidi samo možnost, da se sedanja vojna dobojuje do zmagovitega konca. Eden na mestu britanskega zunanjega ministra pomen izziv nasprotnikom, pomeni pa tudi, da je iz angleške vlade izginila zadnja senca chamberlainstva.

PETROLEJA NI

pa vendar krasna in prijetna svetloba z »LILIPUT« SVETILKO z 80 SVEČAMI

1 liter špirita gori 22 ur! Svetilka tehnične popolnosti! Brez kompliciranih vijakov kot pri podobnih svetilkah. Dokler traja zaloga je cena din 295.— s kompletnim priborom.

Varujte se zabloda! Ni podobnega fabrikata za to ceno in s to jakostjo svetlobe.

PETROLUX K. D., ZAGREB, RADIŠINA UL. 9.

Prospekti brezplačno in franko! Tel. 72-60.

Iščemo agilne zastopnike in preprodajalce!

Protiletalska obramba Londona

London, decembra.

Prebivalstvo britanske prestolnice, ki mora dan za dnem, noč za nočjo prenašati silovite napade sovražnega letalstva, je zelo deljenega mnenja glede učinkovitosti obrambe. Zlasti mnogo kritike je deležno protiletalsko topništvo, o katerem trdijo Londončani, da povzroča pač veliko grmenja in bobnenja, praktičnega uspeha pa žanje zelo malo.

Obrambne baterije imajo zelo nehvaležen posel, ker morajo biti neprestano v strogi pripravljenosti. Sovražnik se običajno pojavlja tako nenadoma, da bi ne bilo mogoče postaviti topov v pravo lego, če bi ne bili že pripravljeni in bi moštvo nepretrgoma ne stalo ob njih. Presenetljivi napadi so prav za prav redki, ker je obveščevalna služba že toliko urejena, da je prestolnica obveščena o pojavu neprijateljskih letal, brž ko se ta pojavijo nad prelivom ali nad britansko obalo. Streljanje obrambnih baterij, ki so zelo močne, je tako silno, da se grom čuti v okolišu enega kilometra. Mnogi si žele, da bi stanovali nekoliko dalje od baterij, kajti praviloma delajo baterije več hrupa kakor sovražne bombe. Na drugi strani pa daje grmenje topov prebivalcem prestolnice nekako zavest varnosti in ljudje nazadnje prav radi vidijo, kadar grmenje topov zagluši brnenje sovražnih letal.

Še v nekem drugem pogledu prebivalci Londona dvomijo v umestnost protiletalskih baterij. Medtem ko eskadrile lovcev vsak dan poročajo o sestreljenih neprijateljskih letalih, je pri topništvu že velik praznik, ako lahko javi, da je uničilo enega ali dva sovražna letalca. Razmerje sestreljenih sovražnikov je za topništvo zelo neugodno. Medtem ko jih letalstvo ob posebno hudih dneh pokonča deset do dvanajst, neredko celo več, odpade na topništvo komaj po eno, v posebno uspešnih dneh pa po dve letali. Ljudem, ki kritiziramo topništvo in njegov malenkostni uspeh, je treba vedno navajati, da so topovi kljub vsemu doslej zbili že preko 400 sovražnih bombnikov. To število je spričo začetkov, ki jih izkazujejo lovci, precej malenkostno, vendar pa polagoma le prodira spoznanje, da je tudi obrambno topništvo velekoristna naprava, ker prisili sovražnika, da se drži v veliki višini, često pa ga uspešno obstreljevanje popolnoma prežene. V tem pogledu je delovanje topništva velikega pomena in polagoma ne bo več Londončanov, ki bi mrmrali in obgodrnjavali večno streljanje, ki človeku ne da minute pokoja.

V splošnem se lahko reče, da je silovitost zračnih napadov v sredi novembra znatno popustila, tako da so si ljudje močno odpočili od nemirnih mesecev septembra in oktobra. Lahko se tudi reče, da se je javnost nekoliko privadila novemu življenju, da se ji stiska ne zdi več tako grozna, pa tudi organizacija obrambe ter reševalna akcija sta se dobro obnesli, kar vliva ljudem pogum. Človek mora občudovati Londončane, ki prenašajo vse grozote in težkoče z izdatno porcijo zdravega humorja. Prvotno se je vsak nemški napad osredotočil na doke in skladišča. Tam je kar deževalo bomb in škoda je bila seveda velika. Ker pa se je na drugi strani promet znatno zmanjšal zaradi vojne, luke, skladišča ter pristaniške naprave z lahkoto obvladajo vse delo, obvladovale bi tudi daleko večji promet. S tega vidika tedaj sovražniku ni uspela njegova nakana: promet se razvija normalno. Najbolj so prizadeta stanovanja tega okraja. Ako hočemo škodo izraziti v številkah, moramo reči, da je sedaj vsaj vsaka druga hiša tega okraja brez oken, vsaka deseta hiša je močno poškodovana, vsaka trideseta pa je nedvomno popolnoma porušena. Oceniti se ta škoda danes še ne da, saj imajo oblasti polne roke dela, da se ne morejo baviti še z ocenjevanjem. Brezupen je vsekakor pogled na nekatere ceste, ki so bile najbolj prizadete. Cele vrste hiš so prazne in njih okna zijajo v svet, iz nekaterih plapolajo v vetru obledeli zastori kot jadne zastave uničenja.

Topniška obramba je nameščena v nizkih lesenih barakah. Vsak top ima postrežbo vsaj za štirikratno izmeno, kajti stražna služba se vrši nepretrgoma dan n noč. Častniki hvalijo vzdržljivost moštva, njih visoko moralo ter zgledno tovarištvo. Vsi pa se pritožujejo nad enolično službo, ki je ravno zaradi enoličnosti tako težka. Včasih si kar žele sovražnih letal da prekinejo dolgočasje in napetost, resnici na ljubo pa je treba povedati, da take želje ljudem ne prihajajo često na misli, kajti brnenje neprijateljskih letal se začuje prej, preden se je človeku stožilo po njih od včerajšnje borbe. Noči so jasne in naravnost idealno vreme za polete vlada nad Anglijo. Moštvo v pogovoru hvali dobro hrano in je sploh zelo zadovoljno z oskrbo. Kdor pozna Angleže ve da ne ljubijo bahaških besedi. Največja samohvala angleškega vojaka je v naslednjih običajnih besedah: »Storimo, kar moremo.« Ta skromnost je za naše pojme nekoliko pretirana, je pa popolnoma v skladu z značajem angleškega vojaka.

V pogovor zazvoni električni zvonec, znamenje da se nekaj pripravlja. Možje šinejo pokonci in v naslednjem trenutku je že vsak na svojem mestu ter čaka na povelja. Prisluškovalni aparat začne delovati in njegove lučice dajejo izredno zanimivo in zamotano sliko na stekleni plošči. Avtomatično se ugotavlja oddaljenost, višina in smer, od koder leti sovražnik. Precizni instrumenti kažejo vse brezhibno in postrežba topov naravnava z veliko spretnostjo, ki izdaja večmesečno prakso, cevi v zrak. Pokaže se optični znak, ki pomeni: Pali! Eden izmed topničarjev tempira granato na 14 sekund, nakar jo porinejo v cev. Takoj se ponovi optično znamenje in strel za trenutek razsvetli najbližjo okolico. Grom v neposredni bližini res ni tako hud, pa vendar se bližnje hiše stresejo. Po 14 sekundah se čuje silna eksplozija visoko v ozračju. Moštvo opravlja svoj posel, salva za salvo se oddaja v ozračje, kjer ni niti z dalnogledom videti sovražnika. Toda aparati so zanesljivi in v oni smeri, kamor švigajo granate, je gotovo sovražnik. Postrežba se je že spotila in utrudila, ko pride povelje, naj streljanje preneha. V trenutku stopi na mesto utrujenih ljudi spočiti del posadke, ki napeto pričakuje, kdaj se bo sovražnik spet pojavil. Tako gre iz dneva v dan. Obrisi ogromnih topov se odražajo od pol razsvetljenega ozadja, okoli topov pa neprestano mrgoli množica, ki streže jeklenim gorostasom...

Dajte mi 15 centimetrov pečenice!

Kdo bi tako kupoval, namesto da bi vprasal po kakovosti!

Pri nakupu žarnic zahtevajte izrecno le kvalitetno **TUNGSRAM-KRYPTON** žarnico:

Ista da več sončnim žarkom podobne svetlobe in porabi pri tem mnogo manj toka!

BOLJŠA LUČ, MANJŠI STROŠKI!

TUNGSRAM Krypton

Glas trlic iz laniščnice

Pleševčevi v Smolincih so posejali to leto nekaj ogonov lanu. Potrgale so je jim bile rjuhe; brisače so postale lozne, vreče so razjedle miši, pa so morali priti do kakšnega pednja hodnega platna. Tudi fant, Franček, ki je začel hoditi jeseni v šolo, bo moral dobiti pomladi hodne hlače, je pravil ženi Plesec. Niti blago iz »vragove kože« ga ne drži. Kjerkoli se da, se posmukne z zadnjico po zemlji in tako so hlače luknjičave v enem mescu.

Dolgo je že od tega, ko so v vasi sejali lan. Kmetje so si zadnje čase kupovali platno v trgovinah ali pa od krošnjarjev. Pozabljene od ljudi so se podirale nekoč obljudene laniščnice, le tu pa tam je bila še katera toliko čvrsta, da so lahko otrli v njih par rokovati konoplje, ki so jo potrebovali za vôža pri vozeh in pa za vrvi. Ko je izcimil to pomlad na Pleščevi njivi lan iz zemlje in je jel Plesec v prostih urah podpirati razpadajočo laniščnico, so ljudje v vasi dvignili glave. Kakor da bi se vračali stari časi, se jim je zdelo. Starejši ljudje so hrepeneli po časih, kakršni so bili nekoč, mladina se jih je pa bala. Še tako živo pripovedovanje izmozganega preužitkarja, ki je rad pripovedoval, kako dobro je bilo kmetu, ko je nosil hodno robačo in brguše, mladine ni moglo navdušiti za tiste čase. »Kmet je bil takrat slep in neumen, da veste!« mu je nekoč zabrusil sosedov fant. Starejši kmetje so gledali žolto slamnato streho na laniščnici prijazno, pozdravljaje, mladina pa tuje, nemara nekoliko radovedno, vendar pa z odporom, kakor bi vedela, da se je življenje zavrtelo nazaj. Radovednost je bila pač posledica pripovedovanja. Vsak starec in vsaka starka sta vedela toliko povedati o tericah.

»Če se Plescu obnese, bom prihodnje leto vrgel tudi jaz seme v kak ogon, so se pogovarjali želarji. »Ne škoduje, če imaš laket platna v omari.«

Lan je lepo uspeval. Zrasel je presenetljivo visoko in semensko glavinje na njem je bilo debelo. »Tega moram dobiti nekaj slamnjač, ko bo seme iztepeno,« je rekel Lodnarjev Lujz pomenljivo svojemu tovarišu, ko sta šla mimo njive. Tiho mu je zaupal zanimivo novico: »Prav za prav je oče otroku, ki ga je rodila pred kratkim Plahometova Katreja, Korenov Zep. Ker je Koren poročen, je Plahometovka okrivila očetovstva Strahovega Lujza. Nihče v fari ne ve, kako je s stvarjo, njemu pa jo je zaupala mlada mati sama. Lanene glavine služijo od nekdaj za odkrivanje takšnih skrivnosti, zato jih bo natresel od Korenovega hrama pod okno Plahometove Katreje kakšno noč tudi on. Ko se bo vas zdramila, bodo ljudje izvedeli, kako je zavoljo otroka. — Fanta sta se smejala. »Čez par dni bo zrel,« sta ugotovila in odšla.

Med sensko in otavno kositvijo je lan dozorel. Ženske so ga nekega dne izpipale, ga povezale v drobne snopiče in Plesec ga je odpeljal na gumno. Tam so omuznili na zobatem »farju« glavinje s stebelc. Prihodnji dan zjutraj je zapeljal gospodar voz osmukanega lanu na travnik. V tankih plasteh so ga tam položili na zemljo. Nadevali so ga pa tudi na vratnike ter na grive med njivami. Ko ga je dež dovolj opral na vrhnji strani in ko je sonce spremenilo njegovo svetlorjavo barvo v sivo, so lan obrnili. Tako je še nato ležal nekaj tednov. Pred jesenskimi slanami so ga pa pobrali, ga zvezali v snope ter ga zložili v šopnik, kjer se je sušil. Tu je čakal do decembra.

Lepega adventnega dne je Plesec zakuril v laniščnici. S slovesnim obrazom je prišel k pramu ter povedal ženi in otrokom, da bo odpeljal lan v sušilnico. Po hiši je zašumelo kakor bi bilo pred vrati nekaj velikega, nevsakdanjega.

Dva dni in dve noči je gorel ogenj v laniščničnem »biku«. Od časa do časa je stopil gospodar tja. Vrgel je poleno v peč, ali je pa obrnil na »lesah« lan. Tretji večer pred polnočjo pa je vzel s policev kolarnici veliko leseno kladivo in z bratom, ki je prišel z doma takisto oborožen, sta se pognala v temo. Brehutava leščerba je razsvetlila skrivnostno temo okrog laniščnice, vrata v sušilnico so se škripaje odprla in Plesec je jel vlačiti z »les« posušen lan. Po snopih ga je cufal iz peči, ga metal na stolici, kjer sta z bratom pretolkla suha stebla. Ostro kozderje je letelo na tla, v dlaneh pa so jima ostajala srebrnosiva vlakna, ki sta jih zvijala v rokovati ter jih vlagala nazaj v sušilnico, toda na drugo »leso«.

Po jutrnjici so se prismejale k laniščnici terice. Najprej so namazale s sajami tolčarja lanu, nato še sebe. Ko je bilo to opravljeno, so se postavile k trlicam. Najprej so jih preizkusile na prazno. Suh les je jeknil kakor doga pod sodarjevim kladivom in jasen odmev se je odbil od gozdiča. Ženske so pritrdilno pokimale. Prepričale so se, da so trlice v redu in najmlajša terica je pljunila v roke. Plesec je odprl sušilnico ter vrgel sleherni terici rokovat pretolčenega lanu. Odvile so topla vlakna, stisnile pol rokovati spredaj pod janko, drugo polovico pa je položila vsaka na trlico. »Bog pomagaj!« je dahnila gospodinja in terice so udarile. Zamolkel jek trlic se je odslej mešal z zaglušenimi udarci macličev po stolicah. Prej groba, široka vlakna so postajala pod udarci trlic zmerom tanjša in svetlejša. Po parkrat je bilo treba vrniti rokovat gospodarju, ki jo je metal še in še v sušilnico, preden je nastalo iz nje puhasto povesmo, pripravno za prejo.

Vino je grelo izžeta telesa teric. Dobre malice, ki morajo biti tak dan na mizi, so spravljale ženske v dobro voljo, in ko so opoldne zapuščale laniščnico ter se poslavljale od trlic, se je marsikatera opotekala v zabavo otrokom in vaški mladini, ki je stala pred laniščnico.

Prihodnje leto, pravijo, bo zavladala živahnost po vseh laniščnicah. Težki časi jim bodo vrnili življenje kljub protestom mladine.

Tudi v Sofiji čutijo vojno

Sofija, januarja

Že v poletnih mesecih je začela Sofija polagoma čutiti, da živimo v času nove velike evropske vojne. Najglasneje so pričale o tem cene živilom, ki so začele naglo naraščati. V začetku jeseni pa se je zgodilo nekaj nenavadnega: v bolgarski prestolnici je zmanjkalo masla. Gospodinje, ki so hodile nakupovat za svoje družine, so zaman izpraševale po maslu, hodile iz trgovine v trgovino — masla ni bilo. Lahko bi rekli, da je tiste dni vsa Sofija, ne samo ženski, marveč tudi moški svet — v Sofiji je namreč navada, da možje kupujejo življenjske potrebščine in jih prinašajo domov — govorila o maslu. Če sta se srečala na cesti dva znanca, se je njun pogovor prav gotovo začel nekako takole:

— Si videl, nikjer ni dobiti masla...

— Kar molči, doma imam vsako jutro prepir zaradi tega nesrečnega masla.

Kmalu nato so prinesli časopisi poročilo, da bodo sir, bel in kaškavalj ter svinjsko mast delili samo na karte v zelo pičlih količinah. Zopet je vsa Sofija komentirala pomanjkanja sira, tega vsakdanjega kruha bolgarskega delavca. Na stotine ljudi se je moralo zadovoljevati s 150 grami sira na teden. Iz Sofije in z vseh bolgarskih glavnih postaj pa so dan za dnem odhajali proti državni meji dolgi tovorni vlaki, polni živil. Že prej sta bila uvedena tudi dva brezmesna dneva. Ob četrtkih in petkih je vsa Sofija vegetarijanska. Sicer pa so Sofijčani veliki ljubitelji vegetarijanskih kuhinj in na razpolago so jim številne vegetarijanske restauracije in kuhinje. Hrana po restavracijah je razmeroma poceni, ker imajo povsod uveden sistem velikih in majhnih obrokov. Tako stane razmeroma dobro kosilo z mesom okrog 20 do 25 levov (en dinar je dva leva). Jajca, ki jih je v izobilju, so po dva leva, krompir je po štiri leve (2 din). Zelo poceni so kavarne, kjer stane skodelica črne kave ali čaja — druge pijače skoraj ne poznajo — štiri leve. V zadnjem času pečejo peki več črnega kakor belega kruha, posebno izven mestnega središča. Vendar je belega kruha, finega peciva in sploh testenin na razpolago v vseh kakovostih. V restavracijah sicer postavljajo na mize črn kruh, a če želite belega, vam bodo takoj postregli z njim. Črn kruh je polovico cenejši kakor v Ljubljani, dočim je beli nekoliko dražji. Občutno cenejša je v Sofiji gnjat, ki stane domače četrt kilograma okoli 8 dinarjev. Praška je nekoliko dražja.

Proti koncu jeseni je že začelo primanjkovati volne in cene volnenemu blagu so se občutno dvignile. Boljše blago za plašče je imelo ceno preko 500 levov meter, dočim je bilo dobro blago za obleke in bluze tudi še izpod 200 levov. Kljub temu, da še po vsej Sofiji izredno živahno zidajo nove večstanovanjske hiše, so stanovanja silno draga. Opremljene sobe bolj v središču mesta stanejo mesečno po 900 in več levov (450 dinarjev). Večina sofijskih hiš je zidana na zadružni podlagi. Etažna svojina se je pri Bolgarih prav dobro obnesla. Tudi kini, ki jih je v Sofiji preko 20, so za polovico cenejši kakor v Ljubljani.

Tako se tudi v sofijskem javnem življenju vedno bolj čuti, da vihra okoli Balkana vojna vihra, ki terja svoj davek tudi od nevojujočih se držav.

MAL' POLOŽI DAR DOMU NA OLTAR!

Narodna banka v preteklem letu

Narodna banka je izdala svoj izkaz o stanju na dan 31. decembra 1940, ki zaznamuje v primeri s prejšnjim tednom povečanje obtoka bankovcev za 505 na 13.834 milijonov dinarjev (lani se je ob koncu leta obtok povečal za 407 na 9698 milijonov dinarjev). Istočasno so narasle obveznosti na pokaz za 72 na 3531 milijonov.

Zlati zaklad se je v zadnji četrtini decembra ponovno povečal za 77 na 2740 milijonov stabilizacijskih dinarjev v stvarni vrednosti 4384 milijonov. Tudi devize, ki se ne vštejejo v podlago, so se povečale za 49 na 725 milijonov. Menična in lombardna posojila pa so se zmanjšala za 50 na 1787 milijonov, pri čemer so že upoštevani odpisi ki se vršijo ob koncu leta. Eskont bonov za narodno obrambo pa je ponovno narasel za 366 na 6941 milijonov.

Spremembe v letu 1940

Stanje naše Narodne banke kaže v preteklem letu prav znatne premembe, ki so imele za posledico precejšnje povečanje obtoka bankovcev. Najvaznejše postavke bilance izkazujejo nasproti stanju ob koncu leta 1939 naslednje spremembe (v milijonih dinarjev):

	konec 1939	konec 1940	razlika
aktiva:			
zlata podlaga	1988	2740	+ 752
devize izven podlage	731	725	— 6
kovanci	318	205	— 113
posojila	2223	1787	— 436
državni dolg:			
stari drž. dolg	1633	1621	— 12
začasni predujem	600	600	—
blag. zap. za narodno obr.	834	839	+ 5
boni za narodno obrambo	558	6941	+6383
vred. papirji:			
vred. papirji	408	369	— 39
vred. papirji rez. fonda	233	267	+ 34
nepremičnine in zaved za tisk.	175	166	— 9
bankovcev			
razna pasiva	2583	1818	— 766
pasiva:			
glavnica	180	180	—
obtok bankov.	9698	13.834	+4136
obveznosti na pokaz:			
dobroimetje države	53	48	— 4
žiro-računi	899	1183	+ 284
razni računi	767	2300	+1533
obveznosti z rokom	100	—	— 100
razna pasiva	315	261	— 54

Zlati zaklad Narodne banke se je v preteklem letu prav znatno povečal, in sicer za 752 milijonov stabilizacijskih dinarjev, tako da je dosegel 2740 milijonov stabilizacijskih dinarjev, kar ustreza **stvarni vrednosti 4384 milijonov.** Gibanje zlate podlage je bilo zadnja leta naslednje:

	zlati zaklad v stabil. din	zlati zaklad stvarna vrednost
konec 1936	1626.0	—
„ 1937	1709.0	—
„ 1938	1909.6	—
„ 1939	1988.4	3181.5
„ 1940	2740.0	4384.0

Povečanje stvarne vrednosti zlatega zaklada je znašalo v preteklem letu 1202.5 milijona dinarjev. Kakor je znano, računa Narodna banka stvarno vrednost zlatega zaklada s 60%nim pribitkom k paritetni (stabilizacijski) ceni zlata. Paritetna cena znaša 37.736 din za kilogram čistega zlata. Narodna banka pa računa stvarno vrednost 60.377 din za kilogram.

To znatno povečanje zlatega zaklada je po večini nastalo na ta način da je Narodna banka prenesla v zlati zaklad del svojih kritvenih rezerv, ki jih je prej vodila v postavki »razna aktiva«. Pri tem je zlate devize pretvorila v inozemstvu v zlato. Zato se je zlati zaklad v blagajnah Narodne banke povečal le od 1973 na 2218 milijonov dinarjev, zlate rezerve v inozemstvu, ki so ob koncu leta 1939 znašale komaj 10 milijonov dinarjev, pa so narasle na 482 milijonov. Te transakcije je morala Narodna banka izvesti, da vzdrži predpisano kritje (25% v zlatu sploh in 20% v zlatu v blagajni).

Devize izven podlage se držijo na lanski višini, zmanjšala pa se je postavka meničnih in lombardnih posojil. Menična posojila so nazadovala za 411 na 1674 milijonov, lombardna pa za 25 na 113 milijonov.

Zadolžitev države

Povečanje obtoka bankovcev je nastalo predvsem ker se je **v preteklem letu država zadolžila pri Narodni banki za 6388 milijonov dinarjev**, zlasti z izdajo bonov za narodno obrambo in le v majhnem delu z izdajo blagajniških zapisov za narodno obrambo. Stari državni dolg se je zmanjšal za 12 milijonov kakor vsako leto z odpisom na račun deleža države pri dobičku Narodne banke. Začasni predujem v višini 600 milijonov pa je že vrsto let nespremenjen. Zadolžitev države pri Narodni banki se je zadnja leta gibala takole:

	1938	1939	1940
stari dolg	1628	1633	1621
začasni predujem	600	600	600
zapisi za nar. obr.	—	834	839
boni za nar. obr.	—	558	6941
—	2228	3625	10.001

Zadolžitev države pri Narodni banki, ki je znašala ob koncu leta 1938 samo 2.23 milijarde dinarjev, je ob koncu leta 1939 narasla na 3.63 milijarde dinarjev, ob koncu lanskega leta pa se je **povzpela na 10 milijard.**

Poleg tega je v zadnjih letih Narodna banka finansirala državo posredno z nakupom državnih papirjev, kar pa sme po statutih vršiti le v omejenem obsegu. Skupna vsota vrednostnih papirjev in vrednot rezervnega fonda je narasla od 123 milijonov din ob koncu leta 1934 na 641 milijonov din ob koncu leta 1939 in medtem ko je lani za malenkost nazadovala na 636 milijonov.

Povečan obtok bankovcev

Zadolžitev države se je le deloma pokazala v povečanem obtoku bankovcev, ker so istočasno znatno narasle obveznosti na pokaz. Gibanje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz je bilo zadnja leta naslednje:

	obtok bankovcev	obveznosti na pokaz	skupaj
1936	5408	1629	7037
1937	5834	2459	8293
1938	6921	2093	9014
1939	9698	1718	11416
1940	13834	3531	17365

Skupna vsota obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz je postopno narasla od 7 milijard v letu 1936 na preko 17 milijard ob koncu lanskega leta. Pri tem pa je treba na eni strani upoštevati, da je bil v letih krize denarni obtok pod normalo in da se je v zadnjih letih zelo razvilo tesavriranje denarja.

Ob koncu leta je znašalo kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz v zlatu 25.24% (prejšnje leto 27.86%) in je kritje za malenkost nad odstotkom 25%, ki je po zakonu predpisan kot minimalni. Kritje v zlatu, ki je v blagajnah Narodne banke, pa je znašalo ob koncu lanskega leta 20.70%, medtem ko znaša minimalno kritje 20%.

Naredba o razdelitvi jedilnega olja

Zaradi prevelike razdelitve jedilnega olja v državi ter v skladu s členom 2 uredbe o ureditvi prodaje blaga ter v zvezi s čl. 9 in 10 uredbe o oljenicah in jedilnem olju in čl. 3 pravilnika o združenju predelovalcev oljaric, je trgovinski minister izdal naslednjo naredbo:

1. Združenju predelovalcev oljaric v Beogradu je poverjena skupna prodaja jedilnega olja v okviru splošnega načrta za razdelitev olja in posebnega razporeda po postavkah, ki jih odobrava trgovinsko ministrstvo.

2. Zaradi sestave splošnega načrta in posebnega razporeda za razdelitev olja, so vse tvornice in izdelovalnice olja, vsi trgovci na debelo, ki so zalagali z oljem manjše grosiste in polgrosiste, kakor tudi zveze kmetijskih, uradniških, nabavljalnih in konzumnih zadrug, ki so olje nabavljale neposredno iz tvornic ali od večjih trgovcev na debelo zaradi prodaje svojim zadrugam, **dolžni dostaviti Zajednici predelovalcev olja v Beogradu čimprej točne podatke o tem, kam, kdaj in v kakšnih okoliščinah so naročili olje v času od 1. septembra 1938 do 1. septembra 1939.**

3. Ministrstvo za trgovino in industrijo lahko odredi organe, ki se bodo s pregledom poslovnih knjig prepričali o točnosti navedenih podatkov. Kolikor zajednica v določenem roku ne bi prejela zahtevanih podatkov, bodo te podatke zbrali organi ministrstva in jih dali na razpolago zajednici. Tvornice, obrati, trgovci in zadružne zveze so dolžni dati tem organom na vpogled poslovne knjige ter dajo tudi potrebna pojasnila.

4. Zaradi kontrole podatkov, bo zajednica zbrala tudi potrebne podatke od državnih železnic, rečne plovbe, ostalih podjetij za prevoz blaga in občinskih trošarinskih uradov o prevozu oziroma dovozu količin olja v posamezne kraje.

5. Razen zgoraj omenjenih podatkov bo zajednica zbrala podatke o potrebi jedilnega olja od vojske in mornarice, od občinskih uradov za oskrbovanje, kolikor imajo svoje prodajalne, kjer bodo prodajali olje, od zadružnih zvez in posameznih zadrug, v kolikor niso včlanjene v kateri od specificiranih zvez, od potrošnih zajednic gospodarskih podjetij, od združenj trgovcev po posredovanju trgovinskih zbornic (za trgovce na debelo in na drobno po posameznih okrajih, po potrebi prebivalcev v dotičnem kraju, s predlogom za posamezne trgovce na debelo, ki oddajajo olje detajlistom, kakor tudi s predlogom za razdelitev med detajliste) in končno od ministrstva za socialno politiko za potrebe bolnišnic in zdravilišč (kopališč, kakor tudi za potrebe lekarn).

Potrebe za leto 1941 se ne smejo navesti večje, kakor pa je bila povprečna poraba olja v času od 1. septembra 1938 do 1. septembra 1939, razen v primeru znatnejšega povečanja števila potrošnikov in zaradi drugega upravičenega in važnega razloga.

Vsi ti podatki bodo služili za izdelavo načrta za razdelitev olja. Zajednica jih bo skrbno zbrala v kartoteki ter takoj začela sestavljati predlog splošnega načrta in posebnega razporeda za razdelitev olja. Pri sestavi tega predloga bodo sodelovali razen zastopnikov predelovalcev oljaric, trgovinskega in kmetijskega ministrstva, direkcije za prehrano in Prizada tudi zastopniki vojnega ministrstva, inspekcije državne obrambe, urada za kontrolo cen, trgovinskih zbornic in Glavne zadružne zveze.

Oddaja olja

Zajednica bo dajala olje izključno vojski, občinskim uradom za oskrbovanje, ki imajo svoje prodajalnice in potrebujejo preko 1000 kg na mesec, nabavljalnim zadrugam in konzumom, zadružnim zvezam za potrebe zadrug (posamezne zadruge ne bodo mogle dobiti olja neposredno pri zajednici) potrošniškim zajednicam gospodarskih podjetij, ki imajo svoje prodajalnice in potrebujejo preko 1000 kg na mesec, bolnišnicam, zdraviliščem in kopališčem, če znašajo potrebe preko 1000 kg mesečno, nadalje veletrgovcem po srezih na predlog sreskih trgovskih združenj odnosno zbornic, trgovskim združenjem za 1 ali več sosednih srezov ali enemu trgovcu v srezu, ki ga določi trgovsko združenje, če v dotičnem srezu ni veletrgovcev. (Če mesečna potreba v srezu ne presega 1000 kg, bo zajednica dodeljevala olje za te sreze preko veletrgovcev ali trgovskega združenja sosednega okraja, pri čemer razdelitev izvrši sresko združenje trgovcev.)

Količina olja, ki ga bo dodelila zajednica pridelovalcu, bo določena v posebnem razporedu razdelitve, ki ga bo odredilo ministrstvo v sorazmerju s skupno razpoložljivo količino olja. Detajlistom zajednica ne bo dodeljevala olja, ker bodo olje prejeli od veletrgovcev ali od trgovskega združenja. Olje, ki ga bo dodelila zajednica, se mora plačati vnaprej, in sicer po prejemu dispozicije in plačilnega naloga neposredno tvornici olja.

Veletrgovci so dolžni dodeljene količine razdeliti med detajliste, ki jih določi za vsakega veletrgovca pristojno sresko združenje trgovcev, upoštevajoč dosedanjo potrebo in prodajo, tako da bodo vsi kraji enako oskrbljeni. Veletrgovci oskrbujejo tudi občinske urade za preskrbo, potrošne zajednice, zadruge, bolnišnice itd., z manjšo potrebo nego 1000 kg mesečno. Potrebne količine bo zajednica dodelila določenim veletrgovcem, ki bodo te ustanove oskrbovali. Veletrgovci morajo voditi točne sezname detajlistov in ostalih potrošnikov, ki od njih prejemajo olje. Olja ne smejo prodajati na drobno, če pa imajo tudi trgovine na drobno, smejo prodajati v teh trgovinah olje samo v takšnih količinah, kakor pred 1. septembrom 1939, kar bo ugotovilo združenje trgovcev.

Detajlisti so dolžni dodeljene količine olja prodajati svojim strankam postopno v količinah, ki ustrezajo resnici in normalnim potrebam ter morajo upoštevati prejšnje normalne nakupe strank in morebitne poznejše osebne ali družinske spremembe. Eni stranki ne sme detajlist prodati več kakor 1 liter olja naenkrat.

Tudi **zadružne zveze** so dolžne dodeljene jim količine razdeliti po stvarnih in normalnih potrebah in v višini prejšnjih nakupov, upoštevajoč eventualno povečano število zadružnikov.

Pravilno postopanje kontrolira trgovinsko ministrstvo preko svojih organov, poslovanje trgovcev in trgovskih združenj pa kontrolira splošno upravno oblastvo ob so delovanju občinskih preiskovalnih uradov. Trgovce, združenja in zadružne zveze, ki bi se pregrešili proti določbam te naredbe, bo zajednica izključila od nadaljnjega dodeljevanja ,poleg tega jih bo zadela kazen po čl. 2. uredbe o ureditvi prodaje blaga.

CONTINENTAL

pomaga računati!

GEN. ZAST.:

IVAN LEGAT

MARIBOR — LJUBLJANA

VETRINJSKA 30 — PREŠERNOVA 44

Tel. int. 24-34 — Tel. int. 26-36

Pred uvedbo živilskih nakaznic v Ljubljani

Zaradi uvedbe in pravilne porazdelitve živilskih nakaznic in sicer za zdaj le nakaznic za moko in kruh, bo mestni preskrbovalni urad te dni dostavil vsem hišnim posestnikom hišne in vprašalne pole zaradi popisa prebivalstva. Vsak hišni lastnik odnosno upravitelj prejme po eno hišno polo in po toliko vprašalnih pol, kolikor ima v hiši najemnikov in podnajemnikov. Če kdo izmed hišnih posestnikov do 8. januarja hišnih in vprašalnih pol ne bi prejel, oziroma bi jih prejel premalo, naj jih takoj osebno zahteva v mestnem preskrbovalnem uradu v Mahrovi hiši na Krekovem trgu 10 pritličje levo.

Vprašalne in popisne pole je izpolniti točno, vestno in čitljivo, in sicer po stanju dneva izpolnitve. Hišni posestniki in upravitelji, ki tudi sami stanujejo v dotični zgradbi, morajo vprašalne pole izpolniti tudi zase. Vsi najemniki in podnajemniki naj vprašalne pole vrnejo hišnemu posestniku, oziroma upravitelju, ki jih mora najkasneje drugi dan po prejemu oddati v mestnem preskrbovalnem uradu. Hišni posestniki, ki bi po lastni krivdi prepozno oddali hišne in vprašalne pole, ali pa bi jih sploh ne oddali mestnemu preskrbovalnemu uradu, bodo osebno odgovorni za škodo, ki bi zaradi tega nastala za njih najemnike odnosno podnajemnike.

Vse družinske glavarje, ki bodo izpolnili vprašalne pole, pa mestni preskrbovalni urad opozarja, da **bo vsako neresnično ali lažno navedbo osebnih podatkov v teh polah smatral za napravljanje lažnih listin,** torej za prestopek po § 214 kazenskega zakona. Pri tem zlasti opozarjamo tiste ljubljanske prebivalce, ki prebivajo na periferiji in kupujejo morda svoje življenjske potrebščine pri trgovcu izven območja mestne občine ljubljanske, da bodo morali odslej kupovati živila, za katera bodo potrebne živilske karte, le pri enem izmed trgovcev na ozemlju Ljubljane. Zato naj vsi prizadeti v rubriko 10 vprašalne pole vpišejo **ime tistega ljubljanskega trgovca, pri katerem so se namenili odslej kupovati potrebna živila.**

Ljubljanska kreditna banka

V LJUBLJANI

objavlja po ministrstvu trgovine in industrije z odlokom št. 45173 z dne 24. decembra 1940 odobreni

XI. odplačilni načrt za stare vloge

za čas od 1. januarja do 31. marca 1941 v smislu čl. 20 uredbe o zaščiti denarnih zavodov.

1. Vsem starim vlagateljem se izplačajo narasle obresti za II. semester 1940 v času od 1. februarja do 31. marca 1941. Po tem terminu nedvignjene obresti se prenesejo na nove, vsak čas razpoložljive račune.

2. Stare vloge v znesku din 44,389.619.68 vlagateljev, s katerimi je banka sklenila posebne dogovore, se s 1. januarjem 1941 prenesejo na novo poslovanje proti 4% obrestovanju in se likvidirajo kot sledi: 20% dne 31. decembra 1941, 30% dne 31. decembra 1942 in 50% dne 31. decembra 1943.

Uprava banke obenem poziva preostale stare vlagatelje, ki želijo, da se njihove vloge prenesejo na novo poslovanje pod pogoji, navedenimi pod točko 2. tega načrta, da izroče tozadevne prijave na blagajnah njenih poslovalnic najpozneje do 31. marca 1941. Za te vlagatelje zapade prvi izplačilni obrok 1. aprila 1942. (—)

Gospodarske vesti

= **Fakturiranje kontroliranega blaga.** Kraljevska banska uprava — referat za kontrolo cen — ponovno poziva vse proizvajalce, uvoznike in veletrgovce, da pri prodaji predmetov, ki so podvrženi kontroli cen, na vseh računih vidno navedejo datum in številko odločbe, s katero je bila v dotičnem računu navedena prodajna cena odobrena od kralj. banske uprave. Računi, ki niso opremljeni s spredaj navedenimi podatki, se ne bodo smatrali za dokazilo pri odobravanju cen in se bo v vseh primerih uvedla preiskava. V interesu trgovcev je torej, da se strogo ravnajo po teh navodilih in da vedno zahtevajo od prodajalcev, da račune opremijo v zahtevanimi podatki.

= **Jugoslavenska banka d. d., Zagreb, izplačuje vse zaloge.** Ravnateljstvo Jugoslavenske banke d. d. je sklenilo, da vse vloge na »starih računih« tako na vložnih knjižicah kakor tudi na tekočih računih, stavijo upnikom na razpolago. Spričo tega se torej vloge lahko takoj dvignejo na blagajnah centrale v Zagrebu in podružnic v Beogradu, Crikvenici, Karlovcu, Novem Sadu, Osijeku in Sušaku. Vse one vloge, ki ne bodo dvignjene, se bodo obrestovale namesto po dosedanji obrestni meri od 2%, po redni obrestni meri veljavni za vloge, ki so takoj izplačljive. Za vloge, katere bi stranke vezale na odpovedni rok, se lahko sporazumno določi višja obrestna mera.

Pred 300 leti

se je pripisovalo z Rogaško slatino dosežena zdravljenja neki tajinstveni sili.

Danes

je ta zdravilna moč znanstveno ugotovljena. Je to blagodar narave trpečemu človeštvu.

Pa tudi za zdrave

je Rogaška slatina neprecenljiva za ohranitev zdravja. Tudi Vam bo Vaš organizem poplačal z večjo odpornostjo, če namesto druge, pijete

Rogaško slatino!

Rogaška slatina

Borze

4. januarja

Na beograjski borzi, ki je danes poslovala, je tečaj grških bonov ponovno nekoliko popustil in je prišlo do prometa po 40. Bolgarski klirinški čeki so se trgovali po 55.72. Na efektnem tržišču je bilo za Vojno škodo pri čvrsti tendenci povpraševanje po 467. Promet pa je bil v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 79 — 79.75 in v investicijskem posojilu po 101.

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 7.39 milijona din.

EFEKTI

Beograd. Vojna škoda 467 den., 4% agrarne 57 den., 6% dalm. agrarne 77.50 —78.50 (79—79.75), 6% šumske 75.50—76.50 (76), 7% invest. 100.50—101 (101), 7% Blair 98—99, Narodna banka 7050 den., PAB 201 den. (202).

BELEŽKE

Glasilo dr. Mačka o bolgarski politiki

Sinočni »Hrvatski dnevnik« poorča iz Beograda, da je na poučenem mestu dobil o potovanju predsednika bolgarske vlade Filova v Nemčijo naslednje informacije:

Čeprav službeni bolgarski krogi še nadalje trdovratno demantirajo vse vesti o pravem namenu potovanja Filova na Dunaj, bood po zadnjih informacijah njegovi razgovori v Nemčiji vsekakor vsaj informativnega značaja, bodisi v tem pogledu, da gre pri razgovorih Filova za skorajšen pristop Bolgarije k trojnemu paktu, bodisi da gre za konsultacije v zvezi z nemškimi pripravami za bodoče akcije na Balkanu. V vsakem primeru se lahko smatra, da bodo ti razgovori prinesli polno razčiščenje bolgarskega stališča. Sofijska »Zora« poroča z Dunaja, da je Ribbentrop odpotoval snoči v petek v svoj grad pri Solnogradu ter da je verjetno, da se je s Filovom sestal tamkaj. Filovu naproti je odpotoval iz Berlina tudi tamošnji bolgarski poslanik Draganov.

Odgodene volitve obratnih zaupnikov

Zabeležili smo že, da so za nedoločen čas odgodene volitve obratnih zaupnikov, ki bi morale biti v januarju. Včerajšnji »Službeni list« objavlja o tem naslednji razglas banske uprave:

»Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, ki bi se v smislu čl. 2 Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev, imele vršiti tekom januarja t. l., se odložé na kasnejši čas.

Z ozirom na to se obenem preklicujejo doslej že v posameznih primerih določeni dnevi volitev.«

O programu slovenske JRZ

»Domoljub«, podeželsko glasilo slovenskega dela JRZ, razvija v novoletni številki politični program za leto 1941 ter prihaja do naslednjih zaključkov:

»Na polju političnega življenja se moramo vsi strniti okrog našega novega političnega voditelja dr. Franca Kulovca naslednika dr. Korošca, kakor se moramo na duhovnem polju tesneje strniti okrog naših cerkvenih voditeljev. Kakor smo bili zvesti pokojnemu dr. Korošču ter mu pri njegovem vodstvu brezpogojno zaupali, tako moramo sedaj zvesto slediti našemu novemu političnemu voditelju. On je že začrtal sebi in nam program. Dal nam je že načrt bodočega dela: slovenska avtonomija. Tako je zdaj tista naloga, ki se nam stavlja ob začetku leta kot prva točka našega delovnega programa, borba za slovensko avtonomijo. Pri tej borbi bomo najbolj uspešno sodelovali na ta način, da bomo zmerom enodušno podprli prizadevanja našega voditelja, med sabo pa ohranili zavest čim bolj trdne politične povezanosti, ki ne sme odpovedati niti ob še tako hudih časih preizkušnje. V novo leto stopamo s trdnim sklepom, da bomo na eni strani duhovno prerodili naš narod s pomočjo katoliške akcije, na drugi strani pa se borili za našo neodjenljivo zahtevo po avtonomiji Slovenije.«

Socialistične strokovne organizacije razpuščene tudi na Hrvatskem

Kakor smo že poročali, je beograjska policija zapečatila prostore Udruženja delavskih sindikatov (URS), v katerih so bili strokovno organizirani socialno demokratsko usmerjeni delavci. V petek dopoldne je sledila beograjskemu zgledu tudi zagrebška policija, ki je zapečatila prostore socialistične sindikalne zveze v zagrebški Delavski zbornici. Policija je istočasno izročila funkcionarjem strokovne zveze odredbo bana dr. Šubašića, ki razpušča vse socialistične strokovne organizacije na ozemlju banovine Hrvatske in prepoveduje v bodoče vsako njihovo delovanje.

S tem so socialistične delavske in nameščenske strokovne organizacije razpuščene v vsej državi. Vzroka za njihov razpust, kolikor je razvidno iz časopisnih poročil, tudi odlok hrvatskega bana ne navaja.

Odstop občinskega odbora v Stari Loki

Kakor nam poročajo iz škofje Loke, je bila tik pred novim letom seja občinskega odbora v Stari Loki. Sklepala je o ostavkah, ki so jih dali na svoje položaje župan Ivan Avguštin, podžupan Franc Hafner in odbornik Franc Hartman. Svoj sklep utemeljujejo z gospodarskimi, zdravstvenimi in družinskimi razlogi. Občinski odbor je njihovo ostavko soglasno sprejel na znanje, nato pa sklenil, da se tudi vsi ostali člani pridružijo ostavki, tako da je s tem odstopil ves starološki občinski odbor. V odboru je bilo 22 pristašev JRZ in dva pristaša opozicije. Izvoljen je bil dne 7. decembra 1937.

Spremembe v splitskem mestnem svetu

Iz Splita poročajo, da je hrvatski ban razrešil dolžnosti drugega podžupana v Splitu ter 8 mestnih svetnikov. Obenem je imenoval za drugega podžupana dosedanjega mestnega svetnika Jakova Dvornika ter 8 novih mestnih svetnikov.

Demanti Dude Boškovića

Zabeležili smo informacijo novosadskega »Dana«, da misli izstopiti iz Samostojne demokratske stranke voditelj vojvodinskih samostojnih demokratov dr. Duda Bošković. Sedaj objavlja »Hrvatski dnevnik« izjavo g. dr. Boškovića, ki je dejal, da prav nič ne misli na kak tak korak, in pristavil:

»Lahko rečem, da sem s tovariši v SDS sedaj bolj solidaren kakor kdajkoli doslej. Zavedam se nalog in poslanstva stranke, ki ji pripadam. Vse vesti o mojem nameravanem izstopu iz SDS so samo intrige, ker sem bil in ostanem disciplinirani član stranke.«

Hrvatski premogovniki in železniška uprava

V Zagrebu je bila konferenca med predstavniki zagrebške Delavske zbornice in Hrvatske delavske zveze (HRS) ter lastniki premogovnikov v banovini Hrvatski. Razpravljali so o cenah premoga pri nabavah za državne železnice. Ugotovili so, da plačuje železniška uprava kljub povišanim prevoznim tarifam premog po cenah, ki so pod produkcijskimi stroški pri kopanju premoga. Zaradi tega imajo hrvatski premogovniki velike izgube pri dobavah premoga železniški upravi. Ker so zato nekateri premogovniki ustavili dobavljanje premoga državnim železnicam, je železniška uprava kratko malo zaplenila njihov premog, ki je bil natovorjen za zasebne kupce.

Na konferenci so dalje dokazovali, da ima železniška uprava ogromne dobičke zaradi povečanega prometa in povišanih prevoznih tarif. To je priznal tudi sam prometni minister inž. Bešlić, ki pa je izjavil, da je potrebno uporabiti del teh dobičkov za obnovo voznega parka. Po mnenju delegatov na konferenci v Zagrebu pa ne more pričakovati železniška uprava od hrvatskih rudarjev in lastnikov premogovnikov, da bodo financirali obnovo našega železniškega voznega parka. Sprejeta je bila resolucija v kateri se naprošajo dr. Maček in hrvatski ministri, da izposlujejo povišanje cen za premog, ki ga dobavljajo hrvatski premogovniki železniški upravi.

Dar madžarske vojske za italijansko

»Pester Lloyd« poroča, da je madžarski vojni minister Bartha poslal za božične praznike italijanski vojski dva vagona božičnih daril. Pošiljka je obsegala pol milijona cigaret, 200.000 cigar in 54.000 konserv. V spremnem pismu je vojni minister izrazil italijanski vojski solidarnost in simpatije madžarske vojske. Poleg tega pošilja madžarska vlada redno vsak mesec 50.000 cigaret italijanskemu Rdečemu križu za razdelitev med ranjene italijanske vojake.

MIKULA LETIČ:

Branilec

Moj prijatelj dr. Robert Novak je danes ugleden, bogat odvetnik v velikem mestu. Začel je pred leti zelo skromno. Čisto svojevrsten slučaj ga je pognal navzgor in mu pripravil obširno, izbrano klijentelo. Bilo je tako:

Kot mlad začetnik se je nekoč dr. Novak mudil na kazenskem oddelku okrožnega sodišča, kjer je pregledoval obširen spis, ki je obetal mnogo dela in izgube časa, a malo ali nič zaslužka. Usoda začetnikov. Tedaj so se odprla vrata sosedne razpravne dvorane. Ves bled je stopil k dr. Novaku starejši tovariš ter ga naprosil:

»Dragi gospod tovariš! Meni je nenadoma postalo slabo in moram domov. Prosim Vas, vskočite zame k razpravi. Trajalo bo le par minut, razprava je pri koncu. Mladi obdolženec je ukradel konja, priznava dejanje, škode ni nobene, ker je konj lastniku vrnjen, dovolj je, da predlagate milo kazen, saj gre za zagovor po uradni dolžnosti. O priliki Vam se oddolžim za prijaznost. Oprostite, da hitim, po vsem telesu me trese.«

Bolni tovariš ni niti čakal na Novakov odgovor in je že izginil iz sobe.

Z vestnostjo vojaka, ki takoj stopi na mesto padlega tovariša, je dr Novak oobral svojo torbo in stopil v razpravno dvorano.

Poklonil se je pred razpravljajočim senatom:

»Gospod predsednik, jaz bom vskočil za bolnega tovariša.«

»Dobro, gospod doktor. Stvar je sledeča: Obtoženec je ukradel ..«

»Hvala lepa, gospod predsednik. Dejansko stanje mi je že znano. Ne dajte se motiti, zaradi mene se razprava lahko nadaljuje.«

»V redu. Ker je dokazno postopanje izčrpano, zaključim razpravo in dam besedo gospodu državnemu tožilcu.«

Državni tožilec je počasi vstal in izvajal na kratko, s suhim birokratičnim glasom, ki je pač primeren vsakdanjemu nič kaj zanimivemu kazenskemu slučaju:

»Gospod sodniki! Zadeva je popolnoma razčiščena, tatvina je dokazana, obtoženec jo priznava. Kljub temu da je škoda popravljena in ukradeni konj vrnjen, kljub temu, da je obtoženec še mlad, predlagam primerno strogo kazen.«

Predsednik senata se je obrnil napram dr. Novaku:

»Gospod branilec, prosim!«

V glavi dr. Novaka se je zabliskala velika misel: Tvoja usodna ura je nastopila. Sedaj pokaži, kaj znaš, ko občinstvo in sodniki vedo, da si vskočil v zadnjem hipu, nepripravljen! — Z mladeniško prožnostjo je dr. Novak vstal:

»Visoko sodišče! Jaz bi se lahko držal navade, ki se je žal preveč razpasla med branilci, kadar gre za zagovor po uradni dolžnosti, kjer revni obtoženec ne more plačati lastnega izbranega branilca, ter bi predlagal milo kazen in — mirna Bosna: Dixi et salvavi animam meam. Toda tega ne bom storil.

Ali naj mladi obdolženec, ki sedi danes prvič in upajmo zadnjič na zatožni klopi, odnese iz te dvorane za vse svoje življenje vtis, da se tudi pravica deli po okoliščinah, da kdor bolje plača, dobi tudi pravico? Ne, gospodje sodniki, ta mladi mož naj gre danes domov z zavestjo, da je pravica le ena, enaka za vse, bogate in revne!«

Zadovoljno, pritrjevalno mrmranje se je oglasilo med občinstvom, ki ga je predstavljalo, kakor običajno, par mladih juristov, večje število brezposelnih, pohajačev in radovednežev ter nekoliko takih, ki so bili trenutno na svobodi in so se hoteli pri kazenskih razpravah po možnosti nekaj naučiti, kar bi jim služilo pri bodočih dvobojih s sodiščem.

Predsednik senata je potrkal s svinčnikom in zaklical: »Mir!« Dr. Novak je nadaljeval:

»Imamo pred seboj mladega človeka, ki se mora zagovarjati radi prvega prestopka v svojem življenju. Dvojna, sveta dolžnost nas vseh je, da temeljito prevdarimo, ali zadevlje obtoženca kaka krivda ali ne. Mar je to, kar je obtoženec storil, sploh prestopek? Ali je bil zakon kršen? Ali je bila človeška družba oškodovana, užaljena?

Iz spisov izhaja in gospod državni tožilec sam je moral priznati, da nihče ne trpi nobene škode. Kje so dokazi, da je obtoženec hotel storiti kaznivo dejanje, da se je zavedal, da krade, da je hotel namenoma, s hudobnim naklepom sebi pripraviti protipravno korist, oškodovati lastnika konja, motiti javni red, žaliti človeško družbo?

Ni mogoče izključiti domneve, da je lastnik konja postopal malomarno. Če bi bil konj pod primernim nadzorstvom, potem ta mladi mož danes ne bi sedel tukaj na zatožni klopi. Zelo blizu je misel in popolnoma verjetno je, da je obdolženec storil le to, kar bi v njegovem položaju storil vsak pameten, skrben gospodar, namreč da se je zavzel za konja. Ali naj bi bil dopustil da vbogo kljuse tava okrog, da mogoče še crkne? Ne kazni, ampak pohvalo, nagrado zasluži obtoženec za svoje dejanje.«

Predsednik senata je začel pregibati gornje telo, sodnik prisednik se je z nasmehom nagnil k njemu, občinstvo je bilo nemirno in zaslišal se je pritajen smeh. Predsednik je vstal:

»Mir, prosim! Drugače dam izprazniti dvorano! Gospod branilec, moram Vas opozoriti...«

Toda dr. Novak je bil ves razvnet:

»Prosim, gospod predsednik, ne prekinjajte me. Saj bom kmalu končal.«

Predsednik se je vsedel in z izrazom na obrazu, ki je bil na pol vdan, na pol hudomušen, je položil roke vrh aktov na mizi. Dr. Novak je živahno nadaljeval:

»Spričo takega položaja se Vam mora, gospodje sodniki, poroditi globok dvom o krivdi obtoženca. Če kdaj, potem je danes, pri tem obtožencu, upravičeno sveto geslo: In dubio pro reo: V dvomu sodi v prilog obtoženca! Ne pozabite, gospodje sodniki, da je obtoženec mlad, neoporečen, da skesano priznava svoje dejanje, da nihče ne trpi nikake škode, da je konjiček živ in zdrav in veselo razgeta. Predlagam, da se obtoženec oprosti!«

Sodniki so vstali. Predsednik je dejal:

»Gospod branilec, žal mi je, da mi v ognju svojega zagovora niste dali priti do besede. Konj, o katerem razpravljamo in ki si ga je obtoženec prilastil, je bil namreč lesen konj nekega vrtiljaka. Vi tega niste mogli vedeti, ker ste zadnji hip vskočili.«

Dolgo zadržani splošni smeh se je glasno sprostil in dvorana je veselo odmevala. — Dr Novak je debelo gledal, z rdečim obrazom.

Kaj kmalu so se sodniki vrnili iz posvetovalnice, na obrazih jim je še vedno igral smehljaj. Med napeto pozornostjo je predsednik objavil sodbo:

»V imenu Njegovega Veličanstva: Obtoženec se oprosti krivde in kazni. Sodišče se ni moglo prepričati, da bi obtoženec zasledoval bodisikako korist temveč je prišlo do spoznanja, da je dejanje storil zgolj iz mladeniške razposajenosti. Pri tem je vpoštevalo njegovo mladost, neoporečnost, priznanje in ne v zadnji meri — predsednik se je lahno poklonil napram dr. Novaku — vnemo in trud gospoda branilca.«

In zgodilo se je, da je sodna dvorana doživela ploskanje. — Vse mesto je govorilo o dr. Novaku. Ljudje so si dejali, kaj šele ta mladi mož utegne doseči, če je pripravljen in plačan. Njegova kariera je bila zagotovljena.

IZ MOJE DOBROVOLJSKE TORBE

Današnji čas je kot ura, v kateri se je kolesje zmešalo, da drvijo kazalci slepo in divje okrog osi, ne meneč se za pravi čas.

★

Ko sem l. 1914. odrinil na vojno, mi je pošten ljubljanski sedlar po mojem načrtu sešil vojaško torbo, ki me je zvesto spremljala vso pot do svobode. Z menoj je prehodila vsa dolga in težka pota vojnega ujetništva in dobrovoljstva. Bila je priča temnih in svetlih doživljajev, v njej se je nabral pravcati muzej vojnih spominov, med njimi tudi naslednji orumeneli listi iz dnevnikov:

Vetrenik, jeseni 1918.

Naš major ima danes svoj dan, reče tovariš podporočnik Kosta in glasno srkne črno kavo. V tesni podzemni frontni kolibi se stiskamo vsi trije vodniki naše čete. Skozi odprta vrata prihaja pesem:

»Čuva vojnik svoje tri konzerve,
voli vino, duhan i rezerve,
duhan i rezerveee...«

Naša četa je v bataljonski rezervi — »celih« 300 metrov izza prve bojne črte solunske fronte — torej 360 metrov od nasprotnika. Rezerva! To pomeni odmor, čiščenje orožja, obleke in telesa. Saj je celo prha pri roki! Mala, kurjena koliba, pod stropom vrtnarska kangla, če povlečeš za vrvico, se vsuje topla voda po tebi, da je veselje. Smrt frontnemu mrčesu!

Med skalami so v polkrogu razvrščena podzemna stanovanja ali »zemunice« za rezervo. V največji kolibi je vse živo. Vojaki, srbski aktivci, pomešani z vojnimi dobrovoljci Hrvati in Slovenci, si kuhajo kavo, pijejo prištedeno vino, kadijo in pojo. Centralna figura je seveda naš »major« v resnici je le kapral, toda tako mu pravimo vsi. To je naš neugnani četni šaljivec, naš Taras Buljba... En brk si viha navzgor, drugi navzdol, nepismen je, a zna celo štrene izvirnih desetercev na pamet. Redno mu manjka po nekaj gumbov na bluzi in izza ovijač mu gleda slama — samo da se mu smejemo. Smeh pa je na fronti velike vrednosti...

Včasih se mi zdi, da ima vsaka narodna pesem svoj duh: češka pesem na primer diši po lectovih srcih na ženskih ruska po zemlji in travi neizmernih step ali po snegu, slovenska pa po ciklamah v gorskih gozdih. Toda srbska pesem — ta diši po krvi...«

Dijak narednik Stevan Bešević odvrne: »Morda je res. In vendar — ali ni čudno, da se znajo naši ljudje še smejati? Glej-ta tega našega »majorja«! Ali bi mu prisodil, da ima Albanijo za seboj? Pa še tam baje ni dal miru s svojimi nočnimi...«

»Slušaj Stevo, omenil si Albanijo. Povej nam kaj o njej!«

»O Albaniji? Težko je... Nekoč sem mislil — ko pridem domov, bom molčal. Tam smo pogledali v pekel — kot Dante... In vendar ne morem molčati. Mislim, da bi morali tisti, ki niso bili z nami, poznati do podrobnosti to težko pot, tako, kot pozna vsak srbski otrok kosovsko bitko iz ust guslarjev. To so neizčrpljivi studenci moči in vere v lepšo bodočnost.

Kje naj začnem? Ali naj opisujem usodo tisočev ljudi na robu življenja? Ali morda kako izgleda višek gladu, mraza in človeške stiske? Vse to ste že slišali.. Eh — ko ne zna šta su muke teške, neka prodje Albaniju peške...' Ali pa o tistih dolgodlakih bosanskih konjičkih — kolikokrat mislim nanje! Kadar sem jih videl, sem si mislil: ne le mravlje, tudi oni so živa pridnost. Neumorno so nosili naš vojaški tovor. Ko smo pri Prizrenu, Djakovici, Peči in Ljum Kuli uničevali svoje topove in orožje in pripravili oni znani veličastni krematorij srbske vojne opreme — so nadaljevali z nami pot in nosili vdano našo preostalo revščino. Delili so z nami dobro in zlo, ob njihovih kosmatih trebuščkih smo se greli, gladni kot oni, ali pa smo skupaj glodali drevesne skorje in pulili pozabljene robidove grme...

Ko je postajala pot vedno težja, glad vedno neznosnejši, so nas začeli zapuščati. Žival omaga preje ko človek... Poslavljali smo se od njih kot od dragih tovarišev. Potem pa so stali ob potih, posutih z mrtvimi vojaki, starci, ženami in otroci. Nepremično so stali ob cesti in čakali na konec. Ko je zmanjkovalo moči, so pokleknili. S sprednjimi nožicami in nas gledali, gledali, češ: »Kam greste, ljudje božji, brez nas? Sedaj nam dajete svobodo, ko smo na koncu svojih moči... Mar vam nismo bili zvesti tovariši? ..« Nato so počasi legali na stran in še dolgo, dolgo gledali naš grozni mrtvaški sprevod čez albanski Pasion, dokler ni uzasnil njihov žalostni pogled. Potem je prišlo do skupne večerje... Planinski orel in gladni človek sta še hitro opravila svoje... Ne morem za to — toda tistih konjičkov in pa onih strašnih trojčkov se največkrat spomnim ..«

»Kakšnih trojčkov?«

»To je bilo tako: okrog Božiča 1915 leta smo se umikali po strašni poti iz Lješa v Drač. Tavali smo po mraku lačni in prezebli. Ustavili smo se ob reki Mači. Vojaki in begunci so zažigali suhe veje in brstje, ki so jih našli na strmih obrežjih. Kdor je imel šotorsko krilo, ga je razpel. Odmevalo je od ječanja bolnikov, ki so nas komaj došli. Mnogi bodo za vedno ostali tu — sem si mislil — in reka, ki je pljuskala ob obalo, je zlohotno odgovarjala: »... kar v grob ... kar v grob ..«

Potikam se po taborišču med ognji. Tam ždi šestorica okrog majcenega ognja; drugi, strašni, z upadlimi lici, stoje kot duhovi v krogu, pa stegajo roke nad onimi, ki sedijo... grejejo se. Okrog kupčka borne, že pojemajoče žerjavice sedi trojica. Vsem trem skoro enakomerno drhtijo iztegnjene roke; vsem trem šklepetajo zobje v istem taktu: vsem trem sveti iz oči isti vročični žar, vsi trije imajo enako izpite zelenkaste obraze s posinjelimi ustnicami — moj Bog — kakor trojčki so, pošastni trojčki, vsi enaki, istega dne in od iste matere rojeni eni in isti smrti namenjeni.. Slika, kot bi je groznejše ne mogel naslikati slavni Vereščagin..

K trojčkom pristopi četrti. Brez šajkače v raztrganem in prežganem vojaškem plašču s samo enim rokavom. Samo na eni nogi ima obut opanek, drugo ima ovito v odtrgani rokav plašča. To čudno obuvalo je povezano z blatno, tanko vrvico.

Vsi trojčki hkrati dvignejo bledo zelenkaste glave, trije pari žarečih oči se premaknejo v duplinah in skoro istočasno se zaslišita iz treh posinjelih ust samo dve kratki besedi:

»Ne može!...«

Pristopim in jih povprašam: »A što, bolan — zašto ga ne pustite?«

»Ne može!...« odvrnejo odločno. Kako čudna je sebičnost umirajočih! Poslednji zublji žerjavice ugašajo, le malo toplote še daje pepel. Sosedni ogenj razsvetljuje medlo vse štiri obraze. Trojčki so zopet nagnili glave nad žerjavico in iztegnili suhe roke. Molčijo... Četrti ima dovolj moči, da se brez psovke in graje obrne k drugemu ognju. Če ga še tam ne sprejmejo... vseeno je... Skozi to noč begajo duhovi...

Trojčki dremljejo. Njihove glave so se približale — kakor da drug drugemu šepečejo neko veliko skrivnost. Eden je že zaril roke v vroč pepel — stavim, da ga ne peče. Prihaja sen, o poznam ta opojni, sladki sen...

Trojčki dremljejo. Ali so junaki z Drine, s Cera, z Bregalnice, Jedrena? Ali so vsi Srbi... ali ni morda kak Slovenec ali Hrvat med njimi?... Ali ni vseeno... vseeno?..

Ob medli zimski zori prične v taborišču gibanje. Vstajamo prezebli in premikamo trde, nespočite ude. Tovorimo svojo robo na suhe in ožuljene konjičke. Povsod odmeva nervozen krik komandirjev in vodnikov.

Prebresti moramo reko. Mnogi bodo ostali tu za vselej. Reka pa udarja ob obalo, kakor da zlohotno odgovarja: »... kar v grob ... kar v grob ..«

Na robu taborišča se zbira gruča ljudi okrog nečesa. Nekateri snemajo šajkače. Zazebe me v srcu. Spominjam se dobro tega prostora od sinoči. Krenem bliže in se prerijem skozi gnečo. Glej trojčke! Stisnili so se v eno samo temno gmoto. Tako majhni so, kakor otroci... Eden še krčevito stiska v roki prgišče pepela, hladnega pepela. Poleg njih je tudi oni četrti, sinoči zavrnjeni gost. Pokleknil je in okorno postavlja zamazano svečko na kamen poleg zelenkastih glav in posinjelih ustnic trojčkov.

»Eto, a ja sinoč velim...« zajeclja in prižiga svečico — kakor pred jaslicami. Svoje misli ni dokončal. Vstane in si z nerodno roko daje opravka okrog svojih oči. Če bi ga vprašal, bi gotovo dejal, da mu je padel drobec pepela v oko... Taki so oni, vsi so taki...

Vstaja dan. Ročne motike so na delu. Kopljejo novo jamo. Ostali so trojčki, ostali so še drugi. Vsi ne morejo čez reko, ki je motna in črna; v zimskem jutranjem svitu udarjajo njeni valovi ob breg, kakor da zlohotno odgovarjajo: » Kar v grob ... kar v grob...«

Taka je balada o albanskih trojčkih ..«

Narednik Stevan je umolknil. Rezerva poje:

»Čika Pera jaši konja bela,
za njim ide Amerika cela,
Amerika celaaa ..«

Podporočnik pripomni: »Ali jih slišita? Teh ljudi ne more nihče premagati!«

»Niti smrt?«

»Niti Smrt!«

Rajko Paulin

Civilizacija v tundri

Tundre so ogromna močvirna prostranstva na severu Rusije, ki pozimi zamrznejo, poleti pa se otajajo za kaka dva metra. Do najnovejših časov so bile zelo redko naseljene, danes pa jih skuša država izkoristiti, kolikor se le da. Prebivalci so nomadi raznih finsko-mongolskih plemen, ki se bavijo z rejo severnih jelenov, lovom in ribištvom. Današnji režim se je zavzel tudi za te nesrečnike ter jih rešil dosedanje bede večnega gladovanja in počasnega izumiranja. Pričujoči članek nam podaja zgovorno sliko izpremenjenih razmer.

Lovozero. Velike lesene hiše. Pošta, klub, bolnica, državna prodajalna, brivnica, garaža... Ko gledaš na ta poslopja, kar pozabiš, da si v tundri, daleč od železnice in od večjih omikanih središč. Na stare čase te spominja samo reka, ki je bila nekoč meja med dvema severnima plemenoma. Komi so živeli na tej strani, Saami pa na drugi, nihče pa ni imel pravice prestopiti reko in se pojaviti na bregu drugega plemena. Starci še pomnijo krute boje med obema plemenoma, kadar je može razburila vodka, da so v temi nevednosti kakor volkovi napadali drug drugega. Danes tega ni več. Preko reke že davno vodi nekoliko mostov. Saami in Komi tovariško delajo v skupnem gospodarstvu, ki se imenuje »Tundra«. Rešeni so večnega gladu in počasnega izumiranja, njih življenje se odigrava v miru in redu brez pomenkanja. Nove razmere so v nomadih zbudile nova stremljenja. Rejci severnih jelenov, ki nikoli niso znali ni ti čitati ni pisati, sedaj silno skrbe za to, da bi njihovi otroci bili deležni blagodati omike.

Redka se ulica na poltoku. Koli so oddaljena med seboj po več sto kilometrov. Pot v šolo drži preko nepreglednih močvirij, ki pa niso nikakršna ovira temu, kogar žeja po izobrazbi že nekoliko dni se v vseh šolah vrši redni pouk. Malo selo, kjer žive Komi in Saami, pa je kakor na nesrečo odrezano od ostalega sveta. Slabo vreme je napravilo močvirja neprehodna, otroci so dvakrat brez uspeha poskušali prodreti do šole. Naposled je radio napovedal lepo vreme. Deca se je spet pripravila. Obula je visoke nepremočljive škornje, si oprtala nahrbtnike, obesila za pas kotličke in čajnike ter se napotila v šolo. Vsa vas je nekoliko pospremila mladino. Telegrafist pa je poslal po radiu v svet naslednje poročilo: »Triindva set šolarjev iz Krasnoščelja in Čalmny-Vare se je odpravilo na daljnji pohod preko tundre v srednjo šolo Lovozera. Čez kakih osem ali deset dni pričakujte prihoda otrok.« Poročilo je preletelo Kolski polotok in povsod so se delale priprave za sprejem dece.

Prvi dan se je otrokom zdel pohod kakor nekak izlet. Čolni so mirno drseli po bistrem Ponoju, iz njih pa se je razlegalo veselo petje otrok. Kmalu pa so morali zapustiti reko in njihov spremljevalec, predsednik zadruge Peter Ivanovič Tetjev jih je postavil v gosji red. Začelo se je pešačenje po komaj razločnih stezah. Vsake pol ure so se morali utrujeni ustaviti na suhih otočkih sredi močvirja, kuriti ogenj in sušiti obleko in obutev. Z velikim trudom so tako do zahoda sonca prehodili borih osem kilometrov. Kar naenkrat so začuli v zraku enakomerno brnenje, ki se je zdaj bližalo, zdaj oddaljevalo. »Letala! Letala!« so zakričali otroci in radostno zaploskali. »Nečesa išče!« so ugotovili šolarji ter se pripravljali za noč. Zakurili so ogenj ter obesili nad njim kotličke in čajnike. Letalci so opazili ogenj. Na vso moč so zarulili motorji hidroplanov in letala so se spustila niže. »Po nas so prileteli! Pomagati nam hočejo,« so se začuli klici med otroki. Toda letalci tu niso mogli pristati. Vrgli so na zemljo steg z natančnim opisom pota do bližnjega jezera in odbrneli v daljo in temo.

Severna noč je legla tesno na zemljo. Niti pedi pred seboj ne vidiš. Zaman je Peter Ivanovič prosil deco naj potrpi do jutra. Otrokom se je mudilo v šolo. Proti jutru so opazili na reki čoln, ki so jim ga poslali letalci. Po bregu so otrokom tekli naproti možje v modri letalski obleki. Spremili so jih v kočo, kjer so jih pogostili s čajem in pecivom. Komaj so se nekoliko ogreli, se je vsa mlada družba vsula na breg. Enaintletni Iljuša je tehtno spraševal Poljo Filipovo: »So to letala? Povej, prava letala?« »Seveda, prava letala.« »So priletela po nas?« »Po nas, Iljuša.« Mali Saami ne more in ne more verjeti. Pozorno gleda v obraz sobesednici, dali se ne šali.

Letala so v dveh urah prepeljala mladež na postajo Apatiti. Tu jih je prišel pokoval upravitelj šole. Odvedel jih je v veliko dvonadstropno hišo, jih porazmestil po sobah, ki so še dišale po sveži barvi in po laku. Mladim prebivalcem tundre so postregli v obednici z mlekom, jajčnikom, kakšom in s sadjem. Na postaji Pulozero so prileteli po otroke avioni polni dišečega sena. Piloti so pripeljali tople obleke in obutve, tako da so otroci v odličnem razpoloženju prileteli v internat lovozerske šole, šola, kamor so prispeli naši potniki, je ponos vasi. V okrožnem izvršilnem odboru, v klubu in v brigadah jelenorejcev govore samo o njej. Najboljše hrano in druge potrebščine jim pošiljajo zadružniki z izročno pripombo: za internat. Po sto kilometrov daleč dobiva internat iz zadrug hrano, kruh in sadje.

Šola ima deset razredov z dobro opremljenimi fizikalnimi, kemičnimi in sportnimi kabineti, knjižnico z vsemi ruskimi in mnogimi tujimi klasiki. Največja nje glavnica pa je seveda sedemnajst učiteljev, izkušenih pedagogov, ljubečih svoj poklic. Zvečer je v šoli izredno živahno. Učenci višjih razredov se pripravljajo v kabinetih in posebnih učilnicah na jutrišnje ure. Pomaga jim dežurni instruktor. Drugod delujejo krožki, ki jih ima šola devet. Petinštirideset smučarjev je odšlo na daljšo vožbo. Med njimi so šampioni Vanja Ročev, Vasja Vokujev, Griša Hatanzej in Maria Anikina, ki trenirajo za bližnje oblastne smučke tekme. V svoji sobi čita sedmošolka Marina Jevrejeva »Tilla Ulenspegljа«. Ona je znana ljubiteljica zapadnega slovstva, njeni najmilejši pisatelji so Dickens, Hugo in Scott. Na odprto knjigo Belinskega se sklanja Valja Filipova iz plemena Komi. Hči nomadskega pastirja se je posvetila študiju slovstvene zgodovine.

Mnogo je saamskih in komijskih sel in zaselkov v tundri. V vsakem izmed njih, celo v najmanjšem je osnovna šola. Toda otroci jelenorejcev, lovcev, ribičev, in drvarjev se ne zadovoljujejo več z izobrazbo, ki jo dajejo štiri ali sedemletni pouk. Vsi se hočejo učiti dalje, pa se tudi imajo kje izobraževati. V Zapolarju, kakor se nazivajo kraji za tečajnikom, je odprtih mnogo institutov, tehniških šol, zlasti pa mnogo srednjih šol. V 23 šolah so za otroke iz daljnih krajev urejeni internati, v katerih se brezplačno šola 1200 otrok iz tundre ali iz obmorskih okrožij. Za njih izobrazbo skrbe vzgojitelji, dočim delavci bližnjih podjetij, mornarji vojnega brodovja in letalci kar tekmujejo, kako bi s svojim znanjem, izkustvom in zlasti z ljubeznivo pozornostjo do otrok, slednjim olajšali življenje daleč od rodnih vasi in od družine.

V. O. K. S.

Rusija na morju

Po poročilih ameriške agencije »United Press« razpolaga Rusija danes s 171 podmornicami ter je v tem pogledu med vsemi državami najjačja. Nemčija ima le 120 podmornic in približno enako močna je tudi Italija. Poučeni krogi trdijo, da ima Rusija v delu še znatno število podmornic, vendar natančnejših podatkov o tem nima niti ameriško ministrstvo za vojno mornarico. Uradni predstavniki Sovjetske zveze so v svojih govorih vedno izjavljali, da je Rusija trdno odločena pomnožiti svoje brodovje na najširši osnovi. V vseh drugih kategorijah vojnih ladij je namreč rusko brodovje samo sila druge vrste, čeprav leži Rusija ob bregovih šestero morij in ima za sosede močne in bojevite pomorske države. Po verodostojnih podatkih ima Rusija le tri stare linijske ladje, ki so biel zgrajene še leta 1911 in imajo majhno bojno vrednost. Zavarovane so z razmeroma slabim oklopom ter je njihov akcijski polumer zelo omejen.

V delu so tri nove vojne ladje po 35 tisoč ton, toda dobro poučeni krogi mislijo, da še ne bodo kmalu gotove. Kar se drugih bojnih enot tiče, ima rusko brodovje devet križark, eno matično ladjo za letala in 67 rušilcev. Nekoliko ladij teh razredov je še v delu. S temi številkami šibkost ruske pomorske sile, ako jo primerjamo s silo drugih držav, še ne pride do pravega izraza. Sovjetska pomorska sila je namreč razcepljena na razna morja in v tem je nje prava slabost. Glavni del ruskega vojnega brodovja leži vsekakor v Tihem morju, da tako vsaj nekoliko drži v ravnotežju veliko japonsko premoč. Japonska ima deset linijskih ladij, cenijo pa, da ima osem nadaljnjih še v delu. Razen tega ima vsaj dvakrat toliko križark kakor Rusija in neprimerno več manjših pomožnih ladij. Rusija mora nekoliko enot stalno držati v Črnem morju in bo morala njih število še povečati, odkar ima tam Nemčija svoja oporišča. Ostale ruske ladje morajo biti v Baltskem morju, ker morajo po priključitvi obrobnih držav braniti daleko večjo obalo, kakor doslej.

Žena je ona, ki določa okus in kulturo svojega časa.
Za sodoben dom si izbere

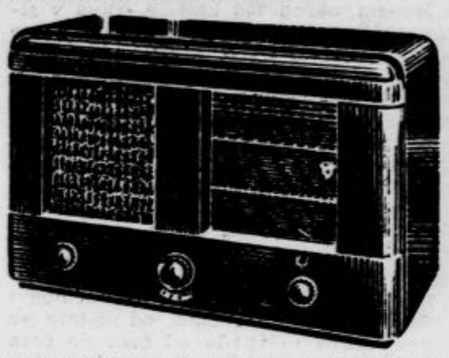

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION RADIO 150

RADIO d. z o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7.

RADIOVAL, LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 13.

ANTUN BREMEC, CELJE, Miklošičeva ulica 2.

L. LUŠICKY, MARIBOR, Koroška cesta 11.

Pri nerazpoloženju

BAYER

Pyramidon TABLETE

Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

Med Siamom in Indokino

Siam ali kraljevina Thai, ki ima okrog 529.000 km² površine z 14.5 mil. prebivalci, je prirodno bogata in redko naseljena zemlja v Zadnji Indiji. V osrednjem delu dežele, kjer je kultivacija zemlje intenzivna, se računa do 28 oseb na km², v postranskih pokrajinah pa prideta le po dve ali nekaj več oseb na [illegible]. Obdelane zemlje je le kakih 16 odst. (riževa polja, gumijeve in druge plantaže). Visokih gozdov in pragozdov je okrog 48 odst., močvirja, jezera, trava, grmičevje in džungle zavzemajo kakih 20 odst, ostanek 16 odst. zemlje je neproučen. Zračna razdalja od severne točke državne meje do južne je 1673 km, od vzhodne do zahodne 805 km. Dolžina siamske morske obale meri 2466 km.

Vodovje dveh glavnih rek namaka siamsko zemljo. Menam Chao Phraya (kratko Menem, okrog 750 km) se izliva v siamski zaliv južno od Bangkoka, ki je glavno mesto z okrog 1 mil. prebivalci. Mekong pa razmejuje na svojem srednjem toku (790 km) Siam s francosko Indokino. Srednje visoko pogorje z rudninskimi zakladi vseh vrst se zvija od severa proti jugu precej ob burmanski meji z najvišjim grebenom Doi Intanon (2576 m) in se razteza dalje po malajskem polotoku do njegovega južnega konca, angleškega Singapura. Podnebje je izrazito tropično, poleti prinaša jugovzhodni monsum silno deževje, ko v zimskem času severozahodni monsum povzroča vročino, od katere se meseca marca in aprila od časa do časa džungle in trava užgejo in naredijo prostor novemu, s prvim deževjem meseca maja vzklitemu vegetativnemu življenju.

Narodno gospodarstvo se tropičnim razmeram primerno in lepo razvija in modernizira. Panoge poljedelstva so riž, bombaž, gumi, kokos, kava, poper in še mnogi drugi kolonialni pridelki. Železo, antimon, zlato, svinec, živo srebro, wolfram, cin i. dr. so zemeljski zakladi s privlačno silo za inozemski, osobito angleško-ameriški in niponski kapital. Visoki pragozdi nudijo različni dragoceni les za eksport v Kino, Indijo in Anglijo (teak i. dr.).

V porečju Menama zavzemajo riževa polja okrog 2900 km², ki producirajo okrog 4.5 mil. ton riža. Moderne namakalne naprave in kanali pospešujejo rodovitnost zemlje. Narod razpolaga z okrog 5.7 mil. goved, 5.6 mil. bivolov, 0.75 mil ponijev, 1 mil. prašičev in 8500 udomačenih slonov za eksploatacijo pragozdov. 1937 je država izvozila 16.660 ton cinkove rude. Istega leta je znašal njen eksport 119 mil. mark, import pa 134 mil. mark. Angleži in Niponci so glavni konkurenti v zunanji trgovini.

Ves izvozni in uvozni promet se vodi čez Bangkok, ki leži 40 km od ustja reke. Tu je glavno siamsko pristanišče, zavarovano pred vsakim sovražnim vdorom od morske strani po močvirnem obrežju z mangrove gozdi in aluvijalni naplavini, ki sega kilometre daleč v morje.

V Siamu je od 1908 splošna vojaška dolžnost, ki prične z 21. letom starosti. Aktivna služba traja 2 leti, rezervna pa v treh zaporednih periodah po 6 10 in 7 let. Vojska je dobro izvežbana, ima vse deželi prikladne edinice: pehoto, konjenico, artilerijo, inženirske kolone, letalstvo s 15 letališči z okrog 200 letali in vojno mornarico vporabno le za obrambo obale. Suhozemska vojska lahko postavi na bojišče do 1 mil. izvežbanih vojakov.

Za naklonjenost Siama tekmujejo danes Tokio, Amerika in Anglija. Zadnji dve iz razumljivih razlogov, ker hočeta imeti v zaledju krit hrbet za Singapur, najobčutljivejšo točko na Daljnem Vzhodu, ker tam se križata najvažnejši geopolitični premici dveh nasprotujočih svetov.

Razmerje do Tokia je bilo vedno zaradi niponskih ekspanzivnih teženj le hladno. Vendar so z geslom »Azija Azijatom« znali premostiti mnoge ovire, da se je niponska trgovina v deželi belega slona v zadnjem deceniju močno usidrala in izpodrinila v mnogem evropsko-ameriško konkurenco.

Niponci, spoznavši velik pomen Siama za svoje penetracijske načrte in vso ekspanzivno gospodarsko politiko proti jugu in angleški Indiji, so že pred leti v Bangkoku želeli pridobiti merodajne činitelje za to, da bi se z niponskim kapitalom zgradil prekop čez malajski polotok nad njegovo sredino proti severu, kjer je ta najožji. Ta prekop bi za hrbtom Singapura vezal Veliki in Indijski ocean in bi tako odprl novo in krajšo pot v Indijo in Evropo. S tem bi se Singapur izločil kot dominantno oporišče anglo-ameriških interesov v tem svetu, zajezile bi se tuje penetracije na Daljnem vzhodu. Toda prizadevanja Tokia so v Bangkoku v tem pogledu zaenkrat na mrtvi točki.

Thai so sorodni Laotom in Khmerom (Kambodjancem). Jezikovne razlike so le malenkostne. Pred davnimi časom so skupno iz Junana ob zgornjem Mekongu proti jugu potisnjena ljudstva tvorila nekaj večjih in manjših držav ob srednjem Mekongu in v obvodju Menama. V Sri Sukhoday ob reki Me Jom, srednjem pritoku Menama, so Thai že iz predkristove dobe do 13. stoletja po Kr. imeli svojo rezidenco. Severno in vzhodno od zemlje Thai ležeče laotske vladavine so bile pod pokroviteljstvom Thai. Thai kralj pa je od časa do časa kineškemu cesarju v znak spoštovanja kot božjemu namestniku poslal svoj tribut. Rezidenca Sri Sukhoday je v 13. stoletju p. Kr. propadla, sledil je procvit Ayudanje, kjer je vladalo nekaj dinastij. Thai do 1767, ko so Burmanci to zanimivo mesto razdejali.

Po laotih zasedeno ozemlje so vladali med seboj sorodni »chaoluangi«, se danes je chaoluang na antičnem prestolu v Chiengmai in Lamphun. Vsak je obdan z vsem orientalno-eksotičnim sijajem, ki mu ga dovoljuje thai vlada v Bangkoku. Davni chaoluangi so priznavali thai nadvlado, ker so bili varnejši pred vedno ponavljajočimi vpadi Burmancev.

V Kambodži so v prvih stoletjih po Kr. vladali Khmere indijski radže. Ti so prinesli brahmano-budhiške verske oblike, ki so zajele vse življenje ljudstva nekdaj, kakor danes. Po dvornih zvezah med thai in Khmer kralji se je zanesla vsa verska etika in svojevrstna Khmer umetnost v thai deželo. To dokazuje stavbarska umetnost antičnih mest Sri Sukhoday, Lopburi, Ayuddhya i. dr.

Glavno mesto Bangkok (Krung Thep ga imenuje ljudstvo) je po padcu Aguddhyje ustanovljeno 1782 po sedaj vladajoči dinastiji »Chakkri« ali »Ramadhibodi«. Od 1935 dalje vlada 8. kralj iz te dinastije 15 letni Ananda Mahidol. Thai kraljevino je dedna monarhija. Vsak kraljev odlok potrjuje narodno predstavništvo, ki se sestoji iz 70 članov izvoljenih na 4 leta. Poleg tega je državni svet 14 članov, ki vodi vso zunanjo politiko in sklepa o vseh važnih zadevah s pristankom kralja.

Pomembno notranje politično vprašanje vladi povzročajo Kitajci, ki prihajajo letno v velikem številu v deželo in imajo

Tempelj v Bangkoku

vso domačo trgovino v svojih rokah. Danes je morda že več ko četrtina siamskih državljanov kitajske krvi. Mešani zakoni se množe, potomci teh so lukelin, večinoma z lastnostmi svojih očetov. Oblasti se opravičeno boje za svojo staro thai pokolenje.

Na svetu je ta kraljevina edina, ki pripada Hinayana-budhizmu (majhna ladja), ko je v Niponu in Kini v Mahayana-buddhizmu (veliki ladji) tisto versko-kulturno jedro, ki oplaja tam vso kulturno življenje.

Ko je v drugi polovici 18. stoletja Francija dobila Tonking, Anam, Kochin-chino in od vzhoda začela ogrožati laotske zemlje, je siamski kralj 1883 vklopil kot sestavni del svojega ozemlja vse pod njegovim pokrovitelistvom stoječe laotske pokrajine, ki so jih vladali chaoluangi. Nekateri chaoluang prestoli so bili ukinjeni.

Že desetletje pozneje pa so Francozi s silo zasedli vso laotsko zemljo vzhodno od Mekonga. Ljudstvo s tem korakom Francije ni bilo zadovoljno in je ves čas francoskega protektorata po možnosti prehajalo čez Mekong in iskalo zaščito v laotskih zemljah pod thai tlado.

Kljub odporu Khmer kralja Norodoma je moral siamski kralj Kongkut že 1867 odstopiti Franciji protektorat nad Kambodjo. Norodom je pobegnil v Bangkok 1907. so Francozi izsilili še odcepitev provinc Battambang, Siemrap in Srisophon.

Komaj dve leti pozneje je moral siamski kralj Chulalongkorn pokloniti angleški imperialni kroni pokroviteljstvo nad najrodovitnejšo in na surovinah najbogatejšo zemljo na južnem delu malajskega polotoka: sultanat Kelentan, Tringganu, Kedah in Perlis v obsegu 132.000 km². Ko je njegov minister za zunanje zadeve podpisal zadevno listino se je Chulalongkorn bridko razjokal (zgodovinsko!). Istega leta pa so Francozi spet izsilili na desnem bregu Mekongu na skrajnem severu države še laotske pokrajine Chieng-Kan, Nong-Key in Muang Saniaburi.

Tako imajo današnji dogodki ob Mekongu na mejah Indo-Kine svojo zgodovinsko ozadje, ki so jih thai čakali pol stoletja. Toda ne samo narodnostno sorodstvo in gospodarski interesi so pognali thai v borbo proti Indo-Kini sedaj, ko je Francija oslabljena. Tu vmes se vpletajo še tudi versko-tradicionalni motivi.

V Kambodži leži sredi pragozda buddhistom sveto mesto Angkor-Thom, ki ga je ustanovil Jayavarman II. (802—869), najmogočnejši kralj Khmerov. Tu se nahajajo ostanki Angkor-Wat, najveličastnejša skupina templjev, kar jih je na svetu. Tu je brahmano-buddhiška umetnost ustvarila svoje največje neusahljive vrednote, biser svetovne arhitekture in kiparstva, ki je v kopijah najdemo v vseh templjih v Siamu. Ves svet Hinayana-buddhizma smatra Angkor-Wat kot svetinjo, ki je omadeževana po tuji invaziji.

Globoko je v laotskih zemljah, v okvirju thai kraljevine, med ljudstvom ukoreninjeno polstoletno sovraštvo do Francozov, in ko sem potoval po teh zemljah, sem slišal, da so domačini v znak mržnje imenovali neko travo »ja farancet« (francoska trava), zelo razširjen, smrdljiv džungelski plevel, katerega vonj je povzročal glavobol. Prav tako goji narod še vedno pritajeno mržnjo do Angležev zaradi odcepljenih malajskih sultanatov, kjer imajo danes ti svojo prirodno zakladnico najrazličnejših surovin, kakor cin in surovi gumi iz bogatih gumijevih plantaž.

Kakšen bo konec sporda ob Mekongu, tega danes ni mogoče predvideti. Stanje dogodkov na Dalinem Vzhodu pa daje slutiti, da bo končno zmagalo geslo »Azija Azijatom«, s katerim danes Niponska podžiga ves ta svet.

Ing. Ferdo Lupša

Obnova na Finskem

Od sklenjenega miru med Rusijo in Finsko je minulo komaj devet mesecev, v katerih se je v najhujšem obsegu pokazala vsa povojna beda poražene majhne države, vendar je finski narod vztrajno na delu za obnovo gospodarstva in za utrditev nekoliko okrnjene države. Polagoma prodira v široke sloje finskega naroda spoznanje, da veliki sosed na vzhodu ni nikakršen dedni sovražnik, kakor ga je slikala vojna propaganda, marveč da je velikodušen zmagovalec, ki tudi po porazu nasprotnika v ničemer ni povečal svojih prvotnih zahtev nasproti Finski. Bilo je jasno, da bo Finska izgubila svoj dostop do Severnega lednega morja, temboli ker Pečenga nikoli ni bila del velike kneževine Finske, marveč jo je bil Mannerheim v časih največje ruske zadrege iztrgal boljševikom. Drugi razlog je bil rudnik niklja v Pečengi, za kateri so smatrali, da ga hoče Rusija imeti na vsak način. Izkazalo pa se je, da sovjeti niso imeli namena uničiti, pregaziti in zasesti Finske, da niso obdržali zasedene Pečenge, temveč samo osvoboditi Leningrad večne pretnje Mannerheimove utrjene črte. Med ljudstvom zdaj prodira spoznanje, da vojna ni bila neobhodno potrebna in da bi se bilo dalo vsaj isto doseči z mirnimi pogajanji.

Največji problem predstavlja danes na Finskem onih 435.000 prebivalcev zasedenih krajev, ki niso hoteli ostati pod rusko oblastjo in so se rajši preselili v ostale dele Finske. Ta beg je bil izzvan po prvem poplahu poraza in po silni protiruski agitaciji, ki je sledila porazu. Danes uvidevajo treznejši ljudje, da je bilo to preseljevanje nemodro, prenagljeno in skrajno škodljivo. Pojavljali so se pametni glasovi, da bi bilo moralo prebivalstvo ostati na svojih mestih ter obdržati zemljo, podedovano od prejšnjih pokolenj. Ti trezni ljudje, ki se v dnevih splošnega ogorčenja niso smeli oglasiti, da si ne nakopljejo jeze vsega naroda, poudarjajo danes, da je finska zemlja videla že nekoliko tujih osvojitev, toda narod je vztrajal ter dokazal da je večen, dočim so vsi režimi minljivi. Ogromna množica preseljencev zadaja hude skrbi vladi, ki seveda ni v položaju, da kmetom odkaže nove kmetije, obrtnikom dodeli nove delavnice in delavce zaposli primerno njihovi stroki.

Finska je redko naseljena in je svobodne zemlje v državi dovolj. Toda preden se lahko naselijo deset in deset tisoči kmetov, je treba izsekati gozde, osušiti močvirja, zgraditi domove in ceste, kar za tako ogromno množico nikakor ni lahko delo. Ko je vlada hotela finske kmete naseliti bliže obale, kjer prevladuje švedski narodni živelj, so se Švedi uprli, češ da bi se na ta način raznarodilo njihovo ljudstvo. Država je morala misliti, kako bi večino preseljencev nastanila v čisto finskih krajih, kajti le manjši del preseljencev finske narodnosti so hoteli Švedi sprejeti medse. Tako je vlada v teku devetih mesecev lahko preskrbela preseljencem le zasilna bivališča, dočim bo nastanjevanje kmetov trajalo še leta in leta.

Zaposlitev delavskih tisočev vladi ni prizadevala večjih težkoč. Rudarji so se vrnili k svojemu delu, v rudnikih bakra je delo pomnoženo, rudniki niklja v Pečengi so zopet v obratu in v luki sami zopet pristajajo velike ladje, ki natovarjajo finski les in rudo. To je tem večjega pomena, ker je promet v Botniškem zalivu zaradi ledu že popolnoma onemogočen in Finci občutijo moskovsko velikodušje, ki jim je pustilo luko, dasi slednja nikoli prej ni spadala pod Finsko. Obnova Finske zahteva mnogo delavnih rok, zato je seznam na podporo navezanih brezposelnih zelo majhen. Slednji tvorijo nekoliko tisoč delavcev, po pretežni večini takih, ki si še niso popolnoma opomogli od naporov minule vojne. Za gradnjo zasilnih domovanj preseljencem so padli mnogi gozdovi in na posečinah se urejujejo in pripravljajo nove kmetije. Pridobivanje lesa se je znatno povečalo, ker ga na eni strani zelo mnogo porabijo tovarne za celulozo, ki ima danes visoko konjukturo, na drugi trani pa gre za izvoz tudi mnogo surovega lesa.

Prezident dr. Risto Ryti

Blaginja se morda ne bo vrnila v državo tako kmalu, vendar pa vlada povsod red, kajti finski narod ima močno razvit čut za organizirano smotreno delo. Draginja se v vsakadanjem življenju močno občuti, ker so cene najpotrebnejših živil dosegle trikratno predvojno višino. Obleka, obutev in druge potrebščine vsakdanjega življenja se dobijo le proti izkaznicam. Najboli je prizadet srednji sloj, dočim je v trgovini in industriji nastopila doba najvišje delavnosti. Stalni nameščenci imajo še vedno iste mesečne plače, karškne so imeli pred vojno, vendar pa se vlada resno bavi z načrtom za primerno povišanje prejemkov. Veliko pomoč finskemu gospodarstvu je prva nudila Sovjetska zveza, ko je sklenila takoj po zaključku miru za Finsko zelo ugodno trgovinsko pogodbo. Tako je postala Rusija glavni odjemalec finskih rud in kovin, niklja in bakra, pa tudi papirja in zlasti celuloze. Prebitek gre po večini v Nemčijo, kjer je plovba po morju in izvoz v druge države preveč tvegan in opasen. Za sovjete delajo tudi skoro vse finske ladjedelnice, ki so vse zaposlene noč in dan.

Vojno stanje še ni preklicano in ta okoliščina daje vladi še vedno možnost, da kratkim potom brez dolgih parlamentarnih razprav izvaja potrebne ukrepe, ki ne trpe odloga in zavlačevanja. S tem seveda stopajo politične stranke vse bolj in bolj v ozadje. Zadnje čase je bilo ustanovljeno širom države mnogo društev, ki imajo v programu popolno nadstrankarstvo ter poudarjajo potrebo take politike, ki je v korist samo narodu in državi, zlasti akademska omladina se je poprijela te misli in jo širi z veliko vnemo.

Sovraštvo do Rusije se vidoma polega. Nedavno je imel načelnik finskega generalnega štaba v Helsinkih predavanje ki je zbudilo splošno pozornost na Finskem in so njegov pomen zabeležili tudi razni evropski časopisi. Predavatelj je poudaril moč, izvežbanost in udarnost sovjetske vojske, hvalil nje tehnično opremo ter nepopisno požrtvovalnost ruskega vojaka. Lahkota, s katero so ruske čete prebile najmodernejši utrdbeni pas Mannerheimove črte, je presenetila vojaške kroge raznih držav, še bolj ko to pa je vojaške strokovnjake iznenadil naravnost genialni način, s katerim je sovjetsko vodstvo premagalo finske utrdbe, ki so veljale za nezavzetne. Predavatelj je poudaril, da je kaj takega bilo mogoče le v hudi zimi, ko zamrznejo vsa močvirja in jezera, naglasil pa je, da to nikakor ne zmanjšuje znanih vrlin ruskega vojaka.

Pripravljajmo setev za žetev!

Res je, da imetnik malega vrta v zimskem času nima posebnega dela, toda s tem še ni rečeno, da mora počivati. Zdaj je vsekako najugodnejši čas, da se ogleda malo za novo literaturo, za novimi knjigami in razpravami, ki so izšle o njegovi stroki v preteklem letu in jih skrbno prouči. Marsikaj koristnega bo našel tudi zase zlasti pa mu bo pomagalo pri sestavi natančnega načrta za delo in razdelitev dela v novem letu. Nič mu ne more škoditi, če že sedaj premisli, kje mu bodo rasle cvetlice, kje zelenjava in in kam bo vsadil nova drevesa. To je potrebno, da spomladi, ko se bo z delom mudilo, ne pojde vse narobe in v zmešnjavo. Dobro mu bo rabila beležnica, v katero si zapiše vse, kar mu bo pozneje za primerjavo koristno.

So pa tudi dela, ki jih lahko v tem času izvrši v zaprtem prostoru. Potrebno je pregledati orodje. Kar manjka je treba dokupiti, kar je pokvarjeno, se mora popraviti. In kako je s prekljami ter količki? Tu je treba priostriti kakšen konec, tam je treba nekaj prepleskati s karbolinejskimi barvami in podobnim. Škoditi nam tudi ne more, če si ogledamo šipe za zgodnje grede, vezave, ličje itd. Od lanskega leta je ostalo morda kaj semena; napraviti je treba poskus, kako kaj kali, potem bomo vedeli takoj, ali je še uporabno in koliko je treba dokupiti za novo leto.

Kaj se da še napraviti v januarju? Če tla niso zmrznjena, tedaj prazne grede lahko prekopljemo in jih pustimo potem tako ležati. Hranilnih soli se na vrtu ne moremo povsem izogniti. Kjer jih ni, si moramo pomagati s kompostom. V ugodnem vremenu je treba kompostni kup preobrniti in premešati z gnojnico, vrtnimi in kuhinjskimi odpadki.

Vrtne škarje bodo imele tudi nekaj dela. V nezamrznjenem vremenu razredčimo in obrežemo razno grmičje. Obrezati je treba tudi oblikovano sadno drevje ter krošnje mladih drevesc. Pri starejših krošnjatih drevesih in jagodičju zadostuje, da preobilno vejevje razredčimo. To velja zlasti za kosmulje in grozdiče, ki pričnejo v milem vremenu poganjati že v februarju.

Boj proti škodljivcem je eno najpotrebnejših del v vrtnarski stroki, lotiti se ga moramo za novo leto že sedaj. V razpokah skorje so se vgnezdili mnogi zajedalci. Z žično ščetko in strgačem se spravimo na mahe in lišaje. Pozornost zahtevajo tudi drevesne glive, ki uničujejo les. V suhih zimskih dneh pričnemo lahko z brizgalnim delom proti škodljivcem. Najbolje so se obnesli karbolinej za sadna drevesa, žveplovo apno in razne brizgalne snovi, ki jih dobimo v strokovnih trgovinah z natančnimi navodili. Zoper mrazne razpokline in mrazne bule na sadnih drevesih nam pomaga apneni belež.

Najboljše pomočnice v boju zoper škodljivce so nam ptice, na to ne smemo nikoli pozabiti. Zato jim v tem težkem času pomagajmo s tem, da jim pripravimo krmilne hišice in jim popravimo in osnažimo gnezdnice.

Pozabiti ne smemo tudi na zimsko gnojenje. Grede, ki so spomladi namenjene za zahtevno zelenjavo, solato, buče, zelje, špinačo, kumare itd, lahko sedaj zalijemo z gnojnico. V splošnem se malo menjave na gredah dobro obnese. Grede, ki smo jih lansko leto pognojili s hlevskim gnojem, izkoristimo letos za koreninsko zelenjavo, a grede, ki smo jih tako pognojili pred dvema letoma, so najboljše za stročnice, medtem ko so sveže pognojene grede najpripravnejše za listno zelenjavo.

Grede, ki bomo spomladi vanje vsadili okrasne steblike in grmovje, moramo sedaj prekopati. Pokrite grede za vrtnice in podobno večkrat pregledamo in v lepem vremenu prezračimo. Ruše enakomerno in redko pognojimo z gnojno prstjo.

Ne more biti vsak lastnik malega vrta mojster v vrtnarskih vprašanjih, zato mu je priporočiti obisk strokovnih večerov in razgovorov z izkušenimi sosedi. Naj vzdržuje svoj vrt samo za svojo zabavo, da bo imel veselje z njim, ali pa za korist, v vsakem primeru je potrebno, da mu posveti nekaj resnega prizadevanja.

Mesto dobre volje

Budimpešta, konec decembra adžarska prestolnica je slej ko prej še vedno pod vtisom nedavno sklenjene pogodbe o večnem prijateljstvu med Madžarsko in Jugoslavijo. Prestolniški dnevniki in tedniki prinašajo na prvih straneh poročila in članke o pomenu tega zgodovinskega akta, ki ga je — kot piše Ráb Gustáv — že pred štirinajstimi leti hotel uresničiti tudi Ninčič. Jugoslovensko-madžarska pogodba o večnem prijateljstvu pa ni naletela na ugoden odmev le v tisku temveč tudi pri preprostih meščanih; le-ti nemalokrat z velikim zadovoljstvom in odobravanjem komentirajo sklepe beograjskih konferenc, ki odpirajo novo stran v knjigi mirnega in prijateljskega sožitja dveh sosednih držav.

★

Na budimpeštanskih ulicah in trgih, ki jih je pred dnevi pokril prvi sneg (katerega odvaža nad 2000 delavcev) je vse v znamenju predbožičnega vrvenja. Prostorni avtobusi in tramvaji — kakor tudi podzemeljska železnica — so malone neprenehoma natrpani. Meščani in deželani, ki so prišli v prestolnico, kljub precejšnjemu mrazu postajajo pred bogato okrašenimi izložbami v katerih so razobešene slike drž. upravitelja Hortyja in izbirajo najrazličnejša božična darila, med katerimi je često tudi zavitek knjig. V izložbah knjigarn in antikvarijatov v Muzejski ulici je namreč nagrmadenih na tisoče najlepših in najelegantneje vezanih mladinskih ter ostalih knjig, ki privabljajo kaj številno občinstvo. Slehernega nakupovalca pa že z oglasnih desk in sten opozarjajo lepaki, naj kupuje le pri krščanskih trgovcih.

Kakor so se budimpeštančani navadili na varčevanje z mastjo in sladkorjem, tako so se navadili tudi na varčevanje z razsvetljavo. Brezštevilne reklamne neonske luči, ki so se svojčas v večernih urah prelivale nad ulicami, so ugasnile; budipeštanska Citadella na Gellérthegyu in kraljevski grad v Budi nista več razsvetljena. Prav tako niso razsvetljene patinaste strehe cerkvenih stolpov in kupol, znamenite palače in spomeniki s katerih številom se Budimpešta lahko resnično ponaša. Ulična razsvetljava pa je še vedno razkošna, nespremenjena. V morju lahne meglice, ki se v mrzlih zimskih nočeh razproste nad starodavno Budo in novim, modernejšim Peštom se odraža milijon in milijon svetlobnih točk.

★

Tujca, ki postaja na pločnikih največjih in najprometnejših ulic preseneča dobra volja Budimpeštancev. Ob časopisnih deskah in prodajnih stojnicah se zbirajo gruče ljudi in poleg dnevnih novic berejo predvsem — šale. Sicer pa srečaš nemalokrat na ulici človeka, ki se mu mudi, ki pa sredi najsilovitejšega uličnega prometa le žvižga ali polglasno poje; in to včasih celo na kolesu. — Da, Budimpešta je resnično mesto dobre volje!

F. S.

Pismo s skrajnega severa

»Koroški Slovenec« priobčuje pismo slovenskega rojaka, nemškega vojaka, ki ga je vojaška služba zanesla prav na skrajni sever Evrope. Preprosto, a nazorno pismo se glasi:

Iskren novoletni pozdrav, dragi bralci našega glasila, rojaki in tovariši širom ožje in širše domovine! Vojaki smo vandrovci v pravem pomenu besede. Morda boste zmajevali z glavo, kakor Terseglav v Miklovi Zali, pa je le resnica, da vam tokrat pišem prav »s konca sveta«. Nikdar si preje nisem mislil, da me bo kdaj moja življenjska pot privedla na skrajno severno obalo Skandinavije.

Na tem kamenitem in nerodovitnem koščku severne zemlje se šele prav zavedam lepote naše Koroške. Zemljo ob Dravi in Zili bi smel primerjati paradižu ob pogledu na tukajšnji svet. Gore naše ožje domovine, njene goščave in livade se mi zdijo kakor blažena pesem, ki dviga duha in napolnjuje srce s plemenitimi domovinskimi čustvi.

Bridko pogrešam naravne krasote svoje domovine, čeprav nikakor ne smem trditi, da je moj sedanji svet brez vsakršne lepote. Kar objame oko, je skalovita goličava, katero tu pa tam prekinjajo mali gozdički krivuljastih brez. Tik morja in ob fjordih se nahajajo ozki pasovi pašnikov, ki nudijo v poletju skromno hrano nerogatim kravam in ovcam. Sedaj pa so nam »na dilcah« krasen teren za naš sport. Pa je ta svet okoli nas tudi po svoje lep. Polnočnega sonca, ki nam je svetilo poleti, že dolgo ni več; nastopile so polarne noči brez dneva. Morda ne boste verjeli, da Vam pišem te vrstice ob pol dveh popoldne pri luči petrolejke. Sonce je zašlo že pred tedni in se baje prikaže šele po novem letu. Ob jasnih nočeh nam sveti tako imenovani severni sij, katerega včasih opazijo v severni Nemčiji. Ta sij je edinstvena prikazen severnega neba: kakor od nevidnih žarometov je nebo razsvetljeno. Nešteti prameni belo-modrikaste svetlobe se gibljejo in švigajo po nebesnem svodu zdaj hitreje, zdaj počasneje, vedno pa spreminjajoč svoje oblike. Ta čudovita luč od časa do časa ugasne, a potem zopet še močneje zažari. In v takih nočeh šele prav občutimo kako silen je stvarnik!

Pokrajina je razmeroma redko naseljena. Ljudstvo je, izvzemši meščane, nekaka mešanica Norvežanov in Laponcev; slednji živijo nekoliko južneje, in sicer kot nomadi — to se pravi, da nimajo stalnega bivališča. Pogosto nas srečavajo v svojih pestrih oblačilih. So male, nekoliko smešne postave, z nagubanim, a vedno smejočim se obrazom. Laponci so še pogani in častijo naravne sile kot božanstva. Svoje kulture nimajo mnogo. Skromna in primitivna so njihova bivališča. Edino njihovo bogastvo so nepregledne, včasih več tisoč glav broječe črede severnih jelenov. Ti dajejo ljudem hrano in obleko. Koža teh jelenov vzdrži toploto še pri 40 in 50 stopinjah pod ničlo. To je kratka slika skrajnega severa.

Iskreno pozdravljeni! Udani Janko Wrulich.

Slovenski letalci v pomembni knjigi:

„Pilot Knap brani Beograd“

Prihodnjo nedeljo prične „Jutro“ objavljati povest o naših junakih sinjih višav — Razgovor s pisateljem Živoradom Vukosavljevićem

Naše hrabro letalstvo je našlo pot v literaturo. In kar je za nas Slovence še posebno častno: knjiga, ki je zbudila navdušenje za junake zračnih višav, je posvečena mlademu slovenskemu letalcu, junaškemu pilotu podporočniku Knapu, ki je po nenavadno hrabrem podvigu omahnil strtih kril. Knjiga, ki jo je napisal njegov dobri prijatelj in tovariš Živorad Vukosavljević, se imenuje:

»PILOT PODPOROČNIK KNAP BRANI BEOGRAD.«

Izšla je pred letom v zbirki »Naša knjiga« v Beogradu in je bila deležna ne samo priznanja vsega čitajočega občinstva, marveč je mlademu pisatelju pridobila tudi nagrado Srbske kraljevske akademije znanosti in umetnosti.

Gotovo je potrebno, da slovenske rojake seznanimo z junaškim podvigom pokojnega podporočnika Knapa, z njegovimi tovariši in z življenjem naših vojnih letalcev obče. V ta namen si je uredništvo »Jutra« pridobilo od pisatelja pravico prevoda in ponatisa. Da bo čim širši krog čitajočega občinstva spoznal to pomembno delo o slovenskih letalcih, bomo začeli prevod objavljati

PRIHODNJO NEDELJO

in bodo odlomki sledili od tedna do tedna, v nedeljskih številkah.

Da pa predvsem predstavim slovenskim čitateljem pisatelja Živorada Vukosavljevića, smo se obrnili nanj z nekaterimi vprašanji o njegovem življenju, o književnem delu, o drugovanju s slovenskimi letalci, posebno še s pokojnim Knapom.

PISATELJ ŽIVORAD VUKOSAVLJEVIĆ

se nam je prijazno odzval z naslednjimi podatki:

— Evo: Rodil sem se v Obrenovcu 5. aprila 1906. Opravil sem maturo in dovršil vojno akademijo, nakar sem kot podporočnik aprila 1927 stopil v naše vojno letalstvo. Dovršil sem opazovalsko in pilotsko šolo našega letalstva in višjo šolo vojne akademije. Letel sem dvanajst let, — nekoč pa sem padel z letala in postal nesposoben za nadalnjo letalsko službo. Prosil sem za upokojitev in postal književnik.

— Čim sem dovršil vojno akademijo in stopil v letalstvo, sem se znašel na zemunskem letališču s Slovenci: z narednikom

Pisatelj Živorad Vukosavljević

Kalškom, Knapom, Jakličem in drugimi: to so bili krasni fantje! Sijajni piloti, kakršnih pač pozneje menda nisem več srečal. Tu se je torej takoj pričelo moje drugovanje z njimi. Čeprav sem bil oficir, oni pa podoficirji, se formalno nisem ločil od njih, ker sem bil zasenčen od njihove hrabrosti, skromnosti in požrtvovalnosti v letalski službi. Čez leto dni, ki sem jih preživel z njimi na istem letališču, sem bil premeščen in sem jih moral zapustiti. Toda kadar koli se mi je ponudila prilika, sem se z njimi sestal. Ponovno sem se vrnil čez dve leti na zemunsko letališče in jih našel še v polnem številu zbranc. Knap je bil medtem postal podporočnik, letel je tedaj najbolje med vsemi oficirji in podoficirji, kar jih je imelo naše vojno letalstvo. Tisto leto se je vršil letalski miting, kakor je opisan v moji knjigi. In tedaj je naš vrli Knap odigral ono sijajno vlogo in je z njo tudi zaključil svoje življenje.

— Vse to mi je dalo pobudo, da napišem knjigo o letalcih in da zlasti opišem njegovo življenje in njegov junaški podvig. V kolikšni meri mi je to uspelo, to bodo presodili čitatelji sami. Knjiga je bila nagrajena pri književniškem natečaju med 24 deli s prvo nagrado v znesku 10.000 din. Pozneje, ko je izšla v tisku, jo je nagradila tudi Srbska kraljevska akademija znanosti in umetnosti. Kritika jo je ocenila zelo dobro. Zdaj je v pripravi druga izdaja. Meni je seveda največja nagrada dejstvo, da mi je uspelo oddolžiti se s to knjigo mojemu bivšemu tovarišu, vrlemu podporočniku Knapu. Njemu in ostalim tovarišem podoficirjem sem na ta način postavil skromen spomenik.

— Moje nadaljnje književno delo? Razen »Knapa« je Srbska književna zadruga pred mescem izdala v svojem poslednjem kolu moj roman iz letalskega življenja »Sudar u vazduhu« (Trčenje v zraku), v katerem sem na nekoliko širši podlagi opisal življenje naših letalcev. Objavil sem precejšnje vrste povestic iz letalskega in vojaškega življenja, ki jih bom zdaj zbral v skupno zbirko. Pišem še nadalje. Odkar sem po nesreči zapustil vojno letalstvo, sem postal urednik »Vojničkega glasnika«, časopisa za naše vojake in podoficirje, (izdaja ga ministrstvo za vojsko in mornarico). Obenem sem sotrudnik »Politike« kot strokovnjak za vojno kroniko. H koncu imam samo še tole pripombo: res sem vesel, da bo naposled moj »Knap« ugledal svojo ožjo domovino, odnosno pokrajino, kjer se je rodil in kjer ga morajo najbolje spoznati.

Po bitki na Jadranu

Razbitine plavajo po morju — Živahno silvestrovanje v Splitu in Dubrovniku

Split, 4. januarja.

Spet je morje nemirno. Razbitine plavajo po Jadranu. Iz Šibenika poročajo: Zadnje dni so na mnogih mestih ob naši obali našli ostanke, ki pričajo, da se je nekje na Jadranu vršila velika pomorska bitka, odnosno da so bile napadene prevozne ladje. Po Jadranu plavajo razbiti čolni, trami in drugi sestavni deli parnikov. Murterski ribiči so našli blizu otoka ladijski tank in ga privlekli v luko. Tank je v glavnem nepoškodovan. Ker pa je morje nemirno, doslej še niso mogli pregledati, kaj vsebuje; najbrž bencin ali nafto, ki pa je zaradi nekaterih okvar pri vijakih gotovo že pomešana z vodo.

Kakor druge pokrajine Jugoslavije, preživlja tudi naš Jadran letos prav čudno zimo. Redko se zgodi, da zapade v Splitu toliko snega, kakor ga je zapadlo letos, a niže na jugu, zlasti v Dubrovniku, je sneg skoraj večje presenečenje kakor potres. Letos so lahko tudi Splitčani navdušeni smučarji. Že nekajkrat so se smučali kar v neposredni okolici mesta, da ne govorimo o snegu, ki je precej debelo zapadel in obležal na Kozjaku, Biokovu in Mosoru. Zlasti slikovit je bil pogled na barke v splitskem pristanišču, ki so bile precej časa obložene s poledenelim snegom. V pravem zimskem razpoloženju — pozabljajoč vse tegobe, ki jih prinaša letošnja zima — so naša mesta na Jadranu praznovala božične praznike in zlasti še prehod v novo leto.

Silvestrovanje je dvignilo Splitčane k običajnemu bučnemu razpoloženju. Ponoči so bile splitske ulice polne veselih ljudi, bolj ko sredi belega dne. Mesto je bilo razsvetljeno, od vsepovsod si čul veselo pesem harmonike in kitare, oglašalo se je zateglo petje posameznih družbic. O polnoči pa je nastala tema in ure po zvonikih so počasi odbijale dvanajsto. Zraven so se oglasili rezki glasovi siren po tovarnah in parnikih, zasidranih v luki. Življenje je potem še burneje zaplalo, ulice so postale le še živahnejše in vse križem si je želelo srečnejših dni. Ko so po petminutnem premoru bile ulice spet razsvetljene, je gasilska godba, kakor vsako leto, igrala po Splitu in prikorakala do Narodnega trga, kjer je odigrala različne koračnice in »Lepo našo domovino«. Kdor je hotel spoznati, kako praznujejo Dalmatinci novo leto, se je lahko tu najlepše poučil. Vzklikanju, poljubljanju in čestitanju ni bilo kraja. Gneča tolikšna, da je drug drugega moral prositi oproščenja, če si je hotel priboriti kaj prostora. (V oklepaju povedano, je to bilo precej primerno tudi za žeparje, tu in tam pa je tudi spregovorila pest in priklicala komu pest pred nos.) Kakor po ulicah je bilo seveda polno tudi po raznih lokalih, od koder so šele pozno zjutraj odhajali najbolj vzdržljivi Splitčani in Splitčanke k zasluženemu počitku.

V Dubrovniku pa so vsako leto posebno zanimive starinske kolende, ki jih navadno prepevajo ob Sv. Katarini, Miklavžu, na sveti večer in na Silvestrovo. Letos so bili koledniki posebno živahni. Komaj je na staro leto legal prvi mrak na Dubrovnik, že so se oglasili številni koledniki po starinskih in novih ulicah. Gruče otrok so šle od vrat do vrat in prepevale s pomočjo različnih »instrumentov« ter nabrale nekaj milodarov. V Dubrovniku je tudi nekaj starih kolednikov, ki dobro varujejo starinski običaj, nastopajo prav dostojno in vzbujajo zasluženo pozornost. Čeprav ima Dubrovnik za seboj dosti slabo leto, je bilo silvestrovanje izredno živahno. Povsod, kjer so različna društva priredila skupno praznovanje, je bilo razpoloženje odlično. V veliki mestni kavarni je bila zbrana dubrovniška elita, po hrvatskih in srbskih kulturnih društvih pa drugi meščani z družinami. Povsod je bilo veselo, brez incidentov, vse je potekalo v najlepšem redu.

„Rado ide Srbin u vojnike“

Sličice z nedavnega vpoklica na vojaške vežbe

Stojim na prepolnem peronu in pazim, da mi prtljago odpravijo iz vlaka v vlak. Množica se gnete po peronu. Večji del so to vojaški obvezniki, vpoklicani na vežbo. Šumenje množice je preglaševala pesem teh ljudi, po večini kmetov, delavcev in obrtnikov. Ledeni veter in mrzli tlak, po katerem so stopali ti slabo obuti ljudje, nista mogla ohladiti njihovega veselega razpoloženja. Tudi njihovi obrazi niso kazali, da bi čutili zimo. Običajna potniška nervoznost je izginila in začudo nihče izmed potnikov ni nasprotoval, ko so se ti skromni ljudje vzpenjali v drugi in prvi razred. Nasprotno, vsi so jim uslužno odstopali prostor.

Ob meni se je ustavil osivel človek s klobukom na glavi in plavo kanglico v roki. Starejši delavec, namenjen na delo v kurilnico. Toda ni mogel mimo. Postal je in gledal veseli narod. Gledal, gledal, naenkrat pa snel klobuk, poklonil se je meni in rekel: »Gospod kapetan, srečen sem, da to vidim, Tako smo šli samo leta 1912. To je veličastno!« — »Tako je to vedno, stari,« sem odvrnil, »kadar se Srb prebuja.« V njegovih očeh sem videl solze veselja.

V tovornem vagonu se pelje nekaj onih, ki so vpoklicani na vežbo. Povesili so noge iz vagona. Dva sta bosa. Složna pesem gromko odmeva. Nato se čujejo šaljive opombe. Čujem iz vagona opombo onima dvema bosjakoma: »Gospoda, varujta čevlje, da vama ne odpadejo!« Smeh. Tudi bosjaka sta se od srca smejala. Smejala sta se, ker sta svojo goloto imela za malenkost, ki jima ne more zabraniti bi ne bila vredna svojih očetov, ki so nekoč bosi in premočeni branili sleherno ped svoje domovine.

★

Žagar, ki mi drva žaga in je doma iz Tetova, me je vprašal: »Ali naj gremo žagarji domov?« — »Zakaj pa?« — »Pa, da se ne bo reklo, da se izmikamo vežbi.« — »Mar so vas vpoklicali?« — »Ne.« — »Potem svobodno ostanite tu in žagajte, dokler vas ne vpokličejo.« — »E, dobro, gospod, samo to sem hotel reči: mi nočemo [illegible]motiti svojega obraza!« — [illegible] vori moj drvar, ki pač ne zna teoretično pojasniti, kaj se pravi: državljanska zvestoba.

In ko sem prispel tja v carsko Skoplje, sem spoznal, da bi se lahko ta ali oni grozovito vštel, če bi nas podcenjeval. Med našimi vpoklicanci, ki so šele prispeli in še niso bili preoblečeni, sem opazil človeka, ki ga je bilo bedno pogledati. V platnenih hlačah, v obnošenem plašču, v čevljih iz presne svinjske kože, da so bili podplati komaj skriti. Sočustvujoče sem ga gledal in če bi ga cenil po obleki, ne bi dal zanj prebite pare.

Dva dni pozneje so bili naši vpoklicanci v novi vojaški opravi. Pravkar so se vežbali, ko sem prišel mimo. Naenkrat mi pogled obstane na podnaredniku, ki je odrezavo in možato poveljeval desetini vojakov. Da, to je bil prav tisti človek, ki sem ga bil predvčerajšnjim videl v cunjah, danes pa je krepki in možati podnarednik Spiridon. Na prvi pogled mu je uniforma dala drug videz in zdaj je bil v njem tudi drug duh kreposti.

★

Moj vojnik Milan je prišel na vežbo deset dni prepozno. Zaslišim ga. Vidim po občinskem spisu, da je poziv prejel, čim se je vrnil z dela nekje daleč od doma. Takoj nato je sedel na vlak in je naslednje dopoldne ob devetih prišel in se javil. Očitno ni kriv, ker se ni zapoznil. Vendar ga vprašam, ali se čuti krivega in zakaj. — »Kriv sem, gospod kapetan,« mi pravi. — »Pa zakaj misliš, da si kriv?« — »Kriv sem, ker davi nisem prišel v to vojašnico, marveč sem najprej šel v artiljerijski polk. In tako je Milan iz sela Čemerskega v kavadarskem srezu pripravljen, da sprejme

kazen za tolikšno malenkost. Ne zato, ker bi bil morda neumen, marveč zato, ker ima v bukvicah zapisano, da je bil pri kadru sposoben, pošten, bister in zaupanja vreden, pa brez kazni. Zato ga grize, ker se je tako dobremu vojaku zgodilo, da je zgrešil prava vrata svoje komande.

Taki čuvajo Jugoslavijo.

Vladeta M. Miletić
(»Narodna Odbrana«, Beograd)

Akad. slikar Dušan Petrič razstavlja

Akad. slikar Dušan Petrič, ki razstavlja svoja dela v Obersnelovi galeriji na Gosposvetski cesti v Ljubljani, spada med naše najmlajše likovne tvorce. Umetno

Oljke v Janini na Pelješcu

obrtno šolo in akademijo je študiral v Pragi, kjer je bil učenec znamenitih slikarjev prof. Thieleja in Novaka. V Pragi je preživel usodne dneve razpada češkoslovaške republike, ki tudi njegovi karieri niso prizanesli. Po zasedbi Češke in Moravske po nemških četah je ostal na akademiji še do konca šolskega leta, naslednjo jesen pa mu povratek na akademijo ni bil več mogoč. Ob svojem odhodu je izgubil tudi obsežno serijo svojih del iz študijskih let, ki jih je hranil na akademiji. Po povratku v domovino je delal po večini doma, lansko jesen pa je preživel v Dalmaciji, kjer je izvršil nekaj zanimivih portretov in pokrajinskih slik. Ko je pred meseci prvič razstavil nekaj svojih del v izložbi Rojinove trgovine, je vzbudil pozornost vse naše kulturne javnosti in je bil deležen prav laskavih ocen. Zato upravičeno pričakujemo, da bo prva njegova večja razstava doživela zanimanja in priznanja, kakršnega potrebuje vsak mlad umetnik v razmahu svojega dela.

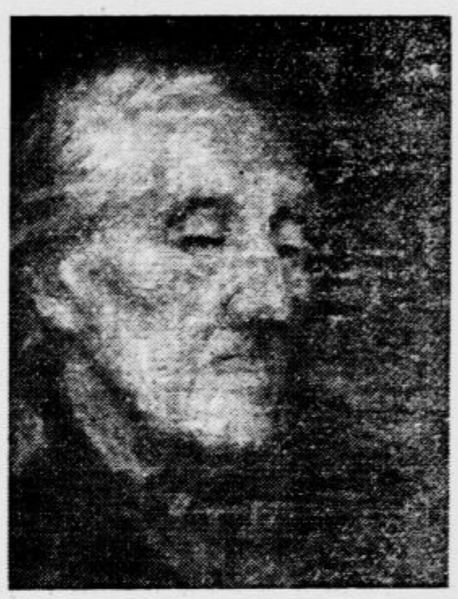

Glava starke

Praznik dela

V kolodvorski restavraciji g. Cirila Majcna so pred dnevi imeli lep hišni praznik. Kuharica restavracije, ga. Polonca Permetova, rojena Ožekova, je obhajala 35-letnico, odkar se z lepim uspehom

udejstvuje v kuharski stroki. Obenem pa je minilo 15 let, odkar vodi kuhinjo svojega sedanjega gospodarja. Jubilantka je po rodu iz Rimskih toplic, delala je v kuhinji hotela Lloyda, bila je na Dunaju, služila v grand hotelu Unionu, zdaj pa že 15 let skrbi za jedačo množicam popotnih in domačih ljudi, ki vro čez ljubljanski kolodvor. Šef in šefinja sta ga. Polonci priredila prisrčen praznični večer, ki so se ga udeležili tudi stalni gostje kolodvorske restavracije, osebje podjetja in še nekateri povabljenci. Pri tej priliki je bilo izrečenih nekaj toplih besed slavljenki na čast, ga. šefinja pa ji je izročila lepo jubilejno darilo. Ves večer je izpričal harmonijo in povezanost, kakršno redko najdemo med delavci in delodajalci in bi zato lahko bila vsem za vzor. Ge. Polonci, ki je v teku 35 let nasitila tisoče in tisoče lačnih, želimo, da jo bo spremljali hvaležnost in dobra volja do konca dni!

Svobodni nismo še dovolj živeli
Le tujci nam bili so gospodarji
Oholi, da nas takih Bog obvarji
Vendar sedaj smo dotrpeli.

A zdaj vemo, da le junaki smeli
Nov čas prinašajo v svetli zarji
Slovanske sloge bodimo čuvarji
Ker le z enotnostjo bomo uspeli.

In ko Vas danes kliče klic mladine
V Slovanski misli družne, prerojene
Enkrat na leto čujte in podprite,

Čuvarje misli, ki nikdar ne mine.
En sam večer! Formalnosti nobene
Res treba ni, le točno prihitite!

Zimska slika iz Banjaluke

Siromaki v snegu — Kako je na trgu — Današnji problemi

Banjaluka, ob Novem letu.

Ko stopiš s postaje na visoko zasneženo asfaltirano ulico, se spomniš besed nekdanjega ljubljanskega župana, ki jih je nekoč baje izgovoril na seji, ko so občinski svetovalci predlagali, naj se očistijo zasnežene ulice: »Bog ga je dal, Bog ga bo vzel.« Tako gledajo na to dobroto tudi tukaj. Sicer ima mesto nekaj lesenih snežnih plugov, ki pa niso kos naši razvajeni potrebi. Naši, ker tukajšnja potreba ne sega v našo občutljivost. Meščanom se sedaj sicer malo bolj mudi, vendar je ta muja daleč za našo nestrpnostjo. Vidiš Bosanca, slabo oblečenega in še slabše obutega, mraz naravnost žehti iz njega, a mož potrpežljivo vztraja na mestu, oziroma počasi gazi po snegu, ne da bi enkrat zagodrnjal nad mestno upravo, ki trpi visoko zasneženo ulico. Stranske, manj prometne ulice so bolj prepuščene dobri volji stanovalcev. A te dobre volje ni.

Je pa že tako, da imajo tudi nedostatki nekaj dobrega. V tem primeru pridejo na svoj račun mnogi brezposelni, ki se ponujajo za čiščenje ulice dotičnega gospodarja. Prav tako kar mrgoli tipičnih bosanskih žagarjev z lesenim konjem iz navadnih lat in s sekiro pod pazduho. Ni prijetno delo tega slabo oblečenega proletarijata, ki ga lakota precej hudo preganja. Tudi on se vedno bolj zaveda svoje težke usode in si jo skuša razvozlati. Če si usmiljen, si pripravi drobiž za one pomilovanje vredne prosjake, pohabljence, ki ure in ure iz snega molé proti mimoidočim leseno skledico za milodare. Še več je mladine obojega spola, ki se ti z običajnim »Sretan božič! Molim milodar!« na enem vogalu pridruži, na drugem pa oddalji. »Sam siromak, gladan...«, čuješ pred in za seboj. Dobro vedo, kdaj je tvoj božič in katera hiša praznuje blagdan.

Za majhen denar izveš svojo usodo, ker iz onega naselja, kamor je oblast oddelila cigane, niso samo prosjaki, ampak tudi znane »šlagerice« kart. »Kako gre tvoj posel?« vprašam prebrisano ciganko. »Pa — po nešto ide, ali uvek slabije. Ljudi ne veruju više šlagerici.« Dobro znajo izkoristiti slovensko dobrosrčnost, ki jo navijajo na kakšno staro obleko, čevlje, perilo. Če daš enemu, pripravi se na celo četo.

Veliko je to siromaštvo v zasneženih halupah iz mesta in okolice, nobeni milodari, nobena zimska akcija tega ne prepreči. Vsak dan je večja, vedno hujša, skrajna odpoved se bliža svojemu skrajnemu obodu.

V sezoni praznikov so cene precej visoke. A praznikov je mnogo, saj je malokje takšen konglomerat v verskem pogledu kakor tukaj. Zastopane so vse vere. Najprej je katoliški božič, nato pravoslavni, nazadnje pa muslimanski bajram. Katoliki so v precejšnji zadregi, ker morajo sprejemati častilce in jim voščilo osebno vrniti. Naši sprejemi so seveda daleč za onimi pravoslavcev, držečih se še vedno precej krčevito svojih običajev. Njihovi prazniki, zlasti pa krstna slava, so draga šala, ki ni v soglasju s težkimi socialnimi prilikami, in si jo lahko privoščijo le dobro stoječi. A narod gre preko tega. Kako močno je on priklenjen na izročila, nam pove tale primer: trčim na seljaka, ki pelje na saneh v mesto kakih 550 kg sena. »Po čem ga prodaš?« — »Po 1 din. Malo je in mučno v tem snegu, a moram, ker potrebujem denar za slavo.« Na mojo opazko, da je to danes drago, reče: »Dobro, a slava je slava. Mora ,da je.«

Res denar tod bolj zaleže kakor nam, čeprav so tudi tu domačene strasti, ki obremenjujejo gospodarstvo: potrošnja rakije in kvartanja. Zlasti je udomačena igra »božji blagoslov«. Med meščani pa tega ni. Pri običajnem čokančiću ($^1/_{16}$ l) mehke ali ljute rakije ali pri črni kavi obravnavajo svetovne dogodke. Nevoznosti ni. Toliko večje je mrmranje o rastoči draginji, ki pa je vedno pod ono v Sloveniji. Ker to poglavje nedvomno zanima [illegible], potrošni svet, navedem cene nekaterih glavnih potrebščin: drva (bukova) m³ 120 do 140 din, meso 14 do 16, telečje s kostmi 18, brez kosti 24, mast 32, presno maslo 36 kg do 40 in več, jajca 1.50 do 2, piščanci 14 do 16 din komad, kokoš 22 do 25 din, prašič izpod 100 kg po 12 din kg žive teže, nad 100 kg pa po 15 din. V predmestju dobiš čestokrat uvožene pri-

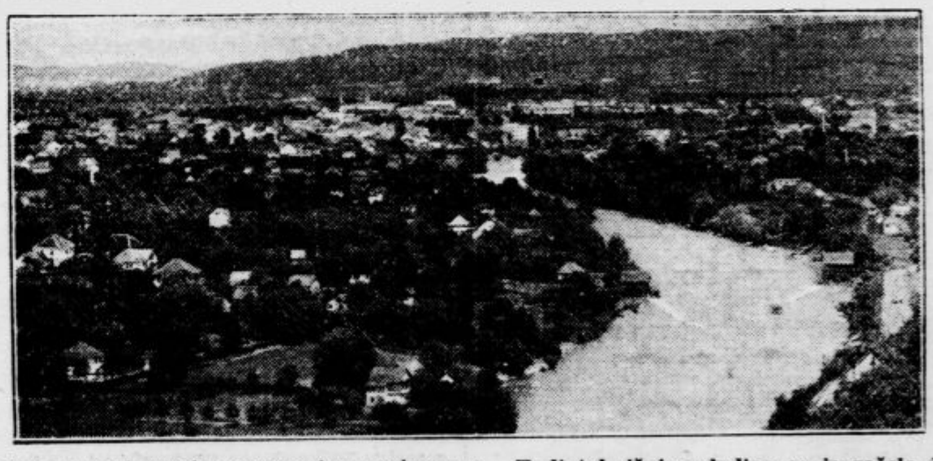

delke precej ceneje nego na trgu, oziroma v novi, moderno zgrajeni tržnici, ki je zlasti ob torkih obilno založena. Tu čitaš cene: krompir 2 din, zelje 1.50 din, fižol 6 din, luk 3 din, rdeča pesa 3 din... Na stenah tržnice so lepaki: »Ne pljuj na pod! Ne puši!« A prostor je zadimljen, tla ne zadosti čista. Je pač res, da morajo biti za vsak napredek izvestni pogoji, ki pa se ne dajo izsiliti.

Kakor je razvidno iz cen, je tu mnogo večje nesoglasje med kmetijskimi in industrijskimi proizvodi kakor pri nas, kar potrjuje, kako drago plačuje narod kulturno zaostalost, ki je ni sam kriv. Saj še danes nima v zadostnem številu niti osnovnih šol in se nepismenost krči zelo počasi.

Tudi tukajšnja mladina se je začela izživljati bolj moderno in močno teži v športno življenje. Smučarji se leto za letom množe z geometrično progresijo. Po banjaluških vzpetinah se mladež vadi v smučanju na preprostih dilcah. Zelo je okretna, razgibana, smela. Začetniki se po nekajdnevni vaji spuščajo po strmih rebreh čez skakalnico. Splošna sodba slovenskih smučarjev je, da ima ta mladina odlične pogoje za dobre smučarje. Škoda, da ni smučarskega kluba, ki bi jo sistematično vežbal. Če pa bo trajalo južno vreme, ki se je začelo na predzadnji dan leta se bo kakih 70 cm debela snežna plast v nekaj dneh razjokala.

F.

Domovina suhe robe

V kratkem bo izšla knjižica, posvečena spominu našega nepozabnega književnega zgodovinarja dr. Ivana Prijatelja. Z dovoljenjem pisca g. dr. Jožeta Rusa prinašamo iz knjige kot prvotisk naslednje zanimivo poglavje, ki govori o Prijateljevi ožji domovini:

Domovina suhe robe je prostrana. Na zahodu jo oklepata cerkniška Slivnica in ribniška Vélika gora, na vzhodu Suha krajina, na jugu kočevski svet, na severu pa vrhovi Ahca, Kurešča, Mokreca in Krima. Skrajne severne vasi imajo do trga Ribnice pet do šest ur hoda, kljub temu sta imeni Ribnica in Ribničan v vsakdanji rabi ostalih Slovencev raztegnjenih čez vse te kraje po nemajhnem delu prav zaradi tega, ker je z njimi zajeta vsa domovina suhe robe. V tem smislu smemo torej šteti med Ribničane vsaj prebivalstvo osmih današnjih velikih občin, ribniške, laške, dobrépoljske, šentjurske, želimeljske, vidovske, bloške in sodraške. Ljudstvo občine potoške je suho robo opustilo že v prejšnjem rodu in se posvetilo delu na žagi in v gozdu doma in na tujem, namestu tega pa raste število rešetarjev polagoma v občini dolenjski, ki je bila nekdaj zgolj domovina lončarjev.

Na opisanem, od gozdovja dokaj stisnjenem prostoru živi 27.000 naših ljudi v čez 400 vasicah ter štirih trgih: na Turjaku, v Vélikih Laščah, Sodražici in Ribnici, v 5.400 hišah, a prav redka je med njimi vas, kjer ne bi vsaj v dolgih zimskih mesecih delali po kak predmet suhe robe. Po Janku Jovanu je bilo leta 1903 število suhorobarjev 4.750, a za danes lahko rečemo na podlagi računov, da dela suho robo v dneh, ko ni na majhni zemljiški posesti nobenega dela, najmanj vsak peti prebivalec ribniškega sveta, to se pravi blizu 5.500 ljudi.

Ribn'čan Vrban, po cejlem svetu znan

Ribničan je stopil iz okvira potreb domače hiše, začel je delati tudi za prodajo prav mnogovrstne ročne predmete, ki so potrebni dan za dnem v gospodinjstvu in kmetijstvu. Redek je človek, ki bi mogel našteti vse te izdelke po njihovih lepih, pristno domačih imenih. Leta 1881 je napravilo Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo razstavo suhe robe v Kočevju. S Kočevskega je bilo razstavljenih 41 predmetov, vsak drugačen od drugega, Ribnica pa je postavila na ogled 122 različnih stvari. Danes ima tvrdka Evgen Ivanc v Sodražici po svojem 48. ceniku v zalogi že kar 335 predmetov.

Delavcu suhe robe je potrebnih le nekaj kosov železnega orodja in še kakšna druga malenkost. Največji stroj je stružnik v nekaj strugarskih podjetjih, ki pomagajo s svojimi izdelki, da je vrsta suhe robe še številnejša. Orodje, s katerim dela Ribničan, torej ni mnogovrstno, precej raznolična pa je pri različnih kosih tehnika dela. Prav to ter ekonomija časa in truda pa je vzrok, da so se posamezne vasi več ali manj omejile na izdelovanje med seboj sorodnejših predmetov, ostale pa prepustile sosedom. Tako je svet suhe robe razdeljen v federacijo šestih držav, ki pa so vse ribniške. V grbu prve stoji žlica, v drugi je daleč v ospredju kuhalnica, v tretji državi vlada škaf, četrta se klanja malemu zobotrebcu, peta se izkazuje z grabljami v rokah, šesta pa z rešetom.

Žličarji prebivajo v Vidovskih hribih — prav po starem se jim pravi smolarji, ker so kuhali iz smole kolomaz — in na Blokah, kuhalničarji pa v gorenjem delu sodraške občine. Pintarji delajo leseno posodje največ po Rotah, pokrajini od zgornje Iške do Mošje doline (Rob). Klinčarji (zobotrebčarji) so doma po vaseh od Raščice do Ižancev in Dobravcev; nekaj jih je še po samem Igu in v Dobrépoljah, v predželezniških časih pa jih je bilo precej tudi po dobravskih vaseh občin Račne, Žalne, Grosupljega in Šmarja ter Gornje Krke. Krajem južno od črte Vélike Lašče —Sodražica pa dajeta dela in jela lesno orodjarstvo in rešetarstvo.

Delo rešet in ret, sit in cedilc ni tako enostavna stvar, kakor ostali predmeti suhe robe. Zato so si ga Ribničani še naprej razdelili na tri stroke, katerih vsaka je zopet udomačena v svojem okraju prav tako kakor je razčlenjeno delo urarske domače obrti v švici. Z njim se bavijo Slemenci, prebivalci pokrajine nad Laščami, Žlebičem in Sodražico, a deloma tudi prebivalci Sodraške doline. Če potuješ po Slémenih, tej najprijaznejši pokrajini ribniškega sveta, opaziš pod odnesi hiš cele skladanice v kolače potočenih obodov, kako se sušijo in čakajo, kdo jih bo kupil in naprej obdelal. Jedro Slemen obsega 28 vasic župnije sv. Gregor. Med 144 hišami je 99 posestniških, a 45 kočarskih, z delom suhe robe pa se bavi danes 60 teh hiš. Obodarskih hiš je 36, pintarskih pa 34. L. 1914 je bilo med obema strokama razmerje 41 : 25, kar nam priča, da so danes za obodarstvo slabi časi. Pred vsako posamezno hišo lahko presodiš na prvi pogled, s katero stroko se bavi družina v dotični hiši.

Da dobimo rešeto, je treba še dna ali pôdna. Tkanje železnih poden je industrializirano v štirih podjetjih Ribniške doline, žimnata podna dobavljajo gorenjski Stražiščani, z delom lesenih poden pa se bavijo vasi Gorenjega konca Ribniške doline. Za to delo so potrebne 1 m dolge in do 3 cm debele, gladke palice od leske, jesena, bresta ali ive. Teh naklestijo po svojih gmajnah Kočevarji od Starega loga, Stare cerkve in Gotenice ter jih na butare pripeljejo ob zimskih ponedeljkih naprodaj v Ribnico. Vasi Zapotok, Vinice in Sušje na primer štejejo 75 hiš, v 11 hišah delajo vitre in podna skozi vse leto, pozimi pa se jim pridruži še 55 sosednih hiš. Pri cepljenju viter je ljudem premalo rok, zato si morajo pomagati še z zobmi.

Tretja stroka pa je rešetarstvo v najožjem pomenu. Rešetarji kupijo pri sosedih obode in podna ter sestavljajo iz njih rešeta. Ta stroka je doma po vaseh dolenjske, ribniške in sodraške občine. Treba pa je pripomniti, da prebivalci istih rešetarskih vasi tudi krošnjarijo po širokem svetu z vsemi vrstami suhe robe.

Peta država ribniške federacije ne leži več v soseščini visokega, črnega gozda. Razprostira se okoli Male gore in je že nekak del Suhe krajine, koder uspeva in raste les vseh vrst listnatega drevja, največ pa grmovja. Te vrste les je človeka navel, da dela samo tanko, a dolgo kmetijsko orodje, kakor vile, grablje, toporišča, koše in slično. Ob tem delu in ob košarstvu se preživljajo vasi Strug in Poljan ter nekaj vasi Dolenjega konca Ribniške doline.

Po strokah suhe robe morda najbolj pisan je gorenji del Sodraške doline. Vas Globel, ki šteje 34 hiš, ima 10 obodarskih, 9 podnarskih, po dve škafarski in strugarski, eno žličarsko in tri zdomarske hiše. V Jelovcu (12 hiš) je pet zdomarskih in ena obodarska hiša, v Podklancu (12 hiš) pa sta dve obodarski in tri zdomarske hiše.

Ribničanka tke lesena podna

Da dobite vsaj približno sliko o količinah suhe robe, ki jo izdelajo ribniške roke, naj navedem nekaj številk. Obodarji naredijo letno do 100.000 kolačev obodov, podnarji pripravijo do 40.000 lesenih poden, pintarji sestavijo do 60.000 kosov raznega lesenega posodja vseh vrst, dočim izrežejo žličarji do 5.000 tucatov žlic in sličnega, a do 30.000 kuhalnic in podobnega. Vsak spreten žličar naredi lahko na dan po 12 tucatov žlic. O marljivosti klinčarjev naj vam pričajo tile podatki iz dveh vasi: Male Lipljene, ki štejejo v 33 hišah 143 prebivalcev, spravijo v svet letno do 30.000 butaric zobotrebcev, vas Staro apno s 77 ljudmi v 16 hišah pa jih izreže do 13.000 butaric. Izdela se, kakor vidite, zelo dosti, ali izkupički se z delom in trudom niti zdaleč ne morejo primerjati.

Dr. Jože Rus

Učitelj Janez Škafar †

Ob številni udeležbi so položili v prezgodnji grob na ljubljanskem pokopališču 35-letnega šolskega upravitelja Škafarja Janeza iz Hotiča ob Savi, ki je postal žrtev prehlada. Več tednov je nihala njegova usoda na nitki in je kazalo, da bo krepki Janez le prebolel prehlad, ki ga je nalezel, ko se je prejšnji mesec ob povodnji vračal s službenih opravkov iz Litije domov v Hotič. Izdihnil je v ljubljanski bolnišnici.

Na poslednji poti so mu obsuli krsto s cvetjem, spremili so ga številni tovariši, prijatelji in znanci in tudi predstavniki vojaških oblastev, vojaška godba in častna četa, saj je bil pokojnik vzoren rezervni oficir.

V kraju z rudnikom in steklarno

Leto dni javnega življenja v Hrastniku

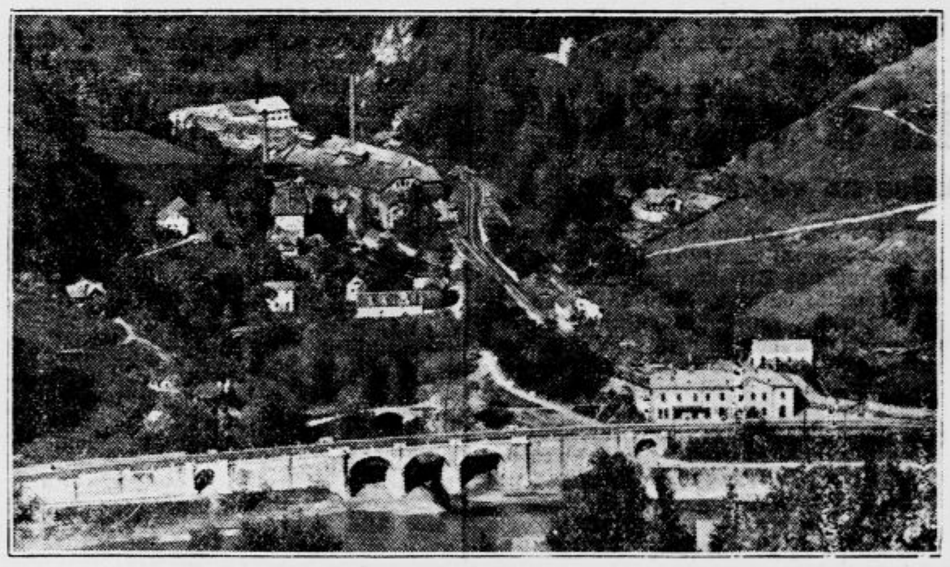

Hrastnik, 4. januarja.

V letu 1940 je naša industrijska dolina v marsičem napredovala. Dobila je predvsem nekaj čednih novih stanovanjskih hiš. Posebno je v tem pogledu skrbela kemična tovarna. Po obnovi Možinove kolonije je sledila tovarniška kolonija »Nove hiše«, ki so bile že 8 let neometane in so zadnji čas najbolj kvarile zunanje lice Hrastnika. Zdaj je tu stokrat lepše ko prej.

Blizu postaje so v lanskem letu popolnoma »pobrili« zalogo unionskega piva, podrli so ledenico, hlev in hišo. Na tem mestu bo baje letos zgrajena kapelica za 200 ljudi, dvorana in stanovanje za stalnega duhovnika. Na Pintarjevih bajarjih je zgradil lansko leto hrastniški fotoklub edinstven »Puharjev dom«. S to zgradbo so Pintarjevi bajarji skoraj popolnoma zazidani. Nezazidani vmesni prostor je pa kupila občina, kjer namerava še letos postaviti tržno lopo in premestiti tržni prostor od steklarske kolonije v središče Hrastnika.

Dekliški šoli sta bila v preteklem letu odvzeta kar dva razreda. Upamo, da bomo dobili glede na nekatere majhne prostore pri tej šoli en razred vrnjen. Zadevna pritožba leži pri prosvetnem ministrstvu v Beogradu. Obljubljena gradba učiteljske stanovanjske hiše se seveda ni premaknila z mrtve točke. Naša nova cerkev Kristusa Kralja je pa dobila prvi zvon normalne velikosti, da z njim že pridno vabilo vernike v božji hram. Cerkvena občina je kupila že tudi svet za pokopališče v bližini nove cerkve. Rudnik ni v preteklem letu v Hrastniku nič kaj dosti investiral. Pač pa je skoraj leto dni iskal nove premogovne sklade v Peklu pri Dolu. Ker ni bilo pravega uspeha, je TPD tu ustavila vsa dela. Velike upe Dolanov je žal odnesel potoček Črna v potok Brnico in ta v potok Boben in v Savo. TPD je nameravala graditi v preteklem letu nov železniški most blizu apnenic kemijske tovarne. Glede na načrte v hrastniškem rudniku pa je družba to misel zaenkrat opustila.

Tudi steklarna je imela v preteklem letu razne gradbene načrte, ki se niso uresničili. Pač pa bodo letos, ko bo zima malo odjenjala, začeli graditi napravo za nove tovarniške generatorje in novo električno centralo. V načrtu je tudi gradba prepotrebne stanovanjske hiše za steklarje. Preložitev banovinske ceste pri steklarni, ki se prelaga na papirju že 16 let, se je spet odložila za nedoločen čas. Šušljajo že dalj časa o gradbi mostu čez Savo. A tudi tu bo ostalo menda le pri šušljanju.

Naša sosedna vas Brnica je dobila v preteklem letu čisto drugo lice. Tu prestavljajo in razširjajo banovinsko cesto Hrastnik—Šmarjeta. S tem v zvezi so izginile na Brnici vse hiše in hlevčki na spodnji strani ceste in nastale so na zgornji strani ceste, v vasi sami, nove stavbe. Slednjič moramo še omeniti, da so dali naši občinski očetje občinsko hišo znotraj popolnoma obnoviti. V kulturnem pogledu smo seveda tudi napredovali. Dobili smo v lanskem letu od Narodne čitalnice sokolsko knjižnico in naposled se je ustanovil v lanskem letu tudi pri nas Kulturbund.

Ferdo Kleinmayer — šestdesetletnik

Danes praznuje šestdesetletnico Ferdo Kleinmayer, ki ga naša javnost, zlasti pa starejše pokolenje, pozna kot zdravega in prijetnega humorista. Po rodu je iz Kopra v Istri, kjer je bil njegov oče Julij profesor, znan književni zgodovinar. Tudi Ferdo se je odločil za vzgojiteljski poklic in je dovršil nižjo gimnazijo v Trstu, učiteljišče pa v Kopru. Leta 1900 je nastopil službo mestnega učitelja v Trstu, kjer živi še danes.

Od mladih let (1899) je pod psevdonimom Ferdo Plemič priobčeval v tržaškem Brivcu, Škratu in Piki pa v ljubljanskem Ježu in Osi svoje humoreske, satire pesmi, anekdote in dovtipne domislice. Nadalje je sodeloval s humoreskami in črticami pri različnih mesečnikih in pozneje pri Kurentu. Mati mu je bila Koroška in tako se je Ferdo Kleinmayer oddolžil tudi Koroščem na ta način, da je objavil v Miru in v Korošču vrste realističnih črtic, zajetih iz koroškega življenja, kakor tudi povesti iz koroške zgodovine. Svoje humoreske je povezal leta 1906 v zbirke Tilho in drugi. Seveda pa je znal sukati pero tudi za stanovske in pedagoške listc, ter je sodeloval pri mladinskih listih. O slovenskem šolstvu v Trstu je izdal 1911 posebno brošuro. Po prevratu je urejeval tržaški kulturni vestnik Njivo. Ker je videl, da potrebujejo tržaški in goriški Slovenci vsestranske kulturne hrane, se je lotil dela na različnih popriščih. Sestavil je berila in priredil računice za slovenske šole pod italijansko oblastjo, napisal je priročne slovnice in slovarje, italijanščino za Slovence in slovenščino za Italijane. Je torej prav marljiv posredovalec kulturnih stikov med dvema sosednima narodoma. Že pred vojno je priredil za slovensko mladino Marka Twaina zgodovinsko povest »Kraljevič in berač«, za tržaški oder pa Jurčičevo »Hčer mestnega sodnika«. Proizvode svojega peresa je še pod različnimi psevdonimi razsipal okrog in piše tudi danes. Želimo uglednemu rojaku še mnogo srečnih let!

SPORT

Na prvo letošnjo nedeljo

Več odpovedi ko sporeda

Otvoritev letošnje sezone na snegu in ledu se je spet zavlekla

Lepo obetajoče se je začela letošnja sezona, predvsem za drsalce in prijatelje bleščeče ploskve na ledu, pa tudi smučarji so okoli božiča že lahko dobro preračili svojo opremo. Edina grenka kapljica v razvoju teh dogodkov je bila okoliščina, da takrat snega ni bilo dovolj, skoraj prav nič pa ga niso dobili na Gorenjskem, v naša Švici ali Sibiriji ali kakor bi jo že imenovali, če bi naša domača imena ne bila dovolj lepa. Kratko in malo o gorenjskem kotu so v onih dnevih pripovedovali čudno žalostne stvari: o prahu na Jesenicah, o krtinah in strniščih okoli Rateč in podobno.

To vremensko stanje v drugi polovici decembra za izvedbo sportnega sporeda še ni bilo najbolj kritično, ker se po stari tradiciji prava sezona na smučeh otvarja šele s prvo nedeljo novega leta, sportni na ledu pa so do tedaj že dovolj razgibali ude in tudi nekaj tekmovalnih nastopov so lahko spravili pod streho. Vse se je torej razvijalo še dovolj zadovoljivo ali vsaj z najlepšimi nadami za bodoče.

Potem pa je zapihal jug, močan in moker, ter potisnil živo srebro tik pred Silvestrom za celih 20 stopinj navzgor. Led in sneg sta čez noč počrnela in vidno ginela. Od streh so začeli žuboreti potočki in potoki. Sezona s snegom in ledom je šla po vodi. Toda včeraj in predvčerajšnjim se je ta situacija vidno obrnila na bolje in tudi na Gorenjskem — tja gori do rateškega kota — so zdaj dobili izdatno mero letošnjega snega, ki pa je žal za izvedbo današnjega sporeda že prišel prepozno. Tako bo današnja nedelja, ki naj bi bila že vsa v znamenju prvih smučarskih tekem in tudi zanimivega drsalnega sporeda povrhu, prinesla samo celo vrsto odpovedi.

Odpovedan je klubski smučarski dan SK Ilirije v Planici . . .

odpovedano je tekmovanje za drsalno prvenstvo Slovenije v Celju . . .

odpovedane so vse drsalne prireditve v Zagrebu in Beogradu itd.

Nekaj bo le dogodkov

Kljub vsem odpovedim pa so se nekateri zimski sportniki v sedanjih snežnih razmerah vendarle odločili za izvedbo svojih prireditev. To korajžo so imeli pri nas doma samo **Mariborčani**, ki bodo šli na **Pohorje**, kjer so napovedane razne klubske prireditve. ISSK Maribor bo izvedel svojo klubsko tekmo na Klopnem vrhu, zimskosportni odsek SPD iz Maribora svojo tekmo v alpski kombinaciji pri Senjorjevem domu, Maratonci bodo zbrali svoje tekmovalce pri Sv. Lovrencu na Pohorju, SK Rapid pa bo poslal svojo gardo pod Malo kopo.

Na nekatere smučarske tekme se pripravljajo tudi hrvatski smučarji, in sicer v Gorskem kotaru.

Razen teh zimskih sportnikov bodo danes še najbolj agilni še oni drugi, ki se prav tako najbolj udejstvujejo pozimi, toda v zaprtih prostorih, in sicer

table-tenisti

Med njimi bosta danes dve večji prireditvi, in sicer ena na Gorenjskem in ena v Celju.

Na **Jesenicah** traja že od včeraj turnir **za prvenstvo Gorenjske,** na katerem nastopa razen številnih domačih igralcev tudi priložnostni trener SK Bratstva, državni prvak Maks Marinko.

Prav tako so že snoči začeli igrati v **Celju na turnirju za prvenstvo Celja,** na katerem sodelujejo številni močni zastopniki te panoge iz Celja samega, pa tudi od drugod.

★

Da bo tudi za zeleno mizo nekaj dogodkov, je naneslo tako, da bo danes s pričetkom ob 9. dopoldne **izredni občni zbor Slovenske zimskosportne zveze na Jesenicah.** Na dnevnem redu je odobritev številnih pravilnikov in poslovnikov, torej samih zadev notranje-pravnega pomena.

Letošnja smučarska sezona v Evropi

Nemci so prepričani, da bo letošnja sezona v zimskih sportih kljub vojni še zmerom zelo razgibana

Kljub vojni se pripravlja v Evropi bogata zimskosportna sezona. Višek letošnje zime bodo tvorile tekme za svetovno smučarsko prvenstvo v Cortini d'Ampezzo, za katere se je že zdaj prijavilo 11 držav, med katerimi bosta najmočneje zastopani Italija kot prirediteljica in Nemčija. Ker bodo sodelovali tudi Norvežani, kakor tudi Finciin Švedi, katerim se bodo pridružili še Japonci, Rumuni, Slovaki in drugi, bo ta sportni dogodek v sedanji vojni kljub vsemu vendarle velikega mednarodnega obsega.

Tem tekmovanjem, ki bodo od 1. do 10. februarja, bodo teden dni pozneje sledila tekmovanja v okviru mednarodnega zimsko-sportnega tedna v Ga-Pa, od tam pa bo večina tekmovalcev nadaljevala pot v Lahti na Finsko, kjer bodo Finci priredili svoje mednarodne tekme. Kakor se sliši, bo bržkone tudi Norveška izvedla svoj tradicionalni spored v Holmenkolu.

V zvezi s tem je zanimivo vedeti, kaj delajo sedaj najboljši nemški tekmovalci na snegu in ledu. Lahkega dela v resnici nimajo! Drsalci se morajo pripravljati po umetnih drsališčih, smučarji pa so se morali odpraviti v višje predele, ker v dolinah še ni prave zime. Razen tega imajo nekateri tudi težave s službo v vojski, pri čemer pa je seveda urejeno tako, da dobivajo najboljši med njimi — če je le mogoče — potrebne dopuste za priprave in nastope na tekmah.

Tako so nekateri najbolj znani nemški smučarji že dobro v treningu. Gustl Berauer, svetovni prvak v klas. kombinaciji, ki je bil pri vojakih, je dobil dopust in prav tako tudi svetovni prvak v skokih Sepp Bradl. Tudi vsestranski Helmuth Lantschner, ki je bil vse poletje v vojaški službi, se zdaj visoko gori pod Zugspitzo pripravlja na tekme. Pogrešali bodo Nemci njegovega brata Haralda, ki je padel v Franciji. Rudi Cranz, eden najboljših nemških slalomistov, je skupno s svojo sestro Cristl tudi že na treningu pod Zugspitzo, medtem ko se v tirolskih gorah pripravljajo za start Demetz, Bauer in Kasebacher, oni trije, ki so lani nosili še italijanski dres, letos pa bodo močno ojačili nemško državno ekipo. Willi Bogner je kot vojak na Norveškem, kjer je v prejšnjih letih često nastopal kot nemški smučar, upa pa, da bo še pravočasno prišel na Bavarsko. Skratka, priprave za smučarsko in drsalno sezono gredo prav dobro od rok in vsi tekmovalci z zaupanjem čakajo na prve tekme.

Njeni tekmovalci v tujini nastopali brez priprav.

Državnih prvenstev v smučanju letos ne bo, prav tako pa niti ne smučarskih tekem pri nas z mednarodno udeležbo. Dalje je moral ZSSJ odpovedati udeležbo naše ekipe na svetovnem smučarskem prvenstvu v Cortini in na vseh tekmah v Nemčiji, med drugim tudi v GA-PA. V Cortini bo sodelovala samo naša vojaška vrsta, ki že pridno trenira.

Mimo tega pa bodo lahko izvedene smučarske prireditve klubov, podzvez in narodnih zvez, kolikor bodo lahko pokrili stroške zanje. Slovenska zimskosportna zveza na Jesenicah je nedavno celo objavila, da bo zaradi svoje finančne zmogljivosti izvedla svoj spored v celoti.

Skakalna šola v Planici je odprta in bo začela v teh dnevih z delom. Vodil jo bo, kakor vsa leta doslej, Albin **Novšak,** ki je že stalno v Planici. Trener bo obiskoval tudi Kranjsko goro, Mojstrano in Jesenice ter organiziral delo tudi na tamkajšnjih skakalnicah.

Smučarski klub Ljubljana ima svoj tečaj za tekmovalce v teku v Sodražici na Dolenjskem. V tečaju je 30 tekmovalcev.

Pri nas doma močno okrnjena

Nekatere informacije iz zimskosportne korespondence št. 10 z dne 31. XII. 1940)

ZSSJ (Zimskosportni savez kraljevine Jugoslavije) je brez sredstev! Že lani je ta vrhovna smučarska organizacija nepričakovano izgubila polovico državne podpore, iz letošnjih 9 mesečnih kreditov državnega proračuna pa sploh ni prejela nobene pare. Ker potemtakem nima sredstev niti za trening tekmovalcev, smatra čisto upravičeno, da je neprimerno, če bi

Priprave za I. zlet smučarjev v Celju

Z zadovoljstvom so sprejeli Celjani vest, da bo I. zlet slovenskih smučarjev v Celju. Tudi na najmerodajnejših mestih so razumeli pomen in važnost te velike prireditve za Celje ter pozdravili to zamisel in zagotovili vsestransko podporo. Vse priprave tako na Jesenicah pri SZSZ kakor v Celju so v teku. V kratkem bo izšel večbarvni letak z vsemi navodili. Ob tej priliki bo izdan tudi prospekt Celja pozimi in Celja kot izhodišča za smučarske izlete v številne kraje v bližnji in daljni okolici. Opozarjamo vse smučarje in ljubitelje zimskega sporta, da ne zamudijo prilike in pohitijo v dneh 24., 25. in 26. januarja na I. zlet slovenskih smučarjev v Celje.

SMUČARSKI TEČAJ POD ROŽNIKOM

Smučarski klub Ljubljana priredi kakor vsako leto, tudi letos začetniški in nadaljevalni smučarski tečaj za dame in mladino, in sicer pod Rožnikom. Začetniški tečaj vodi smuška učiteljica gdč. Virensova, nadaljevalni tečaj pa vodi smuška učiteljica ga. Pausigova.

Zbirališče za oba tečaja je pri Čadovi gostilni v torek 7. t. m. ob 15. Obisk obeh tečajev je brezplačen!

Smučarski klub Ljubljana. Damska sekcija ima sestanek v sredo ob 18.30 v lokalu ZSSJ na Tyrševi c. 1. Važno zaradi tečaja na Lipanci!

Vremenska poročila

4. januarja 1941

Rateče-Planica 870 m: —3, sneži, 60 cm snega, pršič

Pokljuka 1300 m: —3, sneži, 70 cm snega, pršič

Bohinj-Zlatorog 530 m: —2, sneži, 30 cm snega, pršič

Mlado Jutro

Živa in Tanja Feigel, dijakinji:

Sveti trije kralji

In oznanila je zvezda,
— rojen je sveta vladar —,
v hlevček šli so kralji,
Gašper, Miha, Boltežar.

Na kamelah, na konjičkih,
kadila, mira in zlato,
da počaščeno bo Dete,
ki mir prinaša na zemljo.

Nam zdaj kaže svetlo pot,
zvezda UJEDINJENJA,
so darovi naši,
BRATSTVO, MIR in SVOBODA.

V hlevček domovine,
nosijo ta naš zaklad,
naši trije kralji,
SLOVENEC, SRB, HRVAT.

Kitolovci

Katera je največja žival na svetu?

Mnogi izmed vas si mislijo: največja žival na svetu je gotovo slon! Motite se, ni tako. Oglejte si kita na naši sliki. Ta velikanski prebivalec morja je pač največje živeče bitje na vsem svetu.

Poznamo več vrst kitov, največji izmed teh je višnjevi kit ali tako imenovani kit velikan, k iga kaže naša druga slika. Tak kit meri časih tudi dobrih 32 m v dolžino in tehta do 150.000 Če bi imeli velikansko tehtnico

in bi položili na eno stran takšnega kita, bi morali postaviti na drugo stran tehtnice kakih 3600 šolarjev, da bi bili kos kitovi teži. Če si pa hočeš dolžino prav zamisliti, primerjaj svojo telesno višino z zgornjim številom.

Svoje dni je bilo v vseh morjih mnogo kitov, zdaj pa so postali že dokaj redki, ker so ljudje prelakomno lovili in pokončavali. V zadnjih 40 letih je bilo ulovljenih več ko milijon kitov. Če bi jih zložili v vrsto, drugega poleg drugega, bi lahko napravili krog okoli vse zemlje. Zato ni čudno, da so nekatere države vzele kita v varstvo in da je lov na kite v mnogih predelih prepovedan.

V prejšnjih časih, ko so ljudje lovili kita iz navadnih čolnov na vesla, je moral imeti vsak kitolovec hrabro srce. Kajti zadostoval je majhen udarec z repom ogromne živali, da se je čoln razletel, in je kit z lahkoto pregrizel človeško telo. Posebno težaven in tvegan je bil zmerom lov na samice, ki so v strahu za mladiče takoj napadle lovske čolne in se spustile z njimi v borbo. Lovci pa tedaj niso poznali drugega orožja kakor preproste ročne harpune. Ker pa je lov na kite zmerom obetal velik dobiček, so se vedno spet našli pogumni možje, ki so se ukvarjali s tem poslom. Iz kitove masti so tovarne izdelovale gorilno olje. V drobovju bolnih kitov so lovci pogostokrat našli lepo dišečo gobasto snov, tako imenovano ambro, ki jo rabijo pri izdelavi dragocenih vonjil in kolinskih voda.

Danes lovijo kite največ zaradi masti, ki služi kot sirovina za razne industrijske izdelke. Iz kitove masti pridobivamo milo, margarino in tudi razstrelivo za bombe in granate.

Kakor vidite na naši drugi sliki, dandanes ni lov na kite več tako nevaren. Morskega velikana obkrožijo mali parniki, tako imenovani kitolovci. Ko se kit dvigne iz morja, da bi zajel sapo, ga napadejo kitolovci, ki se spretno skrivajo za ledenimi gorami. S posebnim topom izstrelijo na brezskrbno žival harpuno. Če to orožje samo ne zadostuje, napadejo lovci kita tudi z granatami, ki žival takoj ubijejo, ali pa vsaj onesposobijo za nadaljnji boj. Mrtvo žival potegnejo na parnik, ki ni prav za prav nič drugega kakor plavajoča tovarna, ki sproti predeluje posamezne dele kitovega telesa. Nič, prav nič ne gre v izgubo in kitolovci zaslužijo slej ko prej velike denarje.

Snežnjak in vrabec

Nekoč je živel vrabec, ki je od jutra do večera gostolel v vrtu neke hiše in bil srečen. Brezskrbno je skakal z veje na vejo po velikem starem drevju, si prepeval vesele pesmi, ko pa je postal lačen, se je spustil na zemljo in skok-podskok, skok-podskok šel h kurniku, kjer ga je zmerom čakalo nekaj ječmenovih zrnc.

V kurniku pa so živele štiri kokoši in petelin. Ena kokoš je bila bela, druga rumena, tretja siva, četrta pa črna. Petelin je bil pisan in je imel velik rdeč greben in oster kljun, katerega so se bali vsi sosedni petelini. Zjutraj, ko so domačini še spali, je petelin že skočil na plot, zamahal s krili in zapel:

Ki-ki-ri-ki-i-i-!

Tedaj so zaspanci odpirali oči, vstajali s postelj in sli na delo. Kakor vidite, bi lahko tega petelina s polno pravico imenovali budilnik, čeprav ni imel ne kazalcev ne zvončka in ga niso kupili pri urarju; nego se je izlegel iz navadnega kokošjega jajca.

Ko je rumena kokoš ugledala vrabca, kako se vrti okoli kurnika in išče hrane, se je od jeze vsa nasršila in rekla ostalim kokošim:

»Ne morem več trpeti tega lahkoživca! Le poglejte ga: ničesar ne dela, samo je!«

»Toda —« je odgovarjala bela kokoš, »kar je še huje — rišejo ga v šolske začetnice, kakor da je bogve kaj napravil!«

»Ne, če se bo to tako nadaljevalo, bom prenehala nesti jajca,« se je zaklinjala siva kokoš.

»Tudi jaz!« — je dodala črna.

»Dovolj že!« — se je presedel petelin. — »Zvijte si vaše repe, ker vam bo drugače huda pela! Da morda ne mislite, da se je naš vrabček rodil samo zato, da bi jedel? Če ne bi bilo njega, kdo bi potlej čistil drevje od gosenic, a?«

»O, kakšna važna zadeva!« — so soglasno zavpile kokoši in se razkokodakale, da je petelin izgubil potrpežljivost se vrgel nanje in jim začel puliti perje.

Toda mali vrabček ni razumel kokošjega jezika, zato je mirno hodil okoli kurnika in kljuval ječmenova zrna, raztresena po tleh.

Neke noči je zapadel sneg in cela zemlja se je pokrila z debelo sneženo odejo. Drevje je postalo belo kakor veliki kosi sladkorja, majhne hišice so se še bolj stisnile in po šipah na oknih se je zasvetil srež.

Zjutraj je vrabček skočil iz svojega skrivališča pod streho hiše in zletel na plot.

»U-u-u, kakšen mraz,« je dejal in ves vztrepetal.

Bela kokoš pa, ki je prav takrat vstala in za trenutek pogledala skozi vratca kurnika, kakšno je vreme, je veselo zakokodakala, potem pa spet legla v slamo in znesla jajce. Pomislila je, da je zemlja postala bela od njenega perja in ta misel jo je napihnila kakor meh.

»Bežite! Ne dotikajte se me!« je govorila svojim prijateljicam in te so se tiho nasmehnile, ne da bi kaj rekle.

Samo črna kokoš je globoko vzdihnila in iz oči so ji pritekle solze. Težko ji je bilo, zakaj ni zemlja pokrita z njenim perjem.

Kmalu nato je prišla v vrt lepa deklica črnih oči in rdečih lic.

»Bratec, napravi mi sneženega moža!« je veselo zaklicala in veselo zaploskala z rokami!

In res je njen brat zvaljal po zemlji snežno kroglo, ki je postajala vse večja in večja, dokler se nazadnje ni izpremenila v čudnega sneženega moža z dolgo metlo v roki, z rdečim nosom od mrkve in z dvema črnima ogljema mesto oči. Deklica je ves dan radostna skakala okoli sneženega moža.

Pa že se je zvečerilo in vsa hiša se je pogreznila v sen. Tudi kokoši v kurniku so zaspale.

Le majhen, beden vrabček je še bedel, kajti od jutra ni še ničesar jedel. Ječmenčkova zrnca je pokril sneg, drugje pa ni bilo nobene hrane. Ko je vzšel svetel mesec, se je prikazal vrabček izpod strehe in poletel na rame sneženega moža.

»Ej, prijatelj, le brž odtod, če dvignem metlo,« —je zavpil sneženi mož in črna oglja sta se mu zasvetila prav tako kakor človeške oči.

»Saj ne moreš dvigniti metle, ker nisi resničen človek« — je začebljala lačna ptička.

»Kaj, da nisem pravi človek? Kdo ti je to natvezel?«

»Videl sem, ko so te napravili iz snega« — je odvrnil vrabček. »Nikar se ne

jezi, prosim te! Ničesar hudega ti ne bom napravil. Postal bom malce na tvojem ramenu in spet odletel. Rad bi ti potožil, da nihče ne skrbi zame. Glej, danes nisem še pozobal niti drobtinice, kokoškam pa so dali celo košarico koruzne kaše.«

Srce sneženega moža se je stisnilo od bolečine. Bil je mnogo boljši od pravih ljudi in smilila se mu je uboga ptička, ki je trepetala od mrazu na njegovem ramenu. Tiho je zakašljal in dejal:

»Ali si zelo lačen?«

»Oh« — je vzkliknil vrabček, »umiram od gladu!«

»Veš kaj?« je dejal sneženi mož. — »Pa daj, kljuni malce od mojega nosu, ki je iz mrkve. Malo se boš le najedel. Pazi le, da mi ne poješ celega nosu!«

»Kako si dober!« je zagostolel gladen vrabec in skočil na metlo. Iztegnil je droben vrat in lakomno zakljuval v okusno mrkvo.

»Ej, ko bi ti vedel, kako lepo je na nebu!« — je zamišljeno dejal sneženi mož. »Vse te snežinke, od katerih sem napravljen, so bile nekoč majhne, demantne kapljice. Lesketale so se na listju rajskega vrta, kjer živijo prekrasne ptičke z zlatim perjem. Tam ni gladu, ne zime, tam je večna pomlad in majhni vrabci, kakor si ti, se hranijo samo z grozdjem.«

»Kako je dobra mrkva!« si je mislil vrabec, ne da bi poslušal pripovedovanje sneženega moža. Snedel mu je že ves vrh nosu in še je kljuval, ko nenadoma zasliši tenki glasič:

»Ej-ej, kaj delaš? Dovolj ti je že! Ves nos mi boš snedel!«

In majhen vrabček je prenehal jesti, poljubil je snežka na čelo in spet skočil na metlo.

»Lepa ti hvala! — je dejal. »Umrl bi od gladu, da ni bilo tebe.«

»Lahko noč!« je zaklical vrabec in poletel pod streho.

Tako sta postala majhna siva ptička in snežko prijatelja. Vsak večer je sedel vrabec na metlo. Sneženi prijatelj pa mu je pripovedoval o čudnem življenju ptičk v rajskem vrtu, on pa je kljuval mrkvo in si mislil, da tudi življenje na zemlji ne bi bilo prehudo, če ne bi bila tako ostra zima.

Vsega je kajpada enkrat konec. Tudi mrkve je nazadnje zmanjkalo in snežko je ostal brez nosu. Toda brat majhne deklice mu je zasadil v lice novo mrkvo, še večjo in še slajšo od prve. Nato tretjo, četrto, peto in šesto. Vrabček pa je jedel in se ni šalil.

»Pa si bil res velik požeruh!« se mu je smejal snežko.

»Zakaj, mar v nebeškem vrtu manje jedo?« — je začudeno vprašal vrabec.

Preteklo je veliko dni. Nekega jutra je zasvetilo na nebu sonce in pod njegovimi toplimi žarki se je sneg pričel naglo topiti. Sneženi mož je izpustil metlo, kmalu so mu odpadle tudi roke, glava se mu je zavalila po tleh, z ogljenimi očmi in mrkvo, ki je bila njegov poslednji, deseti nos. Zemlja je vpila raztopljeni sneg in od snežka ni ostalo ničesar.

Samo tam, kjer se je raztopilo njegovo usmiljeno srce, so vznikli trije čudovito majhni zvončki.

Svetoslav Minkov. **K. Špur.**

Listnica uredništva

Zaradi izrednih razmer smo morali začasno zmanjšati obseg »Mladega Jutra«. Ne bodite preveč razočarani! Potrudili se bomo, da vam vsako nedeljo postrežemo s pestro robo in se tako ne boste čutili preveč prikrajšani! Kakor hitro se pa razmere normalizirajo dobite spet »Mlado Jutro« v starem obsegu!

★

Zbirka za malo Sonjo: Prejeli smo še naknadno več denarnih pošiljk in zavojev. Zaradi bolezni našega blagajnika ne moremo objaviti točnega obračuna. Storili bomo to v prihodnji števiłki. Dotlej v imenu male Sonjice vsem prav prisrčna hvala!

★

Pozor nagrajeni Jutrovčki! Nekateri izmed vas niso poslali natančnega naslova, zato smo jim poslali knjižna darila na upraviteljstvo šole. Prejeli bodo nagrade torej šele po končanih počitnicah na šoli.

Bistrim glavicam

Skrita zajčja družina

Poskusite prešteti, koliko je zajcev v gornjem dobro zakritem tropu.

Zabavni rogovilar

Z dvemi vilicami, nekaj žeblji in večjim plutovinastim zamaškom izdelamo na preprost način zabavno postavico rogovilarja, ki raca prav smešno gor in dol po nepregladki deski, če roko, ki palico drži, rahlo pregibljemo

Katera ura gre prav?

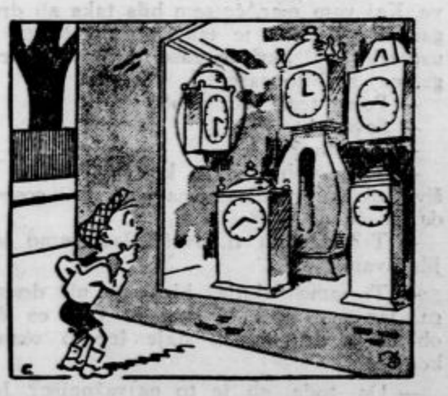

Peterček bi rad vedel, koliko je ura, toda pri urarju kažejo vse ure različno. Ena med njimi pa le kaže pravo uro. Le katera je ta? Urar mu je povedal, da ena izmed ur prehiteva za četrt ure, druga pa zaostaja za pol ure. Tretja je spet deset minut prehitra, četrta je pa četrt ure za pravim časom. Katera med petimi urami gre prav?

Božena Němcová:

Dvanajst mesecev

Nekoč je živela mati, ki je imela dve hčeri: prva je bila prava hči, druga pa pastorka. Svojo hčer je zelo ljubila, pastorke pa ni mogla trpeti, v glavnem zato, ker je bila Maruška mnogo lepša kot njena Holena. Dobra Maruška ni prav nič vedela o svoji lepoti in si ni mogla pojasniti, zakaj se mačeha zmrači, kadarkoli jo pogleda. Opravljati je morala sama vsa dela; pospravljala je kočo, kuhala, prala, predla, tkala in nabirala travo, ker je morala tudi kravo oskrbovati popolnoma sama.

Holena se je vedno samo lišpala in se pretezala po sobi. Maruška pa je veselo opravljala vsa dela in kot ovčica potrpežljivo prenašala mačehine in sestrine graje in kletvice. Toda vse skupaj ni nič pomagalo; bili sta od dne do dne bolj hudobni, samo zato, ker je bila Maruška vsak dan lepša in Holena vedno grša. Tedaj je dejala mati sama pri sebi: »Čemu mi bo doma lepa pastorka? Če pridejo fantje na oglede, jim bo ugajala Maruška, Holene pa ne bo nihče maral!«

Cele ure sta premišljevali mačeha in njena hči, kako bi se iznebili uboge Maruške. Izmislili sta si zanjo take muke, kakršne ne bi prišle na um nobenemu poštenemu človeku. Nekega dne, bilo je sredi januarja, se je zahotelo Holeni vijolic. »Hiti, Maruška, prinesi mi z gore šopek vijolic!« je zapovedala sestri. »O Bog, ljuba sestra, kaj ti pride na misel? Kdo je že slišal, da bi rastle vijolice pod snegom?« je dejala pomilovanja vredna sestra. »Grdoba, ti ugovarjaš, če ti jaz zaukažem? Precej pojdi in če z gore nič ne prineseš, te ubijem!« je zagrozila Holena.

Mačeha je pograbila Maruško, jo vrgla skozi vrata in jih trdno zaprla za njo. Deklica je šla bridko jokaje na goro. Ležal je debel sneg in nobene gazi ni bilo. Deklica je dolgo blodila okoli. Mučil jo je glad- tresla se je od mraza in prosila je Boga, naj jo rajši reši tega sveta. Takrat opazi v daljavi luč in gre proti njenemu soju ter pride na vrh gore. Tam gori velik ogenj in okoli njega leži dvanajst kamenov. Na teh kamenih sedi dvanajst mož. Trije imajo bele brade, trije so mlajši in trije še mlajši in najmlajši so najlepši. Nič ne govore, tiho sedijo in gledajo v ogenj.

Teh dvanajst mož je bilo dvanajst mesecev.

Véliki Januar je sedel na prvem mestu, lasje in brada so mu bili beli in v roki je držal bat. Maruška se je ustrašila, začudena je trenutek obstala, potem se je opogumila, prišla bliže in prosila: »Dobri ljudje, dovolite mi, da se ogrejem pri vašem ognju, ker se tresem od mraza.«

Veliki Januar je pokimal in vprašal deklico: »Kaj te je prineslo sem, kaj iščeš tu?«

»Nabirat grem vijolice,« je odgovorila Maruška. »Sedaj ni čas za nabiranje vijolic, saj leži še povsod sneg,« je rekel veliki Januar. »Oh, saj sama vem, toda zapovedali sta mi sestra Holena in mačeha, da prinesem z gore vijolic, in če nič ne prinesem, me bosta umorili. Lepo vas prosim, striček, povejte mi, kje jih najdem?« Takrat je vstal orjaški Januar, stopil k najmlajšemu bratu, mu izročil v roke kij in spregovoril: »Dvigni ga, bratec!« Mesec Marec se je usedel na najvišji kamen in zamahnil s kijem preko ognja. V trenutku je kres više zaplapolal, sneg se je topil, drevje je začelo brsteti, pod bukvami je ozelenela trava, v travi so se zardečilo očesca marjetic — in bila je pomlad.

V grmovju, skrite pod listjem, so razcvetele vijolice in preden si je bila Maruška tega v svesti, jih je bilo toliko, kot bi bila pogrnjena modra preproga.

»Urno jih trgaj, Maruška, le brž!« je zapovedal Marec. Maruška jih je vesela nabirala, dokler ni nabrala velikega šopka. Potem se je vljudno zahvalila mesecem in veselo odbrzela domov. Čudila se je Holena, čudila mačeha, ko sta videli, da je Maruška res prinesla vijolice. »Kje si jih našla?« je dejala osato Holena. »Oh, tam na gori rastejo pod grmovjem. Zares jih je tam dovolj!« Holena je vzela vijolice, jih poduhala ter dala poduhati materi, toda sestri ni rekla: «Poduhaj še ti!«

(Dalje prihodnjič.)

Kraljestvo mode

Tople dvodelne obleke

Moda dolgih jopičev pri kostumih je samoumevno vplivala tudi na oblike dvodelnih oblek, ki so prav za prav nekaka spojitev kostuma in obleke. Samostojno izdelani život novih dvodelnih oblek se je podaljšal in povsem pokriva boke. Da je podobnost med jopico kostuma in životom takšne obleke še bolj očita, jo podkrepljuje moda z velikimi stranskimi žepi, z zanimivo izrezanimi prsnimi žepi, z oplečki, z dolgim nizom gumbov — s podrobnostmi torej, ki jih najdemo na jopicah modernih kostumov. Med jopico kostuma in životom dvodelne obleke je najti še največ razlike v vratnem izrezu. Dočim vztraja tam moda še naprej pri večjih ali manjših tradicionelnih revirjih, si pomaga tu z ovratnikom iz pikeja, z mično vratno ruto, z visokim dečjim ovratnikom, z golim izrezom, ki jo lahko izpolni ovratnik bluze. Kajti tudi v krilo dvodelne obleke lahko oblečemo bluzo — v takšni sestavi je dvodelna obleka še bolj topla in še bolj podobna kostumu.

Poleg oblek s posebej izdelanim životom pozna nova moda tudi obleke, ki samo na videz vzbujajo vtis dvodelnega kroja. Tu je torej krilo v višni bokov prišito na život in, ker gre za enotno obleko, ni videti tako dolgih životov kakor pri pravih dvodelnih oblekah.

Zaradi dolgih životov so krila novih dvodelnih oblek razmeroma ozka, krojimo jih povsem ravno ali komaj zaznavno zvončasto. Na život prišijemo velike stranske žepe, izrez obdamo z majnim ovratnikom, obleko prepašemo z ozkim usnjenim pasom v živi barvi (1. skica).

Krilo, ki je prišito v život dvodelne obleke, lahko po sredi nagubamo, kakor je to uvedla moda pri mnogih novih oblekah. Opleček je tu zaokrožen in nas spominja na okrogel, širok ovratnik. Zanimivi so okrogli prsni žepki (2. skica).

Videz dvojne obleke vzbuja tudi obleka z nagubanim krilom, pri katerem se porajajo gube šele nekako v višini bokov. Široki pas te bluzasto krojene obleke zapnemo z dvema gumbama iz blaga, s takšnimi gumbi zaključimo tudi progo ob vratnem izrezu. Obleka ima nizek opleček in štirikotne prsne žepe (3. skica).

Naslednja obleka nas s svojim dolgim životom močno spominja na obliko kostuma. V krilo vstavimo po dve gubi na vsako stran, obleko pa opremimo z malimi reverji, ki jih po volji lahko izpolnimo z lepim šalom (4 skica).

Tudi pri dvodelnih oblekah poskuša moda različne sestave blaga in barv, deloma zaradi živahnejšega učinka deloma pa iz štedljivosti kajti pri takšnem načinu je moči uporabiti razne ostanke tvoriva. Na naši skici vidite lepo dvodelno obleko z dvobarvnim životom. V život so spredaj vstavljene dolge proge, ki pomenijo zakropke pokončno zarezanih žepov (zadnja skica).

Praktičen otroški plašček

Plašček, na katerem ni tako kmalu opaziti raznih madežev in drugih takšnih okvar, ki jih prej ali slej najdemo na oblačilih naših lahkomiselnih malih nepridipravov, pomeni brez dvoma nekako olajšanje za vsako mater. Tu gre za širok paletot iz raznobarvno karirastega blaga, ki ga kombiniramo z enobarvnimi rokavi, enobarvnim ovratnikom ter žepi. Tako nekoliko umirimo preveč živahni videz karirastega oblačila, hkratu pa lahko s pridom uporabimo za enobarvne dele kak ostanek blaga ali kose starega plašča.

ELITNA KONFEKCIJA
MASTEK
MARIBOR
PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

Machado de Asis:

Igla in nit

Nekoč je igla rekla niti:

— Čemu se kažeš včasih tako samodopadljivo in naduto? Da bi ljudje pomislili, da tudi ti veljaš nekaj na tem svetu?

— Dajte mi mir, gospa!

— Naj ti dam mir? Ponavljam ti, da mi je to tvoje samodopadajenje silno zoprno in ga ne morem prenašati! Ker imam glavo polno tvojega hvalisanja!

— O kakšni glavi govorite, gospa? Vi niste zaponka, vi ste igla. Igla nima glave. Kaj vam mar, če sem bila taka ali drugačna? Vsakdo je takšen, kakršnega je ustvaril bog. Skrbite zase in pustite druge, naj skrbijo zase!

— Poleg tega tudi oholi!

— Seveda!

— A čemu?

— Ta je dobra! Zato, ker šivam. Kdo bi šival obleko in okrase na njej naši gospodarici, če ne jaz?

— Ti? Ali jih ti šivaš? Jaz, samo jaz jih šivam!

— Ti samo luknjaš blago in nič drugega. Jaz sem tista, ki šiva, ki veže en del obleke z drugim, ki daje lepoto okraskom...

— Da, toda, ali je to najvažnejše? Jaz vbadam blago, hodim pred teboj, vodim tebe za seboj in ti mi ubogljivo slediš...

— Tudi lakaji hodijo pred imperatorjem.

— Ali si ti imperatorka?

— Tega ne pravim. Toda res je, da je tvoja vloga druge vrste čim hodiš spredaj. Ti samo kažeš pot, to se pravi, izvršuješ najneznatnejše opravilo. A jaz pričvrščujem, vežem...

Tu je njun prepir prekinila šivilja, ki je bila prišla k baronici. Vzela je blago, iglo in nit, in je začela šivati.

Tedaj se je igla znova oglasila:

— Ali še ugovarjaš gospa nit, in trdiš to, kar si maloprej govorila? Kaj ne vidiš, da ima ta odlična šivilja opraviti samo z menoj? Le jaz sem med njenimi spretnimi prsti in nepretrgano vbadam blago...

Nit ni odgovorila. Takoj je izpolnila vsako luknjico, ki jo je bila napravila igla — molčeča in marljiva, kakor nekdo, ki dobro ve, kaj dela in ga ni volja, da bi poslušal neumnosti.

Četrtega dne je bila obleka gotova. Prišel je večer, ko se je vršil ples in baronica je oblekla novo obleko. Šivilja ji je pomagala pri oblačenju in v obleki je imela zabodeno iglo, da bi jo imela pri roki, če bi jo potrebovala. In nit, da bi se ponorčevala z iglo, je vprašala:

— Povej mi zdaj kdo bo šel na ples, na baroničinem telesu, kot neločljivi del njene obleke in lepote? Kdo bo plesal z ministri in diplomati, medtem ko boš ti zaprta v šiviljini škatli? Povej!

Igla ni odgovorila, toda zaponka z veliko glavo in še večjimi izkušnjami je zašepetala nesrečni igli:

— To naj ti bo v opomin! Ti si se na vso moč trudila, da si je odpirala pot in zdaj se bo ta veselila življenja, ti pa boš zaprta v temni škatli. V bodoče se ravnaj po meni: jaz nikoli nikomur ne odpiram poti. Ostanem tam, kamor me zabodejo.

Pripovedoval sem to zgodbo nekemu nesrečnemu profesorju, ki mi je odvrnil:

— Tudi jaz sem se več nego enkrat poslužil kot igla povsem navadni niti.

Polenovka

Na zraku in soncu sušene ribe iz severnih morij, ki prihajajo k nam trde kakor prav posebno slasten način prirejati polenovke, so pri mnogih jako priljubljene. Drugim zopet so zoprne zaradi prehudega in njim neprijetnega vonja. Toda če je polenovka pravilno in dovolj dolgo namakana, povsem prijetno diši in je tudi hitro, t. j. v pol ure kuhana.

Pred kakimi tridesetimi ali morda še več leti je v ljubljanski gostilni »Pri zlati kapliji« zaslovela gostilničarka, da zna na prav posebnv slasten način prirejati polenovko. Ob petkih so prihajali k »Zlati kapliji« na polenovko različni znani ljubljanski gospodje; in nekoč so pripeljali tja celo češkoslovaškega državnika ministra drja Klofača, ki mu je polenovka Zlate kaplje prav posebno ugajala.

Objavljamo recept že davno pokojne gostilničarke »Pri zlati kapliji«: ta način prirejanja polenovke nemara ni našega izvora, vsekakor pa je izvrsten. Naj mu sledi potem še par drugih priprostejših načinov.

Polenovka na olju s česnom in petršiljem.

Namočeno polenovko skuhaj skoraj do mehkega, odcedi jo in poberi z nje kožo in kosti, da ostanejo sami lepi, beli koščki. Za en kg polenovke skuhaj tudi skoraj do mehkega pol kg olupljenega krompirja; šele napol kuhanega sreži na listke. Med tem pripravi par žlic kruhovih drobtin, prav toliko parmezana ali kakega drugega trdega sira, 4 male stroke drobno seseklianega česna, 2 žlici seseklianega zelenega peteršilja in potrebne soli. Vse dobro zmešaj. Naloži v kozo, namazano z oljem, plast polenovke, ki jo potresi precej na debelo s pripravljeno mešanico; povrhu zloži vrsto krompirjevih rezin, zopet potresi in pokrij z novo plastjo polenovke. Vsako plast do vrha in tudi povrhu potresi z mešanico ter polij z dobro osminko litra olja. Pokrij kozo in jo postavi za približno pol ure v pečico. Ako bi bila polenovka presuha, prilij še nekoliko olja, ki mora biti najfinejše vrste. Namesto olja uporabljaš lahko tudi pol masti in pol masla, vendar se polenovki najbolje poda olje.

Rešitev novoletne križanke

Vodoravno.

1. Oporoka, 7. Ratitovec, 15. Sarajevo, 22. Peloponez, 30. Paračin, 37. poleno, 39. povoden, 41. limone, 43. neboder, 45. koliba, 46. ekipa, 47. kap, 49. kapun, 50. rak, 52. Meža, 53. kal, 55. Pilat, 56. lom, 58. delam, 59. roka, 60. holer, 62. nor, 63. pomol, 65. ne, 66. komet, 67. lon, 68. robot, 70. Pino, 71. era, 72. Korotan, 74. led, 76. vikar, 77. kazan, 78. lim, 79. Papanin, 81. meč, 82. ta, 83. bar, 84. mesar, 86. noč, 88. jok, 89. k. k., 91. jaz, 92. Boč, 93. Debar, 94. Rab, 96. Ze, 97. bor, 98. pok, 99. SOS, 101. Nanos, 103. park, 105. kadet, 107. kit, 108. Rim, 110. zal, 112. Maraton, 115. ban, 117. Ren, 118. domino, 120. nos, 121. sir, 123. Danakil, 126. sever, 127. god, 129. Tas, 131. Bolivija, 133. rop, 134. puč, 136. karat, 138. l. r. 140. car, 141. Kalin, 143. dar, 145. roman, 146. nada, 147. dom, 148. poker, 150. der, 151. Go, 152. top, 154. rod, 155. rep. 157. maj, 159. gaj, 160. prebivalec južne Amerike, 161. pes, 163. kos, 164. imam, 165. Lir, 166. Čop, 167. ha (hektar), 168. et, 169. Sap, 170. vol, 171. Bari, 172. Man, 174. mak, 176. dar, 177. sen, 178. rum, 180. Rim, 182. les, 184. mat, 185. ar, 186. par, 188. barok, 190. vile, 191. omot, 193. Neron, 195. god, 197. te, 198. pogan, 200. dim, 201. roj, 202. jod, 204. dež, 205. Kolos, 207. Nikitin, 209. pod, 211. voda, 215. Irak, 218. os (tudi Os = osmij), 220. kad, 222. Golovin, 224. Ren, 225. tak. 227. bog, 228. rep, 230. Salomon, 233. AB, 235. moč, 237. vol, 238. ven, 240. A. M. (Anton Medved), 242, rov, 244. potop, 246. bivak, 248. napad, 249. Platon, 252. Laval, 254. kor, 255. ta, 256. nas, 258. Tihomir, 260. Libanon, 262. tim, 263. Alahabad, 265. rigoroz, 267. tim, 268. Atos, 270. durak, 271. ječa, 272. Ilok, 274. Oran, 275. Neguš, 277. Moris, 278. poni, 279. lapor, 281. set, 282. mati, 283. skoraj, 284. protin, 285. romar, 287. nos, 288. teror, 289. Havas, 291. sito, 293. amen, 295. umik, 297. nakit, 299. baker, 300. Tara, 301. ar, 303. mana, 304. kri, 306. a. c., 307. ala, 309. an, 310. pek, 312. sabor, 314. ar, 315. Aron, 317. ara, 318. smetana, 320. klokan, 322. trava, 324. Ararat, 327. Lipoglav, 329. osa, 330. ki, 331. prositi, 332. Mlakar, 333. are, 334. Ave, 336. protin, 338. čik, 339. I. N. R. I., 341. in, 342. vreteno, 343. brodar, 344. Knin, 345. lama (Lama), 347. ananas, 349. Jan, 351. Kati, 353. Via mala, 354. doktor, 355. Osaka, 356. arara, 357. Aramis, 358. Veronika.

Navpično.

1. Opereta, 2. pokora, 3. olika, 4. repa, 5. ona, 6. ko, 8. A. P. (Aleksander Puškin), 9. tok, 10. Ivan, 11. topol, 12. oduren, 13. ven, 14. en, 16. al (aluminij), 17. Rim, 18. amen, 19. Jože, 20. ena, 21. ve, 23. en, 24. lep, 25. Obilič, 26. polom, 27. odan, 28. net, 29. er, 31. ak, 32. rod, 33. Alep, 34. čilim, 35. Ibanez, 36. namočen, 38. Salamon, 40. kamijon, 42. Ramazan, 44. Kobarid, 47. kor, 48. petek, 50. rov, 51. kokos, 53. kozak, 54. len, 56. lopa, 57. mon, 60. hor, 61. Ras, 64. lak, 66. kaj, 68. Rab, 69. tir, 72. karavan, 73. nas, 75. Don, 78. Lot, 79. pet, 80. Nazaret, 83. borec, 85. rob, 87. čar, 89. kamin, 90. kriv, 92. bes, 93. dir, 95. Bakar, 97. bas, 98. por, 100. sat, 102. nem, 103. Pola, 104. Knin, 106. Dob, 107. kip, 109. mak, 111. lit, 113. ter, 114. gol, 116. nad, 118. dam, 119. oja, 121. som, 122. Kuk, 124. nad, 125. ultimat, 127. gad, 128. dir, 130. sam, 131. bo, 132. A. D. (Anton Dermota), 133. roj, 134. pok, 135. čep, 137. kositer, 139. romar, 141. Korab, 142. nečak, 144. rahel, 147. datum, 148. Pupin, 149. reven, 151. gorat, 153. pan, 154. Rim, 156. por, 158. Janez, 159. Gerovo, 160. bar, 162. SOS, 163. kam, 173. Maginot, 175. kad, 176. dom, 177. sij, 179. moj, 181. med, 182. Lož, 183. kolovoz, 186. poker, 187. rat, 189. ris, 190. vod, 192. tok, 194. rek, 195. gol, 196. Dover, 198. pir, 199. nit, 201. rog, 203. dan, 205. kol, 206. sin, 208. naporen, 209. pop, 210. Neva, 212. Os (osmij), 213. dan, 214. alat, 215. imam, 216. rod, 217. an, 219. satan, 221. Dol, 222. golorok, 223. kanal, 226. komat, 227. bor, 228. riba, 229. panika, 231. oplj, 232. slanik, 234. bober, 236. čar, 237. vagon, 239. Pamir. 241. Mata Hari, 243. vid, 245. tik, 246. bič, 247. Koloman, 249. platina, 250. ah, 251. nagon, 253. vim, 254. kos, 255. Tino Rosi, 257. sopara, 259. Hus, 260. loto, 261. norec, 263. aroma, 264. Dumas, 266. ris, 267. Torero, 269. sova, 271. jata, 273. Kan, 274. boru, 276. šakal, 278. peka, 280. Ra (= radij), 282. mina, 286. ribič, 288. ta, 290. samota, 291. sani, 292. krokar, 294. tla, 296. Verona, 298. topij, 299. Branko, 300. takt, 302. Resel, 303. Mato, 304. klado, 305. Ikar, 307. arena, 308. Avala, 310. Tara, 311. katar, 313. rokav, 314. ali, 316. Nana, 318. Srem, 319. Tina, 320. klot, 321. ar, 322. trik, 323. Avar, 325. rp., 326. Tina, 328. vran, 331. pra, 332. mrk, 333. Ana, 335. Ema, 337. nam, 340. iti, 342. vi, 343. bo, 344. ks., 346. ar, 350. si, 352. ne.

Novi orehi

Stopnice

R A — — — — — — —
— R A — — — — —
— — R A — — — —
— — — R A — — —
— — — — R A — —
— — — — — R A —
— — — — — — R A

Namesto črtic vstavi prave črke, ki pomenijo: 1. odnošaj; 2. prebivalka slovenske pokrajine; 3. južnoameriška država; 4. posledica let; 5. širok vodopad; 6. eksotična ptica; 7. reka v Srbiji.

Račun s črkami

D V V H S R : M K = M M K K
D S A
D V H
D S A
D H S
D B R
D B R
D B R
- - -

Namesto črk vstavi prave številke, da dobiš račun, ki se izide. Ista črka nadomešča vselej isto številko.

Seštevanje

Če številu 742 prištejemo število 356 dobimo 1098. Na tem računu je značilno to, da smo uporabili vseh deset številk od 0 do 9. Takih računov najdemo lahko še več in pri vseh bodo uporabljene vse številke. Poizkusite jih še vi nekaj poiskati!

Enačba

(a — b) + (c — č) + (d — e) + (f — g) + (h — i) = x

a = domača žival; b = rastlina; c = kraj v Dalmaciji; č = ruska utežna enota; d = slovenska gora; e = začetek dneva; f = pripadnik naroda, ki ga Slovenci nimamo v najboljšem spominu; g = pregovor; h = kraj pod Lisco; i = pevsko društvo; x = vrsta petja.

Skrit pregovor

ZDRAVJE — AGONIJA — PIKOLOVEC — AMERIKA — ANILIN — SEBIČNOST — OSVETA — ETIKETA — SLIKAR — KATODA — RJOVENJE — TULIPAN — EDINOST — VMEŠAVANJE — TRAVNIK — KUHARICA.

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih lep rek.

Svetilke

Razstavišče je razsvetljeno s kockastimi svetilkami. Svetilke so razporejene neenakomerno. Obiskovalec te razstave, ki se hoče na klopi nekoliko odpočiti, opazuje svetilke s svojega sedeža in ugotovi, da so tako razporejene, da vidi od vsake svetilke tri ploskve. Iz dolgočasja in iz navade začne šteti vse vidne ogle in stranice ter ugotovi, da jih je skupaj 208. Koliko svetilk je bilo v razstavni dvorani?

ŠE SI LAHKO IZBERETE
krznen plašč
ovratnik ali muf
pri
L. ROT
krznarstvo,
Ljubljana, Mestni trg 5.

In spet jajca

Kmetica prinese na trg polno košaro jajc in jih nekaj proda. Drugi dan je zaradi pridnosti svojih kokoši lahko podvojila število jajc, ki so ji prejšnji dan ostala, prinesla jih je na trg in prodala spet isto število kakor prejšnji dan. Tretji dan je potrojila od drugega dne preostala jajca in jih prodala spet toliko kakor prvi dan. Četrti dan je preostanek početvorila in spet prodala isto število jajc. Ko je peti dan število jajc popetorila in jih prodala spet toliko kakor navadno, se je vrnila domov brez jajc.

Koliko jajc je morala najmanj prinesti prvi dan in koliko jih je vsak dan prodala?

★

Rešitve je treba poslati do četrtka na uredništvo »Jutra«, oddelek za uganke. Med reševalce bo stric Matic razdelil nekaj lepih knjižnih nagrad.

Strti orehi

Kokošja in gosja jajca: Prodajalec je ponujal košarico z 29 jajci. Kokošja jajca so bila še v košaricah po 5, 12 in 23 jajc, gosja pa v košaricah po 6 in 14 jajc.

Iščemo število: Število, ki ima zahtevane nenavadne lastnosti, je 422.

Veriga: Koleno, nogomet, Metlika, kadilo, lopata, tatica, carina, navada.

Skrit pregovor: Papir je najbolj poslušen osel.

Naš pesnik: Anton Aškerc.

Zlogovnica: Iskane besede so: senca, religija, Eratosten, Čedad, edamec, narcisa, belica, opereta, žaltavost, ilustracija, Čerin idila, neresnica, Deržavin, ozimina, Somalija, Travnik, iniciativa, politika, obetanje. Prve in četrte črke dajo željo: Srečen božič in dosti potic, vam želi stric Matic.

Plavanje: Če bi voda stala, bi plavalec plaval prav tako dolgo, kakor če voda dere, ker se voda pač ne premika v smeri njegovega gibanja.

Stric Matic je nagradil šest reševalcev. Po eno knjigo revije »Življenje in svet« dobe naslednji:

Milan Dimec iz Ljubljane, Tyrševa 35a-III, Ciril Knafelje, Na Korošči 23, p. št. Vid nad Ljubljano, Franjo Ferjan, Mojstrana 92, Metka Vodišek, Ljubljana, Medvedova 3-I., Metod Bajec, Maribor, Slovenska ul. 13-I., in Milan Suhanek, Kokrica 56 pri Kranju.

Križanka št. 1

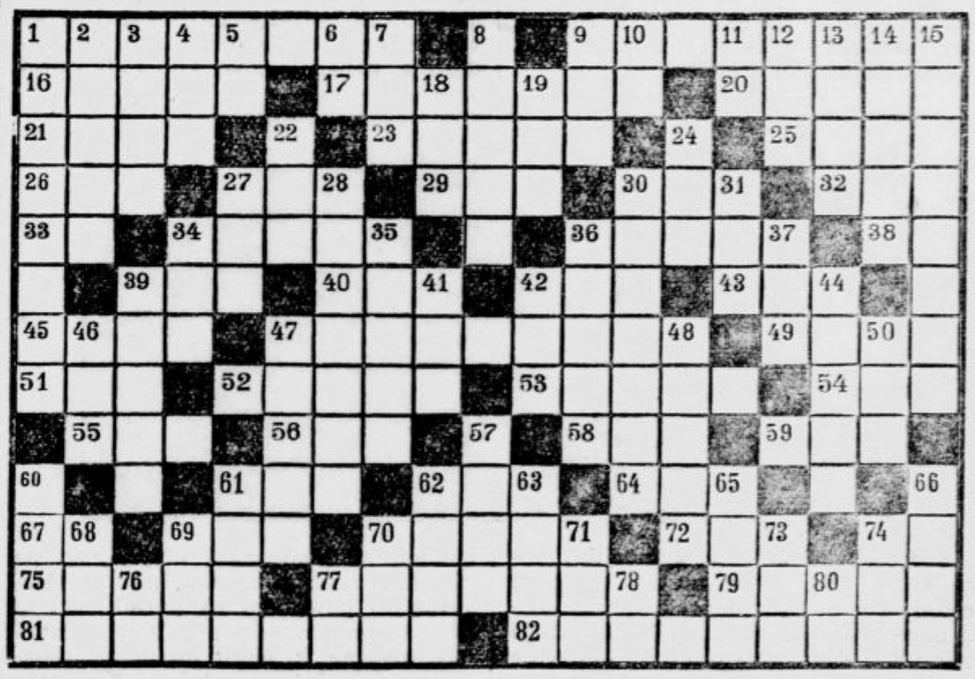

Vodoravno: 1. Poljak, ki je prvi dokazal, da se zemlja vrti okoli sonca in ne narobe, 9. poljski pisatelj, 16. pripadniki starega naroda, 17. živalski krog, skupno ime za ozvezdja, skozi katera Sonce navidezno potuje, 20. češki pisatelj, 21. moško ime, 23. sredozemska rastlina, 25. rimski cesar, 26. razdobje, 27. pravoslavni duhovnik, 29. predlog, 30. nasprotno od vojne, 32. barva kože, polt, 33. francoski člen, 34. nemški pesnik, 36. gora v Slavoniji, 38. oblika glagola biti, 39 češki ver. reformator, 40. del sobe, 42. darilo, 43. svoj. zaimek, 45. obdelovalec zemlje, 47. slavni ruski komponist, 49. vrsta mesne juhe, 51. mesto v Srbiji, 52. voditelj francoske revolucije, 53. latinsko ime za Ljubljano, 54. vodna tvorba, 55. sanje, 56. sin (judovsko), 58. oblika ženskega imena, 59. afriški ptič, 61. industrijska rastlina, 62. kaznivo dejanje, 64. stara oblika veznika, 67. izraz pri kartanju, 69. starofeničansko mesto, 70. oseba iz Shakespearjeve tragedije, 72. naziv, del naslova, 74. kratica pri podpisih, 75. prednja stran kovanega denarja, 77. apoteka, 79. tropska rastlina, 81. ženski kip kot steber, 82. slavni hrvaški kipar.

Navpično: 1. kuščar, ki spreminja barvo, 2. zapreka, 3. naš droben denar, 4. oseba iz Gotovčeve opere, 5. japonska dolžinska mera, 6. predlog, 7. del ograje, 8. mesto v Boki Kotorski, 3. močna luč, 10. Lutrov nasprotnik (fon.), 11. vokal in konsonant, 12. znamka Dieselovih motorjev, 13. zopet, 14. estonski šahovski mojster, 15. pripadnik stranke v Bizancu, ki je bila za svete podobe, 18. ruska reka, 19. kem. prvina, 22. zvok, 24. trenutek, 27. domača žival, 28. bogomil, pripadnik sekte, 30. italijanski izumitelj (fon.), 31. alkoholna pijača, 34. vir svetlobe, 35. naš otok, 36. rasa, 37. zbor, 39. avtor »Švejka«, 41. uradni spis, 42. števnik, 44. vrsta drevja, 46. zver, 47. mesto na meji Slovenije in Hrvaške, 48. turški državnik, 50. vodja ilirizma pri Hrvatih, 57. tuje ime za evropsko prestolnico, 60. slavnostna obleka, 61. madež, 62. del telesa, 63. stopnja v razvoju zemlje, 65. Mohamedov naslednik, 66. albansko mesto, 68. žensko ime, 69. števnik, 70. vrsta, urejenost, 71. osebni zaimek, 73. jaz (latin.), 74. nedoločni zaimek (hrvaško), 76. kem. znak za erbij, 77. kem. znak za litij, 78. inicijali hrvaškega pisatelja, 80. medmet.

Rešitev križanke št. 48

Vodoravno: 1. klobuk, 6. reva, 8. Odisej, 13. reki, 14. Ida, 16. kip, 18. rana, 19. Isa, 20. Ela, 21. M (eško) K (saver), 23. naš, 25. kan, 26. le, 27. ara, 28. oreh, 30. lok, 32. ko, 33. aha, 34. prerok, 31. mir, 38. ora, 39. sla, 40. rak, 42. tat, 44. rt, 45. Titel (titel), 47. aroma, 49. et, 51. ars, 53. nos, 54. ka, 56. ola, 57. oda, 58. nota, 60. Sora, 62. Avar, 63. akord, 64. Moreja, 65. ideja.

Navpično: 1. krila, 2. lesa, 3. Oka, 4. bi, 5. kila, 6. Ra, 7. ak, 8. opal, 9. iz, 10. sak, 11. enak, 12. Janoš, 15. da, 17. in, 20. era, 21. mre, 22. ker, 24. som, 27. ahat, 28. oral, 29. hora, 31. kita, 33. ar, 34. ples, 35. karo, 37. Ra, 38. otrok, 39. stol, 41. kolo, 43. tečaj, 44. rana, 46. in 48. ma, 50. Tara, 52. sto, 54 kor, 55. ara, 57. ove, 59. ar, 60. so, 61. aj, 62. ad.

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

Davčna izvršba

Ker smo v zadnjem času prejeli že nekaj vprašanj, kaj je vse izvzeto iz izvršbe radi davčnih zaostankov, naj navedemo v naslednjem dotično določilo uredbe o zavarovanju, prisilnem izterjevanju in neiztirljivosti davkov. Po čl. 34 navedene uredbe, ki je stopila v veljavo že 1. januarja 1929 in se od tedaj dalje ni bistveno spremenila, se izvršba radi davčnih zaostankov ne sme voditi: 1. na prejemke odnosno dnevnice narodnih poslancev; 2. na onerozne prejemke uslužbencev v državni ali samoupravni ali drugi javni službi, kakor na razne povprečnine za poravnavanje službenih izdatkov, na potne dnevnice in ostale potne stroške; 3. na onerozne prejemke oseb, ki so zaposlene ali nameščene v privatni službi, v izmeri dejanskih in dokazanih stroškov; 4. na plače in prejemke vojakov stalnega kadra pod podnačinom; 5. na dohodek dijakov od poučevanja (instrukcij), na njih štipendije in podpore; 6. na dohodek nekvalificiranih delavcev-dninarjev, ki se najamejo na hitro roko za delo ob izrednih in nujnih javnih potrebah; 7. na dohodek od nesamostojnega dela in poklica v gotovih primerih in v zvezi z zakonskimi predpisi o uslužbenskem davku; 8. na hranilne vloge pri Poštni hranilnici do 2000 din in 9. vobče ne na one predmete, ki ne smejo biti po specialnih predpisih predmet prometa. Če je promet omejen, se morajo upoštevati v izvršilnem postopanju tudi te omejitve. Dokler traja pogodba, sklenjena med državo in privatnimi osebami, se ne sme voditi davčna izvršba na ono, kar mora dajati po pogodbi država, pa tudi ne na listine, ki so potrebne za izvršitev pogodbe. Dalje so iz davčne rubežni izvzete pošiljke, izročene poštnim uradom na povzetje, in na denar, nakazan po poštnih in telegrafskih uradih, kakor tudi denar, ki ga kdo prejme po poštnih nalogih, preden se ta denar izroči naslovniku. Iz izvršbe so vzeti tudi predmeti, ki služijo neposredno za opravljanje službe božje, odlikovanja, podpore, ki jih prejme davčni dolžnik zaradi nesreče, ki je zadela prebivalstvo kakšne pokrajine ali njene poedine kraje, premična zadružna imovina zaradi dolgov poedinih (hišnih) zadrugarjev, kolikor ne spada njih zaslužek v zadružno imovino, rodbinski papirji in rodbinske slike — okvirji teh slik se smejo zarubiti — predmeti, potrebni dolžniku za opravljanje javne službe ali za opravljanje javnih poslov, obleka, perilo, posteljnina, hišne in kuhinjske stvari, ki so davčnemu dolžniku, njegovi rodbini in služabništvu po letnem času neizogibno potrebne, hrana in kurivo, ki je davčnemu dolžniku in članom njegove rodbine potrebno za prihodnjih 14 dni. Rubežen se ne sme voditi tudi na znanstvene knjige in druge znanstvene pripomočke, ki jih potrebuje davčni dolžnik in njegova rodbina v službi, na predmete in orodje, potrebno za izvrševanje poklica, obrti itd., brez katerih davčni dolžnik ne bi mogel služiti vsakdanje vzdrževalnine zase in za rodbino; na eno kravo, potrebno za vzdrževanju davčnega dolžnika in oseb, ki žive skupno z njim, ali po njegovem izboru na dve kozi ali tri ovce in na enomesečno krmo, potrebno za njih vzdrževanje; na zaslužek jetnikov med časom, ko prestajajo kazen kakor tudi po prestani kazni; pri zavarovanju na življenje se ne sme zarubiti zavarovana vsota in prav tako ne odškodnina, prejeta za škodo po ognju. Prav tako se rubežen ne sme voditi na ugodnosti onih, ki imajo v zakupu prevoz pošte v zvezi s poštno službo, in na njih dohodke iz te službe. Rubljive niso tudi vsote in pristojbine, ki jih pobirajo zakupniki na račun države, kakor tudi priprave in prevozna sredstva, potrebna za njih službo. Niso končno rubljive tudi terjatve zavarovane osebe od Osrednjega urada ali okrožnih uradov za zavarovanje delavcev, zavarovane vsote zoper nezgode ter predmeti, spravljeni v javnih skladiščih na podstavi potrdila o blagu. Potrdilo samo pa se sme zarubiti. Naglasiti je tudi treba, da se za izterjavo državnih in samoupravnih davkov ne smejo zarubiti kmetovalcu in tudi ne prodati: hiša s hišnim okolišem, dvoriščem do 20 arov zemljišča, en par vprežne živine ter en voz in en plug.

★

A. K. — P. — Na Vaše obsežno vprašanje Vam na kratko odgovarjamo, da morajo izvršiti občinska oblastva vsako leto v mesecu januarju, najkasneje pa do konca meseca februarja popis vseh davčnih zavezancev. Ta popis služi davčnemu oblastvu kot pripomoček za kontrolo, ali so vse osebe, ki morajo po zakonu predlagati davčne prijave, izpolnile to svojo dolžnost. Obdavčbi se torej ne boste mogli izogniti, zaradi česar Vam svetujemo, da davčno prijavo v teku meseca januarja vložite.

A. C. — K. — Vprašujete nas, kdo je oproščen plačevanja vojnice in do kdaj se mora plačevati. — Po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice so plačevanja vojnice oproščene osebe, ki uživajo invalidsko podporo, v vojni dolžnosti nenamerno onesposobljene osebe ter vsi umobolni, gluhonemi, slepi in pohabljeni, ki so nesposobni za kakršnokoli delo in pridobivanje ter plačujejo na neposrednih davkih izpod 120 din. Vojnica se plačuje od dovršenega 20. do dovršenega 50. leta starosti. Leta za plačevanje vojnice se računajo za celo koledarsko leto. Plačevanje vojnice se prične in istotako preneha s 1. januarjem t. l. od dneva, ko je nastopil pogoj plačevanja oziroma oprostitve plačevanja vojnice.

I. Č. — C. — Vzemite na znanje, da se plačuje davek po predpisu iz prejšnjega leta vse dotlej, dokler se ne izvrši nova odmera. Od te obveznosti so izvzeti samo oni davčni zavezanci, ki so prijavili prestanek davčne obveznosti za določene predmete, toda samo v mejah in v izmeri, ki jih določa zakon za vsako dotično davčno obliko.

Pravna

Opominjevalna tožba

Na mnoga vprašanja, kako more upnik doseči zoper svojega dolžnika izvršilni naslov, na podlagi katerega more nato zoper njega voditi izvršbo in prisilnim potem doseči poplačilo svoje terjatve, pojasnjujemo, da je najhitrejši in najcenejši način opominjevalna tožba. V tej tožbi, ki jo je pa možno vložiti le pri sodiščih v območju apelacijskega sodišča v Ljubljani in Splitu in le radi izterjanja denar. zneska do 6250 din ali izročitve kake nadomestne stvari, sme upnik zahtevati, da sodišče izda zoper dolžnika pogojno plačilno povelje, v katerem mu naloži plačilo denarnega dolga ali izročitev nadomestne stvari v teku 14 dni po dostavitvi plačilnega povelja pod pretnjo izvršbe. Toženi dolžnik more v teku nepodaljšljivega roka 14 dni izjaviti ustno pri sodišču na zapisnik ali pa v pismeni vlogi, ne da bi navajal podrobnejše razloge, da prijavlja zoper plačilno povelje »upor« — oporek, nakar izgubi izdano plačilno povelje svojo moč. Plačilno povelje izgubi svojo moč tudi, če se prijavi upor samo zoper del terjatve, kakor tudi, če prijavi izmed več tožencev v isti tožbi oporek samo eden izmed njih. Če je vložil toženec zoper plačilno povelje, izdano na vloženo tožbo oporek pravočasno, se določi nato pri sodišču narok za razpravljanje o tožbi in se nato pri razpravi, h kateri sta vabljeni obe stranki, rešuje utemeljenost oporeka. Za izdajo plačilnega povelja po tožbi je pristojno okrajno sodišče, v katerega območju ima toženec svoje redno in stalno bivališče. Tožbo in predlog za izdajo plačilnega povelja je možno vložiti pismeno po obrazcu, ki je na prodaj po trafikah, ali podati tudi pri sodišču na zapisnik. Če dolžnik upora ni prijavil, postane plačilno povelje pravomočno in more upnik nato na podlagi tega izvršilnega naslova voditi v izterjanje svoje terjatve zoper zavezanca izvršbo. Tožbo je vložiti zoper enega toženca v dveh izvodih zato, ker ostane prvi izvod pri sodišču, drugi izvod pa se dostavi tožencu. Če je toženih več oseb, mora biti tožba vložena v toliko izvodih, da se vsakemu tožencu dostavi poseben izvod, eden pa mora ostati pri sodišču. Tožbo pa se mora pravilno taksirati in nalepiti tudi pravilno taksne markice za sodni doprinos, ki znaša eno desetino od takse in se plača po predpisu sodnega taksnega zakona. V opominjevalni tožbi je treba taksirati in plačati naslednji sodni doprinos:

Za tožbe do zneska	za prvopis tožbe	za drugopis tožbe	za plačilno povelje	kot doprinos
	d i n a r j e v			
300	1.50	0.75	7.50	2.—
500	1.50	0.75	15.—	2.50
1000	3.—	1.50	22.50	3.50
3000	9.—	4.50	30.—	4.50
4000	15.—	7.50	50.—	7.50
5000	15.—	7.50	50.—	7.50
6000	15.—	7.50	60.—	8.50
6250	21.—	10.50	60.—	10.—

Upor je taksirati kot prvopis tožbe in položiti znamkico za sodni doprinos v višini ene desetine takse.

Če se zahteva izdaja plačilnega povelja zoper več tožencev, je plačati za vsakega nadaljnjega, torej drugega, tretjega itd., toženca za duplikat plačilnega povelja do zneska 500 din 3 din, preko tega zneska pa 15 din in ustrezajoči sodni doprinos v višini ene desetine te takse.

★

E. Š. Sc. J. Ali smete povišati najemnino za lokal v svoji hiši. Ali morete odpovedati dosedanji najemnici in po preureditvi lokala, oddati prostor kot stanovanje. — Po uredbi o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije, ki velja že od 25. septembra 1939, se ne smejo povišati najemnine za stanovanja in poslovne prostore in ne smejo biti višje kot so bile na dan 1. septembra 1939. Lastnik zgradbe, stanovanja ali poslovnega lokala, ki bi povišal najemnino, se kaznuje z zaporom do 3 mesecev in v denarju do 20.000 din. V vašem primeru bi mogli odpovedati poslovni prostor dosedanji najemnici le, če so podani razlogi po Uredbi, s katero se omejuje raboprodavčeva pravica, odpovedati najem stanovanj in poslovnih prostorov, ki velja od 19. X. 1940, t. j. če bi bilo stanovanje potrebno Vam samim ali Vašim oženjenim sinovom ali omoženim hčeram za osebno stanovanje. Uredba je izšla v Službenem listu dne 26. oktobra 1940 pod XI/86.

Šaško. Mrb. Kakšne so Vaše pravice do strica-posvojitelja, ker Vas je pohčeril. — Med posvojitelji in posvojenim otrokom ter njegovimi potomci veljajo v splošnem enake pravice, kakor med zakonskimi roditelji in otroki.. Posvojeni otrok pa ni izgubil s posvojitvijo pravice do svoje lastne rodbine. Posvojeni otrok ima pri zakonitem dednem nasledstvu, ki nastopi v primeru, da je zapustnik umrl brez poslednje volje, enako pravico do taiste dedne imovine posvojitelja, kot njegovi zakoniti otroci. Posvojenec pa ima tudi zakonito dedno pravico do imovine svojih pravih roditeljev in sorodnikov. Zglasite se glede uveljavljenja Vaših zahtev pri pristojnem okrajnem sodišču na uradni dan in predložite listine o posvojitvi.

»Stolč«. Ali morejo zahtevati otroci od svojega očeta dediščino, četudi so potrdili, da so odpravljeni. — Kdor sme veljavno razpolagati s svojo deduo pravico, je tudi upravičen, da se ji naprej odreče s pogodbo z zapustnikom. Za veljavnost te pogodbe je pa predpisana oblika notarskega zapisa ali pa posvedočenje v sodnem zapisniku. Tudi za potomce pogodbenika velja taka odpoved, če ni bilo dogovorjeno nič drugega. Če eden od otrok ni dal očetu takega potrdila, bo mogel zahtevati od dediča, ki je prejel od očeta v dar več nego bi mu pripadalo po zakonu, vsaj nujni delež. Oče sme razpolagati s svojo imovino po svoji volji, osobito, če je svoje otroke dedno odpravil. Poslednja volja, ki jo je zapustniku pisal nekdo, in ki jo je zapustnik samo podpisal v pričo ene osebe, se bo mogla izpodbijati kot neveljavna. Veljavna pa bo poslednja volja, če jo bo zapustnik lastnoročno podpisal in izrecno izjavil pred tremi zmožnimi pričami, od katerih morata biti vsaj dve hkratu prisotni, da je spis njegova poslednja volja in če se priče kot priče podpišejo na listini. Ni pa potrebno, da bi priča poznala vsebino oporoke.

Kmetijska

Mletev raznega žita

J. F. Mir. V mlin ste poslali 100 kg pšenice z željo, da dobite čim več bele moke. Po vašem mnenju je mletev slaba in ste dobili premalo bele moke. Želite, da vam objasnimo, koliko in kakšne moke se lahko dobi iz 100 kg pšenice. Ravno tako bi radi vedeli, koliko moke da drugo žitno zrno in tudi koruza.

Množina in kakovost pridobljene moke je lahko zelo različna. V prvi vrsti je odvisna od vrste in kakovosti žita. Tako n. pr. vemo, da se banaška pšenica boljše melje in da daje več finejše moke, kakor naša pšenica. Tudi med našo domačo pšenico je velika razlika. Na kraškem in sploh peščenem svetu zrasto boljša zrna kot v nižavi. Dalje zavisi množina pridobljene moke od našega naročila, oziroma sedaj od predpisa oblasti, ki nalaga mlinarjem, kako morajo mleti. Do pred nekaj dnevi se je smelo dobiti iz 100 kg pšenice 70 kg krušne in 10 kg finejše bele moke. Odslej pa se mora zmleti iz enake množine žita 85 kg enotne krušne moke. Belo moko pa bodo smeli mleti samo nekateri mlini.

V prejšnjem času se je mlelo zelo različno in po želji. Iz 100 kg pšenice ste dobili 25 kg fine ostre in 54 kg krušne moke, ostalo je bila krmilna moka in mešani otrobi. Kalo se računa 2%. Brez naročila so mleli naši mlini iz gori navedene količine pšenice: 38 — 40% moke štev. 0, 12 — 16% štev. 2, 10 — 12% štev. 4, in 5 — 6% moke štev. 6. Ostanek je odpadel na krmilno moko in otrobe.

Mleta ž nam da 74% krušne moke, ostalo so otrobi; ječmen daje 70 — 72% moke ,ajda 60% enotne moke ali 10% finejše, 50% navadne in 5 — 8% krmilne moke. Koruza 80 — 85% navadne moke ali pa 50 — 60% zdroba, iz manj vredne koruze dobimo samo 40% zdroba. Vse ostalo gre na krmilno moko in otrobe. Iz 100 kg prosa se dobi 70 kg kaše.

Dvojčki za pleme

N. K. D. Vprašate, ali se sme pustiti za pleme teleta dvojčka?

Ako sta telici in sta pravilno razviti, jih lahko ohranite za pleme. Če pa je v paru eno biček, drugo telica, se ne priporoča za razplod, ker ostane telica iz dvojke velikokrat jalova .

Milo

D. J. SK. L.: Svetujemo vam, da milo kuhate v emajliranem ali pocinjenem loncu in ne v bakrenem kotlu. Baker se pri porabi kotla kolikor toliko troši in lahko reagira z lugom, znano pa je, da da baker v raztopini z lugom močno modro barvo. Na kotel delo samo ne bo vplivalo, pač pa lahko na milo.

Kostanj

A. D. Lj.: Kostanj boste ohranili svež na ta način, da ga imate v vlažnem prostoru, ki pa mora biti zelo hladen, ker sicer vam bo kostanj začel kaliti.

Šmarnica

K. J. P.: Šmarnici njenega duha ne morete odvzeti z navadnimi, vam razpoložljivimi sredstvi. Tudi z mešanjem z drugimi vini se duh po šmarnici še vedno čuti, zato je bolje da vina s šmarnico ne kvarite, pač pa jo porabite v naravnem stanju.

Prašiči

T. T. Sv. A. Radi epidemije pri vaših prašičih se obrnite takoj na najbližnjega veterinarja, ki bo odredil vse potrebno. — Glede poti pa naslednje: Če z novo potjo, ki jo nameravate napraviti po svojem svetu, niso pravice vašega soseda v ničemer prizadete, lahko tako pot napravite in vas sosed ne more ovirati v tem. Druga stvar je seveda, če bi šla pot tik njegove meje, pa bi n. pr. vi ob poti posadili grmičevje itd. Če pa sosed z novo napravo po vašem svetu ni prizadet, je njegova zabrana brez vrednosti.

Zdravniška

Mila: Ozebline na licih so zelo redke in zato skoraj dvomim, da bi imel Vaš otrok ozebla lica. Brškone bo po sredi kaka kožna bolezen. Svetovali Vam bi, da na vsak način peljete otroka k zdravniku za kožne bolezni. — Kar se Vas same tiče, mislim, da ne gre za obolenje dojk, temveč da izvirajo bolečine iz pljuč, odnosno reberne mrene. To opažamo pogosto kot posledico vnetja reberne mrene. Ko ste prenehali kašljati, bodo kmalu minile tudi bolečine. Kot domače zdravilo Vam svetujem, da pijete trpotčev sok z medom. Če to ne bi pomagalo, Vam bo Vaš blagajniški zdravnik predpisal drugo, učinkovitejše sredstvo.

N. N. Rogatec: Možno je dvoje. Prvič gre lahko v Vašem primeru za samostojno bolezen mehurja. Drugič, in ta domneva se mi zdi verjetnejša, so težave v zvezi z Vašo nosečnostjo. Pri nekaterih vrstah napačne lege maternice nastopajo v nosečnosti povsem iste težave, kot jih opisujete Vi. Svetujem torej, da se obrnete na Vašega zdravnika v svrho pregleda. V primeru pa, da moja domneva ne drži, Vam bo zdravnik itak dal navodila glede prehrane, odnosno zdravila proti vnetju mehurja. S pregledom pri zdravniku ne odlašajte.

M. C. R.: Po Vašem opisu sodeč, bi skoro izključil vsako misel na zastrupljenje, ker je razmah med zaužitjem hrane in pojavi, ki ste jih opisali, prevelik. Razen tega niste imeli raznih drugih znakov (bruhanje, preliv itd.). Ne izključujem pa možnosti, da ste dobili tako močne krče ali v želodcu ali pa žolčniku. Končno bi lahko tudi mislili na napad padavice, ali pa histerije. Odločil bi seveda v tem pogledu samo zdravniški pregled na licu mesta in ob času napada. Trenutno Vam ni potrebe ukreniti ničesar. Ako bi slučajno dobili še kak napad, opazujte točno vse pojave in se javite ponovno, ali pa pojdite k zdravniku.

ŠAH

Novo leto obeta ravno tako malo mednarodnega šahovskega življenja kakor preteklo. Zaradi vojne so seveda mednarodni turnirji tako rekoč popolnoma prenehali, vsaj v Evropi. Večje prireditve, toda samo za domače mojstre, se vrše samo v Rusiji.

Tudi pri nas v Jugoslaviji je opaziti zastoj v šahovskem življenju, vsaj kar se tiče večjih tekmovanj. Turnirja za državno prvenstvo že skoro dve leti ni bilo. Sedaj so potihnili celo glasovi, ki so preje javljali, da se bo tak turnir v bližnji bodočnosti le še vršil. Tudi tekme za medklubsko državno prvenstvo so zastale, čeravno finala treh klubov iz Beograda, Zagreba in Ljubljane pač ne bi bilo tako težko organizirati. Vsemu temu zastoju je pač krivo dejstvo, da reorganizacija Jugoslovanskega šahovskega saveza še ni bila izvedena v smislu celjskih sklepov. Zanimivo je, da se ravno onim, ki so v Celju najbolj goreče zahtevali takojšnjo reorganizacijo, sedaj na enkrat prav nič ne mudi... Listi še nadalje napovedujejo, da bo v kratkem prišlo do sprememb v upravi Hrvatskega šahovskega saveza. Pričakovati je, da bodo take spremembe imele blagodejen vpliv potem tudi na delovanje Jugoslovanskega šahovskega saveza, čigar poslovni odbor ima še vedno sedež v Zagrebu.

Amaterski šahovski klub v Zagrebu je brzojavno odpovedal medmestne dijaške tekme reprezentanc Beograda, Zagreba in Ljubljane, ki bi se morale vršiti te dni. Kakor javlja Amaterski š. k., so Beograjčani odpovedali udeležbo na tekmovanju.

Naslednja konzultacijska partija je bila konec preteklega leta igrana v Leningradu.

Kraljevi gambit

Beli: Keres, Mikenas in Petrov.
Črni: Lilienthal, Lisicin in Ragozin.

1. e2 — e4, e7 — e5, 2. f2 — f4,

(Starodavni kraljevi gambit morda le ni tako slab kakor ga je skušala v zadnjih dveh desetletjih prikazati teorija. Od časa do časa se ta otvoritev še pojavi v mojstrskih partijah — in celo skoro vedno z uspehom za belega.)

2. ... Lf8 — c5,

(Moderno nadaljevanje je d7 — d5. Poteza v partiji gotovo tudi ni slaba. Ob pravilnem nadaljevanju je za črnega najbrž ef4: najizglednejše, vodi pa do skoro nepreglednih komplikacij.)

3. Sg1 — f3, d7 — d6, 4. c2 — c3, Lc8 — g4,

(Tu igrajo tudi Sf6 ali f7 — f5. Nekateri teoretiki so celo mnenja, da je f5 ovrženje poteze 4. c3).

5. h2 — h3,

(Nekoliko dvomljivo je 5. d4. Črni bi odgovoril ed4:. 6. cd4:. Lf3:. 7. gf3:. Dh4+, 8 Ke2. Lb6. Točki d4 in f4 bi bili potem najbrž kmalu izpostavljeni napadom črnih skakačev).

5. ... Lg4 : h3, 6. Dd1 : f3, Sb8 — c6 7. Lf1 — b5

(Ostreje izgleda 7. Lc4. V rokah velemojstrov pa preide tudi tako »divji« kraljevi gambit kmalu v pozicijsko borbo za dobre in slabe točke. Beli se trudi, da bi izsilil potezo d4, obenem pa računa nekoliko tudi na končnico, ki za črnega ne bi bila preugodna, če bi imel na c6 dvojnega kmeta.

7. ... Dd8 — d7!

(Ne Sge7, 8. fe5:, de5:, 9. Tf1, 0 — 0, 10. Lc4).

8. d2 — d3, a7 — a6, 9. Lb5 — a4, Sg8 — f6

(Tu pa je morda vendarle Sge7 bolje).

10. f4 : e5, d6 : e5, 11. Lc1 — g5, Sf6 — g8

(Kakor se izkaže, si tudi ta umik črni lahko privošči. Beli ima namreč sedaj na d3 slabo točko, ki črnemu zasigura v vsakem primeru protiigro).

12. Sb1 — d2,

(Če 12. Lb3, potem enostavno f6 ter nato 0 — 0 — 0).

12. ... Sg8 — e7, 13. Sd2 — f1, 0 — 0, 14. Lg5 — e3.

(Nadležnega črnega lovca je treba enkrat zamenjati).

14. ... Dd7 — d6, 15. Le3 : c5, Dd6 : c5, 16. Df3 — e3, Dc5 — a5

(Če črni takoj menja dame, ima beli s svojim lovcem proti skakaču le še nekaj prednosti za končnico. Tako pa je črni pripravil enostaven razbremenilni manever).

17. La4 — b3, Sc6 — d4!, 18. Sf1 — d2, Sd4 : b3, 19. Sd2 : b3, Da5 — b5, 20. 0 — 0 — 0

(Če takoj 20. Dc5, potem pač Dd3:!, 21. De7:, De4: + in črni ima najmanj remis).

20. .... b7 — b6!, 21. Th1 — f1, c7 — c5, 22. Sb3 — d2, Db5 — d7, 23. Kc1 — b1, Ta8 — d8, 24. Sd2 — c4, Dd7 — e6, 25. De3 — g3, f7 — f6, 26. Sc4 — e3, b6 — b5, 27. Dg3 — g4, De6 : g4,

(Sedaj se pozicija razblini v remis. Po Dc6 bi nastala ostra, dvorezna pozicija. Črni bi imel izglede za napad na damskem krilu, beli pa na kraljevem krilu. Skoro da bi bili izgledi črnega boljši, saj so njegove priprave za napad že pač nekoliko dalje napredovale).

28. Se3 : g4. Td8 — d6,

(Manj jasno je Sg6, 29. g3, h5, 30. Se3, h4, 31. gh4:, Sf4, 32 Sf5!, Td3:, 33. Td3:, Sf3:+, 34. Kc2, Sf4, 35. Tg1 in točka g7 je resno ogrožena, pa tudi nad d-linijo vlada beli).

29. Kb1 — c2, Tf8 — d8, 30. Sg4 — e3, Kg8 — f7, 31. a2 — a3

(Možno je tudi 31. a4!).

31. ... Kf7 — e6, 32. b2 — b4, Td8 — c8, 33. Kc2 — b3, Td6 : d3!, 34. Td1 : d3, c5 — c4+, 35. Kb3 — c2, 36. c4 : d3+, 36. Kc2 : d3. g7 — g6,

Tu so se nasprotniki zedinili na remis. Res ni videti ne za belega ne za črnega nobene možnosti prodora. Vse važnejše točke v obeh taborih (c4, d4, oziroma d5 in f5) so dobro krite.

Vasja Pirc.

RADIO

Nedelja, 5. januarja

Ljubljana 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Veseli godci. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (p. dr. Gvido Rant). — 10: A. Dvořak: Rusalka, fantazija po operi (plošče). — 10.15: Koncert Delavskega glasbenega društva. — 11 Koncert. Sodelujejo: Ga: Ivanka Ribičeva, g. Vekoslav Janko, člana ljubljanske opere in radijski orkester. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Po željah — kar imamo, to vam damo (plošče). — 16.30: Tisk ZFO (g. prof. Franc Jesenovec). — 17: Kmetijska ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30: Domač spored (radijski orkester). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Slovenska ura: 1. govor ministra za socialno politiko za zimsko pomoč. 2. Frančiškanski cerkveni zbor. — 20.30: Citraški trio iz Trbovelj. — 21.15: Grieg: Prva in druga suita iz Peer Gynt (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Mandolina in kitara (gg. M. Antunović, N. Novak).

Beograd 19.25: Božični običaji pri Srbih — 20.40: Vesela muzika. — 22: Klavirski koncert. — 22.50: Ples. — **Zagreb** 20: Orkester. — 20.30: Recitacije. — 20.45: Lahka in plesna muzika. — **Sofija** 19.50: Mali orkester. — 20: Petje. — 20.30: Operetna muzika. — 21.55: Ples. — **Praga** 18.25: Večer češke glasbe. — **Berlin** 19.10: Pester glasbeni spored. — 21.10: Drobne melodije. — 23.10: Nočna oddaja. — **Rim** Beethovnova glasba. — 21.10: Orkestralni koncert.

Ponedeljek, 6. januarja

Ljubljana 9: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 9.15: Z dobro voljo v novi dan (plošče). — 9.45: Verski govor (p. dr. Gvido Rant). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.15: Obisk pri W. A. Mozartu (plošče). — 11.45: Flavta in klavir: g. Slavko Korošec, g. prof. Marijan Lipovšek. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Prazniční koncert. Sodeluje docent Karlo Rupel in radijski orkester. — 17: Kmetijska ura: Nova bolezen pri prašičih (g. dr. Šime Žibert). — 17.30: Radijski salonski orkester (Vinko Novšak) — 18.15: Veselo rajanje (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Slovenski vokalni kvintet. — 20.15: Koncert na dveh klavirjih. Izvajata: ga. Jadviga Poženel-Štrukljeva, g. Heribert Svetel. — 21: Citraši igrajo (plošče). — 21.15: Večerni koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Iz naše narodne zakladnice (plošče).

Beograd 19.25: Božičevanje. — 22: Nabožna glasba. — **Zagreb** 17.15: Božične pesmi. — 20: Petje. — 21.30: Operetna muzika. — 22.10: Lahka glasba. — **Sofija** 19.50: Mali orkester. — 20: Božične pesmi. — 20.30: Veliki božični koncert. — 21.15. Lahka glasba. — **Praga** 18.45: Pester glasbeni spored. — **Berlin** 19.15: Koncert orkestra in solistov. — 21.15: Lahka glasba. — 23.10: Nočna oddaja. — **Rim** 19.30: Zvočna igra. — 21: Koncert na čelo. — 21.30: Lahka glasba.

Torek, 7. januarja

Ljubljana, 7. Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vsega malo (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila, objave. — 17.30: Domači trio. — 18: Cello solo koncert: g. prof. Čenda Šedlbauer pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. — 18.40: Smisel znanstvene natančnosti (g. prof. M. Adlešič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Šolska posvetovalnica (g. prof. Etbin Bojc). — 20: Koncert operne glasbe. Sodelujejo gdč. Tea Laboš, g. Jean Franci, člana ljubljanske opere in radijski orkester. Dirigent M. Šijanec. — 21.30: Veseli napevi (plošče). — 22: Napovedi, poročila.

Beograd 19.40: Narodna glasba. — 20.25 Epske pesmi. — 21.10: Komorna glasba. — 22: Lahka in plesna muzika. — **Zagreb** 17.15: Nabožne pesmi. — 20.30: Večer slovanske glasbe. — 22.10: Vesela muzika. — **Sofija** 19.50: Mali orkester. — 20: Čelo. — 20.30: Božične pesmi. — 21: Lahka godba in ples. — **Praga** 18.15: Zabaven večer. — **Berlin** 19.15: Orkestralni koncert. — 21.10: Vesela muzika. — 23.15: Nočna oddaja. — **Rim** 19.30: Simfonični koncert.

Prodaja radijskih aparatov

Ljubljana, 31. decembra

Po členu 22. pravilnika o sprejemnih radijskih aparatih so ob pričetku novega leta vsi radijski trgovci dolžni zaprositi za podaljšanje dovoljenja za prodajo radijskih aparatov in prenosne radijske postaje.

Direkcija pošte opozarja vse trgovce, da smejo na podlagi dovoljenja za prodajo in predvajanje radijskih aparatov izdanega določeni radijski trgovini, vršiti prodajo samo njeni uslužbenci, obrtno oblastno pooblaščeni trgovski potniki in agenti.

Vse ostale prodajalce radijskih aparatov, kot so krajevni zastopniki, podzastopniki, komisionarji in slično, ki hranijo radijske aparate za prodajo bodisi doma, bodisi v trgovskih lokalih, opozarja direkcija pošte, da v bodoče ne dovoljuje več prodaje radijskih aparatov na podlagi predpisov dovoljenj za prodajo in predvajanje, ki ga jim stavijo na razpolago tvrdke, ki jih z radijskimi aparati zalagajo. Vsak prodajalec, razen gori navedenih uslužbencev, potnikov in agentov, mora zaprositi za samostojno dovoljenje za prodajo in eventuelno predvajanje radijskih aparatov in to v zvezi z dovoljenjem obrtnega oblastva za izvrševanje trgovinske obrti.

Elektrotehnična in elektroinstalacijska podjetja, ki se pečajo z montažo in popravili radijskih aparatov, morajo plačevati pavšalno naročnino za en aparat, ki je prijavljen v lokalu, kjer se popravila izvajajo.

Proti vsem prodajalcem, ki ne bodo izpolnjevali navedenih pogojev, so pošte dolžne postopati v smislu pravilnika o prejemnih radijskih aparatih in odredbe direkcije pošte o plombiranju radijskih aparatov.

Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani

Pestro in živahno je življenje ob meji

Železniki, 26. decembra

Poleg neznosne draginje življenjskih potrebščin, katerim cene rastejo z dneva v dan, nam je zadnje dni zmanjkalo krušne moke. V Železnikih so namreč sedaj trije peki — Luknova mama je pred kratkim radi pomanjkanja moke in drugih razmer prenehala s pekarijo — od teh treh pekov peče kruh iz enotne moke le še pekarija Marije Bajželj, kajti edino ona ima še nekaj malega moke na zalogi.

Ni še dolgo tega, kar so divjali po naši ožji domovini strahoviti orkani. Sila vetra je podirala, kar je dosegla. Strahoviti orkan je divjal tudi v Jelovici nad Dražgošami po gozdovih verskega zaklada in šumske uprave. Veter je podiral cele komplekse gozdov. Na stotine debelih smrek in jelk je padlo pod silo vetra. Drvarji strokovnjaki cenijo, da leži od vetra podrtega lesa za okoli 12.000 kub. metrov. Od tega je dosti pokvarjenega, ker so se smreke lomile tudi na pol debla.

Iznajdljivi so bili neki mladi fantje iz okolice Sorice in Podporezna. Tik državne meje v Podporeznu ima lepe gozdove g. Rudolf Zgaga vulgo Pohman iz Podbrda. Lastnik gozdov je že na italijanski strani, ki le poredkoma pride kot dvolastnik v Jugoslavijo. Trije mladeniči so šli, tebi nič meni nič, v Pohmanove gozdove podirat smreke in jelke. Kar ni napravil vihar, mora napraviti sekira in žaga, so si mislili. Podrli so že lepo število debel, jih očistili in zapeljali deloma tudi že na žago, da se debla spremene v deske in deske v denar. Slučajno pa je za to delo zvedel g. Zgaga Rudolf ter vseeno pogledal kako delo napreduje to pa še tem bolj, ker tega dela ni naročil. Ko je prišel v gozd, je našel precejšnje število ležečih smrek. Delo je seveda takoj ustavil. Pridnim in nenajetim delavcem pa je ukazal, da se že na žago speljani hlodi postavijo na določeno mesto. G. Pohman je s tem pokazal svoje dobro srce, kajti zadeva je bila s tem likvidirana.

Drugače pa je bilo v enaki zadevi s hlodi nekega drugega posestnika. Ta je bil toliko bolj dobrotnik, da je hotel svoje hlode kupiti od istih fantov, ki so podrli precejšnje število smrek g. Pohmanu. G. Zgaga Franc, gostilničar in posestnik v Podporeznu, je že dal nekaj na račun dobavljenih hlodov. Slučajno je zvedel za sekanje hlodov svojega bratranca Zgage Rudolfa. Šel je pogledat in je ugotovil, da se je tudi v njegovem gozdu sekalo brez naročila. Že pripeljani hlodi so ostali kar na njegovi žagi.

Bolj iznajdljivi pa so v tem, kako priti na lahek način do denarja sosednji Davčarji. Krajevna finančna oblast v Železnikih je prišla na sled široko razpredeni trgovini z živino po vaseh ob državni meji v škofjeloškem srezu. Letos v avgustu neke nedelje ponoči je bil naprošen avtoprevoznik g. Kosem Andrej iz Železnikov, da prepelje od Dolenje vasi do Podrošta izpod Sorice s tovornim avtomobilom nekaj živine. Finančni oddelek v Železnikih je začel nato vočiti in vršiti poizvedbe glede trgovanja z živino po brezpravnih trgovcih. Ugotovili so, da je trgovina razpredena že dalje časa na zelo prefrigan in zvit način. Kupci kakor prodajalci so ljudje, ki v kraju sploh ne obstoje in so nepoznani. Dalje se je kupovalo na ljudi, ki so sicer v kraju, toda jim o nakupih živine ni bilo nič znano. Nekaj boljših kmetov je bilo že klicanih na zagovor v zadevi prikrajšbe takse po tar. štev. 110 taksnega zakona.

Ni še dolgo tega, ko je pisal Gostilničarski vestnik in pred par dnevi tudi Slovenski narod o šušmarjih — točilcih alkoholnih pijač po zasebnih hišah. Tudi nadzorni organi oddelka fin. kontrole v Železnikih so v zadnjem času odkrili nad dvajset takih točilcev, ki so delali na škodo gostilničarjev. Tudi plešejo cele noči po zasebnih hišah. Kar je dares gostilničarjem onemogočeno od strani oblasti, se je začelo izvajati po zasebnih hišah.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

„Clipper“ odhaja...

Letalski promet med Ameriko in Evropo z največjimi hidroplani sedanjosti – Promet v domačem pristanišču, ki je največji aerodrom na svetu

V zgodovini se je le redkokdaj kakšen prometni pripomoček tako hitro uveljavil v življenju narodov kakor prekoatlantska zveza s Clipperjem, ki jo upravlja družba Panamerican Airways. Od začetka vojne sem je postalo to največje letalo na zračnih poteh sveta eden izmed

redkih mostov med narodi

na tej in na oni strani oceana.

»Panamerican Clipper«, največje potniško letalo sveta, ki oskrbuje zdaj promet med Ameriko in Portugalsko. V aeroplanu je prostora za 74 potnikov

Danes je že okrog tristotič, da odhaja Dixie Clipper iz svojega domačega pristanišča v mirnem zalivu blizu newyorškega središča. Ta vzlet je še vedno svečan dogodek, h kateremu se zbirajo stotine radovednih ljudi na ploščadih pomorskega letalskega pristana. Ta pristan je ob letališču La Guardia,

največjem letališču na svetu,

ki opravlja vsak dan po več nego 250 rednih poletov. Ob vsaki dnevni uri je tam neprestano bobnenje, prihajanje in odhajanje. Potniki teh prekocelinskih poletov so večinoma veseli ljudje, ki prihajajo v New York na obisk k prijateljem ali pa odhajajo na poslovna potovanja. Ob pristanu za Clipperje pa so danes ure slovesa težke, ko odhaja kakšen družinski član ali prijatelj preko velike luže v Evropo, ki jo razdira vojna. Tu se

nihče ne smeje

Letalo pripravljajo za vzlet. Dixie Clipper leži ob velikem pristajalnem mostu in čete monterjev so ob njegovem trupu na delu, da preiščejo pred odhodom še vsako kolo in vsak vijak ter pripravijo četvorico njegovih ogromnih motorjev. Dopolnjujejo tudi zaloge bencina in olja za 3800 km dolgi nepretrgani polet do Azorov in

rezervo za osem do deset ur,

če bi se letalo nad morjem kaj zamudilo. Čim pa se bo uredilo novo ameriško letalsko oporišče na Bermudih, bo pristajal Dixie Clipper tam in bo nato v direktnem, 4265 km dolgem poletu odhajal v Lizbono.

Priprave se nadaljujejo. Na krov prinašajo vodo za 11 članov posadke in za potnike. Po uradni odredbi bi moralo biti prostora za 75 potnikov. Toda v sedanjem vojnem času je količina letalske pošte prevelika, zato

sprejemajo manj potnikov.

Zadnja pošta prihaja z avtomobilom neposredno do pristajalnega mosta. Shranjena je v lahkih vrečah iz modre, bržkone impregnirane svile. Vsako vrečo mož je iz posadke ob sprejemu pregledajo, dali je v redu. Če je kakšna vreča poškodovana, jo odpošljejo z istim avtomobilom nazaj, da jo v osrednjem letalskem poštnem uradu nadomestijo z novo. Če pomislimo, da natovorijo na krov Dixie Clipperja danes

več nego 1400 kg pošte,

in to trikrat na teden, in da sestoji ta pošta večinoma iz navadnih pisem, si lahko predstavljamo, koliko ljudem je postala ta poštna služba važna.

Končno so vse priprave in kontrole končane. Živež shranijo v hladilno omaro. Monterji sprožijo motorje. Tropi gledalcev, sorodnikov in letališkega osebja se zberejo na ploščadih 2. in 3. nadstropja letališkega poslopja. Tedaj se oglasi iz zvočnika svečan glas:

»Družba Panamerican Airways si šteje v čast sporočiti, da je Dixie Clipper pripravljen

za svoj prekooceanski polet.

Z obema bratoma, Yankee Clipperjem in Atlantic Clipperjem, je največje povodno letalo svetovnega prometa. Druga povodna letala naše službe letijo v tej uri preko Tihega oceana, nad morji Aljaške in okrog dežel Srednje ter Južne Amerike. Vabimo vas, da se udeležite odleta Dixie Clipperja.«

Zvonec zazvoni in v strumnem dvostopu hiti letalsko osebje v zalih modrih

uniformah pomorskih častnikov

pod vodstvom letalskega stotnika Forda iz upravnega poslopja skozi pokriti hodnik ter preko pristajalnega mosta na svoja mesta v letalu. To osebje nima nobene prtljage. Malokateri pogleda nazaj in pomaha tistim, ki ostajajo. Privezne vrvi odvežejo, mostiček odstranijo. Pristaniško osebje trup zračnega orjaka malo odrine, valovi se dvigajo visoko, ko se prične največje letalo v svetovnem prometu premikati.

Kakor kakšen prekomornik

vozi krepko po vodovju iz letalskega pristana in daleč v široki zaliv. Napovedovalec pa poroča gledalcem:

»Dixie Clipper je pripravljen za vzlet in čaka na vzletno povelje, ki ga prejme iz osrednjega poveljniškega stolpa letališča La Guardia po radiu. Letalo nastopi tedaj svoje potovanje in bo jutri zjutraj po nepretrganem poletu pristalo v Horti na Azorih. Ko prevzame novo pogonsko snov, odleti uro pozneje naprej in dospe jutri zvečer v Lizbono. Na vsej poti je

z obema celinama v telefonski zvezi

in vsakih trideset minut dospejo v tukajšnjo centralo točna poročila o njegovem položaju... Sedaj so oddali vzletno povelje!«

Z orjaško močjo sili težko naloženo letalo proti vetru. Ni se še dvignilo iz vode. Vrača se k vzletišču. Še en start in že se dviga v zrak, usmeri se proti odprtemu morju in izgine pogledom. Ameriška celina,

celina miru je za njim,

pred njim je 5500 km dolga pot do Evrope.

površnike, zimske suknje itd. dobite še vedno pri tvrdki

Drago Schwab

LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 7

Zaloga konfekcije za gospode in dečke.

»Mamica, naša gospodična učiteljica je zelo religiozna.«

»Iz česa sklepaš to?«

»Pri vsakem mojem odgovoru sklene roke in pravi: »Moj Bog. .«

(»Exstrablatt«)

Strupeni prstani

Kroglice Cesarja Borgije

Na dražbah se dobe včasih stari, strupeni prstani, ki jih zbiratelji kupujejo za visoke vsote. Najznamenitejši teh prstanov je tisti, o katerem veli izročilo da ga je nosil Cesare Borgia. Odkrili so ga pred kakšnimi šestdesetimi leti in ga danes cenijo zelo visoko. To je zlat prstan z lepim emajlnim okrasom ki nosi majhen, izbokel pečat. Pod tem pečatom je neznaten predal ki se da odpirati in zapirati z zaklopko. V tem predalčku je Cesare Borgia baje hranil strupene kroglice, ki jih je neopazno spuščal v čaše svojih sovražnikov.

Drug zgodovinski obroček izvira baje od papeža Aleksandra VI. Ima obliko starega rimskega ključnega obroča, je votel in ga je bilo mogoče napolniti s strupeno tekočino. Majhen pritisk je zadostoval, da je iz te strupene votlinice iz topila konica votle iglice. Zadostovalo je, da si povabil kakšnega obiskovalca, naj si ogleda stare umetniške predmete v kakšnia zaprti omari. Izročil si mu ključ, da omaro odpre. Ker je bila ključavnica malo uporna, je moral nič hudega sluteč gost malo bolj pritisniti. Iglica je izstopila iz ključnega obroča in mu samo malo opraskala kožo na roki. To je zadostovalo, da je malenkost str[illegible] v kri in povzročila takojšnjo smrt. Zbiralci takšnih posebnosti se morajo vedno paziti, kajti ni izključeno, da je [illegible] in ključnih obročih še vedno nekaj strupa. Zgodili so se primeri, da so zbiralci na ta način plačali svojo strast s smrtjo.

Japonske posebnosti

Vsako velemesto ima kakšno cesto, ki je njegovo prebivalstvo nanjo ponosno. V Tokiu velja to za tako zvana Elizejska polja. Oblasti so strogo prepovedale to cesto fotografirati, pa ne zato, ker bi bile ob njej kakšne vojaško važne zgradbe ali naprave, temveč zato, ker gre mimo mikadove palače. Znano pa je, da Japonci svojega vladarja častijo kot božanstvo in jim brani, da bi kraj, v katerem stanuje, kazali v vsakdanjih slikah.

★

Nikjer na svetu ni menda toliko vročih vrelcev kakor v deželi vzhajajočega sonca. K njim prihajajo domačini seveda radi na oddih in zdravljenje. Japonci pa so tudi praktični ljudje. Tako so ob svojih vročih vrelcih namestili napisne deske, s katerih je razvidno do sekunde natančno, koliko časa je treba držati jajce v vreli vodi, da se skuha.

★

Z zaročnim in poročnim časom je na Japonskem zvezana marsikatera stara, lepa navada. Tako dobivajo neveste kot poročna darila ne nastenskih ur, vaz ali srebrnih priborov, temveč svileno blago. Ker bi pa bilo premalo ljubeznivo, če bi ji poslali v hišo navadne kose ali zavitke svile, sešivajo to svilo z nekoliko šivi v oblike živali ali lutk. Posebno pogosto imajo ti darovi obliko krapov, a ta riba izraža željo, da bi novoporočenca kmalu dobila potomca. Mična lutka pa pomeni, da želijo darovatelji čez leto dni videti deklico v zibelki. Po poroki mlada žena šive teh svilenih darov razpusti in si iz blaga izdela kimone ali kakršne koli druge oblačilne kose.

Avtomobil v Ameriki

Neki ameriški list priobčuje podatke o »povprečnem vozaču«. Stvar je seveda samo igrača, kakršne pa imajo v Zedinjenih državah zelo radi: Ta povprečni ameriški vozač šteje tedaj 42 let, je poročen in oče dveh otrok. Njegov mesečni dohodek znaša okrog 4500 din. V 320 urah prevozi skoraj 13.000 km s povprečno brzino 40 km na uro. Močne muhe veljajo v Ameriki seveda tudi za avtomobile. Sedaj so se lotile tudi barve obročev. Neka tovarna izdeluje avtomobilske obroče, ki so na eni strani beli, na drugi črni. Lastnik avtomobila se vozi lahko zdaj s črnimi, zdaj z belimi obroči...

★

Ali si lahko mislite človeka, ki se je vozil že z milijonom avtomobilov? V Ameriki so ga našli. To je preizkuševalec vozov neke avtomobilske tovarne, ki deluje v tem poklicu že 14 let in prevozi z vsakim avtomobilom, ki pride s tekočega traka, majhno progo. Na ta način je preizkusil že milijon vozil.

★

V Ameriki prevažajo predmete včasih na zelo čuden način. Tako so pred kratkim prevažali nov avtomobil z letalom oziroma bolje rečeno s kleščami pod letalom. V višini 800 so klešče iz neugnanega vzroka popustile, lepi voz je letel proti zemlji. Lahko si predstavljamo, kakšen je bil trenutek pozneje, ko se je zemlje dotaknil.

★

Preko Washingtonovega jezera so zgradili most za avtomobilski promet, ki je dolg 2 km. Ta most so postavili na pontone. Druge rešitve ni bilo, ker je jezero globoko 130 m, razen tega pa je njegovo dno iz 30 m debele šote in blata. Z malo pretiravanja so to zgradbo proglasili za novo »svetovno čudo«.

Krvnikovi spomini

Omarica s spominki na usmrčene osebe

V hotelu Drouot, kjer se v Parizu vršijo največje in najzanimivejše javne dražbe, se je vršila te dni spet nenavadna dražba. Prodajali so omarico, ki je bila nekoč last proslulega Samsona, rablja velike revolucije.

Omarica ima zrcalna vratca in če jih odpreš, zagledaš na svileni blazini voščeno masko Ludovika XVI., ki si jo je bil Samson dal napraviti po ge. Tussaudovi, lastnici znamenitega kabineta voščenih figur. V omarici je nadalje kos zelenega blaga s telovnika, ki ga je nosil nesrečni kralj na poti na morišče. Ta kos blaga si je odrezal Samson sam, ko je opravil svoje delo z giljotino. Potem sta tu dve majhni trikolori s črnim napisom: »Po volji naroda 1793.« Ta traka so povezali okrog krste obglavljenega kralja. Končno je v omarici še frigijska čepica, na njej pa šop rjavih in belih las: to so lasje Ludovika XVI. Omarico je z vso njeno vsebino kupil muzej revolucije v Parizu. V kotu omarice je še listek s podpisom: »V drugem letu revolucije, visoki svet«, ki potrjuje, da so spominki pristni.

Družina sinov s slavnimi imeni

To je skupinska slika ene najštevilnejših ameriških družin z izključno moškimi potomci, katerih vsak nosi ime po kakšnem prezidentu Zedinjenih držav

Londonska City v plamenih

Največji požar v angleški prestolnici izza l. 1666.

Desettisoči Londončanov, ki so uslužbeni v londonski City, poroča dopisnik »Pester Lloyda«, so našli mestno središče, ki so ga prejšnjo soboto zapustili nepoškodovano, v ponedeljek kot pogorišče in razvalino. Po velikem požaru 1666. je bil požar, ki je divjal v City v noči od nedelje na ponedeljek, največji požar, kar jih je doživela angleška prestolnica.

Nemška letala so začela napadati v poznem popoldnevu in so svoje napade osredotočila na ozemlje med Fleet-streetom in bančno četrtjo, ki obsega kakšno štirijaško miljo. Napadi so veljali dalje tudi južnemu obrežju Temze onkraj Londonskega mosta, kjer stoje večinoma nenaseljena pisarniška in poslovna poslopja. Letala so metala v največji brzini zažigalne bombe, šele pozneje, ko se je že pričelo gasilno delo, so sledile tudi rušilne bombe.

Ta nemški napad, ki so ga označevale skoraj same zažigalne bombe in ki se je omejil na razmeroma majhno ozemlje, je trajal samo kakšni dve uri. Prvič so ob tej priliki nastopili tudi angleški nočni lovci

Dopisnik je prebil skoraj vso noč v napadenem ozemlju, kjer je lahko zasledoval razvoj požara in gasilna dela. Čeprav je ogenj zajel cele ceste, človeških žrtev skoraj ni bilo, kajti v tem mestnem delu stoje, kakor že omenjeno, večinoma nenaseljena pisarniška poslopja. Toda baš zavoljo nedostajanja opazovalcev na strehah, ki imajo nalogo, da že od vsega začetka pogasijo zažigalne bombe, se je mogel požar tako razširiti.

Cerkev St. Bride, ki so jo zgradili po velikem požaru 1666., je pogorela do tal. Med napadom se je nekoliko sto oseb zateklo v njeno podzemlje in so jih takoj ob nastanku požara spravili na varno. Cerkev Svetega Pavla je rešil tako rekoč čudež, kajti vse hiše v njeni okolici so pogorele. Tu so strešni opazovalci zadušili ogenj iz zažigalnih bomb, ki so padle na njeno streho. Zgodovinsko poslopje Guild Halla pa je pogorelo in veliko škodo je utrpel tudi Old Bailey. Hud severnik je oviral gašenje. Gasilske čete so prihitele iz vseh mestnih predelov, iz tisočev brizgaln so se dvigali mogočni vodni stebri. Številne hiše so z dinamitom pognali v zrak, da bi ogenj omejili. Proti jutru so ga v resnici obvladali.

Žival in misel

Pri nižjih vrstah odločata nagon in refleks, pri višjih pa se opaža prva stopnja zavesti

Človek je do živali običajno v popolnoma čustvenem razmerju. Sposobni smo smatrati psa, ki nam je simpatičen, za silno pametnega ter pripisovati kakšni mački popolnoma človeške zmožnosti in človeške misli.

O tem vprašanju je predaval te dni dunajski raziskovalec prof. dr. Piverek. Učenjak je na vprašanje, da-li imajo živali zavest, odgovoril, kar se tiče nižjih živali, popolnoma negativno. Te živali, ki jim vse življenje uravnavata mehanično nagon in refleks, ne kažejo ničesar, kar bi se dalo imenovati zavest. Drugače je z vretenčarji. Tukaj vprašanja ne moremo že v naprej zanikavati, čeprav imata nagon in refleks še vedno prevladujočo ulogo. Pri najvišje razvitih vretenčarjih, pri človeških opicah, je opaziti nekaj, kar bi predstavljalo prvo stopnjo k zavesti. Te živali so že sposobne umno uporabljati vsakovrstno orodje in prilagoditi se položajem, ki so vse prej nego preprosti. To je že več nego nagon, to je že začetek človeškega premisleka.

Seveda pa je zavest, ki jo lahko priznamo živalim, vse kaj drugega nego človeška zavest. Med našo in njihovo pojmovalno sposobnostjo je globok prepad. Dejanske in popolne sposobnosti pojmovanja žival nima. Tako ne more ničesar vrednotiti. Estesko in etično nima žival nobenega čuta. Njeno dojemanje je skrajno primitivno in se nanaša na konkretne predmete ter kvečjemu na rabo preprostih predmetov in orodja za igro, zelo redko pa dosledno ravnanje in najboli redko za premišljeno delo.

Kakšne so ženske

Angležinja, Francozinja, Nemka in Američanka

Neki francoski list razpravlja o lastnostih gospodinj raznih narodov in pravi:

Angležinja

izobraženega srednjega sloja si sicer le v redkih primerih lahko privošči hišno pomočnico, ker so te tam zelo drage, toda Angležinja kot gospodinja si zna življenje zelo olajšati. Stanuje večinoma v lastni, majhni hiši in ne misli na to, da bi v njej pospravljala vsak dan. Zadovolji se z nekaj površnega pospravljanja in se strinja s tem, da je treba vse prostore in predmete temeljito osnažiti vsak teden enkrat. Angleška gospodinja veliko izda za svoje toaletne potrebe, ker je tudi doma vedno prazniško in elegantno oblečena ter se zvečer obleče v družabno obleko, pa čeprav ostane z možem sama doma. Popoldanski izhod je zanjo nekaj samo ob sebi umevnega, bridge in golf spadajo tudi zanjo k dobremu tonu.

Francozinja

je dosti boljša nego nje glas. Splošno mislijo, da se Francozinja bavi najbolj s svojimi oblekami in svojo lepoto. To ni res. Večinoma dela v gospodinjstvu in celo po navadi brez pomoči. Neredko je svojemu možu tudi v poslu in poklicu nenadomestljiva pomoč.

Francozinja pa ni zelo gostoljubna, vsaj ne v zvezi z domom. Goste vabi rajši v restoran ali pa na čaj v kakšno tako zvano angleško čajarno. Denar za gostitve nalaga Francozinja rajši v svoje obleke.

Nemka

je pridna, štedljiva, ne da bi bila skopa, ljubi čistočo. Še prerada vidi obiske, vedno pa seveda v skladu s finančnimi razmerami. Svoje materinske dolžnosti jemlje zelo resno, na korist družine se umakne s svojimi zahtevami rada v ozadje. Povprečno Nemke niso spogledljive, njih edina napaka je, da se v zakonu rade malo zanemarijo.

Američanka

stoji med vsemi ženskami na svetu najodločneje na stališču samostojnosti. Večinoma razpolaga s svojim bančnim računom, in sicer tudi v srednjih slojih. Denar hoče neodvisno trošiti, kakor ji je všeč. Njena oseba stopa v ospredje. Gospodinjstvo smatra za potrebe, ki se ji ne more upirati. Ne bi ji pa prišlo na um, da bi zjutraj vstajala zgodaj in svojemu možu pripravljala zajtrk ali pa da bi se dolgo mudila s kosilom. Konserva je njeno geslo. Jutranjo kavo kupuje že prejšnji večer pripravljeno in jo z umnimi napravami hrani toplo do naslednjega dne. Američanka porabi izredno mnogo časa za nego svoje lepote. Rada bi veljala za najbolj razvajeno žensko na svetu.

Tako je torej s gospodinjami po svetu — ali tako je vsaj bilo, dokler so vladale normalne razmere.

»Največji mož« l. 1941

List »New York Times« je na koncu starega leta razpisal anketo, kdo zasluži naslov največjega moža l. 1941. Rezultat ankete je pokazal, da smatrajo v Ameriki za tega moža angleškega min. predsednika Winstona Churchilla. Pred dvema letoma so Američani izjavili, da je največji mož l. 1938. Hitler, leto dni pozneje pa je dobil ta naslov Stalin.

ANEKDOTE

Zgodilo se je v starih avstrijskih časih, da je poljski poslanec Smolka deset let zavzemal častno in odgovorno mesto predsednika avstrijskega državnega zbora. Ob desetletnici so mu tovariši napravli slavnostni večer in poslanec grof Dziedurszicki je imel na večeru slavnostni govor. Začel je zelo poetično in patetično: »Kogar rojenice poljubijo na čelo, postane velik mislec, kogar poljubijo na usta, postane slaven govornik, kogar poljubijo na srce postane velik človekoljub. Kam pa so tebe, dragi tovariš, poljubile rojenice, ki sediš že deset let na tem odličnem mestu?...«

Dalje grof ni prišel, ker je vsa dvorana zagrmela v prisrčnem smehu. Veselo razpoloženje je potem trajalo ves večer.

★

Corbinelli (umrl 1716) je bil splošno čislan. Na dvoru se je raznesla govorica, da se na malih družabnih večerih princev in princes, ki so bili nasprotniki madame Maintenou, zlagajo na njo strupeni epigrami. Corbinelli, so rekli, je bil v družbi in mora najbolje vedeti, kako je bilo.

Policijski minister d'Argenson je obiskal Corbinellija, ko je ravno zaradi protina ležal v postelji. »Kje ste oni dan večerjali?« vpraša policijski šef. »Mislim, da se ne morem tega spominjati.« »Poznate li princa N?« »Ne vem prav!« »Niste li z njim supirali?« »Se ne morem več spominjati.« »Mislim, da mož, kakor ste vi, takih stvari ne more kar tako pozabiti.« »Prav res, gospod! Toda pred možem, kakor ste vi, pač nisem mož, ki sem!«

VSAK DAN ENA

»Takšna je torej gospoda! Gospa stoji v spalnici pred gospodovo suknjo in preiskuje žepe...«

(»Aftenbladet«)

Domače vesti

* **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list« kr. banske uprave dravske banovine« št. 2 z dne 4. t. m. objavlja uredbo o spremembi zakona o notranji upravi, naredbo o kontroli izvoza živine, naredbo o kontroli izvoza lesa, lesnih izdelkov in gozdnih prcizvodov vobče objavo o zvišanju pokojnin monopolskih delavcev, objavo o spremembah pri kartah za nakup bencinske mešanice, naredbo o spremembi člena 2. naredbe o spremembi lovopusta in zaščiti redke divjadi, odločbo o razveljavljenju 3. odst. čl. 10. odločbe o cenah mesa in masti, razglas o odložitvi volitev delavskih in nameščenskih zaupnikov, popravek v odločbi bana o maksimiranju cen usnja in razne objave iz »Službenih novin«.

* **Iz vojaške službe.** Z novoletnim vojnim ukazom sta bila povišana v pešadijska kapetana II. stopnje tudi gg. Vojteh Galovič in Franjo Golob. — V rezervnega avtomobilskega podporočnika je bil povišan z veljavnostjo od 1. decembra 1939 rez. narednik-djak Maks **Megušar.** Čestitamo!

Za plesne toalete
krasni vzorci in barve:
Taft svila
changeant
moiré
Svileni organdi
tul
čipke
Velour transparent
Manufaktura
F. Ks. SOUVAN
Mestni trg 24

* **Tujskoprometna zveza opozarja izletnike in smučarje,** da bo na praznik 6. t. m. vozil z Gorenjskega izletniški vlak s prihodom v Ljubljano ob 21.50. Za ta vlak velja nedeljska weekend karta, kupljena že v soboto ali nedeljo.

VSE VOZNE KARTE PRI PUTNIKU!

* **Novi grobovi.** Umrla je ga. Ana Miklavčičeva, vdova po vodji mestnega trošarinskega linijskega urada v pokoju. Pogreb bo danes ob 14. iz hiše žalosti, Einspielerjeva ul. 24 (Bežigrad), k Sv. Križu. — Preminila je ga. Marija **Dolenčeva** roj. Schnerch, soproga univ. profesorja Pogreb bo danes ob pol. 16. iz kapele sv. Nikolaja na Žalah k Sv. Križu. — Svoje drage je zapustila ga. Rozalija **Hudovernikova** roj. Murnik. Pogreb bo jutri ob pol 15. iz kapele sv. Jakoba na Žalah k Sv. Križu. — V četrtek so pokopali go. Niko **Bučarjevo,** soprogo gimnazijskega profesorja v pokoju. — Rajnkim blag spomin, svojcem pa naše iskreno sožalje.

SANATORIJ
Dr. IPAVIC BENJAMIN
specialist za ženske bolezni in porod.
Prešernova 33 Maribor.

* **Odraslim čitateljem priporočamo:** Boccacio Giovanni, Dekameron, prevel dr. Andrej Budal. »Dekameron« spada med najslavnejša dela svetovne literature. V tem klasičnem delu, ki je preživelo stoletja, se zrcali življenje srednjega veka v nizu smešnih, ponekod ironičnih in zbadljivih slik iz duhovniških, plemiških in meščanskih krogov. Boccacciov »Dekameron« ni samo ena najzabavnejših knjig, kar jih je spisalo človeško pero, marveč je po lepem jeziku in umetniškem opisovanju tudi ena največjih literarnih stvaritev. Delo obsega tri knjige in stane celotno broš. din 100, vezano v platno din 150. Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3. (—)

FRANZ JOSEF
GRENČICA
REG. S. BR. 22365 od 18-IX-1940 g.

* **Planinski Vestnik** bodo prejeli naročniki v prihodnjih dnevih. Novembrska in decembrska številka bosta imeli obseg štirih rednih številk ter bosta vsebovali kazalo vseh dosedaj izišlih 40 letnikov planinske revije. Prva letošnja številka Planinskega Vestnika bo tudi v kratkem dotiskana ter bo priključena novembrsko-decembrski številki iz leta 1940. Uprava Planinskega Vestnika prosi naročnike, da potrpijo nekaj dni, ker bodo do 10. t. m. zanesljivo prejeli tri številke Planinskega Vestnika hkrati.

IV. gorenjski
akademski ples
11. I. 1941
BLED
SOKOLSKI DOM

* **Kmetski pokret na Hrvatskem** nam je izčrpno opisal novinar Mahmud Konjhodžić, ki živi v Zagrebu. V svoji knjigi »Seljački pokret u Hrvatskoj« je strnjeno in objektivno zbrano gradivo o kmetskem gibanju na Hrvatskem ter so orisane razmere hrvatskega podeželja z vsemi tegobami in vprašanji, ki se vsiljujejo kmetskemu stanu. Knjiga je namenjena predvsem razumnikom, ki želijo biti informirani o vseh dejstvih, po katerih lahko presojajo položaj. Obsega 140 strani, tiskana je v cirilici in se lahko naroči pri piscu za ceno 32 din. Priporočena poštnina je že vračunana. Denar se pošlje na piščev čekovni račun št. 31.748 ali pa na njegov naslov: Zagreb I, poštni predal 175.

* **Stavka v rudniku Monte Promina.** V petek popoldne so začeli stavkati rudarji rudnika Monte Promina v Siveriću v Dalmaciji. Ob menjavi šihta ob 14 uri niso hoteli v jamo, ker delavsko razsodišče še ni določilo povišanja draginjskih doklad. Takoj popoldne je bilo delavcem sporočeno, da bodo doklade povišane za 7 din dnevno, vendar pa so rudarji ostali v stavki, ker zahtevajo 8 din poviška. Zastopniki delavstva in oblastev želijo čim prej doseči sporazum in novo kolektivno pogodbo.

MILEX
NOVOVRSTEN ŠAMPON BREZ ŠKODLJIVEGA MILA TEMELJITO OPERE LASE TER JIM DA LEP SIJAJ IN PROŽNOST. TUDI ZA OTROKE IDEALEN ŠAMPON!
DIN 6.-
DROGERIJA KANC
LJUBLJANA MARIBOR

* **Prvi delavski kino** so včeraj popoldne ob 17. uri odprli v Zagrebu. Kino je urejen v dvorani Delavske zbornice in bodo v njem vprizarjali kulturne in zabavne filme za najnižjo vstopnino, največ za dva ali tri dinarje po osebi, kakor to velja tudi za delavske gledališke predstave v Zagrebu.

* **Smrt pod vlakom.** V petek ponoči so našli na progi med Sarajevom in Čengić—Vilo razmesarjeno truplo nekega moškega. Preiskava je ugotovila, da je ponesrečenec 35letni Stevo Herceg iz vasi Rubana pri Livnem. Bil je zaposlen v neki gostilni in v petek zvečer se je z 2.000 dinarji v žepu vračal domov. Pri njem so našli samo 240 din, zato je vprašanje, ali se ni morda zgodil krvav zločin.

V borbi za svojih 32 zob uporabljajte zdravilno PARADENTIN pasto za masiranje dlesni in čiščenje zob. Paradentin pasta izredno desinficira usta, učvršćuje majave zobe in prepreča lahno krvavenje iz dlesni. Dobiva se v drogeriji **Gregorič,** po din 16. Glavno skladišče: Laboratorij »Vis-Vit«, Zagreb, Langov trg 3.

* **Mož in žena umrla v istem trenutku.** V vasi Zavalju v Bosni je zbolel kmet Ante Prša za hripo. Bolezen je napadla tudi njegovo ženo Ano. Ko so sosedje videli, da za Anta ni rešitve, so se zbrali k mrliški postelji in prižgali voščenko. V tem je nekdo od navzočnih opazil, da na sosednji postelji umira Antonova žena Ana. Tudi njej je zagorela voščenka in kmalu sta bolnika istočasno izdihnila.

* **Stražnik ustrelil vlomilca.** V Gornjem Milanovcu je občinski stražnik Milorad Marković patruliral ponoči po mestu. Opazil je, da v Jovanovićevi mesariji ne gori luč, čeprav je bilo zaradi mnogih tatvin odrejeno, da morajo v vseh trgovinah goreti luči. Skozi okno je stražnik videl, da se v notranjščini večkrat prižge električna luč. Skril se je za ogel in ko je vlomilec zapustil mesarijo, ga je pozval, naj stoji. Vlomilec je začel teči in ker na ponovni poziv ni obstal, je stražnik ustrelil. Po nekaj korakih je vlomilec zadet omahnil. Tudi zdravnik mu ni mogel več pomagati in je izdihnil na cesti. Pri njem razen vitriha niso našli ničesar.

Iz Ljubljane

u— **Vsi poslodajalci v Ljubljani,** ki zaposlujejo hišno služabništvo morajo nabaviti najpozneje do 31. januarja davčne karte za leto 1941. Kdor ne bo nabavil davčne karte ali je ne bo nabavil pravočasno, bo moral plačati kot kazen 5kratni znesek rednega davka. Davčna karta stane 52 din, prispevek za obrambni sklad znaša 3 din, prispevek za bednostni sklad 25 din, skupaj torej 80 din. Davčne karte se dobe pri davčni upravi Ljubljana-mesto, Vodnikov trg 5/II, soba štev. 14.

u— **Poročila sta** se včeraj zdravnica splošne bolnice dr. Lelija Novak, hči profesorja dr. Fr. Novaka, in dr. Maks Rejec, odvetniški koncipient. Priči sta bila minister v p. dr. Drago Marušič in agrarni inspektor dr. Tone Šaplja. Bilo srečno!

Reprodukcije
dokumentov, načrtov, starih fotografij itd. povečave in kopije
Vam izdeluje v nedosegljivi kvaliteti edina specijalna fototrgovina
JANKO POGAČNIK,
LJUBLJANA — Tyrševa cesta 20.

u— **Umetniški slikar Hinko Smrekar je hudo obolel.** Po ponovnih napadih hripe v novembru in decembru lanskega leta so v zvezi s kroničnim živčnim obolenjem nastopile komplikacije. Te dni nam je sporočil, da ga še prav nič ne veseli odriniti h kadru »očetov«, niti k svojemu očetu Janezu ga nič kaj ne mika na obisk. Kljub dolgotrajni in hudi bolezni pa naš umetnik še vedno misli na delo in naloge, ki si jih je postavil za bližnjo in daljno prihodnjost. Ima v načrtu ilustracije še za celo serijo bibliofilskih knjig. Želi si samo izdatne moralne in gmotne opore, da bo mogel dovršiti svoje delo saj dela za nas, za našo stvar. Upamo, da se mu bo posrečilo pregnati vse nadloge tega sveta in spet nadaljevati z delom.

Starinske predmete, pohištvo, porcelan, steklo, kipe, lustre, nakit itd. stalno kupuje trg Dorotheum, ing. Rovšek, Ljubljana, Miklošičeva 12, vis-a-vis hotela »Uniona«.

u— **Stradivarijeve gosli tudi v Ljubljani.** Z ozirom na včerajšnje poročilo o tretjih Stradivarijevih goslih v Jugoslaviji, je prišel danes v naše uredništvo g. Koršič pokazat ljubljanske stradivarke. V goslih na notranji strani je napis Antonius Stradiuarius Cremonensis Faciebat Anno 1723. Gosli na pogled res izdajajo napisano starost in so brez strun. G. Koršič nam je povedal, da je gosli pred leti kupil njegov ded v zapuščini nekega duhovnika v Gorici in da po strokovnjaku še nič pregledane. Kljub temu pa je verjetno, da so resnično Stradivarijeve, ker je pred časom lastniku ponujal zanje neki trgovec z glasbili v Trstu najmodernejšo klavirsko harmoniko.

PRESELILI SMO SE V PALAČO BATA — PARFUMERIJA VENUS

u— **Razširjeno cestišče.** K regulacijskim delom v Zvezdi, kjer so podrli stoletne kostanje in uredili prehode čez največji ljubljanski prostor, je treba prišteti tudi cestišče med Wolfovo ulico in Kongresnim trgom. Vozila imajo zdaj tukaj dosti več prostora, saj je cesta skoraj za polovico širša kakor prej. Tlakovana je z granitnimi kockami. Tako široka bo po načrtu Wolfova ulica. Seveda bodo morali prej podreti veliko vogalno hišo, kjer je slaščičarna Pelicon in Šmalčevo hišo na Marijinem trgu. Takrat bo dobila zelo prometna Wolfova ulica svoj končni izgled in bo z novimi projektiranimi palačami v okras središču Ljubljane.

OBIŠČITE NOCOJ dobrodelno predstavo
Sokola Zgornja Šiška
»Pesem s ceste«
igrano v korist zimske pomoči

u— **Novi sneg,** ki je zapadel včeraj, ovira tudi tramvajski promet. Ne mogoče na prostih progah, ki so bile očiščene s plugom, temveč na izogibališčih in križiščih. Posebno pred pošto, na Ajdovščini in drugod, kjer funkcionirajo kretnice avtomatično na magnet, se morajo tramvaji večkrat ustaviti in mora sprevodnik sam premakniti kretnico. Magnet namreč sam nima toliko moči, da bi mogel v redu opravljati svoje delo, ker so kretnice zatrpane s snegom. — Ker se je temperatura nekoliko znižala, obstoji velika nevarnost poledice. Zabeleženih je bilo že več padcev, za zdaj brez posledic. Vestni hišni lastniki so že osnažili pločnike in jih posuli z žaganjem ali peskom.

u— **Šentjakobska knjižnica** v Ljubljani, Kongresni trg 7, je izposodila meseca decembra preteklega leta 5341 strankam 18.389 knjig, v letu 1940 pa skupno 59.784 strankam 190.483 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od pol 16. do pol 20., ob sobotah pa dopoldne od pol 10. do pol 12., popoldne od 15. do pol 20. ter izposoja knjige v desetih jezikih vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Čitateljem izven Ljubljzane pošilja knjige tudi po pošti.

u— **Akademija za zimsko pomoč.** Združenje gledaliških igralcev, sekcija Ljubljana ter Ljubljanska filharmonija priredita v petek 10. t. m. ob 20. uri v opernem gledališču akademijo v korist zimske pomoči. Spored: A. Dvořak: Karneval, uvertura, izvaja orkester Ljubljanske filharmonije pod vodstvom D. Žebreta, A. Borodin: Arija Igorja iz opere Knez Igor, poje g. B. Popov; M. Klopčič: Mary se predstavi, bere ga. M. Danilova; Proch: Variacije, poje ga S. Ivančičeva; I. Cankar: Hlapec Jernej, prizor iz ječe, ter Martin Kačur; župnikova pridiga, bere g. F. Lipah; P. J. Čajkovskij: Jolanta, arija kralja, poje g. F. Lupša, Nicolai: Vesele žene windsorske, arija in O. Dev: Kangljica, poje gdč. Heybalova; A. Rahmaninov: Prelude, pleše g. B. Pilato: Mascagni: Velikonočni zbor iz opere Cavallerija rusticana, solistinja g. T. Laboševa, izvaja operni zbor in orkester pod vodstvom dr. D. Švare, O. Župančič: Vsak po svoje in vesela pomladna epistola bere ga. M. Šaričeva; M. Vilhar: Mornar in J. Pavčič: Jaz 'mam konjča belega, poje g. M. Dolničar: I. Sibelius Valse triste, plešeta ga E. Moharjeva in B. Pilato. Sr. Kosovel: Starka za vasjo in M. Klopčič: Drejčnik Andrej govori, bere g. S. Jan: C. Saint-Saëns: Samson in Dalila, arija Dalile iz 2. dejanja in A. Lajovic: Zacvela roža, poje ga. M. Kogejeva; L. M. Škerjanc: Vizija in J. Hatze: Serenada, poje g. I. Francl. Klavirske točke izvajajo gg. Neffat, Simoniti, Štritof, dr. Švara in Žebre. Vstopnice za to akademijo se prodajajo v operni blagajni od torka dalje in stanejo od 40 din navzdol.

u— **Vrtnarski tečaj za lastnike malih vrtov** se v novem letu nadaljuje in bo prihodnje predavanje spet v torek 7. t. m. ob 19. uri, kakor doslej v kemijski dvorani I. državne realne gimnazije v Vegovi ulici. Predaval bo svetnik ljubljanske Kmetijske poskusne in kontrolne postaje g. inž. Janežič Franjo o »Rastlinskih in živalskih škodljivcih na povrtnini in njih zatiranje. Predavanje bodo pojasnjevale skioptične slike in se z njim zaključi prvi del tečaja, ki mu je bil predmet: Načrtna gojitev zelenjave na malem vrtu.

Iz Celja

e— **Pretirana podražitev električnega toka.** Mestna elektrarna je z novim letom povišala tarifo za električno energijo in sicer za razsvetljavo od 3.80 na 4.80 ali za dobrih 26%, za reklamno stopnjevalno na 4 in 2 din, za banke in posojilnice na 6.80 din, za pogon motorjev in ogrevanje za prvih 25 mesečnih obratnih ur na 2.50 din, za naslednjih 25 mesečnih obratnih ur na 1.80 din in za vsako nadaljno porabo na 1.25 din za kilovatno uro. S povišano trošarino vred znaša cena toka za razsvetljavo sedaj 6 din kilovatna ura. Najemnina za enofazne števce do 10 A je povišana od 4.50 na 6 din, za dvofazne do 10 A na 12 din in za trofazne do 30 A na 15 din. Mestna elektrarna utemeljuje to povišanje, o katerem mestni svet sploh ni razpravljal na javni seji, z velikim porastom cen materiala in z velikim povišanjem osebnih in drugih izdatkov. Naše mnenje je, da je to povišanje cen pretirano, saj je znano, da plačuje mestna elektrarna Kranjskim deželnim elektrarnam tok samo po 0.40 do 0.75 din za kilovatno uro, kakršna je pač poraba, in ni tok pa po 0.35 din. Znano je tudi, da dela mestna elektrarna z zelo velikimi dobički, saj je po njeni lastni bilanci znašal v letu 1939-40 njen bruto zaslužek pri električnem toku 1,770.164.20 din, t. j. okroglo 175% ves njen letni dobiček pa nad 1 milijon dinarjev. Tudi povišanje najemnine za števce, ki so z dosedanjo najemnino že davno amortizirani, je pretirano. Ker je prebivalstvo zaradi povišanje tarife po pravici razburjeno in bi ome jena podražitev toka neugodno vplivala tudi na cene sploh, pričakujemo, da bo mestna elektrarna primerno revidirala tarifo, ker občinska podjetja ne smejo biti zgolj pridobitna, temveč morajo upoštevati tudi socialne momente in delovati v čim večjo korist vseh občanov.

e— **Prijavite svoja vozila!** Ponovno opozarjamo lastnike motornih vozil, koles in fijakarskih voz, da morajo ta mesec prijaviti svoja vozila pri predstojništvu mestne policije v Celju v sobi štev. 43. Da se prepreči velik naval strank zaradi prijav koles zadnje dni meseca januarja, naj lastniki prijavijo svoja kolesa čimprej. Po 31. januarju bo proti vsakemu zamudniku uvedeno postopanje po zakonu. Za odsotne naj uredijo prijave njihovi svojci.

e— **Zdravniško dežurno službo za člane OUZD** bo imel danes zdravnik dr. Drago Hočevar v Kolenčevi ulici, jutri pa zdravnik dr. Drago Mušič na Cankarjevi cesti.

e— **Nova snežna odeja.** V petek in včeraj je zapadlo v Celju in okolici spet okrog 20 cm, na hribih pa je približno 25 cm snega.

e— **Poroka.** V Marijini cerkvi na Kalobju sta se poročila g. Ivan Krofilič trg. poslovodja od Sv. Lovrenca pri Storah in gdč. Nežika Ocvirkova iz Kalobja. Bilo sreče! (—)

11. JANUAR — TABOR
JUBILEJNI **20. SLOVANSKI VEČER**
JNAD JUGOSLAVIJA — Adamič-Broadway — Buffet Bar

u— **»Gospa ministrica«** izvrstno zabava obiskovalce v Šentjakobskem gledališču. Ponovitev te vesele igre bo danes in na praznik 6. t. m. ob 20.15. V naslovni vlogi bo nastopila ga. Bučarjeva v ostalih vlogah pa Čučkova, Dragarjeva, Dimičeva, Hanžičeva, Kramarjeva, Battelino, Eypper, Hanžič, Lavrič, Lombar, Plevelj, Tory in drugi. Igra je imela velik uspeh in sta bili obe dosedanji predstavi popolnoma razprodani. Občinstvo se je od srca nasmejalo. V nedeljo 5. t. m. popoldne ob 15.15 po popoldanska uprizoritev Golijeve mladinske igre »Princeska in pastirček« s Kramarjevo in Dimičevo v naslovnih vlogah. Skrbno pripravljena igra je imela v režiji Ernesta Eyppra popoln uspeh in nudi malim gledalcem obilo veselega užitka. Zasedba vlog je premierska, le vlogo poveljnika bo igral mesto g. Hanžiča g. Kos. Preskrbite si vstopnice že v predprodaji.

31. DRAŽBA KOŽ
divjadi na velesejmu — 27. januarja 1941.
Blago pošljite na naslov:
Ljubljana — »DIVJA KOŽA«, Velesejem.

u— **Drevi ob 20. uri** bo začetek II. družabnega večera šentpetrskih podružnic CMD v Kazini. Igral bo jazz Odeon, pel bo Slovanski vokalni kvintet. Sledil bo komični nastop J. Šorna, češko bésedo pa bo plesala Češka Obec. Po himni »Hej Slovani« se razvije narodna zabava. Čisti dobiček gre za novo narodno šolo na meji. Vsi ste vljudno vabljeni na prijetni družabni večer.

Dama Madeleine, diplomirana terapeutinja
za govorilne-, glasovne- in dihalne motnje, deluje na drž. šolski polikliniki. — Ord. Hotel Slon, torek, četrtek, petek 11.—12½.

u— **Ustanovni občni zbor podpornega društva na drž. klasični gimnaziji** bo 21. t. m. ob 18. v šolskem poslopju v 8.c razredu v I. nadstropju. Vhod z Gajeve ulice. Člane (redne in ustanovne) sprejema začasno do občnega zbora pripravljalni odbor, ki mu predseduje ravnatelj. Vabimo k pristopu vse one, ki jih vežejo na zavod spomini iz dijaških let; vse one, ki so z zavodom v kakršnih koli odnosih, in vse one ki razumejo veliko bedo in potrebo naše mladine posebno v sedanjih dneh. Za revne dijake zavoda je prejelo ravnateljstvo po gospe Slavici Maverjevi od veledrogerije »Salus«, d. d. v Ljubljani, 4.000 din. Jugoslov. novinarsko združenje, sekcija Ljubljana, je naklonila revnim dijakom našega zavoda 16 zavitkov zimskega perila v vrednosti nad 4.000 din. Ravnateljstvo zavoda izreka v imenu obdarjenih dijakov ravnateljstvu »Salusa« in predsedstvu JNU za velikodušno naklonjenost prisrčno zahvalo. — Ravnateljstvo.

u— **Novi začetniški plesni tečaj za dame in gospode se prične jutri v ponedeljek ob 20. uri v Jenkovi šoli Kazina-Zvezda.** Vpisovanje in informacije tudi za posebne plesne ure vsak dan in zvečer pri otvoritvi. Studenti (-nje) popust. (—)

u— **Drevi ob 20. uri bo zaključna plesna vaja** (venček) plesne šole na Taboru. Vodi br. Trošt.

u— **Plesni odbor Svobode** vabi svoje obiskovalce, da posečajo plesne vaje Grafike ob nedeljah popoldan. (—)

u— **Danes in jutri** ob pol 17. redna plesna vaja Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu. (—)

u— **Plesne izpopolnjevalne vaje Grafike** se vrše še ves mesec januar vsako nedeljo od 14. ure dalje. (—)

u— **Lutkovni oder Sokola I** vprizori danes ob pol 16. uri komično lutkovno igro v 5 dejanjih »Anže — junak«. Jurčkov jazz. Pridite, nasmejali se boste. (—)

DREVI V KAZINO
na
II. družabni večer
CMD Šent Peter!
Začetek sporeda ob 20. uri, zaključek ob dveh zjutraj.

u— **Popoldanska plesna vaja Jenkove šole v Kazini bo jutri na praznik od 16. do 20. ure namesto danes.** V torek in četrtek ob 20. nadaljevalna tečaja in v petek začetniško-nadaljevalni tečaj. (—)

u— **Starokatoliška služba božja** bo danes in do nadaljnjega vedno ob pol 12. uri v evangeljski kapeli na Gosposvetski cesti 9.

KUPUJTE KNJIGE
v knjigarni Tiskovne zadruge
v Ljubljani — Šelenburgova ulica št. 3.

u— **Trgovske obratovalnice s steklom in porcelanom** bodo v bodoče imele svoje obratovalnice odprte od 8. do 12. in od 14. do 18. ure zvečer, na kar se kupujoče občinstvo opozarja. — Združenje trgovcev. (—)

u— **Darovi za bolniški sklad Društva slovenskih likovnih umetnikov (IX. izkaz).** Od 1. septembra do 31. decembra 1940 je prejelo DSLU za svoj bolniški sklad sledeče prispevke: din 200: Hrovat & Comp. in St. Javornik, oba v Ljubljani; din 100: dr. Fr. Černe, ravnatelj Mestne hranilnice, Franc Golob, trgovina z železnino, Ivan Jelačin, predsednik zbornice TOI, gostilna Košak in Ign. Vok, trgovina s kolesi, vsi v Ljubljani; din 50: F. Heinrihar, d. d., dr. L. Ješe, primarij, Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Oton Župančič, upravnik Narodnega gledališča in dr. Bogdan Žužek, advokat, vsi v Ljubljani; din 40: dr. Gašper Peklé in Ign. Žargi, oba v Ljubljani; din 20: Peter Čapek, uradnik Kreditnega zavoda, Fajdiga Marija, Albina Hitz, vsi v Ljubljani, J. Hochmüller v Mariboru, Hočevar Kuno, gimn. ravnatelj v p. in V. Zorman v Ljubljani; din 10: Vehar Marija, strokovna učiteljica v p. v Ljubljani. Za navedene velikodušne darove v prid bolnim slovenskim likovnim umetnikom se vsem plemenitim darovalcem tudi na tem mestu najiskreneje zahvaljuje Društvo slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani.

u— **Vrsta nesreč.** Na cesti v Škofji Loki je padel 80letni posestnik Franc Podmenik tako nesrečno, da se je hudo pobil na glavi in si nalomil kost na desni roki. V okolici Škofje Loke je po nesrečnem naključju zavozil šofer Jože Veber v obcestni jarek. Veber je udaril z glavo ob volan in se hudo poškodoval. Eno leto stara hčerka delavca Jožefa Oter z Dobrave je doma padla na zakurjen štedilnik in dobila hude opekline po životu. 32letni monter KDE Ivan Cerer se je peljal s kolesom domov v Rafolče, na cesti pa je padel in si zlomil levo ključnico. V bolnišnico so prepeljali 61letnega trgovskega potnika Teodora Laneckega iz Ljubljane, ki ga je na Tyrševi cesti podrl neki voznik ter je pri padcu dobil težje poškodbe na glavi. Železničarskega delavca Jožeta Lunarja, uslužbenega na Bledu, je na železniški progi tik pred bohinjskim predorom zalotil tovorni vlak in so ga odbijači lokomotive z vso silo vrgli ob cementni kanton zraven tira. Lunarja pa je doletela prav za prav sreča v nesreči, saj se je kljub hudemu udarcu samo precej občutno poškodoval na glavi in bo ostal pri življenju. Albin Žgajnar, delavec pri sreskem cestnem odboru, je v Skaručni nalagal hlode, pa mu je po nesreči eden padel na desno nogo ter mu jo zlomil. 54 let stara mestna uboga Alojzija Heinejeva pa je najbrž zaradi trenutne slabosti padla na razbeljeno peč ter se občutno opekla po obrazu.

MEDICINSKI PLES
25. JANUAR — **KAZINA**

e— **Dvojčka na novega leta dan.** V hiši kovaškega mojstra g. Ervina Koširja v Petrovčah blizu železniške postaje se je na novega leta dan že ob 5. uri zjutraj zglasila štorklja in obiagodarila keramičnega delavca g. Vuzma z dvema krepkima fantoma. G. Košir smatra ta dogodek pod njegovo streho za srečonosen dar v letu 1941., srečna pa se počutita tudi oče in mati. Vuzem je prišel s svojo ženo po vdoru Nemcev v Francijo v drugi polovici minulega leta izza nemško-francoske meje in se nastanil v Petrovčah, kjer je uslužben v keramični tovarni. Srečnima staršema želimo, da bi se dečka prav krepko razvijala!

e— **Na okoliški deški narodni šoli v Celju** je bilo za božič obdarovanih 133 otrok in sicer 45 s čevlji, 141 pa z obleko in perilom. Šolsko upravljeljstvo se v imenu revnih učencev zahvaljuje vsem tvrdkam, ustanovam in privatnikom, ki so podprli nabiralno akcijo in prispevali lepe vsote ter tako omogočili obdarovanev najrevnejših.

e— **Božičnica za delavstvo.** Tekstilna tovarna Bergman & drug v Celju je naklonila svojemu delavstvu božično nagrado v gotovini, prav posebno revnim delavcem in delavkam pa še poleg tega v blagu. Delavstvo se podjetju iskreno zahvaljuje za naklonjenost.

ZAHVALA

Delavstvo tovarne »ELKA« v CELJU se gg. šefom najprisrčnejše zahvaljuje za novoletne nagrade ter jim želi **veselo in srečno novo leto.**

e— **Koncert slovenske mladinske klavirske glasbe** bo v četrtek 16. t. m. ob 20. uri v mali dvorani hotela »Union«. Na sporedu, ki ga bo izvajala ga. Marta Osterc-Valjalo, so sami slovenski skladatelji. (—)

e— **Prosimo za točnost na »Akademskem plesu«.** Zaradi kratko odmerjenega časa prosimo občinstvo, da pride do pol 21. Oficielni sprejemi bodo od 20. do 20.30. Točno ob pol 21. začetek »Akademskega plesa Sloge«. (—)

e— **Vabila za VI. akademski ples »Sloge«** so razposlana. Reklamacije na naslov: S. O. »Sloga«, Celje. (—)

e— *Srečke* IV. razreda drž. razredne loterije so prispele. Obnovite srečke čimprej v podružnici »Jutra« v Celju.

e— **Vpričo otrok se je obesil.** Pred dnevi je prišel 43-letni posestnik Anton Jager iz Proseniškega pri Št. Juriju ob juž. žel. popoldne vinjen domov. Začel je razgrajati ter pretepati ženo in otroke. Žena je pobegnila v bližnji gozd. Ko je oče dobil sekiro in hotel pobiti otroke, so otroci zbežali iz hiše. Nato je stopil oče v gospodarsko poslopje, si vpričo prestrašenih otrok nadel zanko okoli vratu in se obesil. Otroci so začeli klicati na pomoč. Njihova mati je takoj prihitela z gozda. Jagra so sneli z vrvi in ga skušali spraviti k zavesti toda zaman. Nesrečni Jager je zapustil ženo s šestimi otroki, starimi 18 mesecev do 14 let. Grozni dogodek je pretresel vse prebivalstvo.

Iz Maribora

a— **Maistrovim borcem.** Jutri ob 13. bo v prostorih Koržetove gostilne v Cirkovcih tovariški sestanek vseh onih borcev, ki so se leta 1918-19 udeležili Maistrovih akcij za osvoboditev naše severne meje. Vabljeni tudi tovariši iz Maribora, Ptuja in Makol. Vlak iz Maribora v Cirkovce ob 11.45, nazaj ob 18. uri.

a— **Zbirka po ulicah.** Danes se s pobiranjem po ulicah zaključi teden zbirke za zimsko pomoč. Darovalci bodo prejeli posebne znake z napisom »Za zimsko pomoč«. Letošnja zima je za siromašne posebno težka, ker jim zaradi vojnih dogodkov v svetu, ki vplivajo tudi na naše gospodarstvo, primanjkuje ne le dela, ampak tudi obleke, obutve, kuriva, živeža itd., kar vse je zaradi visokih cen celo za zaposlene težko zmogljivo, kaj šele za tiste, ki nimajo stalnega ali sploh nobenega zaslužka. Pri izvedbi zbirke pomagajo Sokoli skavti in slovenski fantje. Mariborčani, darujmo za zimsko pomoč!

a— *Mestni preskrbovalni urad* poziva vse prodajalce moke in peke, da javijo svoje zaloge po stanju z dne 31. decembra 1940 in povprečno mesečno normalno potrošnjo preteklega leta, ki je odpadla na prebivalce, živeče v mestu brez okolice najkasneje danes 5. jan. dopoldan v prostorih mestnega preskrbovalnega urada, Orožnova ulica 2.

a— *Skrčenje obratovanja v nekaterih* pekarnah. Ker nekatere mariborske pekarne nimajo več moke na zalogi, so morale skrčiti obratovanje. Pri mestnem poglavarstvu so jim pojasnili, da bodo izdali moko na karte in sicer okoli 10. do 15. t. m.

a— **Mariborski pravoslavni verniki** bodo tudi letos slovesno praznovali božične praznike. Jutri ob 13.30 bo v vojašnici kralja Petra blagoslovitev badnjaka, nakar bo krenil slavnostni sprevod k vsem vojašnicam. Zaključek bo pred kazinskim poslopjem, kjer bo svečana zakuska za vse udeležence badnjakovega sprevoda. Vse praznike bo ob pol 10 služba božja, dne 9. t. m. pa bo ob priliki rojstnega dne Nj. Vel. kraljice matere Marije posebno blagodarjenje.

a— *Prisrčno odhodnico* priredijo stanovski tovariši novo imenovanima apelacijskima sodnikoma gg. dr. A. Lešniku in A. Habermutu. Želimo jima na novem službenem mestu v Ljubljani čim lepših uspehov.

a— *Vreme in promet.* Včeraj smo imeli v Mariboru najnižjo temperaturo 3.2° C pod ničlo. Višina na novo zapadlega snega, ki je potem ves dan naletaval je bila včeraj dopoldne 13 cm, količina padavin od razstopljenega snega 5.3 mm. Tezenska postaja napoveduje za mariborski okoliš padavine v presledkih. Vlaki so prihajali tudi včeraj z velikimi zamudami, pač pa so mestni avtobusi na podeželskih progah lahko obratovali, dočim tudi predvčerajšnjim ponekod še niso mogli.

a— **Iz orožniške službe.** Upokojen je orožniški podnarednik Jože Burjek pri studenški orožniški postaji.

a— *Trije člani zdrave prleške družine — 262 let!* V prijaznih Trnovcih pri Sv. Tomažu je nedavno prekoračila 101 leto svojega življenja častitljiva starka preužitkarica Josipina Kosi. Še sedaj opravlja lažja hišna dela. Svojo metuzalemsko starost preživlja pri svoji 72-letni hčerki, poročeni Plohl, katere mož je vstopil letos v 90. leto. Skupno štejejo vsi trije 262 l. in živijo skromno življenje viničarjev ter bi jim bila vsakršna pomoč dobrih src dobrodošla, saj nimajo niti za sol in niti za petrolej.

a— *Iz gledališke pisarne.* Danes ob 15. uri »Habakuk« drevi »Cigan baron« (v prid zimski pomoči), jutri popoldan ob znižanih cenah »Na dnu«, jutri zvečer »Habakuk«.

a— *34 prešičev za izdelovanje mila.* Iz Srema je prispel na Prevalje po železnici transport 183 svinj. V hudi zimi pa je 34 svinj zmrznilo. Škode je okoli 50 000 dinarjev. Mrtve prešiče so spravili v Maribor, uporabili jih bodo pri izdelovanju mila.

V. Sokolski ples

SOBOTA 11. JAN. 1941

V POČASTITEV ROJSTNEGA DNE NJ. VEL. KRALJICE MARIJE PRIREDIJO SOKOLSKA DRUŠTVA V MARIBORU V VSEH PROSTORIH SOKOLSKEGA DOMA

a— **Žensko društvo je dojelo vso težo današnjega časa.** V minulem letu se je delovanje usmerilo predvsem na socialno področje, kajti tu je bila potreba največja. Poleti so članice nabirale po hišah odvišno obleko, ki so jo namenile najpotrebnejšim za primer evakuacije ali pa za zimsko pomoč. Ker je bila ta prej potrebna, so nabrano blago razdelile onim, ki niso imeli obleke za zimo. Seveda je bilo prej treba mnogo dela, da se je vse nabrano blago uredilo, popravilo in obnovilo. Članice so šivale, krpale, obnavljale, iz dveh oblek je nastala ena, skorajda nova, lična. Tako so dobile nad 300 komadov oblek in perila, vse dobro uporabno. Od tega so razdelile za božič: Podpornemu društvu za revne učence in učenke je društvo podarilo okoli 500 komadov novih oblek in okoli 70 parov novih čevljev. Posameznim šolam je društvo dostavilo za najrevnejše še 189 komadov perila in oblek, s čimer je bilo obdarovanih 63 otrok. Društvo je nadalje obdarovalo iz te zaloge še 104 družine, kjer je vladala največja beda in pomanjkanje, razdelilo je med nje 1083 komade perila in obleke in pa za 1730 din raznih živil. Ob bitoljski nesreči se je društvo spomnilo najrevnejše matere v Bitolju in ji preko bitoljske mestne občine nakazalo 500 din. Nekaj stvari ima društvo še na zalogi. Te so namenjene onim mnogočlanskim družinam, ki so sicer zelo potrebne a zaradi svoje nevsiljivosti in tenkočutnosti ne obešajo svoje revščine na veliki zvon in zato doslej niso prejele še nikake podpore. Taka je bilanca dela v minulem letu. Potrebno je še mnogo, zato bo društvo nadaljevalo s svojim delom v tem pravcu tudi v bodoče. Vse one, ki imajo kaj primerne obleke in perila, pa prosi, naj ne odrečejo svoje pomoči, če potrka članica ženskega društva na njihova vrata.

a— **V. sokolski ples v Mariboru.** Že sedaj opozarjamo našo javnost na veliki sokolski ples, ki ga priredi meddruštveni odbor sokolskih društev v soboto 11. t. m. v Sokolskem domu. Sokolski ples bo v počastitev rojstnega dne Nj. Vel. kraljice matere Marije. Kakor pretekli, tako bo tudi predstoječi sokolski ples v Mariboru prireditev, ki naj združi vso sokolsko javnost na področju Mariborske sokolske župe. (—)

a— **Limbuški šolarji** priredijo danes ob 15. uri v dvorani limbuškega Sokolskega doma Kunčičevo mladinsko odrsko delo »Triglavska roža«.

a— **Krožek upokojenega učiteljstva v Mariboru** bo imel svoj prihodnji sestanek v četrtek 9. januarja 1941 ob 16. uri v lovski sobi pri Orlu.

a— **Protituberkulozna liga v Mariboru** se vsem hišnim posestnikom, stanovanjskim najemnikom, hišnim oskrbnikom in ostalim darovalcem najiskrenejše zahvaljuje za prispevke v letošnjem letu, namenjene za zgradbo azila jetičnim bolnikom ter želi vsem zdravo in uspehov polno novo leto.

a— **Brezplačni tečaji za narodna kola** se vršijo v Sokolskem domu v sredo 8., četrtek 9. in petek 10. t. m. Odrasli in mladina prisrčno vabljeni! (—)

a— *50.000 dinarjev za zimsko pomoč* je daroval g. Rihard Poche. Predilnica in tkalnica a. d. Beograd 15.000 din, Jugosvila d. z o. z., Thoma in V. Freund po 10.000 din, dr. M. Šruderl in Franz Ludvik in sinovi po 5.000 din.

a— **Naša kola na V. sokolskem plesu.** Tudi v spored letošnjega Sokolskega plesa, ki bo v soboto 11. t. m. v vseh prostorih Sokolskega doma, bodo na splošno željo uvrščeni naši priljubljeni in slikoviti narodni plesi, razna kola. Da bi se tudi širši javnosti nudila možnost, da si osveži svoje znanje, oziroma, da se nauči plesati naša kola, bo meddruštveni odbor sokolskih društev v Mariboru v sredo 8., četrtek 9. in petek 10. t. m. ob 20. uri v Sokolskem domu predvajal in vežbal narodna kola. Odrasli in mladina prisrčno vabljeni. Vstop prost. (—)

Največji filmski ljubavnik vseh časov
Charles Boyer
in kraljica pravih ženskih vlog
Bette Davis
v najboljšem Warner-Bross velefilmu sezone
pretresljive — čustvene in dramatične vsebine.
Žena s trojnim življenjem

KINO MATICA, telefon 22-41
Radi izredne dolžine filma, predstave ob 14.45, 17., 19.15 in 21.15 uri. DOPOLDNE OB POL 11.

Globoka socijalna drama o ječah in kaznjencih in o človeku, ki je zgubil vse nade, pa vendar še ni obupal...
Vsako jutro umiram..
James Cagney, George Raft sta ustvarila v tem filmu nepozabne kreacije. — Film je močne realne vsebine, ki presune slehernega gledalca. — Danes in jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri.
KINO SLOGA, tel. 27-30
Matineja danes in jutri ob 10.30 zabavna filmska komedija s p oznanimi komiki' brati MARX **EN DAN SMEHA.**

Iz Ptuja

j— **Po nesreči ustreljen kolednik.** V Slovenskih goricah je še vedno v navadi stari običaj, da fantje v prvih dneh novega leta koledujejo od hiše do hiše. Slabo pa je, da pri kolednikih pogosto pride do sporov in do nesreč. Tudi v Repišah pri Sv. Andražu so se zbrali fantje, da s petjem in godbo obiščejo vaške hiše. Zaradi večjega poguma so vzeli s seboj samokres. Med potjo so si samokres ogledovali in ga preizkušali. Ko pa so mislili, da je samokres že prazen, je naperil eden mladeničev cev samokresa svojemu tovarišu Jakobu Vidoviču na prsi in sprožil. Pok je presenetil vse, ranjenec se je zgrudil nezavesten. Prepeljali so ga v ptujsko bolnišnico, kjer so ugotovili, da je krogla šla tik srca in je tudi srce nekoliko ranila, potem pa na hrbtu izstopila. Zdravniki so našli kroglo v jopiču. Nesrečni mladenič se bori s smrtjo.

j— **Na poledici se je razbil avto.** Trgovec Bezjak iz Podvincev se je pripeljal s svojim luksuznim avtomobilom v Ptuj. Ko je vozil mimo bolnišnice, mu je na poledici avto zdrknil v jarek in se prevrnil, da so kolesa bila na vrhu. Pri tem se je razbil. Trgovca Bezjaka pa so izvlekli iz avtomobila popolnoma zdravega.

j— **Zvočni kino** bo predvajal danes ob pol 16., pol 19. in pol 21. velefilm »Božji mlini«. Kmečka drama iz slovaškega življenja s Stepničkovo v glavni vlogi. Za dodatek voćni tednik.

Iz Šoštanja

š— **Priznanje g. Burdjanu.** Pred dnevi je imel krajevni šolski odbor sejo, na kateri je bil sprejet soglasni sklep, da se odpošlje bivšemu šolskemu upravitelju in vodji obrtne šole g. France Burdijanu, ki sedaj učiteljuje v Kočevski Reki, pismeno zahvalo za vestno in marljivo vršenje šolskega vodstva.

š— **Šahovski turnir zaključen.** Prvenstveni turnir šahovskega kluba za leto 1941. je bil zaključen. Zaradi izenačenosti tekmovalcev so šele zadnja kola prinesla odločitve. Prvo mesto je zavzel Mirko Goršič s 6 in pol točke, drugo Galof Valter s šestimi, tretje Berdnik Oto s 5 točkami, nakar sledijo ostali udeleženci turnirja.

Iz Kočevja

kč— **Osebna vest.** Šef gozdne uprave razlaščenih gozdov inž. Oskar Jug je prejel od ministrstva pooblaščenje za civilno pooblaščenega inženjerja gozdne stroke.

kč— **Še o božičnicah na Kočevskem.** V našem nedavnem članku o božičnih podpornih akcijah nismo navedli »Rdečega križa«, ki je daroval raznim šolam v mestu 2500 din. Zanimivo je, da »Slovenska straža« ni dala prispevka mestni osnovni šoli, čemur se marsikdo čudi. Za letošnji božič je bilo razdeljenih mnogo daril. Nujno je, da se ob drugi priliki vsaj humanitorne akcije osredotočijo — potem bo razdelitev bolj pravična in sistematična! Tako je splošno mnenje.

kč— **Železniška direkcija je odbila vlogo** državnih uradov, zasebnih podjetij, društev in posameznikov glede jutrnjega vlaka. Ostalo bo torej vse pri starem. Zavrnitev vloge je vzbudila različne komentarje.

Iz Litije

i— **Usmilite se ubogih ptičic!** Na mnogih krajih so litijski skavtje namestili krmilne hišice, kamor potresajo ptičjo krmo. Pozivamo usmiljena srca, predvsem pa naše sadjarje in vrtnarje, naj namestijo tudi sami ptičje krmilnice in naj pokladajo ptičicam potrebno hrano.

j— **Seja mestnega sveta** je preteklo sredo počastila pok. dr. Korošca. Upravni referent je poročal o računskem zaključku za l. 1939/40, ki izkazuje 2.869.413 din dohodkov in 2.868.822 din izdatkov. Premoženjska bilanca kaže 3,243.953 din manj čistega premoženja ko v letu 1938/39, prvenstveno seveda zaradi novih garancijskih posojil mestne hranilnice ptujske in pokojninskega zavoda v skupnem znesku 3,301.238 din. Dolžniki so se povečali za 37.000 din, inventar se je pomnožil za 28.000 din, od vrednosti inventarja pa se je odpisalo 85.391 din. Poleg tega se je odplačalo na posojilih 107.000 din. Računski zaključek je mestni svet odobril brez debate poleg tega tudi odpis vseh dvomljivih terjatev. Po uredbi banske uprave se je ustanovil urad za prehrano ljudstva, katerega predsednik je župan dr. Remec. Občina da na razpolago obratni kapital v znesku 250.000 din. Izkopane plinske cevi se prodajo mestni plinarni v Mariboru po ceni 2.90 din za kg. Vseh cevi je dosedaj izkopanih okroglo 80.000 kg. Tvrdki Stross se brezplačno odstopi 2500 m² občinskega zemljišča za povečavo barvarne na Ormoški cesti. V upravni odbor tujsko prometne zveze v Mariboru se imenuje kot zastopnik ptujske občine ravnatelj Alič. Referent za mestna podjetja poroča, da je občina kupila nov kotel za mestno kopališče, kateri že inštalira. V zvezi z novim kotlom in v okviru načrta za napravo novega kopalnega bazena ob Dravi predlaga, da bi se v kopališčnem poslopju izvršila še večja gradbena dela. Vsekakor bo potrebno izkopati nov studenec, premstiti črpalke, preurediti cevovode in montirati nove pipe ter porušiti staro kotlarno. Vsa ta dela bodo veljala okrog 100.000 din. Zaradi splošnega naraščanja cen bo občina nakupila potrebno število električnih žarnic za cestno razsvetljavo, za kar se odobri kredit 12.000 din. V tej zvezi se je razvila prav živahna debata, kjer leži krivda, da cestna razsvetljava v mestu tolikokrat odpove. Župan je svetnikom pojasnil, da je kriva cestna napeljava, ki ki je že vsa preperela ter se v vetrovnih dneh delajo na njej kratki stiki. Sledila je tajna seja.

Iz Trbovelj

t— **Cenj. občinstvu javljam,** da sem prevzel zobni atelje g. dr. Baumgartena. Sprejemam vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 18. Jošt Milan, dentist-tehnik. (—)

t— **Podmladek Rdečega križa na meščanski šoli v Trbovljah** ponovi v ponedeljek 6. t. m. v Društvenem domu igro »Petrčkove poslednje sanje«. Začetek ob pol 15. uri; prosimo točnega prihoda. Pridite! Prebili boste nekaj ur v bajnem kraljestvu sanj, obenem pa pomagali šolski kuhinji.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠIŠKI, telefon 41-79
Film prikazuje mladega človeka, ki je bil po nedolžnem prodan v sužnost in je postal ropar
Krvavi kapetan
(KAPETAN BLOOD)
V gl. vlogah: priljubljena Errol Flynn in Olivia de Havilland
PREDSTAVE: danes ob 3., 5., 7. in 9. uri, jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri
MATINEJA: »NASMEJANA SRCA« danes ob pol 11., jutri ob pol 11. uri po enotni ceni 4.50.

KINO MOSTE
Danes in jutri ob 14.30, 17.30 in 21. uri, v torek ob 20.
GIBRALTAR
Viviane Romance, Erich v. Stroheim, Roger Duchesne.
ČAR BOHEMOV
Jan Kiepura — Martha Eggerth
V torek še: **MATURA** (Simone Simon).

Objave

Uslužbenci tovarne kvasa Vojnović & Co. se najtopleje zahvaljujejo podjetju za razumevanje, ki ga je iskazalo v letu 1940 in za novoletno nagrado. (—)

Tvrdka Jugoslovenska Standard-Vacuum Oil Company, d. d. v Ljubljani je tudi letos darovala 100 din šolski kuhinji Nj. Vel. kraljice Marije v Ljubljani, za prehrano siromašnih učencev.

Podpornemu društvu za gluhonemo mladino je daroval neimenovan dobrotnik iz Ljubljane od dobljene stave znesek 250 din. Plemenitemu prijatelju gluhonemih sirot najprisrčnejša hvala!

Rdečemu križu na Ježici so darovali za »Zimsko pomoč« občinska uprava 1000 din; Vidmar Stane, industrijec, 1000 din; neimenovani iz Ljubljane 300 din; dr. M. Jamšek 100 din; inž. Hribar P., industrijec, Ljubljana, zavoj pletenin. Darovalcem se RK v imenu siromakov najtopleje zahvaljuje.

18. I. 1941 — **II. REPREZENTANČNI PLES GRADBENIKOV** — **TABOR**

Iz Škofje Loke

šl— **Škofjeloški sadjarji** so se zbrali v prav obilnem številu k skupščini podružnice SVD v novi šoli. Občni zbor je vodil predsednik posestnik Janez Demšar iz Vincarjev, poročali pa so: Karol Sovre za tajništvo, Janez Pušar za blagajno in Vojtek Debeljak za nadzorstvo. Podružnica si je lani nabavila razne aparate za dobrih 10.000 din, med drugim sterilizator in filter. Letos se bo zgradila sušilnica na Pušarjevem vrtu v Karlovški ulici, prizidani bodo prostori, kjer bodo shranjeni aparati. Članstvo je naraslo. V okviru SVD deluje vrtnarski odsek, ki takisto beleži prav lepe uspehe. Odbor je ostal dosedanji.

šl— **Tujsko prometno društvo** je polagalo obračun. Poročali so gg. Avgust Blaznik kot predsednik in upravitelj kopališča, dr. Viktor Kocijančič za tajništvo, Franc Žebre za blagajno in Franc Babič kot statističar. Dela je bilo veliko, a delavcev malo. Mnogi posestniki in lastniki gostinskih lokalov še stoje ob strani. TPD je podprlo vsako akcijo, ki je šla za tem, da so naše tujsko prometne prilike še dalje popravijo. Urejala in izboljšavala so se pota, steze, klanci, postavljale so se klopi, na Pokopališki poti se je uredil drevored, gojilo se je cvetje in drevje, vodila se je evidenca prostih sob in postelj, naglašala se je potreba po snagi in higienski ureditvi. Popališče je lepo poslovalo. Kopalcev je bilo preko 2500, to kljub dežju. Novi načrti so: popolna preureditev in obnovitev kopališča, graditev bazena za mladino in ureditev drsališča.

Iz Kranja

Danes veliki gasilski ples v Kranju
Pričetek ob 7. uri zvečer.

Z Jesenic

s— **»Cvetje in obrazi naših gora«,** predavanje znanega jeseniškega fotoamaterja g. Slavka Smoleja, s preko 200 posnetki v naravnih barvah, se bo na Jesenicah ponovilo v sredo 8. t. m. ob 20. v dvorani kina Radia. Predavanje je že ob prvem nastopu zbudilo pozornost tudi zunaj Jesenic in bo ob svoji ponovitvi gotovo deležno najštevilnejšega obiska. Za kritje stroškov je jeseniška podružnica SPD, pod katere okriljem bo predavanje, določila malenkostno vstopnino.

Najdena boa. V poslopju glavne pošte je bila najdena 2. t. m. damska boa. Dobi se pri upravniku glavne pošte v sobi štev. 76 v drugem nadstropju.

Kinematografi

Ribnica. Sokolski zvočni kino bo predvajal danes in jutri ob 15.15 in 20. film »Antonio Adverso«. Za dodatek Foxov zvočni tednik.

Kranj. Kino Narodni dom prikazuje na praznik sv. Treh kraljev ob 16., pol 19. in 21. uri dvojni program: »Satanov raj« in »Rdeče orhideje«. (—)

Jesenice. Zvočni kino Radio predvaja v nedeljo ob 15. in 20. velefilm »Hči kurtizane«. V gl. vlogi Käthe Dorsch. V ponedeljek na Tri kralje predvajamo velefilm »Očetova ljubica«. Med dodatki zelo zanimiv kulturni film o Londonu, vojni tednik in domači kulturni tednik. — Sledi »Mala ljubezen velikega kneza«. (—)

Novo mesto. Kino »Dom« v Sokolskem domu prikazuje danes v nedeljo in jutri na praznik Sv. Treh kraljev, obakrat ob 16., 18. in 20.15 najidealnejši pevski in ljubavni par, Jeanette Mac Donald in Nelson Eddyja v filmski operети »Pesem zlatega zapada«, ki v vsakem oziru prekaša film »Beli jorgovan«. Predigra: Foxov najnovejši žurnal. (—)

Bled. Zvočni kino predvaja danes popoldne in zvečer melodiozni film »Mehikanska kri« z Dorothy Lamour. Jutri predvaja ob istem času dramatično napeti film »Neznani junaki«, igra Wallace Berry. (—)

V snegu in mrazu se spomnite ptic!

11. I. 1941. — **V vseh prostorih Kazine** — **11. I. 1941.**
XVII. tradicionalni obrtniški ples
Prijetna zabava — dragoceni dobitki — odlična postrežba. Igra priznani jazz-orkester »Odeon«. — Glede na naredbo kr. banske uprave začetek točno ob 20. uri. — Obleka promenadna. Posebna zanimivost: šaljivi propagandni sejem.

Nemščine, Francoščine
se boste lahko in naglo naučili doma po dopisovanju s pomočjo nove originalne metode (po zakonu zaščitene), ki je zasnovana na mnemotehniki (umetnosti pomnjenja) in psihodinamiki, ki jo je izdelal g. Petar B. Petrović, pisec knjige »Praktični tečaj umetnosti porunjenja« in urednik Okultistične biblioteke. Tečaj traja 6 mesecev. Mesečno predplačilo znaša 30 din. Vsakomur pošljemo brezplačno poskusno lekcijo. Okultistična biblioteka, Beograd, ček. račun 54.998. Poštni predal 876.

Sokolstvo

Sokolstvo in pogozdovanje

Malo čudno se to sliši, pa je vendar res, da se je sokolstvo lotilo v nekaterih predelih tudi tega posla — ker ga nihče drug noče izvrševati. Iz podatkov, ki so nam na razpolago o sokolski Petrovi petletki, izhaja, da so s pogozdovanjem zaposlene pred vsemi naše južne župe, kjer je tudi največ goličav, ki se dajo brez velikih stroškov in s pridom pogozditi. Tako morajo današnja pokolenja delati za svoje prednike, ki so bodisi sami ali pa njihovi zavojevatelji pokončali nekdaj krasne gozdove teh pokrajin.

Toda tudi okrog Beograda je mnogo golega, kar je dovedlo sokolsko društvo Beograd VII do sklepa, da bo v svojem okolišu skušalo pogozditi nekatere goličave. Pod vodstvom staroste Sekule Žećevića in načelnika Kojadinovića so se odpravili, preden je pritisnil mraz in zapadel sneg, več nedelj Sokoli iz tega društva in pričeli z delom.

Sokolstvo izvršuje torej tudi vse važne naloge narodnega gospodarstva tamkaj, kjer ni nikogar, da bi se lotil takega važnega dela.

★

V kraljestvu palčkov v Sokolskem domu na Viču. Mladinski gledališki oder viškega Sokola bo jutri (v nedeljo) in v ponedeljek 6. t. m. uprizoril vsakokrat ob 16. ljubko pravljično igrico s petjem »V kraljestvu palčkov«, v režiji brata Kemperla. Pri igrici bo nastopila izključno samo sokolska deca, ki posveča mimo telovadbe svoje sposobnosti tudi odru. Vabimo sokolsko članstvo in prijatelje mladine! Vstopnice si nabavite že od 10. dalje v pisarni Sokolskega doma.

★

Silvestrovanje v novomeškem Sokolskem domu je bilo kaj prijetno. Sokolski jazz je igral nepretrgoma od pol 21. do 2. ure s polurnim prestankom. Šaljivi prizori, ki so se vrstili med plesom, so prav posebno ugajali in povzročali dosti smeha in priznavanja. Vsi gornji prostori Sokolskega doma so bili napolnjeni. Silvestrovanje se je končalo točno ob 2. zjutraj. Sokolsko društvo Novo mesto je zadovoljno z izidom Silvestrovega večera. Zato se zahvaljuje vsem, ki so kakor koli pomagali pri tej vsakoletni prireditvi.

Spomenik kralju Aleksandru I v Zeleniki v Boki Kotorski bo nekaj posebnega. Na mestu, kjer se je blagopokojni kralju mudil zadnje trenutke na jugoslovenski zemlji, bo po prizadevanju sokolske župe Cetinje vstal velik spomenik v obliki svetilnika, zgrajenega iz kamenja, zbranega iz vseh pokrajin naše domovine. Župa Cetinje, ki je imela spominski zbor dne 17. decembra v dvorcu na Cetinju, kjer je bil rojen leta 1888. kralj Aleksander I., je storila gornji sklep in ga pričela tudi takoj uresničevati. Že je v teku nabiralni postopek, da se zagotovijo denarna sredstva za postavitev vsakakor originalno mišljenega spominskega znamenja na onega, ki je bil svoji državi največji in najudanejši služabnik — kralj mučenik!

Sokoliči za Bitolj. Nabiralna akcija za porušeni Bitolj je imela po vsej Jugoslaviji nad vse časten odziv. Tudi naraščajski odsek matičnega Sokola v Beogradu ni hotel zaostati in je nabral med telovadno uro 1845 dinarjev v omenjeno svrho.

Požrtvovalno delo pravoslavnih svečenikov v tuzlanski sokolski župi zasluži vse priznanje. V gračaniškem namestništvu deluje deset svečenikov in vsi so včlanjeni v tamkajšna sokolska društva, kjer pridno sodelujejo. Nedavno so se sestali v selu Boljanić, kjer je tudi sokolska četa, in so imenovali tamkaj tudi stanovski razpravni dan. Med drugimi sta bili na dnevnem redu tudi predavanji iz zadružništva in sokolstva, kar je znak, kako globoko je zajela sokolska misel te brate, ki vodijo sokolske čete v svojih krajih v bratski slogi z učiteljstvom in občinskimi činitelji.

Velik sokolski pokret proti nepismenosti. Omenili smo svoječasno, da pripravlja sokolska organizacija močan pokret proti nepismenosti, ki je posebno v nekaterih predelih naše domovine še nevšečno velika. Savez je izdal in razposlal vsem v poštev prihajajočim župam posebne abecednice za samouke z vsemi potrebnimi navodili in je opozoril na svojo akcijo tudi vse ostale narodne organizacije. Poleg tega se je pojavilo veliko zanimanje za omenjene knjige tudi med sokolskimi društvi samimi in so si številna izmed njih naročila večje množine, da odpravijo čim prej veliki nedostatek, ki še tare naš narod zaradi nepismenosti.

Tudi v Sandžaku se je pričelo sokolstvo širiti; obstoji že nekaj sokolskih društev in čet. Vodilno društvo tega okrožja je v Belem Polju, ki se pripravlja na zgradbo svojega sokolskega doma. Društvo je nabralo precej sredstev za gradnjo. Minister za poljedelstvo dr. Čubrilović je prispeval znatno vsoto v ta namen, zetska banovina pa je darovala 20.000 din. Zgraditev doma v Belem polju je zagotovljena in bo tako sokolstvo v Sandžaku prišlo do svojega središča.

Sokolska četa v Gomirju blizu Ogulina v Liki se uspešno razvija v lastnem domu. Nedavno je priredila zelo dobro uspelo društveno zabavo, ki je bila od pripadnikov vseh slojev številno obiskana.

Sokolsko gledališče v Subotici. Znano je, da v Subotici ni stalnega gledališča in je tamkajšnje prebivalstvo brez tega važnega prosvetnega činitelja. Sokolsko društvo, ki ima v svojem »Jugoslovenskem narodnem domu« izvrstno zgrajen in opremljen oder, se je zato odločilo, da bo s svojo igralsko družino prirejalo od časa do časa gledališke igre, dokler ne bodo tudi v Subotici ustvarjeni pogoji za delovanje rednega gledališča. S predstavami je gledališki odsek že pričel in je žel z njimi velik uspeh. Igralska družina šteje skupno 18 članov in članic ter 10 pripravnikov.

Praktični so bratje v Čenti. Malo banatsko naselje Čenta v župi Petrovgrad ima tudi svoje sokolsko društvo, ki pa je še brez lastnega doma in mu zaradi tega ni najbolje postlano. Občina je podarila društvu pred leti večje zemljišče, kjer so marljivi bratje zasadili vrbje, ki so ga pričeli rato prodajati. Letošnjo jesen so izkupili za prodano šibje nad 10.000 dinarjev, ki so šli seveda v celoti v sklad za sokolski dom, ki bo stal na tem zemljišču.

Sokolsko društvo Velika Kikinda je nabralo za »Našo radost« že 108 naročnikov.

Reorganizacija saveznega tiska. — Savez Sokola kraljevine Jugoslavije je izdajal v letu 1940. troje periodičnih publikacij: tednik »Sokolski glasnik« kot svoje službeno glasilo, revijo »Soko« in otroški list »Naša radost«. Svoječasno, pred nekaj leti, ko so savezni listi izhajali še v Ljubljani, je obstajalo dvoje strokovnih revij: »Soko« za telesno vzgojo in »Sokolska prosveta« kot glasilo saveznega prosvetnega odbora. Mladinska lista sta bila naraščajski »Sokolič« in »Naša radost« za deco. — Ob prenosu je bilo nekaj listov združenih, nekaj opuščenih. Toda ta spojitev ni bila posrečena in je moralo savezno vodstvo ponovno pristati na razdelitev publicističnega dela. V bodoče bo poleg »Sokolskega glasnika« savez SKJ izdajal »Prednjački zbornik« za vaditeljstvo, »Sokolsko prosveto« ponovno za prosvetarje, »Našo radost« s prilogo »Sokolski mališani« pa za mladino.

IZŠLA je nova pesniška zbirka Alojza GRADNIKA

ZLATE LESTVE

Pesnik, ki je danes poleg Otona Župančiča prvak slovenske pesniške besede, se je v tej zbirki še bolj kakor v prejšnjih poglobil v večne skrivnosti življenja. V nepozabnih verzih opeva Gradnik v tej zbirki našo domačo zemljo in njenega človeka, lepoto prirodnih razpoloženj, moč človeške strasti in naše neutešno hrepenenje za bregovi večnosti. Človek in priroda, življenje in smrt, ljubezen in vera, kmet in njegova zemlja — ti večni pesniški motivi so dobili v novi Gradnikovi zbirki krasen umetniški izraz. Kdor ljubi slovensko besedo, bo gotovo uvrstil »Zlate lestve« med svoje najljubše knjige, saj so »Zlate lestve« ena najlepših pesniških zbirk, kar jih je izšlo zadnja leta.

»Zlate lestve« se dobe v vseh slovenskih knjigarnah in v večjih knjigarnah v Beogradu in Zagrebu. V celo platno vezan izvod stane 50 din, v polusnje vezan 75 din, v celo usnje vezan izvod (izšlo je samo 100 numeriranih izvodov na boljšem papirju) pa 100 din. — Naročila sprejema tudi: NARODNA TISKARNA — Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5.

Nov sneg je pobelil deželo

V Ljubljani

Ljubljana, 4. januarja

V največje veselje brzskrbne mladine in vseh prijateljev zimskega sporta je začel že v petek zgodaj zjutraj rahlo in negotovo naletavati sneg. Ljubljana se je po novem letu prvič, v tekoči zimi pa tretjič prebudila pod belo odejo. Vendar je bil sneg v petek dopoldne komaj par cm debel, tako da je pobelil samo ulice in strehe, dočim se je po travnikih in poljih kar izgubil.

Po šesti uri zvečer pa je začelo nenadoma močno snežiti, čeprav je kazal toplomer nekaj stopinj nad ničlo. Naletavali so težki in veliki sneženi kosmiči, ki so nudili prelepo sliko v soju električnih žarnic. Kmalu potem je temperatura padla za par stopinj in je začelo bolj intenzivno in gosto snežiti. Vendar se je sneg sproti topil in kakor zgleda, bo imel mraz, ki je tako brezobzirno gospodoval v starem letu, letos malo težji posel. Sneg je naletaval vso noč in je padlo živo srebro v mestu na —1. V soboto zjutraj se je prebudila narava pod okrog 20 cm debelo sneženo odejo, sneg pa še vedno ni ponehal. Mladina je začela seveda takoj pripravljati smučke drealke in sanke, da bi se naužila zimskega veselja. Nov sneg pa so sprejeli revnejši sloji mračnih obrazov. Spet bo treba več kuriva, drva in premog pa so tako draga, da požrejo pri hudem mrazu prav vse prejemke. Če pa je mraz tako hud, kakršen je bil one dni, tudi kurjava dosti ne zaleže.

Sneg je začel ovirati tudi promet, zato so odbrzeli na delo motorni plugi in zorali široke brazde po ljubljanskih cestah. Tudi cestna železnica je poslala nekaj starih tramvajev s plugi, da so malo očedili proge snega. Tramvajski vozovi skoraj neslišno brzijo po tirih. Vozove so večidel zamenjale sani, ki cingljajo po ljubljanskih ulicah. Novi sneg se je oprijel tudi golih dreves, vendar še nima trdne podlage. Popoldne je začel kopneti zlasti po pločnikih, kjer se je spremenil v rjavo umazano brozgo.

Letošnja zima je zelo muhasta in kažejo nekateri znaki na nagel preobrat na slabše v prihodnjih dneh. Močan jug, ki je pred dobrim tednom tako na hitrem obračunal s sibirskim mrazom, je prinesel tako spremembo, da je človek imel občutek, da je že zime konec in da smo že v aprilu. V severnih krajih imajo sedaj hud mraz in ne smemo biti presenečeni, če bo te dni obiskal nov val mraza tudi naše kraje. Hud mraz je zajel Švedsko in sploh ves Skandinavski polotok. V Moskvi so zabeležili na Silvestrovo —29, na Novo leto pa že —32! Mraz se pomika naprej in nikjer dolgo ne traja. Upajmo, da tudi pri nas ne bo.

Na Gorenjskem

Kranj, 4. januarja

Ob prehodu iz starega v novo leto smo dobili nenadno vremensko izpremembo. Živo srebro, ki se je v zadnjih dneh decembra še vedno držalo pod ničlo, je na novega leta dan poskočilo na +6° C. Ta hitra izpremenba je povzročila naglo tajanje snega, vsled česar so cestišča postala spolzka ter opasna za vozila in pešce. Tako sta na novega leta dan zaradi poledice imela na Gaštejskem klancu dva avtomobilista smolo, neki pešec pa si je pri padcu v Starem drevoredu zlomil roko.

V četrtek pa je pričelo deževati in dež je v teku dneva pobral ves sneg in izbral cestišča. Proti večeru istega dne je živo srebro spet nekoliko padlo proti ničli ter je povzročilo da so se deževne kapljice pretvorile v kašnata zrna. V teku noči je postalo še hladnejše in počasi je pričel naletavati sneg. Ko so se v petek zjutraj ljudje prebudili, so presenečeni zagledali novo zimsko pošiljko. V petek je ves dan naletaval južni sneg v debelih kosmih in je močno obtežil drevje in telefonske ter električne vode. Na več krajih je potrgal telefonske in brzojavne žice, pa tudi polomil drevje. V soboto zjutraj se je naletelo snega do 15, ponekod celo do 20 cm. Ves dopoldan pa je še neprestano snežilo, samo z razliko, da je padal od ranega jutra droban in suh sneg. Če bo še dalje snežilo, se bodo kmalu pojavile težkoče v prometu.

Mnogi si žele, da bi sneg pojenjal, ker se utegne sicer dogoditi, da bomo letos morali znova prenašati vse neprijetnosti lanske zime, ki je povzročila velike ovire v prometu. Tega se najbolj boje okoliški delavci, ki se morajo s kolesi voziti na delo po 1 do 3 ure daleč.

Ako se medved v srezih, kjer je zaščiten, prekomerno razmnoži, na škodo poljedelstva in gozdarstva, ali če se ugotovi da medved na zaščitenem ozemlju dela veliko ali celo nepopravljivo škodo poljedelstvu in gozdarstvu, se sme po banovi odredbi odstreliti določeno število medvedov v prizadetih loviščih.

Naredba je stopila v veljavo z včerajšnjim dnem.

Vožnja med življenjem in smrtjo

Prisebnost strojevodje Kormana iz Maribora je preprečila usodno železniško katastrofo

Maribor, 4. januarja

Med postajama Ptuj in Hajdino bi se bila skoraj pripetila usodna železniška nesreča, ki bi nedvomno terjala tudi številna človeška življenja. O tem dogodku smo izvedeli naslednje podrobnosti:

Včeraj ob šestih je kakor navadno vozil iz Ptuja proti Mariboru osebni potniški vlak. Na odprti progi je prihajal nasproti tovorni vlak. Usodna nesreča se je zdela neizogibna, ker ni bilo mogoče obeh strojevodij več obvestiti. Razen tega je ležala na progi precej gosta megla, ki je ovirala razgled. Čuvaj hajdinskega železniškega postajališča je takoj spoznal nevarnost in je v zadnjem hipu stekel nasproti osebnemu vlaku in opozoril strojevodjo Kormana iz Maribora, naj vlak ustavi. Korman se je dobro zavedal, da tovorni vlak zaradi viseče proge ne bo mogel obstati. Brž se je odločil za edini preostali izhod. Usmeril je svoj vlak nazaj proti Ptuju. Tako je vozil osebni vlak ves čas nazaj, tovorni vlak pa v isti smeri za njim. Ta vožnja med življenjem in smrtjo je trajala do Ptuja, kjer so speljali tovorni vlak na stranski tir. Šele sedaj je osebni vlak lahko nadaljeval vožnjo proti Mariboru, kamor je prispel s 40-minutno zamudo. Potniki so bili zelo veseli, ko so v Ptuju izvedeli, v kakšnem položaju so se nahajali med vožnjo od Hajdine do Ptuja ter da jih je strojevodjeva prisebnost rešila.

Važno za lovce

Ljubljana, 4. januarja

Po zaslišanju Zveze lovskih društev je g. ban odredil naslednje spremembe čl. 2. naredbe o spremembi lovopusta in o zaščiti redke divjadi.

Vse leto se ne smejo loviti, ne ubijati, niti kupovati niti prodajati: kozorog: medved, vir ali velika uharica (izvzemši v srezih Kočevje, Črnomelj, Logatec, Novo mesto), ribji orel, orel belorepec, orel sršenar, orel kačar, planinski orel, ruski orel, krokar, velika bela čaplja, mala bela čaplja in štorklja. Navedenim pticam je tudi prepovedano razdirati gnezda in prodajati njih jajca.

Ta prepoved velja za imenovano pernato divjad in za kozoroga do konca leta 1950. za vse območje dravske banovine. Za medveda pa velja ta prepoved le začasno, dokler se ne izda nova odredba in to za območje srezov Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljano.

Na prošnjo lovskega upravičenca lahko ban po zaslišanju Zveze lovskih društev dovoli izjeme od te prepovedi. Dovoljenje za odstrel medveda lahko ban veže na pogoj, da lovski upravičenec v primeru uplenitve medveda plača v banovinski lovski sklad primeren znesek (največ 5000 din) kot prispevek za povračilo škode, povzročene po zaščitenem medvedu.

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja, 5. ob 15.: Snegulčica. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Romeo in Julija. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 6. ob 15.: Princeska in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cecene od 20 din navzdol. Ob 20.: Cigani. Znižane cene od 20 din navzdol.

Torek, 7.: Ugrabljene Sabinke. Red torek.

Sreda, 8.: Cigani. Red sreda.

Nedelja v drami. V »Snegulčici« bo igrala naslovno vlogo Ančka Levarjeva. Starši, privoščite svojim malčkom prijetno popoldne ter jih peljite k popoldanski predstavi v dramsko gledališče. — P. n. občinstvo opozarjamo na večerno predstavo »Romea in Julije«, pri kateri bo igrala vlogo Julije Vida Juvanova, ostala zasedba z Janom na čelu je običajna. Za obe predstavi veljajo znižane cene.

V drami bodo igrali na praznik sv. Treh kraljev: popoldne Goljevo ljubko pravljico »Princeska in pastirček«, ki nudi otrokom najpestrejšo sliko pravljičnega sveta. — Zvečer bosta ponovno nastopila pri Fr. Milčinskega burki »Ciganic Jožekin Ježek, ki bosta pela aktualne kuplete, s katerimi sta že na Silvestrovo izzvala mnogo smeha in odobravanja. Znižane cene.

OPERA

Nedelja, 5. ob 15.: Angel z avtom. Mladinska opereta. Predstava na korist zimske pomoči. Cene od 30 din navzdol. Ob 20.: Traviata. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve, članice beograjske opere.

Ponedeljek, 6. ob 15.: Madame Butterfly. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve. Znižane cene. Ob 20.: Grof Luksemburški. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Torek, 7.: zaprto.

Sreda, 8.: Sabska kraljica. Red A. Gostovanje tenorista J. Gostiča.

»Angel z avtom« je naslov ljubke zgodbice, v kateri popeljeta libretist Maks Simončič in komponist Lojze Mav mladino v nebeško kraljestvo pred rajska vrata, kjer se na oblakih igrajo angelčki. Predstava je v korist zimske pomoči. — P. n. občinstvo opozarjamo na gostovanje priljubljene umetnice, sopranistke beograjske opere, gospe Zlate Gjungjenčeve, ki bo pela v nedeljo zvečer Traviato in v ponedeljek popoldne Madame Butterfly.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 5.: ob 15.15.: Princeska in pastirček. Popoldanska predstava. Ob 20.15.: Gospa ministrica.

Ponedeljek, 6. ob 20.15.: Gozpa ministrica.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 5. ob 15.: Habakuk. Ob 20.: Cigan baron. (Za zimsko pomoč).

Ponedeljek, 6. ob 15.: Na dnu. Znižane cene. Ob 20.: Habakuk.

Deklič gre na Kofce

Tih je popoldan pred svetim večerom. Tih v ljubljanski megli, še tišji v srcu, najtišji v planinah.

V kotu je pripravljen nahrbtnik, poleg njega nakovanci in še dereze.

»Kam greš?« — »V planino.«

Dvoje oči se z nemim očitkom zazre vame in — doma ostanem. Še celo z nekim zadoščenjem v srcu, ker bi bilo nekomu na sveti večer samotno brez mene.

Ampak po prazniku... Hej, juh!

Večerni vlak me popelje na Gorenjsko. Tržič... Ostra burja me sprejme in na cesti za prst debelo prahu, ki mi ga veter s srežem pomešanega nosi v usta in nos.

Tržič... Meni je drag, kakršen je; med visoke gore utesnjen, s tovarno na desni in levi in v ozadju z Begunjščico in Zelenico, kjer kraljuje gamz in kamor hodijo tržiški fantje po očnice za svoja dekleta.

Pri sestri prenočim. Naj me zjutraj nikar ne bude, še poprosim. Se že zbudim, ko mi bo prav tako in ko bo še prav gotovo čas za v goro.

Zbudim se ob petih, pa se potuhnem: mogoče le ne bo treba vstati. Samo s koncem očesa pogledam skozi okno. Nič. Sama tema. Ampak čisto lahko, da je zunaj zelo oblačno; najbrž bo zelo snežilo, v zamete pa ne bomo lezli. Ali pa bo mogoče celo deževalo. Zakaj pa ne? Tudi to se zgodi včasih, da pozimi dežuje. Zakaj ne bi danes? Bog ima planinca rad. A zunaj je vedno svetleje in dan vsako minuto bolj zmagovito lep. Vstati je treba. Ko obuvam drugi nakovanec se prebudi v meni vestni kristjan: »Lahko, da še maše ne bo na Kofcah. Čemu na Kofce? Nedelja, pa brez maše.« Pa mi neusmiljeno pojasnijo, da bo danes gospod kaplan prav gotovo bral mašo na Kofcah. Da, naj pa bo.

A ko sem na potu in za prvim bregom... Ali veste, prijatelji, ali sploh veste, kako krasen je svet in kako zelo lepa je v čistem, sončnem jutru pot na Kofce? Pred nami žari v soncu Begunjščica, na levi se pno samotne rebri, od nekod zadoni zategel klic v mlado jutro.

Spremljevalca poprosim, naj zavriska prelepemu dnevu v čast, pa mi dostojanstveno odvrne, da nikakor ni »tuligoj«. Prav ima. Nekje smo zadnjič brali o »tuligojih« prav hudo sodbo.

Več je poti, ki držijo na Kofce. Ako greš po cesti proti Sv. Ani, prideš do velikega prsta, ki malo preveč vstran kaže, kje je dom na Kofcah. Joži je šel za prstom, pa je prišel tja za ogel bližnje kmetije in je rekel, falot, da je bilo tudi tako kar v redu in ravno prav.

Skozi gozd in po precej strmih klancih smo prišli na Kal. Rečem vam in se prav gotovo ne zlažem: tam je razgled prelep. Julijske s Triglavom, ki me vežejo nanj daljni, daljni spomini, Karavanke s Storžičem, ki je v svojih plazovih pokopal toliko brhkih tržiških fantov, Kamniške planine in v dolini — megla.

Hubert je s svojo mlado ženko prav zadovoljen, a na Kalu, predragi, tam je tako lepo, da mu je naenkrat postalo žal, da je oženjen. O, samo zato, prosim, ker ne more več tako svobodno v planino kakor svojčas.

Mimo Kala je napeljan telefon. Kam, ne vem več. Gledam, gledam v žice in prisluškujem brnenju in v srcu mi vstaja nežen spomin, kaj vem, na kaj. Vrlemu graničarju, ki nas je legitimiral, postajam vse bolj sumljiva. Torej naprej!

Poleti mora biti pot skozi zadnji smrekov gozd pred domom čudovito osvežujoča. Danes je mraz in več ko za gozd mi je za lepi dom na Kofcah.

Sploh so moji občutki v planinskih kočah spočetka vedno precej prozaični, nekako taki: meni vroč čaj in prigrizek, mrazu in burji zunaj pa figo. Ko se pa malo ogrejem, se že lahko raznežim ob kitari in koroški pesmi.

Preko živahnega snežišča nad domom se kmalu odpravimo na Košuto. V drugi koči obiščemo mimogrede oskrbnico Ančko, ki ni letos nič kaj zadovolina s snegom. No, vreme se že nekam juži, nebo je oblačno in Kofce in Šija planina bodo kmalu v snegu, da se bodo smreke po pobočju komaj videle iz njega. Prav res!

V koči je vesel smeh, prijazna beseda, prešerna šala. Sami mladi ljudje so tu, tržiški fantje in dekleta, ki jih vežejo skupna mladost in gore in plazovi in še predilnica povrhu. Fantje se vesele obetajočega se snega in smuke. Posebno še, ker bo vsem nosila smuči v gore Ivanka. Zato, da se utrdi. Ivanka ugovarja: da je že utrjena, pravi. A v ramah še ne, trdijo fantje svojo.

Prehitro mineva čas v prijetni družbi, pred nami pa je še lep kos poti. Pozdravljeni!

In zdaj na Košuto. Ampak to, seveda, je spet poglavje zase.

Neznansko so me drugi dan zjutraj doma bolele kite in mišice v nogah. Sedim na postelji in premišljujem, če je to kakšne posebne vrste revmatizem. Potem se spomnim, da je to meni netrenirani planinki dala Košuta. Potožim mami, pa mi pravi, naj prosim Boga, da bi me bolel zob, potem da me bodo nehale boleti noge. Seveda, če bi bilo to res... Ampak jaz sem nezaupljiva in se bojim, da bi me potem bolelo oboje. Na tako komplicirane nature se moja mama ne razume. Ampak — bo že bolje.

Mik³.

RUDOLF KRESAL:

„Vejica španskega bezga"

Novele 300 strani

Ilustriral NIKOLAJ PIRNAT

Izvlečki iz dosedanjih kritik:

...Glede motivov je Kresalova izbrana proza prav pestra. Pisatelj Vejice španskega bezga je v naši pripovedni književnosti eden najkremenitejših izpovedovalcev tistega pokolenja, ki mu padajo deška leta v vojno ali prvo povojno razdobje. — Zato Kresal z neko posebno dovzetnostjo opisuje usodo otrok in mladostnikov. — Rad se mudi v predmestnih ulicah, kjer vladajo glad, beda, prostitucija, zločin; rad opisuje nesrečne rodbine in mlade ljudi na razpotjih življenja. Del njegovih zgodb se odigrava v bolnicah in ječah, tam, kjer je človek najbednejši, najbolj brez moči. Pisateljeva simbolna podoba življenja, bi se dala izraziti s tisto vejico španskega bezga, ki jo prinese paznik v jetniško celico. Je to simbol lepote, ki prihaja v svet trpljenja in obupa iz nekega drugega, lepšega in svobodnejšega sveta. — Iz Kresalove knjige govori pisatelj naših dni in njegova govorica je težka kakor naš čas.

(»Jutro« —o.)

...Kresal je svoju knjigu novela »Grančica jorgovana« podelio na četiri dela. U prvom delu »Večne poti«, svojom lepotom, zaorugljenošću i hormoničnošću ističe se pripovetka »Asja«... Drugi deo je nazvan »Dom«, najbolji deo u ovoj knjizi i zadahnut je socialnim uživljavanjem, gde bi Kresal mogao steći zavidnu reputaciju. Pored nesumnjivo uspele novele »Meksikajner Peter« svojom životnom suptilnošću i stvarnom tragikom blistaju »Devojka iz tovarniške ulice«, »Otrok« i »Vrata«, ko je se z »Matijom Bulcom« iz trečeg dela pod imenom »Rat« mogu ubrojati medju najbolje priloge savremene slovenačke književnosti. — Još jedna vrlina odlikuje stil Rudolfa Kresala: To je njegov savršen i izgradjen jezik, a i zadivljavajuća jezgrovitost rečenice. U tom pogledu je pravi majstor i mogao bi služiti za poučan primer.

(beog. »Pravda« M. Rakočević)

Knjiga v krasni izvirni zunanji opremi akad. slik. Franceta Škodlarja se dobi v vseh knjigarnah in pri Založbi »Slovensko delo«, Ljubljana, Knafljeva ul. 5. — Cena v platno vezani knjigi din 100.—, v polusnje vezani din 120.—.

Nemški letalski napadi na glavna industrijska središča v Angliji

Nemško letalstvo nadaljuje napade na angleška industrijska in primorska mesta. Napadi se vrše samo ponoči, ker se je vrhovno poveljstvo nemških letalskih sil prepričalo v teku septembrskih napadov, da je angleško lovsko letalstvo podnevi opasen nasprotnik. Nočni napadi sicer ne nudijo toliko možnosti za precizno bombardiranje, kakor dnevni, vendar pa so združeni z daleko manjšimi žrtvami za napadalca. Doslej se še ni posrečilo najti niti Nemcem niti Angležem uspešno obrambno sredstvo za odbijanje nočnih letalskih napadov. O poteku dosedanjih velikih nočnih napadov nemškega letalstva na angleška mesta izven Londona posnemamo po nemških virih naslednje podatke:

Prvi množestveni nemški nočni napad je doletel glavno središče angleške avtomobilske in motorne industrije Coventry, kjer je tudi več velikih tovarn letal in letalskih motorjev. Vse te tovarne so zaposlene z dobavami za angleško vojno letalstvo. Slovijo tudi tovarne tankov, saj so ravno v Coventryju izdelali med svetovno vojno prve tanke. V mestu imajo svoj sedež tudi velike, svetovno znane družbe Armstrong Standard, Hillman itd. Coventry šteje okoli 150 000 prebivalcev in je izrazito industrijsko mesto.

Drugi veliki napad nemškega letalstva je veljal Birminghamu, središču angleške jeklene industrije. V mestu je cela vrsta velikih tovarn za puške, strojnice, malokalibrske topove, protitankovske topiče in za municijo. V Birminghamu so tudi velike letalske tovarne, tovarne avtomobilov, motorjev in raznih strojev. V mestu je nad 8000 industrijskih obratov, ki so zdaj vsi zaposleni z vojnimi dobavami. Birmingham je tudi važno skladišče za prekomorsko volno iz Avstralije, Afrike in Južne Amerike.

Tretji veliki napad je bil uprizorjen proti pristaniškemu mestu Liverpool, ki je druga največja luka v Angliji. Lansko leto je bilo uvoženega preko Liverpoola v Anglijo 12 milijonov ton blaga, predvsem žita, živil, krmil za živino, bombaža, lesa, kavčuka, nafte itd. V mirnih časih je bila v liverpoolski luki natovorjena na ladje dobra tretjina vsega angleškega izvoza. V pristanišču so ogromna skladišča za meso, žito, nafto, olje, kože, bombaž itd. Liverpool je sedež močne oboroževalne industrije, predvsem slovitih tovarn Vickersovega koncerna.

Četrto mesto, ki so ga obsuli nemški bombniki s svojimi eksplozivnimi in zažigalnimi bombami, je bilo pristanišče Bristol, sedež angleške letalske industrije. Med najbolj znanimi letalskimi tovarnami v tem področju so tovarne Bristol Blenheim, v katerih izdelujejo tudi pri nas znane težke bombnike. V Bristolu je tudi vrsta tovarn letalskih motorjev. Bristolsko pristanišče je važna uvozna luka za živila in nafto.

Peto torišče akcij nemških letalcev je bilo tretje pristanišče v Angliji Southampton, ki je glavna luka za uvoz žita in sadja. Slovi tudi po svojih ladjedelnicah s šestimi suhimi doki in po največjem angleškem 60 000-tonskem plavajočem doku. V mestu je nad 1000 tovarn. Posebno znane so tovarne strojev, vagonov in lokomotiv.

D. O. M. N.

Italijanski novinar o rumunski vojski

»Il Popolo di Roma« je priobčil nedavno članek svojega sofijskega dopisnika Itala Zingarellija, ki se je podrobno bavil z oceno današnjega stanja rumunske vojske, vrednosti nje oborožitve in duha rumunskega vojaka. Zingarelli je napisal med drugim:

Strateška vrednost današnjih rumunskih meja ni upoštevanja vredna. Obramba rumunskih meja tudi nima pravega smisla, odkar ima Bukarešta trdna jamstva za nedotakljivost državnih meja in odkar je uredila s svojimi sosedi vprašanje narodnih manjšin, ki je bilo večen povod za nesporazume, spopade in nezaupanje. Madžarska je pri tej ureditvi dobila izključno obrambno mejo, s katere položajev ne more učinkovito ogrožati Rumunije, Sovjetska Rusija se je sicer pomaknila do Pruta, toda ta reka niti od daleč nima onega strateškega pomena, kakor ga je imel Dnjester.

Dokler je imela Rumunija 20 milijonov prebivalcev, od katerih je četrtina pripadala narodnim manjšinam, se je to razmerje občutilo seveda tudi v vojski, ki je imela okoli 25% bolj ali manj nezanesljivega življa. Z novo ureditvijo meja je odpadlo 1 milijon Madžarov, pol milijona Rusov in okoli 150.000 Bolgarov, da ne štejemo par stotisoč Židov, ki po novem rumunskem zakonu sploh niso dopuščeni v vojaško službo. Čisti rumunski živelj v državi in v vojski znaša danes nad 85%, kar se bo nedvomno blagodejno izkazalo tudi v vrstah vojske, ki bo s tem dobila enotnejši narodni značaj. Duševno stanje rumunskih oficirjev je silno potlačeno zaradi zavesti, da je država izgubila toliko svojega ozemlja, ne da so lahko zgrabili za orožje in branili državne meje. Veliko povoda za malodušje daje tudi spoznanje, da se zadnjih deset let ni prav nič napravilo za vojsko, dasi so bile pod tem naslovom potrošene velikanske vsote. Rumunska vojska je naravnost strahovito zanemarjena in zapuščena. V današnjih prilikah pa je neobhodno potrebno, da so vojske držav na vrhuncu izvežbanosti in oborožitve, kar velja v podvojeni meri za Rumunijo, ki se nahaja v prav posebnem političnem in zemljepisnem položaju. Bodoči razvoj države ne sme zalotiti nepripravljene, zato se mora čim več napora posvetiti modernizaciji vojske kot nosilki rumunske usode.

Pod modernizacijo je treba razumeti tehnično izvežbanost, zlasti motorizacijo. Ti problemi se težko rešijo v državi, ki ima okoli 90% kmetskega prebivalstva, kjer ni dobrih cest niti tovarn za vojni materiel. Saj se je morala rumunska vojska še do nedavna posluževati tehničnega osobja, ki je prišlo iz tujine in to z Dunaja in Budimpešte. Pred dvema letoma se je rumunska vojska smatrala kot najslabša vojska držav Male antante, zato je zelo verjetno, da se v dveh letih ni moglo doseči posebno zboljšanje. »Sedaj bo drugače — je zaključil Zingarelli svoje poročilo — in kmalu bo imela Rumunija vojsko, ki ne bo paradna, pač pa bo imela dobre vojake in odlično tehnično opremo. Nemčija bo dobavila najmodernejši vojni material, reorganizacija vojske je dobila veliko prijateljsko pomoč, razen tega pa je onemogočena vsakršna korupcija.«

Tuhinjci hočejo imeti elektriko

Gospodarstvu vse doline in tujskemu prometu bi mnogo koristila

Zg. Tuhinj, 4. januarja

Vzhodno od Kamnika se vije pot. Vranskemu prijazna in lepa Tuhinjska dolina, ki po naravnih lepotah ne zaostaja za Gorenjsko; lahko bi trdili, da jo v nekaterih ozirih celo prekaša. Potrebno je znana Kamničanom, ki prihajajo k nam v poslovnih ozirih, ali prirejajo sem v poletnih mesecih izlete. Pa tudi mnogi Ljubljančani turisti so imeli priliko občudovati lepoto naših gričev in planin. Tu je izhodišče za enodnevne izlete na Menino. Na Bibi je med letom oskrbovana koča banovinskega pašništva. Ravno z Bibe se nudi izletnikom krasen razgled od Pece na severu na Triglav ter doli do Gorjancev.

Le dve oviri sta, ki zadržujeta razmah tujskega prometa po naši dolini: pomanjkanje elektrike in pomanjkanje vsaj še ene avtobusne zveze v smeri Kamnik—Vransko in obratno. Sicer imajo redke vasice in tudi nekateri posestniki lastno elektriko. A kaj to pomaga! Razsvetljava je le včasih malo boljša od petrolejke. Skoraj bi trdil, da je petrolejka boljša, ker ne odpove tako pogosto — z izjemo seveda, če primanjkuje smradljivca.

Želja in zahteva vseh prebivalcev Tuhinjske doline je, da se najprej reši vprašanje elektrifikacije naše doline. Glavni vod naj se podaljša od bližine Motnika do Podhruške, to je dobrih 20 km. Potreben je dolini tak vod ne le radi razsvetljave, ki seve prihaja tudi danes v poštev v času racionacije obrokov petroleja, še bolj nam je potrebna elektrika kot pogonsko sredstvo za mlatilnice slamoreznice in žage. Koliko drage človeškega časa bi se prihranilo našim kmetom z odpravo mlačve s cepic in ročnim žaganjem, posebno v kraju, kjer bi se lahko razvila če ne lesna industrija pa vsaj lesna obrt. Brez elektrike pa se ne dajo uresničiti te naše želje.

Kdo pa naj prevzame iniciativo? Skrajni čas je, da se skliče anketa občinskih uprav zainteresiranih občin, ki naj skušajo premakniti zadevo z mrtvila. Ako pa iz katerih koli vzrokov ne bo mogoče, bo treba, da se naši posestniki združijo v zajednico, ki bodo ures ičile največjo zahtevo Tuhinjske doline. Elektrika v našem kraju mora zasvetiti, ker so naši kmetje pripravljeni v ta namen sež tudi globoko v žepe. Banovino in vodstvo KDE prosimo, da to našo željo čimprej izpolnijo.

Mlada mati je šla v Savo

Vrgla se je v vodo z mostu pri Krškem

Krško, 4 januarja

V petek zarana se je razširila po mestu vest, da je skočila v Savo 30-letna Frančiška Buršičeva, žena mehanika Frančiška je bila ves zadnji čas zelo potrta in je gotovo storila svoje obupno dejanje v duševni zmedenosti. Neki delavec, zaposlen v tovarni na Vidmu je šel zjutraj na delo, ko je pred Šiškovo hišo v Krškem slišal padec v vodo. Pohitel je na sredo krškega mosta, kjer je našel na tleh črn ženski plišast plašč in ženske čevlje dočim za lastnico ni bilo sledu. Delavec je takoj prijavil dogodek orožniški postaji v Krškem, vendar se prvi trenutek ni moglo ugotoviti, kdo je nesrečnica. V tem pa se je že razvedelo, da Buršičeve Frančiške ni nikjer najti. Doma so našli dve poslovilni pismi, v katerih je napovedovala, da gre v smrt, ker ji ni več živeti. Njen mož je spoznal plašč in čevlje za last svoje žene.

Čeprav so Buršičevo ves dan iskali, je ostal ves trud zaman. Sava je odnesla pokojnico morda daleč s seboj. Oblečena je pokojnica v temno zeleno karirasto obleko z rdečimi in rumenimi progami, je srednje velike postave drobnega obraza, črnih las, spletenih v kite. Opis utopljenke je bil poslan vsem orožniškim postajam vzdolž Save.

Frančiška Buršičeva je zapustila 4 mladoletne otroke v starosti poldrugega leta do 10 let. Poskušala je izvršiti samomor že pred dobrim letom, a so ji takrat namero preprečili. Od takrat je bila videti povsem zadovoljna do začetka novembra, ko so imeli na Vidmu misijon, katerega se je vedno udeleževala. Sosedje, kakor tudi mož pravijo, da se je takrat popolnoma spremenila, ter je samo tožila, kako velika grešnica da je, da ni za nobeno rabo in da ji ni več živeti. Dasi jo je mož s prijatelji vedno tolažil in miril, je vendar obupala in se prezgodaj poslovila od sveta in od nesrečnih svojih dragih.

Tragična smrt litijskega gostilničarja

Litija, 4. januarja

Snoči se je po Litiji in Zasavju raznesla žalostna vest, da je umrl v ljubljanski bolnišnici litijski mesar in lastnik znane Trškanove gostilne g. Tone Lintner. Z ugledno Lintnerjevo družino, ki je utrpela težak udarec, sočustvujejo vsi saj je bil rajnki gospodar splošno znan in zaradi svojega kremenitega značaja tudi obče priljubljen.

Gostilničar in mesar Tone Lintner — po rodu Litijan — je bil lastnik gostilne pri litijskem mostu. Imel je tudi obsežno posestvo. Pred prazniki si je montiral doma lastno žago cirkularko. Tik pred Silvestrovim se je zavrtela cirkularka prvič. Gospodar je bil ves vesel, ker je dobila hiša novo pridobitev. Pa že ni šlo brez nesreče! Nevajen je bil nevarnega dela pri cirkularki. Sunek mu je potegnil poleno preveč med zobovje in Tone je nato že obupno kriknil. Ko je priskočil domači hlapec, ki je gospodarju podajal polena, je opazil, da je Lintner ves krvav. Kolesje cirkularke mu je odrezalo na desni roki tri prste do drugega členka, palec in kazalec pa mu je oluščilo pri vrhu. Domači so ranjenega gospodarja brž spremili do zdravnika, ki mu je nudil prvo pomoč. V tem se je bližal na litijsko postajo ozdravni vlak za Ljubljano in je svetoval zdravnik, naj odpeljejo ranjenega gospodarja v ljubljansko bolnišnico. Nihče ni mislil, da ne bo Toneta nikoli več živega v Litiji. V bolnišnici so ga te dni obiskavali domači in prijatelji, pa je kazalo, da se bo rana kmalu zazdravila. Po Sv. Treh kraljih — je bilo rečeno — da bo prišel Lintner že iz bolnišnice. Zdaj pa je usodni telegram oznanil njegovo prezgodnjo smrt.

Pokojnik se je vneto udejstvoval v gasilski organizaciji, kjer je bil dolgo vrsto let na vidnih položajih do lanskega leta celo poveljnik litijske gasilske čete, zdaj pa častni predsednik litijskih gasilcev.

Pokojnik je bil znan tudi po Dolenjskem, kamor je hodil s svojim svakom g. Ernom Sodnikom: kupovat vino.

Uglednemu možu, vrlemu gasilcu in popularnemu Zasavcu bodi ohranjen časten spomin.

Ljubljanski trg

Čeravno je navadno pred dvema praznikoma trg dobro založen smo bili v soboto vendar prijetno presenečeni, saj nam je nudil trg več kot pred božičnimi prazniki. Kljub slabim cestam in snegu, ki je pridno naletaval, smo imeli na izbero razne povrtnine. Ker je bilo v preteklem tednu nekaj dni kopno so zelenjadarice lahko nabrale svežo zelenjavo. Zato že dolgo ni bilo toliko motovilca in špinače na prodaj. Pribiti moramo, da so nekatere zelenjadarice silno skope in skušajo prodajati radič po isti ceni kakor uvožen zato skoraj preštejejo lističe na merici prav tako tudi pri špinači in motovilcu. Druge pa so malo bolj radodarne, zato tudi hitro prodajo blago in jim ni treba stati cele ure na mrazu in mokroti. Posebno mnogo so pripeljale zeljnatih glav precej ohrovta, manj pa je bilo krompirja za katerim je zopet več povpraševanja. Na stojnicah nudijo še cvetačo po 16 din kg., edivija je po 12 din, radič po 24 din kg.

Ob mesarskih stojnicah je zopet oživelo. Prav pridno se meščani zalagajo z raznimi vrstami mesa za dva praznika. Je pa tudi naš mesarski trg res dobro založen z mesom, klobasami in slanino.

Izredno mnogo je bilo na kmečkem oddelku perutnine. Z novim letom so kmetice nenapovedano zvišale cene vsej perutnini. Lepše kokoši in petelini so dosegli ceno 50 din komad. Zanimanja je bilo sicer precej, kupčije pa bolj malo, ker se morajo gospodinje šele privaditi višji ceni. Nekoliko manj je bilo jajc, vendar še vedno dovolj. Prodajajo jih od 1.75 do 2.25 din komad.

Medtem, ko je ostal po praznikih kmečki sadni trg prazen, se je dobilo v soboto zopet nekaj jabolk, ki pa v kvaliteti zaostajajo za jabolki stalnih prodajalk. Cene so se ustalile, najbrž, ker je bolj malo povpraševanja. Sicer so pa jabolka tako draga, da so le nekaterim dostopna zato tožijo prodajalke o izredno slabi kupčiji.

Nekoliko se je zopet povzel konzum mlečnih izdelkov, vendar se kupčija ni razvijala zadovoljivo. Nekoliko se je pocenilo le kuhano maslo, ker po praznikih ni več toliko povpraševanja za njim. Od lani do letos se je maslo podražilo za 10 do 15 din pri kg.

Cene morskim ribam so se zopet normalizirale, celo cenejše so kakor pred tedni. V petek so prodajali sardelice po 16 din medtem, ko jih je bilo v soboto dovolj po 10 do 12 din kg. Ocade in solpe so prodajali v petek po 20 din — liparj po 26 din in rbun po 30 din. Kar je ostalo so v soboto razprodali po 20 din kg. Rečnih rib primanjkuje dobe se le živi krapi po 26 din in postrvi po 40 din.

Povišan davek na poslovni promet bo med drugim vplival tudi na izdatke za kurjavo. Ker je že precej časa dovoz drv v mesto zastal se mnogi oskrbujejo z drvmi in premogom pri trgovcu.

Silvestrovo v Ameriki

Kakor poročajo iz New Yorka, je ono na Silvestrovo v Zedinjenih državah 105 človeških žrtev prometa. Slovo starega leta je bilo zelo radostno. Američani so potrošili ob tej priliki polovico več nego lani. Samo v New Yorku so iztočili na Silvestrovo za 25 milijonov dolarjev opojnih pijač.

OSMIA
nalivno pero

Vsem cenj. odjemalcem
in gostom sporočam najboljše želje
za NOVO LETO 1941
Janežič Valentin
gostilna in trgovina z žganjem in vinom
Pšata p. Domžale

Poslanica predsednika društva RK

Pozdrav in poslanica kneginje Olge vsem odborom in članom Rdečega križa

Pod predsedstvom Nj. kr. Vis. kneginje Olge, vzvišene predsednice društva Rdečega križa kralj. Jugoslavije je bila nedavno v Beogradu v Starem dvoru skupna plenarna seja glavnega upravnega in glavnega nadzornega odbora društva.

Cilj tega sestanka je bil da se prouči vse ono, kar je bilo v tem letu napravljeno in da se stori sklep, v katerem pravcu je potrebno nadaljevati in razvijati društveno delovanje v prihodnjem letu, da bi ono čim bolje odgovarjalo dolžnostim, katere so mu poverjene.

Njena kr. Vis. kneginja Olga je ob otvoritvi seje blagovolila nasloviti preko navzočih članov Glavnega odbora in predstavnikov banovinskih odborov sledeči pozdrav in poslanico vsem odborom in članom društva Rdečega križa:

Radi nastalih vojnih zapletljajev je posvetilo naše društvo Rdečega križa glavno pažnjo in napore priprav za zvršitev svoje glavne naloge kot pomožnega organa sanitete državne vojne sile.

Z zadovoljstvom ugotavljam da so mnogi odbori društva izvršili svojo dolžnost v tem pogledu z vsem trudom in spretnostjo, odzivajoč se mojemu pozivu z dne 11 decembra preteklega leta.

Vsem nam mora biti drago, da je društvo v tem delu našlo razumevanje, odobravanje in podporo našega rodoljubnega naroda.

Medtem pa naše društvo ni pozabilo na dolžnosti člana mednarodne zajednice RK. Društvo je v mejah dolžnosti izkazovalo svoje pomoči in podporo v težnji in skrbi da se ublaži usoda vojnih žrtev posebno ujetnikov in beguncev. Oškodovancem po težkih elementarnih nesrečah v državi in inozemstvu so bile prav tako dajane podpore.

To delo je zahtevalo razen truda znatna materialna sredstva. Ni treba obžalovat ono, kar je bilo izdano, da se ublaži nesreča.

Iskreno prežeti z željo, da v mirni dobi nadaljujemo svoje dobrotvorno delo, moremo mirno pričakovati dogodke, ker vemo, da smo izpolnjevali svoje dolžnosti in da smo vedno pripravljeni, da jih vršimo najsi bi bile še tako težke.

Prosim vas, da vsem odborom, članom, sotrudnikom, prijateljem in podpornikom našega društva Rdečega križa izročite moje pozdrave in prisrčno zahvalo za trud in podporo v skupni službi usmiljenja. Verujem, da nas bodo vsi složno in požrtvovalno tudi nadalje podpirali in nam pomagali, tako da bomo mogli predstavnikom našega društva iz vse države, ki se bodo v prihodnjem letu zbrali na glavni skupščini društva v carskem Skoplju, na našem lepem in klasičnem jugu, zibeli naše slave in veličine, dokazati uspehe dela našega društva kot delo ki odgovarja plemenitim in značilnim lastnostim našega naroda.

Glavni odbor se prisrčno pridružuje pozdravu in apelu vzvišene predsednice društva s prošnjo društvenim odborom da v duhu te poslanice in navodil z dne 11. 12. 1939A št. 21 140 nadaljujejo delo prvenstveno glede priprave za izvrševanje glavnih nalog društva. Glavni odbor jim želi uspeh v tem delu, kakor tudi vse dobro v novem letu.

Direktor društva: MM Marinković s. r.
Za predsednika I. podpredsednik: dr. Ivan Djaja, s. r.

Tujskoprometno društvo v Soboti vneto pri delu

za napredek naše najmlajše in najsevernejše pokrajine

Murska Sobota decembra

Tujski promet je lani zaradi izjemnih razmer tudi v Prekmurju znatno upadel. Izletali so inozemski gosti, ki so prejšnja leta v znatnem številu prihajali v Radence in od tam delali izlete v Prekmurje. Zato se je Tujskoprometno društvo v Murski Soboti trudilo, da poživi v naši ožji javnosti zanimanje za deželo kneza Kocija. Skupno s Putnikom je izdalo lepen propagandni prospekt v slovenskem srbohrvatskem in nemškem jeziku, za katerega so znašali stroški 35.932 din, to je skoro 10.000 din več, kakor pa je bilo predvideno. Stroški za prospekt so popolnoma izčrpali blagajno društva, ki je imelo nad 6000 din stroškov pri olepšavanju in urejanju mesta.

Na zadnji seji Tujskoprometnega društva je bil izvoljen za predsednika župan g. Ferdinand Hartner, za podpredsednika gimnazijski ravnatelj g. inž. Ivo Zobec, za tajnika g. Ludvik Marič in za blagajnika upravnik pošte g. Slavko Vutkovič. Društvo si je nadelo za prihodnje leto nalogo, nadaljevati z olepšavanjem in ureditvijo mesta v skladu s trenutnimi potrebami in načrti občine. Predvsem je na programu zgraditev tržnice z javnim straniščem in čakalnice za potnike, ki potujejo z avtobusom z glavnega trga. Urediti bo treba kanalizacijo nekaterih ulic in jih regulirati v smislu načrta. Glavno delo društva pa bo še vnaprej posvečeno propagandi za najmlajšo in najsevernejšo slovensko pokrajino, ki po svojih lepotah in posebnostih pač zasluži, da jo spozna vsa naša javnost. V tem je bil zadnja leta dosežen že velik uspeh. Prekmurski teden je s svojo uspelo prireditvijo znatno približal Prekmurje ostali Sloveniji. Njegova zasluga je, da izletniške družbe v čedalje večjem številu prihajajo v našo Slovensko Krajino. V bodoče bo društvo skušalo organizirati izlete po Prekmurju za izletniške skupine, ki bodo prišle v Soboto. Eden takih izletov bi bil spomladi ob otvoritvi železničarskega doma, h kateri bo gotovo prišlo mnogo gostov iz Ljubljane. Za jesen pa bo društvo organiziralo izlet slovenskih novinarjev po gornjem delu Prekmurja na tromejo.

Društvo je v preteklem letu uspešno interveniralo glede železniškega voznega reda in avtobusnega prometa. Žal se še ni posrečilo spet vzpostaviti večerne vlakovne zveze Sobote s Ptujem, kar je pred vsem važno zaradi neugodne poštne zveze.

Društvo je imelo v tekočem letu 18.000 din dohodkov, izdatkov pa bo mnogo več, ker je prevzelo polovico stroškov za izdelo prospekta. Občina je nakloni a podporo 3000 din, trgovski gremij 100 din, gostilniška zadruga pa 500 din.

†

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Umrla nam je naša draga mama, gospa

Hudovernik Rozalija
roj. Murnik

Pogreb bo v ponedeljek, dne 6. januarja 1941 ob pol 3. uri popoldne z žal. kapele sv. Jakoba, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 4. januarja 1941.

Žalujoča HELENA in TONE KRŽIŠNIK
ter ostalo sorodstvo.

Kemika

ali barvarskega mojstra za vodstvo barvarne in apreture SPREJMEMO.

Reflektanti s prakso v barvanju nogavic in pletenin imajo prednost. — Ponudbe z vsemi podatki na TOVARNO VIDMAR, LJUBLJANA, SAVLJE št. 18.

Povišanje cene pivu

Državna trošarina in prometni davek na pivo sta se s 1. januarjem t. l. povišala za 33⅓% oziroma za 100%.

Že pred tem so se povišale cene sladu za 40%, mezde so poskočile za nad 50%, transportni stroški so se podvojili. Ti razlogi so v celi državi izven Slovenije že v jeseni povzročili zvišanje cen pivu.

Mi smo se starih cen držali, dokler nam je bilo to mogoče na temelju solidne kalkulacije. Sedaj so nas spremenjene razmere prisilile, da od 7. januarja t. l. dalje povišamo ceno pivu za približno 20%, tako da se bo v nadrobni prodaji točilo v vrčkih in steklenicah za 1 dinar dražje.

Prepričani smo, da bo javnost vzela to povišanje cene z razumevanjem na znanje, vpoštevajoč, da so cene vsem ostalim potrebščinam že davno porastle v mnogo višji meri in da se tega poviška cene pivu s porastom splošne draginje niti primerjati ne more. Svoje cene bomo vedno prilagodili dejanskim razmeram in če se bodo te zboljšale, bomo svoje izdelke radevolje tudi pocenili.

Zagotavljamo vsem cenj. odjemalcem, da bomo slej kot prej stremeli postreči le s pivom prvovrstne kvalitete in jih prosimo, da nam ohranijo svojo naklonjenost.

V LAŠKEM, dne 4. januarja 1941.

Gostilničarska pivovarna d. d.
Laško

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Kam po, kam?

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Žametno črnino

pristno mostarsko žilavko, hamburger, toči gostilna LOVŠIN, Gradišče 13. 200-18

Cenj. občinstvu naznanjam

da otvarjamo gostilno pri »Tinčku« Hrastje pri Ljubljani. Za obilen obisk na domače koline se priporočata Pero in Kati Marincelj. 143-18

Ali ste se že

odločili, kam boste šli danes in jutri? — Ne sprašujte se in pridite v Vegovo ul. k Panju v gostilno, ker le tam se lahko vedno dobro in poceni zabavate. Zato: Na svidenje! 362-18

Halo!

Vsi k RAHNETU na domačo koncertno zabavo. Igra zelo dobra godba. Točimo dobra vina in postrežemo z dobrimi jedmi. 365-18

Gostilna »Triglav«

pri Remizi, priredi domačo zabavo s koncertom, izborna vina, dobra kuhinja. Prvovrstna godba. Prepričajte se vsi. 300-18

Ljubitelji keglaškega sporta

Din 5. in 6. januarja 1941. Vas vljudno vabimo na veliko nagradno kegljanje. 20 krasnih dobitkov Vas čaka na kegljišču pri »Sesticie«. Vljudno vablieni. 290-18

So plesi minili

začel je predpust, pri nas pa koline in vino polnih ust. Gostilna »Pod gozdom«, Dolenjska cesta. 344-18

Pri Putrihu

Danes in jutri zabava. — Vsi vabljeni! 386-18

Danes in jutri

vsi v gostilno pri »Jericie (Perles) v Prešernovo ul. 9 na domače koline.— Izborna vina, priznano dobre krvavice in pečenice Radio-koncert. 346-18

Gostilna Martinc Zg. Šiška

Tudi danes bo igral naš salonski orkester. Postregli vam bomo z dobrimi vini pečenim puranom in drugimi dobrotami. 421-18

Služba dobi

Vsaka beseda 2 din: davek 3 din, za dajanje naslova 5 din; najmanjši znesek 20 din

Oskrbnik

se takoj sprejme na vinogradno posestvo blizu Maribora. V poštev pride trezen, pošten in zanesljiv vpokojenec, ki razume razna dela v vinogradu ter v kleti. — Stanovanje brezplačno ter primerna mesečna plača. Ponudbe je poslati na ogl. odd. Jutra pod značko »Vesten 132«. 132-1

Mojstra

za izdelovanje bonbonov iščemo. Verzirani v dragejih in čokoladi imajo prednost. Ponudbe prosimo na ogl. odd. Jutra pod »Kandita«. 219-1

Gozdar

z najmanj 5 let prakse, ne čez 45 let star, z gozdarsko šolo, zmožen voditi in nadzirati popolnoma samostojno gozdno veleposestvo, polnojarmenik, gozdne delavce in hlapce, dobi takoj stalno mesto. V ponudbi je navesti dovršene šole, dosedanje službe in zahtevke. Oženjen dobi poleg prostega stanovanja, kurjave in elektr. razsvetljave še potreben deputat, neoženjen pa celo oskrbo. Ponudbe je poslati na ogl. odd. Jutra pod »Štajerska«. 127-1

Samostojnega korespondenta

dobrega stilizatorja za slovensko, srbo-hrvatsko in nemško korespondenco išče za čim prej industrijsko podjetje v Ljubljani. Potrebno je tudi znanje knjigovodstva. V poštev pridejo mlajše moči s trgovsko izobrazbo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalno mesto«. 139,1

Upokojenca

za informacijske in nadzorovalne posle v pomoč gospodarstvu, sprejmem. Ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljana« 34122-1

Šiviljo

za šivanje srajc za gospode sprejmemo v trajno službo. Prednost imajo one, ki so že samostojno šivale v električnem obratu. Ponudbe z navedbo sposobnosti in zahtevki plače na Josif Dütsch, Pančevo. 33453 1

Služkinja

pridna, čista, ter vajena nekaj kuhe se išče. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »Urna 777«. 265-1

Trgovska pomočnica

z znanjem nemščine se sprejme v trgovino meš. blaga na deželi. Cenj. ponudbe s sliko, katera se vrne na ogl. odd. Jutra pod »F. K.« 238-1

Restavracijska kuharica

mlajša samostojna moč, dobi dobro službo. Ponudbe podružnici Jutra Ptuj pod »Hotel«. 173-1

Plačilna natakarica

lepe postave, z lepim nastopom se sprejme v restavracijsko službo. Obširne ponudbe s sliko in navedbo dosedanjega službovanja podružnici Jutra Ptuj pod: »Hotelska restavracija«. 174-1

Dva dobra in izurjena tkalca

za svilo, z dobrimi spričevali, sprejmemo. Vavpetič in drug, Šmarca pri Kamniku. 325-1

Natakarica

dobi mesto s 15. januarjem. Kavcija potrebna. Gostilna Dimnik, Trbovlje. 170-1

Konjskega hlapca

močnega in samskega, za takoišen nastop, iščemo. — Graščina Habah — Trzin. 193-1

Natakarico

zmožno večjega obrata, simpatično, starost 24—30 let z večletnimi spričevali — sprejme takoj Ana Perdih, gostilna, Laško. 226-1

Gospodično

ali mlado vdovo brez otrok izobraženo in taktno, išče za vodstvo gospodinstva vdovec z dobro eksistenco. Resne ponudbe s fotografijo in životopisom na ogl. odd Jutra pod »Lepa bodočnost 666«. 301-1

Dobra kuharica

k mali rodbini se išče. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Perfektna 66«. 310-1

Postrežnica

pridna in poštena, se išče. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 312-1

Mlinarski pomočnik

res sposoben in priden takoj dobi službo pri A. Zorčič, mlin, Ptuj. 276-1

Dobra pisarniška moč

dobi popoldansko zaposlitev pri podjetju v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sporazum« 273-1

Brivec - damski frizer

se takoj sprejme. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Mlajša moč«. 322-1

Tovarna

sprejme strojnika I. razreda. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Izurjena moč«. 317-1

Graščina

na deželi, išče perfektno kuharico, tudi stareišo. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Št. 1111« 340-1

Večje podjetje

v Kranju sprejme starejšo agilno, samostojno korespondentko in knjigovodko, ki obvlada perfektno nemščino in srbohrvaščino. V poštev pridejo samo resne ponudbe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Perfektna korespondentinja«. 367-1

Hotelski sluga

z dobrimi spričevali dobi mesto. Hotel Štrukel. 359-1

Postrežnico

ki zna tudi kuhati sprejmem za dopoldne. Naslov v vseh posl. Jutra. 409-1

Službo dobi

brivski pomočnik, dober delavec in vajenec z vso oskrbo. Nastop po dogovoru. Ivan Prešern, Radovljica. 420-1

Služkinja

vajena vseh hišnih del in samostojne kuhe, mlajša, dobi takoj mesto pri boljši rodbini na Gorenjskem.— Naslov v vseh posl. Jutra 443-1

Avto - mehanik

ki je dober strugar in varilec ter monter za bencinske in Diesel motorje, popolnoma samostojen in precizen v delu, dobi stalno mesto. Samo prvovrstne moči z daljšo prakso pridejo v poštev. Plača po dogovoru. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Avtomehanik«. 441-1

Hotelski sluga

se sprejme. Prednost imajo oni, ki govore poleg državnega jezika tudi nemščino. Plača 600 do 800 din. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vesten sluga« 453-1

Stenodaktilografka

vešča tudi popolnoma nemškega jezika, dobi ugodno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Odvetniška pisarna«. 215-1

4 pečarje

sprejmem v stalno zaposlitev za Ljubljano. — Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pečar«. 451-1

Brivskega pomočnika

urnega, skromnega, stalnega delavca, sprejmem takoj »Rapid«, frizerski salon, Maribor, Mlinska 10, dvorišče, levo. 447-1

Več oseb

iščemo za prodajo dobičkanosnega predmeta z malo kavcijo. Naslov v vseh posl. Jutra. 428-1

Strojnega tehnika

sprejme podjetje kovinske stroke v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Strojni tehnik« 418-1

Jakec Skok in Skakec Rok

Poskoki dveh navihancev v treh poglavjih.

TRETJE POGLAVJE

33.

»Pri zrelem grozdu« naš krčmar Anže pretaka v klet zajeten sodec vina, oči dveh dečkov izza ogla nanj prežé — le kak naklep skovala sta kalina?

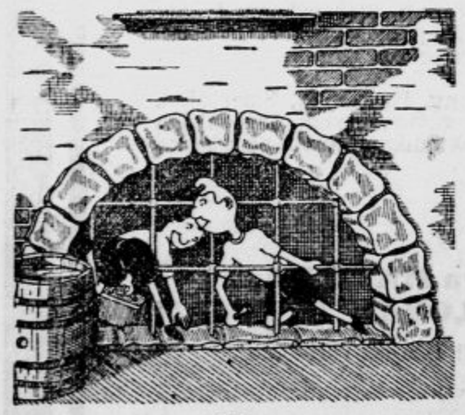

34.

Ko sod je prazen, vince v kleti, z naklepi treba je hiteti. Hé, Jakec Skok in Skakec Rok — zdaj čez pregrade skok na skok!

Služba išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 din, za šifro in dajanje naslova 5 din najmanjši znesek 17 din

Gospa

išče mesta kot gospodinja pri vdovcu ali ločencu.— Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Služba« 413-2

Mladenič

pošten in delaven star 30 let želi premeniti službo, takoj ali pozneje. Vajen vseh vrtnih in hišnih del. Gre tudi izven Slovenije. Ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra pod »Vrtnar« 415-2

Šivilja

gre šivat na dom, predvsem perilo in tudi drugo. Je pridna in poštena. Naslov pustiti v ogl odo. Jutra. 134-2

Manufakturist

verziran isto galanterije, mode, konfekcije, s prakso, pošten, agilen, s fa. referencami, orožne vaje odslužil, prosi namestitve zaradi likvidacije tvrdke za takoj Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Dobra moč«. 81-2

Kakršnokoli službo

išče družinski oče. Prišel sem radi gospodarske krize ob vse premoženje. Sem star 44 let, obrtnik govorim slovensko, srbohrvatsko in nemško — Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Skrben«. 142-2

Samostojna gospa

dobra gospodinja in pedagoginja, perfektna v slovenščini, srbohrvaščini, nemščini, francoščini, muzikalična, dobra računarka, stroiepiska z lastnim strojem, vajena vodstva boljšega gospodinjstva, bolniške strežbe, dietne kuhinje, išče zaposlitve, tudi poldnevno Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Zaupanja vredna«. 46-2

Mlada gospa

išče službe pri gospodu kot gospodinja. Ponudbe na podružnico Jutra v Trbovljah pod »Takoj«. 245-2

Mlada natakarica

pridna in vestna, vajena vseh gospodinjskih poslov želi službo v Mariboru ali okolici. Ponudbe na Mlakar, Cafova ul. Ptuj. 244-2

2 dekleti

za vsa hišna dela iščeta službe najraje v Zagrebu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 169-2

Izurjena šivilja

gre šivat na dom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »Staro in novo«. 196-2

Kuharica

srednjih let, samostojna, vajena tudi vseh hišnih del išče službo pri samostojnem gospodu ali manjši družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pametna 35«. 187-2

Skladiščnik

dobra moč s kavcijo išče kakršnokoli službo. Ponudbe na ogl. od. Jutra pod »Poštena«. 203-2

Službo išče

za hišnico 41letna vdova z 12letno hčerko. Ali bi se poročila z istotakim vdovcem do 60 let starim s primerno službo ali pokojnino. Dopise na ogl. odd Jutra pod »Pridna in poštena«. 1[illegible]5-2

Absolvent

trgovske akademije z prakso ter znanjem knjigovodstva in korespondence (slov. nemške, hrvaške in francoske) perfekten v slovenski, nemški in hrvaški stenografiji ter stroienisiu, išče službo kot pisarniška moč. Cenjene ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Stalnost«. 152-2

Starejša gospa

skrbna gospodinja, snažna in poštena, vajena vsakega dela, išče mesto pri starejšem gospodu ali gospe v mestu ali na deželi. Marica Korošec, Selnica ob Dravi. 151-2

Dekorativni slikar

sposoben galanter. in reklamnega slikanja, išče rovrstne zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »Slikar«. 34402-2

Vrtnar,

dober strokovnjak v vseh panogah vrtnarstva in sadjarstva (absolv. višje vrt. šole v Lednicah) z 20letno prakso, išče primerno službo v večjem podjetju. — Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobre reference« 34113-2

Frizerka

prvovrstna moč, išče službo v Ljubljani, Mariboru ali Celju. Nastop takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mlada in marljiva«. 5-2

Trgovska pomočnica

mlada, začetnica, simpatična, izučena v trgovini z mešanim blagom, želi službo s 15. januarjem ali s 1. februarjem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 179-2

Dve gospodični

mladi in pošteni z meščansko šolo in maturo z znanjem nemščine, stenografije, strojepisa, iščeta primerne zaposlitve v Mariboru. Najraje k otrokom Za 15. jan. ali 1. febr. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 178-2

Gaterist

zmožen vseh del z dobro prakso, delal tudi samostojno, išče službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 168-2

Absol. abiturient. tečaja

z znanjem slov. srbohrvaščine in nemščine, še brez prakse, išče nameščenia v pisarni. V začetku za malo plačo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marljiva 666«. 315-2

Brivsko-frizerski pomočnik

mlad, sposoben, zmožen več jezikov, išče službo. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na lakša, salon Cerjak, Gosposvetska 7 — Ljubljana. 275-2

Trgovska pomočnica

vajena vseh pisarniških del, išče mesto. Ponudbe poslati pod »Marljiva pomočnica«. 328-2

Manufakturist

agilen, pošten, zmožen samostojnosti, s prakso, vešč nemščine, vajen mesta, želele, orožne vaje odslužil išče namestitve vsled likvidacije tvrdke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Skromne zahteve« 336-2

Krojač za vse

gre delat na dom. Poizve se Gosposka ul. 6 pri hišniku. 350-2

Natakarica

mlajša, vsestransko zanesljiva želi namestitve. Ponudbe na Zinka Žuža, Celje Cret 42. 442-2

Šivilja

s prakso gre šivat v dober salon, da se še izpopolni proti vsej oskrbi v hiši. Ponudbe pod »Salon«, podružnici Jutra, Maribor. 449-2

Šivilja

boljša moč in samostojna, ki dela novo in popravlja stare obleke, barva v vseh barvah, se priporoča Naslov v vseh posl. Jutra. 427-2

Mlad fant

pošten, zdrav išče službo sluge raznašalca ali slično. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober in pošten delavec« 423-2

Gospodična

z veliko maturo in par semestri univerze išče primerno službo osebne tajnice, družabnice itd. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tudi na deželo« 422-2

Vajenci (ke)

Vajenec

ki se je že pol leta učil si želi namestitve v trgovini v večjem obsegu, najraje v Novem mestu ali v okolici Doleniskega. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 242-44

Vajenca

pridnega in poštenega takoj sprejmem. Prednost imajo sinovi železničarjev. — Jos. Počivalšek, trgovina z meš. blagom, Krško. 246-44

Vajenca

mehaničarskega sprejmem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mehanika« 144-44

Damski krojač

sprejme vajenko iz boljše hiše Bleiweisova 48 289 44

Za damsko frizersko obrt

sprejme se vajenka z primerno šolsko izobrazbo. Ponudbe na salon Navinšek, Ljubljana, Šelenburgova ul. 1. 283-44

Sprejme se

natakarski vajenec Gostilna Derganc, Tyrševa cesta. 452-44

Vajenec

dobi mesto v trgovini z mešanim blagom. Trgovina Turšič, Domžale.

Vrtnarija

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Moško kolo

dobro ohranjeno se proda. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 286-11

2 triciklja

tovarniško nova nosilnost do 350 kg s Cord-Ballon gumami za vsako ceno naprodaj. Generator delavnica, Tyrševa 13. 356-11

Priložnostna prodaja.

moško in žensko kolo, popolnova novo, ceno prodam. Kovačič, Cigaletova ul. 11. 401-11

Zaslužek

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Vse posle

in pota opravi in vse listine preskrbi, prepisuje prevaja in razmnožuje postrežna pisarna »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Sv. Petra c. 27/I. tel. 21-09. 167-3

Kdor želi priti do lepega zaslužka

s fabrikacijo raznih stalno potrebnih predmetov, naj naroči naša navodila s 155 najnovejšimi kemičnimi recepti in navodili za pridobitev pooblastila za delo. Cena din 96 po povzetju. Hemijski zavod, Pašičevo. 128-3

Razpolagam

z denarjem in idealnimi prostori za vsako obrt. Za pravo ideio nagrada ali zaposlitev. Ponudbe pod »Ljubljana-mesto« na ogl. odd. Jutra. 411-3

Pouk

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov din Najmanjši znesek 20 din

Instrukcije

za vse šolske predmete nudijo brezposelni profesorski kandidati strokovnjaki — Novinarski dom Gosposvetska 12. uradne ure od 10. do 12. 219-4

Gospodična

katera bi učila ples po možnosti s svojo sobo v Ljubljani, išče gospod. — Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Pouk«. 298-4

Dipl. učiteljica

poučuje nemščino, francoščino, klavir. Cena zmerna. Dolar, Mestni trg Rotova hiša 5-II. 412-4

Prihodnji prikrojevalni tečaj

za vsa damska oblačila se bo vršil od 15. januarja do 5. februarja 1941. Vsa zadevna pojasnila dobite na oblastveno dovoljeni krojni šoli. 410-4

Nemščino in ruščino

govorico in teorijo se naučite vsi hitro po moji metodi. Pripravljalnica za dijake vseh razredov. Informacije vsak dan od pol 9 do 10. dop. in od pol 7. do 8. zvečer Šalendrova 4-II., Ljutova. 26801-4

Potniki

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Rudniki

dobrih rjavih (svetlih) premogov in lignita, po možnosti s večjo kapaciteto, toda z zagotovljeno funkcijo odpravljanja, ki žele poveriti zastopstvo sigurnemu, agilnemu zastopniku, naj izvolijo poslati svoje obširneše ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »55«. 133-5

Prodam

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Vosek

Ia. rumen in bel ima večjo količino po ugodni ceni naprodaj Medarna, Ljubljana Židovska ul. 6. 33314 6

Posteljno perje

po din 10 in 14 enaki perje din 25 35 55 gosje perje od din 80 100 140. Puh 250 300 350 dobite pri Luks A Osijek. Desatičina 31 — Vzorci brezplačno 33029-6

100 vreč

od riža in kave ter deloma tudi od moke, prodam najvišjemu ponudniku. Ponudbe z navedbo cene poslati na ogl. odd. Jutra pod »Vreče«. 197-6

Akra kajiš

za ostrenje britve nadomešča kamen in jermen, dobiva se v trgovinah z brivskimi potrebščinami. Proizvodi: Sti. Schnur, Zagreb, Blažekova 8. 129-6

Briljante

eder. polkaratni in en manjši, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra 363-6

Kompletne smuči

in sanke kupite pri izdelovalcu Fajfar, Trnovska ul. 25. 232-6

Prodam

2 novi gumi, 400-19, primerni za DKW avto. — Tržaška 90, Vič. 407-6

Fotoaparat

9x12 Certo na plošče, F: 1:4.5 objektiv dvojni anastigmat 13.5 cm z dvojnim steklom, v zelo dobrem stanju poceni naprodaj.— Trgovina »Pri soncu« Wid majer, Pogačarjev trg. 338-6

Pozor

velika zaloga moških galoš in otroških škornjev. — Popravljam gumijasto obutev. Klavžar, Vošnjakova 4 Ljubljana. 287-6

Črna kožuhovina

za kratko damsko jopico, naprodaj. Tyrševa c. 12/I. 279-6

Čevlje z drsalkami

prodam. Kolodvorska 8 v trafiki. 282-6

Otroški voziček

modern, dobro ohranjen, ugodno naprodaj pri Viktor Bohinec, Ljubljana, Tyrševa cesta 12 (dvorišče) 280-6

Hribovci

Prodam električno napravo na veter. Naslov v poslov. Jutra. 341-6

Damske gamaše

prispele. KARL PRELOG. 306-6

Žico

žgano in poltrdo, med 2 in 3 mm debeline, par tisoč kg proda I. Čavnek, Ljubljana, Vič, Ameriška ul. 12. 395-6

Globok voziček

skoro nov in drsalke prodam Marenčičeva ul. 3, Moste. 403-6

Prodam

otroško posteljico. Naslov v vseh posl. Jutra. 349-6

Prodam

velik gostilniški štedilnik z boljarjem, bakreno trodelno korito, bakren brzoparilni kotel za 100 . Naslov v vseh posl. Jutra. 430-6

Registrirna blagajna

National naprodaj. Trdinova 7, pritl. levo. 392-6

Briljantni prstan

poceni proda Milan Košak, Cankarjevo nabrežje 31. 414-6

Kupim

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

VSAKOVRSTNO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
BRIJANTE
SMARAGDE-SAFIRJE-RUBINE
BISERE I.T.D. STARINSKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIH CENAH
STARA TVRDKA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLON

Steklenice

samo Franc Josef kupi mo. Drogerija Kanc, — Ljubljana, Židovska 1.

Avto

5—10 tonski, pogon na bencin, kupim. Kupim »Wendelgetriebe« za 50 do 100 HP motor. Ponudbe pod »Benzin« na ogl. odo. Jutra. 145-7

Perzijski ovratnik

črn, dobro ohranjen, kupim Pustite naslov v ogl. odd. Jutra. 266-7

Kupim 7 jermenic,

starih iz liteza železa in sledečih dimenzij: 2520x300 mm, 350x270 mm, 600x410 mm 780x290 mm, 900x3 0 mm, 600x410 mm, 700x350 mm, svedrina 110 mm. — Ponudbe za vse jermenice ali pa tudi za posamezne komade na ogl. odd. Jutra pod »Jermenice«. 124-7

Zimnice

rabljene, dobro ohranjene, kupim. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod šifro »Zimnica«. 371-7

Kupim

dobro ohranjen kauč. — Rudi Omota, Frančiškanska 2-IV 329-7

Dragocenosti

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov din Najmanjši znesek 20 din

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah Ljubljana, Wolfova CERNE — juvelir, ulica 8-34

Vsakovrstno zlato, briljante

in srebro kupuje po najvišjih cenah A. BOŽIČ Ljubljana, Frančiškanska ul 3. 95-34

Kleparske škarje

(Tafelhebelscheren), 1000 mm dolžine, kupim. Ponudbe na Franc Šauberger, klepar, Laško. 161-7

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Oblačila

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Črni sacco

in telovnik za srednjega, večjega gospoda, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 34374-13

Prodam

moške obleke, posamezne hlače, lestenec za elektriko in petrolej, kanto za mast, likalnik na oglje in mladinske knjige. Gledališka 12, pritl., levo. 369-13

Zimska sukna

lepa, črna, skoro nova, se zelo poceni proda. Ljubljana, Krojaška ul. 6. 307-13

Perilo

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Kauč

spalnico in jedilnico, kupim. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Takoje. 207-12

Pozor! Pohištvo »SAVA«

Največja izbira tičnih vložkov, peresnih modrocev, modrocev, otomane kauči, ležalni stoli, okvirji. Se priporoča »SAVA«, mizarstvo, Miklošičeva. 396-12

Samska soba

nova, (kavč, omara, pisalna miza, okrogla miza in stoli) naprodaj. Cena 2200 din. Generator delavnica, Tyrševa c. 13. 357-12

Pozor! Pohištvo »SAVA«

Največja izbira posameznih komadov, omar postelj, kuhinjskih kredenc, stolov, otroških postelic it. Se priporoča »SAVA«, mizarstvo, Miklošičeva. 398-12

Pozor! Pohištvo »SAVA«

Največja izbira pohištva, spalnic in kuhinjskih oprav. Spremenmo tudi vsa naročila po konkurenčnih cenah Se priporoča »SAVA«, mizarstvo, Miklošičeva 397-12

Mreže

za postelje dobite najceneje Komenskega ul. 34. Izdelovanje postelnih žičnih vložkov. Rabljene se sprejme v popravilo. 399-12

Les

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Bukove prage

furnirske in žagarske klade, kakor tudi trdo rezano blago in lesno oglje, kupim. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, Ilica 9, pod šifro »57821«. 251-15

Celulozni les

jelov in smrekov v cepanicah in oblicah kupujemo vsako količino. Posredovalci izključeni. Ponudbe na: Zagrebačku dioničku tvornicu papira, Zagreb 2, — pošt. pretinac. 248-15

Radio

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Radio

5cevni Super ugodno prodam. Hassl Trdinova 5, — ogled od 18. do 20. ure. 342-9

Radioaparat

4-cevni poceni prodam. — Železnikarjeva 10-I, levo. 389-9

Avto-moto

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Avto

znamke Magirus, 5 tonski, v zelo dobrem stanju, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 153-10

Motorno kolo

od 100 do 500 ccm tudi v defektnem stanju, kupim. Ponudbe na ogl. od. Jutra pod »Motor«. 221-10

Tovorni avto

MAN Diesel org. 3 in pol tonski, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 227-10

Pnevmatiko plašč

za Harley 350 ccm, 27x3.85 kupim. Ceno, izrabo kilometrov na Rabzelj Božo, Celje, Ipavčeva 4. 159-10

DKW limuzino

dobro ohranjeno, dve rezerve, nov akumulator, zamenjam za motor BMW 500 ccm, eventuelno hitro poceni prodam. Ostrožnik — Pasaža 450-10

Kupim avto

kabriolet ali limuzino, srednje velikosti, samo prvovrsten in eleganten voz. — Aleksander Radanović, — Okučani, Banovina Hrvatska. 250-10

Kupim avto

večji, po možnosti šestsedežni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Avto«. 284-10

Puch motor 200

najnovejši tip naprodaj — Ljubljana, Mirje 2. 345-10

Ford limuzina,

Fiat poltovorni z desetimi, prav dobrimi gumami in 8 klafter bukovih drv ugodno prodam. Plahuta, Rimske Toplice 438-10

Kupim

Tovorni avto 3 in pol do 5 ton. Lahko tudi defekten. Naslov v vseh posl. Jutra. 402-10

Kapital

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Ureditev dolgov

izterjavo, inkaso in odkup terjatev, sodne in tihe poravnave, dobi kanosno — varno naložbo kapitala, preskrbo poslovnih knjigovodstvo, bilance, kalkulacije, splošne trgovsko obrtne zadeve vam diskretno uredi koncesionirana komercialna pisarna ZAJC LOJZE Ljubljana, Gledališka ulica 7.

Posojilo

dajemo našim članom in varčevalcem Ugodni pogoji Vloge obrestujemo po 5 odstotkov Vsi varčevalci brezplačno zavarovani Zadruga »Moj Dom« Ljubljna Dvorjakova 8 Iščemo poverjenike. 199-16

Hranilne knjižice

vrednostne papirje kupujemo stalno in po najvišjih cenah in takojšnjemu plačilu RUDOLF ZORE Ljubljana, Gledališka ulica 12. 212-16

Posojila

različna preskrbim hitro in brez kakega predplačila. RUDOLF ZORE Ljubljana, Gledališka ulica 12. Znamka 3 din. 213-16

Kupujte! Prodaja!

Hranilne knjižice

banke in hranilnice ter vrednostne papirje po najugodnejši ceni Bančno kom. zavod Maribor. 66-16

Posojilo din 40 tisoč

iščem. Vknjižba prvo mesto posestvo vredno din 200 tisoč. Dopise na podruž. Jutra v Mariboru pod: »Varno in visoke obrestie. 231-16

Družabnika-co

z din 10 000 gotovine išče trgovec. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober zaslužek«. 370-16

Posojilo

din 80.000 z vknjižbo na prvo mesto, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Varno naloženo«. 293-16

Posojilo

do 100.000 din proti vknjižbi na petkratno vrednost, iščem. Obresti plačujem mesečno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra naložba«. 294-16

Varno naložen denar!

Dobro vpeljano podjetje išče družabnika ali družabnico z zneskom 30.000 din oziroma posojilo z isti višini. Ponudbe pod šifro »Varno naloženo« na ogl. odd. Jutra. 377-16

Vložim 300.000 din

ali več v dobro podjetje okrog Ljubljane. — Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Uspevajoče — varno«. 436-16

Kot družabnik

bi pristopil k manjšemu solidnemu podjetju z vlogo do 50 000. Ponudbe podružnici Jutra Celje pod »Eventuelno sodelovanje«. 440-16

V najem

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Vpeljano dobičkanosno obrt

(delavnico) s stroji žično pletene stroke, se daje v najem z obrtnim listom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lep zaslužek«. 247-17

Gostilno

in posestvo v industrijskem kraju, oddam v najem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Najem«. 295-17

Vodno žago

ali električno vzamem v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Žaga« 419-17

Obrt

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Pozor!

Surove lisičje, zajčje in druge vrste kože vzamem v predelavo, strojenje in barvanje. Kovačič, krznar, Mestni trg 8, I. 435-30

Lokali

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Gostilno

v sredi mesta oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 264-19

Zagrebško menzo

v najprometnejši ulici v središču, ima 250 abonentov, izvrstno idočo, prodamo z velikim inventarjem, s prostranimi, komfortnimi prostori, letnim vrtom za solidno ceno. Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 235-19

Bufet ali gostilno

dobroidočo z vsem inventarjem vzamem v najem ali na račun takoj ali z mesecom aprilom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 241-19

Buffet

izvrstnoidoč, v strogem zagrebškem središču, pri tramvajskih postajah, z elegantno urejeno portalno izložbo, prodamo v polnem obratu za ceno 28.000 din. Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 236-19

Za večji hotel kavarno slaščičarno

v Banatu, iščem kompanjona-ko z din 200 do 300 tisoč Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Poseestnik — vdovec«. 250-19

Trgovski lokal

z inventarjem, pripraven za vsako obrt, oddam v najem. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Lokal 100«. 208-19

Zagrebški hotel

z gostilno, izvrstno idoč, s 25 sobami za tujce, z veliko gostilno, toplo vodo in letnim vrtom, damo s celokupnim kompletnim inventarjem za več let v zakup brez odstopnine. Poslovnica Pavleković, Zagreb Ilica 144. 237-19

Hotel, gostilno ali penzion

vzamem na račun ali procente, spremem mesto poslovodke. Oddam tudi koncesijo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Večletna praksa 166«. 177-19

Trgovine, trafike, industrije, hotele

gostilne, restavracije, buffete, kavarne, parfumerije, mesnice, mline žage, pekarne, posestva, hiše prodajamo in posredujemo nakup v celi državi: Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 233-19

Meščansko gostilno

dobroidočo, najprometnejši zagrebški vogal pri kolodvoru, prodamo s celokupnim inventarjem v dvosobnem lokalu, kuhinji, kleti, z letno teraso za 27.000 din. Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 234-19

Trgovino sadja

in zeleniave prodam v centru mesta. Mesečna najemnina. Dohodek 3.000 din mesečno. Cena 8.000 din. Naslov: Vočarna, Zagreb, Prolaz Balkana kina. 252-19

Oddam parno pekarno

za mesečno najemnino 500 din. Cenj. ponudbe na Pekarna, Ljubljana, Poštni predal 307. 282-19

Proda se

dobro vpeljana trgovina na periferiji, brez konkurence. Naslov v vseh posl. Jutra. 332-19

Mizarsko delavnico

vzamem v najem v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delavnica

Obcestni lokal
lep, na Gosposvetski cesti 1 oddam. Poizve se v trgovini I. Knez. 433-19

Skladišče
s pisarniško sobo oddam. Naslov v vseh posl. Jutra 381-19

Trgovino z mešanim blagom
zelo dobro vpeljano na prometni točki Ljubljane v neposredni bližini centra zelo ugodno prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro naložen denar 777« 320-19

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Travnik
cca dveh oralov, se proda ob javni cesti, oddaljen 100 m od nove banovinske ceste v Predtrgu (Radovljica). Prostor je tudi primeren za stavbišča. Naslov v ogl. odd. Jutra. 171-20

Hišo
lepo, štiristanovanjsko v okolici Ljubljane (Podsmreka) za din 120.000 zaradi finančnih zadreg, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj plačam 214« 260-20

Prodam hišo
(vilo) dvostanovanjsko, novejšo, cena 190.000 din. — Muc, Gradišče 1. 271-20

Vilo na Dolenjskem
z velikim sadnim vrtom, radi selitve, ugodno prodam Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 269-20

V Novem mestu
na Ljubljanski cesti se iz proste roke proda dvostanovanjska vila z vsemi pritiklinami in lepim vrtom. Vodovod, elektrika v hši, krasna lega. Pojasnila: K. Podbevšek, Novo mesto. 267-20

Hotel - gostilna
v bližini kolodvora, zraven večjih tovarn z dvoriščno stavbo se radi nujnega odpotovanja proda za din 450.000. Potrebno 250.000 din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 34393-20

Penzion privatna menza
v centru mesta, sobe stalno zasedene, se radi družinskih razmer proda. Cena z vsem inventarjem din 38 tisoč. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 229-20

Hranilnica
proda trgovsko stanovanjsko hišo v Ljubljani za 750.000 din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Potrebno 100.000«. 206-20

Tristanovanjsko hišo
7 minut od glavne pošte, gostilna, hlev avtogaraže, parcela meri 900 kv. m (samo svet vreden 850.000) nujno prodam za 750.000 din prevzem hipoteke 300 tisoč din Posredovalci izključeni. Samo resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Izredna prilika« 429-20

Posestvo
ob ban. cesti na Štajerskem (hiša z gospodarskim poslopjem, redi se 4—5 glav živine), radi smrtnega slučaja na prodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19-20

Krasna parcela
cca 3500 kv. m, tik mitnice na Šmartinski cesti event. v parcelah po 700 kv. m naprodaj. Informacije daje Vasiljev, Tovarniška ul. 2. 330-20

Hišo
nedodelano v Mostah za 200.000 din, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Komfort«. 205-20

Posestvo
prodam ali oddam v najem tik postaje Sv. Jurij ob juž. žel. Naslov se izve v vseh poslovalnicah Jutra. 158-20

Lepo rodovitno posestvo
v Saviniski dolini se odda z vsem inventarjem in živino ugodno v najem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 160-20

Pražarno kavinih surogatov
v Zagrebu, strokovno urejeno, v poronu, večje kapacitete, prodamo radi izvanrednega slučaja v družini. Kupca podučimo proizvajanja. Pisati na ogl. odd. Jutra pod »Velika bodočnost«. 122-20

Izredna prilika
trgovska hiša v kateri je že več let dobrovpeljana trgovina z mešanim blagom je naprodaj z inventarjem. — Hiša stoji na prometni točki v neposredni bližini mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prometna točka« 209-20

Hiša
enonadstropna, nova velik donos v Ljubljani se proda. Poizve se Maver, Ljubljanska ul. št. 63. Moste. Posredovalci izključeni. 304-20

Proda se kmetsko posestvo
približno 22 oralov (njive, travniki, vinograd, gozd) stanovanjska in gospodarska poslopja, arondirano, tričetrt ure pešhoje od postaje Videm-Krško na Kranjski strani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »Zelo lepa lega«. 314-20

Hišo
dvostanovanjsko v Šiški za din 190.000, prodam. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Blizu trga«. 204-20

Hišo z gostilno
kupim na Gorenjskem. Ponudbe na ogl oddel. Jutra pod »Prometno 666«. 333-20

Proda se nova hiša
podkletena, v pritličju lokal (gostilna), v I. nadstropju in podstrešju dvosobno stanovanje z vsemi pritiklinami, ob tramvajski progi, Dolenjska cesta — Pot na Rakovnik. (Prevzem 150 tisoč din hipoteke). Pozve se pri Šver & Kosi, Cesta 29. okt. 16. (Rimska cesta). 331-20

»Realiteta«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ul. 54-I. nadstr. Telef. 44-20. 347-20

Dve parceli
prodam v Ljubljani. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Lepa lega« 375-20

V najem
oddam hlev in skladišče pri trnovski cerkvi. Informacije Emonska 25. 373-20

Več tisoč m²
sveta za parcelacijo ob Tyrševi cesti prodam. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Ugoden nakup«. 374-20

3-stanovanjsko hišo
z vrtom takoj ugodno prodam Soterjeva 21 Dravlje Pojasnila daje Rožič istotam. 408-20

Stavbna parcela
četrt ure od mesta Celja na krasni legi naprodaj. Poizve se v Celju, Mariborska cesta 27 444-20

Prodamo:
HIŠA, nova tristanovanjska. Cena 350.000 din Moste.
Parcele na Tyrševi cesti za petnadstropne hiše. Cena 700 din za kv meter.
Ter druge nepremičnine proda realitetna pisarna ADAMIČ Ljubljana, Gosposvetska 7, vis-a-vis »Slamiča«. 437-20

Realitetna pisarna Jager, Celje
prodaja: Šeststanovanjsko hišo s parcelo v Celju 500.000, tristanovanjsko z velikim vrtom 270.000 din. dvostanovanjsko s parcelo din 130.000 vse enodružinskih, trgovskih in obrtnih hiš ter različna krasna posestva. 439-20

Krasna vila
v letoviškem okraju se poceni proda. Ponudbe na podr. Jutra v Mariboru pod »Letoviški okraj«. 448-20

Stanovanje

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Dvosob. stanovanje
s kopalnico, lepo sončno, oddam za 1. februar. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 192-21

Stanovanje
dvosobno, komfortno, v novi hiši v Strossmajerjevi ulici, nasproti II. državne realne gimnazije, se odda. Poizve se pri hišniku v stavbi 360-21

2-sobno stanovanje
komfortno oddam s kabinetom v novi hiši Tržaška 14. Vprašati od 12. do 2. 432-21

Stanovanje v Mariboru
dve sobi, kabinet, pritikline ugodno oddam 1. februarja. Maribor Ljubljanska 14-I. 446-21

Dvosobno stanovanje
komfortno oddam Nova stavba, Kobaridska ul. 41 Bežigrad. 393-21

Stanovanja

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Prazno sobo
oddam s 1. ali 15. z upor. kopalnice. Tyrševa c. 53/I. 268-23

Veliko krasno sobo
z dvema posteljama, takoj oddam. Fügnerjeva 12/II nad kavarno Tabor. 261-23

Sobo
izpod 200 din, iščem. Ponudbe na naslov: Učitelj, Kolodvorska 22. 162-23

Gospodična
sama, odda opremljeno sobo s kopalnico, boljšemu starejšemu gospodu event. z gospodinstvom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 199-23

Sprejmem
eno ali dve osebi v solnčno sobo v sredini mesta. Naslov v vseh posl Jutra. 368-23

Opremljeno sobo
lepo, solnčno, s posebnim vhodom in souporabo kopalnice, v strogem centru mesta, oddam boljšemu gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra 366-23

Opremljeno sobo
snažno, s posebnim vhodom, oddam s 15 februarjem t. l. stalnemu gospodu. Sv. Petra cesta 54, I., desno 372-22

Lepa prazna soba
s centralno kurjavo in souporabo kopalnice se odda. Dvoržakova 6 pritl. 292-23

Soba
se odda blizu sodnije na Miklošičevi cesti. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 305-23

Pošteno dekle
dobi sobico brezplačno za 1 do 1 in pol ure dela na dan. Oglasiti se od poldelika dalje samo od 2. do 4. Novi trg 5/II levo. 297-23

Sobo
lepo z dobro hrano, oddam 2 stalnima osebama Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 285-23

Sobo
v centru, oddam gospodu Gajeva 9/II, vrata 9. 281-23

Lepa sončna soba
v bližini gor. kolodvora se odda solidni osebi Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 277-23

Sostanovalca
sprejmem v lepo solnčno opremljeno sobo z elektriko za 110 din mesečno Trnovo, Zeljarska 11-II nadstr, vrata št. 2 324-23

Opremljeno sobo
belo opremljeno lepo čisto in toplo, oddam dvema osebama z vso oskrbo takoj. Pri sv. Jožefu, Ciril-Metodova 19 visoko pritličje, desno. 323-23

Prazno sobo
lepo, parketirano, zračno, svetlo oddam s 15. januarjem. Medvedova c. 7-I. 334-23

Veliko sobo
moderno opremljeno oddam dvema osebama. Poseben vhod v centru. Kolodvorska 13, pritličje. 335-23

Na stanovanje
in dobro oskrbo po zmerni ceni sprejmem dve boljši gospodični Center, kopalnica. Naslov v vseh poslov. Jutra. 353-23

Elegantno sobo
opremljeno, takoj oddam eni ali dvema osebama.— Borštnikov trg 2-1. 351-23

Opremljeno sobo
v centru mesta oddam boljši gospodični Naslov v vseh posl. Jutra. 383-23

Opremljeno sobo
ev. z uporabo kopalnice oddam s 15. januarjem na Mišičevi cesti. Naslov v vseh posl. Jutra. 382-23

Opremljena soba
lepa se odda solidni osebi s 15. januarjem. Železnikarjeva 10-I. levo. 388-23

Sobo
za eno ali dve osebi s posebnim vhodom in kopalnico oddam. Poljanska c 51. 425-23

Sprejmem
sostanovalca ali sostanovalko takoj Verovšek Rožna ulica 27-II. 426-23

Sobe išče

Vsaka beseda 50 par. davek 3 din za šifro in dajanje naslova 5 din najmanjši znesek 17 din

Zračno sobo
lepo, oddam s 15. t. m. z vso oskrbo Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodni pogoji«. 361-23a

Mirno sobo
v bližini gorenjskega kolodvora išče gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalno 66«. 311-23a

Popolnoma mirno sobo
separirano in svetlo, išče za stalno akademik. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Mirna soba«. 316-23a

Opremljeno sobo
v bližini vojašnice vojvode Mišiča (Tabor) iščem za dobo treh tednov takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »222«. 33723-a

Opremljeno sobico
išče gdč., ki je do 12. doma. Gre tudi kot sostanovalka v zakurjeno sobo. Dobro plača. Naslov v vseh posl. Jutra. 339-23a

Sobo za 2 dijaka
iščem s 15. t. m., ev. z vso oskrbo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mirna« 355-23a

Informacije

Beseda 1 din davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Pisec anonimnega pisma
dobi 1000 din če javi svoj naslov na: Nolda Anica, Moškerčeva 13. 272-31

Poravnava
Mlakar Joško, gostilničar v Sv. Kungota št. 7 p. Hajdina pri Ptuju, obžalujem žaljivke, s katerimi sem žalil g. Lovra Klanečeka, gostilničarja na Sp. Hajdini 20 ter se mu zahvaljujem za odstop od kazenske obtožbe. — Ptuj, dne 18. dec. 1940. Jožef Mlakar s. r. 172-31

Dijaške sobe

Beseda 1 din davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 20 Din

Dve dijakinji
sprejmem v vso oskrbo Nemška konverzacija, klavir na razpolago. — Cena zmerna. Cigoj, učiteljica. Gosposka ul. 10/I. 278-22

Sobo
ev. z vso oskrbo oddam dijaku. Naslov v vseh poslov. Jutra. 348-22

Dražbe

Beseda 1 din davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Dražbeni oklic
V zap. stvari po pok. Križaj Jožefi, delavki iz Ljubljane Rožna dolina, Cesta II-11, se na podlagi sklepa Okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 2. I. 1941 I O 1103/40—6 vrši v soboto, dne 11. januarja 1941 s pričetkom ob 15. uri v pisarni javnega notarja dr. Krevl-a Josipa v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3
PROSTOVOLJNA JAVNA DRAŽBA
zap. hišnega posestva v Rožni dolini, Cesta II-11 vl. št. 468 k. o. Vič.
Izklicna cena znaša din 125.000. Vsak ponudnik mora pred pričetkom dražbenega naroka položiti jamčevino po din 12.500 v gotovini ali v pupilarno varnih vrednostnih papirjih.
Ostali dražbeni pogoji so na vpogled v pisarni podpisanega sodnega poverjenika med uradnimi urami.
V Ljubljani, dne 3. januarja 1941.
Dr. Jos. KREVL l. r. — javni notar kot sodni poverjenik. 210-32

31. dražba kož
divjadi na velesejmu 27. januarja 1941. Blago pošljite na naslov: Ljubljana — »Divja koža« — Velesejem. 257-32

Javna dražba
najdenih predmetov bo 8. januarja ob 9. uri na žel. postaji Ljubljana. 321-32

Izgubljeno

Vsaka beseda 2 din; davek 3 din, za dajanje naslova 5 din, najmanjši znesek 20 din

Temnosiv ženski suknjič
z ovratnikom črnega krzna je bil izgubljen v večernem vlaku med Ljubljano in Jesenicami dne 28 dec 1940. Odda se proti nagradi pri g. St. Klimek Bled II. 299-28

Izgubil se je
mali medvedek od Tičarja do slaščičarne Petriček na Tyrševi cesti Najditelj se prosi, da ga odda na ogl. odd. Jutra ker je drag spomin in najljubša igračka zlate punčke. 326-28

Na postaji Kamnik
sem v četrtek izgubila žensko zapestno uro. Ima rimsko štev., in črn gumi trak. Prosim najditelja da jo odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 319-28

Damski škorenj
se je izgubil. Odda naj se proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 343-28

Zelen plašč
s svetlosivimi krznenimi žepi je bil pozabljen v brzovlaku Zagreb Ljubljana v nedeljo 29. XII ob 22. uri v kombiniranem vagonu II.-III. razreda. — Najditelja prosim naj vrne plašč proti nagradi 1000 din na ogl. odd. Jutra. 274-28

Paket z zdravili
se je zgubil dne 21. 12. 1940 na avtobusni progi Celje Maribor. Naslovljen je bil na Salus, d. d filijala, Maribor, Karl Verstovškova ul. 4a. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi in vrnitvi stroškov na gornji naslov. 354-28

Glasbila

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Šramel harmoniko
pristno dunajsko prodam. Interesenti naj javijo naslov na ogl. odd Jutra pod »Šramel harmonika« 417-26

Koncertni klavir
zamenjam za pianino ev. prodam .Margon, Ljubljana-Brdo 77, telef. 29-44. 416-26

Kupim staro harmoniko
do 400 din. Zadostuje dopisnica. R. Leber, Milčinskega 62, Ljubljana VII. 259-26

Radi selitve prodam
kratek glasovir
skoro nov, krasen glas in
črn pianino
železne konstrukcije, Dobrajc, Maribor, Aškerčeva 16. 228-26

Violončelo
dober instrument, prodam, ali zamenjam za dobro violino. Plantarič Stojan, kofja Loka. 364-26

Harmoniko
tritonsko s 6 poltoni, skoraj novo, prodam ali zamenjam za manjšo kromatično. I. Čavdek, Ljubljana, Vič, Ameriška ul. 12 394-26

Stroji

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Mizarji!
Elektromizarski univerzalni stroj »Penika« 610 mm skobelne širine, treza v lastni mizi z 2 močnima elektromotorjema oba na dve turaži 2250 4500 obratov, 1750 kg netto teže se proda od tukajšnjega skladišča takoj Ludvik Ileršič, Ljubljana, Cesta 29. oktobra 13, telefon 37-54. 224-29

Parni stroj
86 KS parni kotel 80 m2 z vsemi armaturami in cevovodi, predgrelec vode, 2 parni črpalki te vse montirano stroje za izdelovanje parketov, 2 ventilatorja za sušilnico, 1 ekshaustor z cevovodi in cyklonom, vagončke več težkih tovornih vozov in drugo prodam — Ivar Šiška, tovarna parketov Ljubljana, Metelkova ul. 4 telefon 22-44. 34132-29

Pisalni stroj
»Portable«, kupim takoj. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stroj — gotovina«. 198-29

Kompresor
za kamnolom, manjši, kupim Ponudbe na podružnico Jutra Celje pod: »Takoj«. 157-29

Stružnice
S 1. januarjem stopi v veljavo povišana carinska tarifa. Naprodaj še 2 stružnice od tukajšnjega skladišča po sedanji tarifi. — Ludvik ILERŠIČ, Ljubljana, Cesta 29. okt. 13. Telefon 37-54. 225-29

Šivalni stroji znamke »Jax«
so že skozi 60 let znani kot najboljši. Rablieni stroji vedno na zalogi. IVAN JAX in sin, Tyrševa c. 36. 288-29

Žago venecijanko
kompletno, na dva lista, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Venecijanka«. 405-29

Električni vrtalni stroj
do 12 mm v brezhibnem stanju prodam. Vprašanja na ogl. odd. Jutra pod »Vrtalni stroj«. 404-29

Portabel pisalni stroj
najnovejši model, popolnoma nov, ceno prodam Kovačič, Ljubljana, Cizaletova ul. 11. 400-29

Ugodno naprodaj
več šivalnih strojev prvovrstnih znamk novih in že rablienih že od 300 din naprej pri Promet, nasproti križanske cerkve. Telef 43-90. 367-29

Šivalni stroji
Anker za gospodinje, šivilje, krojače in čevljarje tudi cikcak z dvema iglama ter Centralbobbin, nove in rablene z 20letnim jamstvom prodaja Triglav. Resijeva cesta 16 384-29

Živali

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Mlade foksterierje
prodam po nizki ceni Naslov v vseh posl Jutra 352-27

Nemški volčjak
pelica čistokrvna 7 mesecev stara se proda v dobro hišo Dober čuvaj Grenova ulica 17 I. n. desno Ogleda se lahko vsak dan. 406-27

Svilenega malteškega pinča
je nad 1 leto starega sama ga kupim Ponudbe z navedbo pogojev pod »Pinč« na ogl. odd. Jutra 385-27

Sadje

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Zimska sortirana jabolka
ima na prodaj Trg. posl. Kmetijske družbe, Novi trg 3. 253-34

Jabolka
lepa, dobra, namizna »London peping«, proda od 5 kg naprej Anton Laurič, Langusova ul. 12. 202-34

Jabolka
Trgovina Štular Tyrševa c. 37b vam nudi še zmerom v veliki izbiri in po nizkih cenah. 424-34

Pridelki

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Fige
za žganjekuho po najnižji ceni prodaja tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Telefon 26-07. 58-33

Fige za žganjekuho
prvovrstne po din 7.50 kg prodam. Vprašati: Špedicija Ranzinger, Ljubljana, Masarykova 19. 136-33

Dopisi

Vsaka beseda 2 din; davek 3 din, za dajanje naslova 5 din, najmanjši znesek 20 din

Fantek
vrni se. 3-24

Gospodična
boljša, samostojna, nežno čuteča, želi dopisovati s starejšim, samskim, značajnim inteligentom, bogate duše. Dopise na podružnico Jutra v Celju pod »Samotne ure«. 239-24

Uradnica
mlada, visoke močnejše postave, išče vsled pomanjkanja znanja, samskega dobrosrčnega prijatelja višjega državnega uradnika. Ponudbe na ogl. od. Jutra pod »Ljubezen 28«. 176-24

Mlad ločenec
obrtnik, ne po lastni krivdi išče sorodno dušo za skupno življenje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro: »Sreča«. 308-24

Gospodično
ali mlado vdovo brez otrok, izobraženo in taktno, išče za vodstvo gospodinstva vdovec z dobro eksistenco. Resne ponudbe s sliko in opisom življenja na ogl. odd. Jutra pod »Lepa bodočnost 666«. »303-24

Fanči
pridi brez skrbi v Zemun Kapetan Viktor. 302-24

30letni mož
simpatičen v zakonu nesrečen in nezadovoljen, želi sorodno dušo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro: »Tajnost strogo zajamčena« 296-24

Vdova
srednjih let, želi dopisovati. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Dolgčas 44«. 313-24

Starejši gospod
dobro situiran, želi poznanja z dobrosrčno mlajšo damo za skupna potovanja. Ponudbe na ogl. odd. pod »Dobrosrčna 666«. 327-24

Mlad državni uslužbenec
ločen, želi znanstva z ločenko ali slično. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zima 111«. 320-24

Punčka!
Mislim na Tebe! Tvoj fantek. 434-24

Ženitve

Vsaka beseda 2 din, davek 3 din, za dajanje naslova 5 din, najmanjši znesek 20 din

Gostilničar
star 34 let, nesrečen v zakonu ne po svoji krivdi, simpatičen, želi isto tako nesrečnico ali vdovo brez otrok spoznati v svrho ženitve. Leta ne igrajo vlogo, pač pa samo blago srce. Zaželjeno je nekaj denarja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ženitev čim prej«. 34348-25

Vdova po uradniku
s službo in lastnim stanovanjem, stara 35 let želi spoznati v svrho ženitve stalnega uslužbenca ali upokojenca. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dobrosrčena«. 270-25

Vlakovodja
35 let star, z nepremičninami v vrednosti 150.000 din Plača mesečno 2.750 din išče zakonsko družico. Pojasnila daje »NADA«, Zagreb, Jelačičev trg 10. Za pojasnila pošljite 10 din. 183-25

Židinja
35 let stara, z doto v gotovini 100.000 din, išče trgovca ali slično. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Jelačičev trg 10. Za pojasnila pošljite 10 din. 184-25

Davčni uradnik
38 let star, plača mesečno 1.950 din, išče zakonsko družico. — Pojasnila daje »NADA«, Zagreb, Jelačičev trg 10. Za pojasnila pošljite 10 din. 181-2

Mlada uradnica
bi bila najboljša žena akademsko izobraženemu, resnemu gospodu. Resne ponudbe poslati na ogl. odd Jutra pod »Lep značaj« 240-25

Lastni dom
si želi ustvariti boljši obrtnik, ločen po krivdi žene. V to svrho iščem žensko srednjih let z nekaj gotovine Skupno gospodinstvo ali poroka. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Mirno življenje v svoji hiši«. 243-25

Kmetica
25 let stara, z imovino v gotovini 50.000 din in 30 orali zemlje, išče trgovca, obrtnika ali slično. Pojasnila daje »NADA«, Zagreb, Jelačičev trg 10. Za vprašanja pošljite 10 din. 180-25

Ženitve in možitve
boljših krogov posredujemo najvestnejše, uspešno in strogo diskretno. Prvovrstne rodbinske zveze. Velika izbira odličnih partij. Informacije pošljemo proti nakazilu 10 din v znamkah diskretno. »Rezora, Zagreb pošta 3. 254-25

Eleganten gospod
doktor kemije, Zagrebčan, rkt., 40 let samski, v najboljših kondicijah, otmene zunanjosti, želi oženiti dobro situirano gospodično, ali se priženiti v industrijsko podjetje. Informacije daje »Rezora, Zagreb, pošta 3. 255-25

Trgovski pomočnik
Slovenec, 32 let, rkt., poslovodja, popolnoma zdrav, soliden, simpatičen, se želi priženiti v dobroidočo trgovino ali podjetje. Informacije daje diskretno »Rezora, Zagreb, pošta 3. 256-25

Trgovski akademik
posredovalni uradnik velikega industrijskega zagrebškega podjetja, 37 let, rkt., neoženjen, želi poročiti dobro situirano gospodično Slovenko. Informacije daje »Rezora, Zagreb, pošta 3. 257-25

Vdova trgovca
50 let, Slovenka, rkt., popolnoma sama, brez otrok, simpatična, ugodne zunanjosti, z imetjem 500.000 din, se želi poročiti z gospodom sigurnega položaja. Informacije »Rezora, Zagreb, pošta 3. 258-25

Dobrosrčna uradnica
in dobra gospodinja želi nekoga osrečiti in dati tako svojemu življenju pravo vsebino. Le resne ponudbe na ogl. oddel Jutra pod »Srečen in prijeten dom«. 318-25

Zdravnik
v državni službi, 30 let star z nepremičninami v vrednosti 150.000 din, s 3.000 din mesečne plače, išče zakonsko družico. Pojasnila daje »Nada«, Zagreb, Jelačičev trg 10. Za pojasnila pošljite 10 din. 185-25

Kateri boljši vdovec
išče izobraženo, cedno, dobro mamico za svojega otroka. Ponudbe pod »Srednja leta« na ogl. odd. Jutra. 452-25

Vdova
popolnoma sama, 36 let stara, dota v gotovini din 200.000, išče zakonskega tovariša. — Pojasnila daje »NADA«, Zagreb, Jelačičev trg 10. Za pojasnila pošljite 10 din. 182-25

Razno

Beseda 1 din. davek 3 din, za šifro ali dajanje naslov 5 din Najmanjši znesek 20 din

Brezplačno zavojček
Dostalovega toaletnega bisera na poskušnjo Uspeh po prvi uporabi Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolji, orgci, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v znamkah Kemikalija, Novi Sad 144 V lekarnah, drogerijah originalni karton 40 dinarjev. 50

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke
Ivan Legat
Ljubljana, Prešernova ulica 44
Maribor, Vetrinjska 30

KAUČE
novi modeli po nizkih cenah dobite pri
E. Zakrajšek,
tapetništvo
Miklošičeva 34.

OKAMA MAZILO
iz zdravilnih zelišč čudovit uspeh pri ranah, speklinah, ožuljenjih, kolku, turih in vnetjih itd za nego dojenčkov, pri kožnem vnetju, izpuščajih in hrastah na temenu, za razpokane srne bradavice Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

ŽIMO
(konjski rep) črne barve kupim takoj. V poštev pride vsaka količina.
Železnina Sekavčnik Filip
Ljubljana, Cesta 29. oktobra št. 19

Kupim kompletno tovarno za predelavo volne
V poštev pridejo zlasti naslednji stroji: stroj za trganje krp, stroj za mešanje, vlačilci, selfaktorji, težke statve in ostali pomožni stroji. Ponudbe poslati pod šifro »Tekstil« na Publicitas a. d., Beograd, poštni pretinac 60. 1266

Zahvala

Za iskreno sočutje ob priliki težkega udarca, ki nas je zadel z izgubo našega srčno dobrega

Ivana Sturma

inspektorja drž. železnic

se vsem najtoplejše zahvaljujemo. Posebno še gosp. dr. Merslaviču Ivanu kot zastopniku direkcije in šefu računovodstva za izraženo sožalje in spremstvo na zadnji poti. Zahvaljujemo se gg. dr. Cibru in dr. Magajni za njihovo požrtvovalnost, dalje pokojnikovemu tovarišu g. Marselu Ivanu in g. Outrati Dragu kot zastopniku UJNZB za njuna čustvena poslovilna govora, kakor tudi pevskemu zboru in godbi Sloge in končno vsem tovarišem in prijateljem, ki so v tako častnem številu spremili pokojnega k preranemu grobu in ga bogato obsuli s cvetjem.

Žalujoča soproga z otroci in sorodstvom

ZAHVALA

Za nebrojne ustmene in pismene izraze iskrenega sočustvovanja, ki smo jih prejeli ob bridki izgubi našega nenadomestljivega soproga, papana, strica in svaka, gospoda

ILICHA EMANA

slaščičarja in hišnega posestnika

se vsem najprisrčnejše zahvaljujemo.

Posebej se zahvaljujemo mestni občini mariborski, Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije, sokolski župi celjski in mariborski, ki je bila zastopana s številnim članstvom v krojih in civilu, s petimi prapori in fanfaristi, Slovenskemu trgovskemu društvu, Slovenskemu obrtnemu društvu, Združenju slaščičarjev, Češkemu klubu, pevskemu društvu »Kolo« za ganljive žalostinke ter ostalim društvom in korporacijam.

Zahvaljujemo se nadalje gospodom govornikom gg. Burešu F., Smertniku, dr. Fornazariču in Grahorju za globoko občutene govore, vsem darovalcem vencev, prijateljem in znancem, ki so nepozabnega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Še enkrat vsem prisrčna hvala!

Maribor, dne 4. januarja 1941.

Vdova MATILDA,
sinova MILOVAN in BOJAN
ter ostali žalujoči sorodniki.

ZAHVALA

Ob težki nenadomestljivi izgubi moje žene in moje zlate mamice, gospe

Ivanke Jermol

roj. Zupančič

soproge kanc. zvaničnika

sva prejela od številnih prijateljev in znancev obilo izrazov iskrenega sožalja: vsem iskrena hvala. Enako se zahvaljujeva čč. duhovščini, g. primariju prof. dr. Zalokarju, g. primariju dr. Lunačku in g. dr. Lavriču Vitu ter vsem, ki ste ji na kakršenkoli način lajšali težke ure bolezni, jo spremili na zadnji poti in prekrili njen prerani grob z venci in cvetjem.

Zahvala poštni godbi in poštnemu osobju, ki se je udeležilo pogreba.

Sveta maša zadušnica se bo darovala 30. januarja 1941 ob 7. uri v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1941.

Globoko žalujoča: PETER, soprog; ADOLF, sin in vse ostalo sorodstvo.

---

†

Z žalostnim srcem naznanjam vsem sorodnikom in prijateljem, da mi je umrl po kratki bolezni v ljubljanski bolnici moj ljubljeni mož in preskrbni oče, gospod

Lindner Anton

mesar, gostilničar in posestnik

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 5. januarja ob 3. popoldne izpred domače hiše na župno pokopališče v Litiji.

V LITIJI, dne 5. januarja 1941.

Užaloščena žena JOŽEFA s sinom TONETOM in hčerko PEPCO

MODROCE

patentne posteljne mreže nudi solidno in po nizki ceni

R. RADOVAN

tapetnik

Mestni trg 13.

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-6

Pralnica — svetlolikalnica

Dolgoletna precizna pisava

Stabil ni, dvojni oklop proti prašni povečuje znatno trajnost stroja Mercedes Superba. Tudi po dolgoletni veliki rabi piše jasno in ravno. Izkazan stroj naprednjih ljudi pri poslovanju in v privatni rabi! Ali za najvišje zahteve: Mercedes Selekta, mali stroj z napravami in sposobnostjo velike pisarniške mašine.

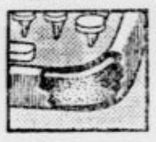

Izvolite nam poslati dolnji odrezek.

MERCEDES *Pisarniški stroji*

J. Glad-Mercedes

Zagreb, Nikolićeva 14 / Post. predal 49

Želim spoznati brez stroškov in ne da bi bil primoran za nakup, Mercedes pisarniški stroj — Mercedes mali stroj. — Pošljite mi ponudbo — Predvedite mi enkrat stroj — Pošljite mi prospekt.

(Neželjeno črtati!)

Ime: _____

Naslov: _____

Ilustr. 8

ZAHVALA

O priliki nenadne izgube našega predragega nepozabnega soproga, očeta, deda, pradeda, brata, strica, bratranca, tasta in svaka, gospoda

Luke Lazarja

posestnika iz Kamne gorice

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in gg. zastopnikom Posojilnice v Radovljici za nešteto izrazov sožalja najtoplejšo zahvalo.

Istotako se iskreno zahvaljujemo čast. duhovščini, Sokolom, gasilcem in vsem ostalim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Kamna gorica, dne 4. januarja 1941.

Rodbina LAZAR

Kaj Vas čaka?

Kakšna bode Vaša starost, služba, zdravje, izboljšanje eksistence s pomočjo grafologije. — Grafologija Vam odkrije vse Vaše napake karakterja, dobre lastnosti, spoznali boste Vaše prijatelje, zahrbtneže, sovražnike, Vašo usodo, poslovanje, dolžnosti, spekulacije, loterijsko spekuliranje, ljubezen, zakonsko življenje.

Vse to dobite popolnoma brezplačno ako kupite najnovejšo knjigo »Naš život i okultne tajne«. Knjiga je zelo velikega pomena za Vaše življenje. Pošljite še danej rojstne podatke in vsa važnejša vprašanja, katera Vas zanimajo za Vaše bodoče življenje, ter din 30 za knjigo na moj natančen naslov. F. T. KARMAH, ŽALEC. — Denar se pošlje v naprej, na čekovni račun 17455.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Umrla nam je naša zlata, nepozabna mama in sestra, gospa

Ana Miklavčič

VDOVA PO VODJI MESTNEGA TROŠARINSKEGA LINIJSKEGA URADA V POKOJU

3. t. m., po dolgi mučni bolezni, previdena z zakramenti za umirajoče.

Predrago pokojnico bomo spremili na njeni zadnji poti v nedeljo, dne 5. januarja 1941, ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Einspielerjeva ulica 24 (Bežigrad) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 4. januarja 1941.

Globoko žalujoči:

Pavla, Antonija, Ana, hčerke; Kastelic Antonija, sestra.

PRODAJALKO

zanesljivo s prakso za otroško konfekcijo in galanterijo SPREJME beograjska firma. Pogoj: poznavanje državnega in nemškega jezika. — Pismene ponudbe na **Propagando d. d., Beograd,** pošt. pret. 409, šifra »Dobre preporuke« 1392.

Otomane modroce vrhnje in spodnje — ima najceneje na zalogi **SEVER, Marijin trg 2**

INSERIRAJ V „JUTRU“!

ZAHVALA

Za izraze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli ob izgubi naše zlate mamice, tašče, babice in prababice

Helene Stojkovič

roj. Velepič

vdove po sprevodniku drž. železnice

za poklonjene krasne vence in cvetje ter številno spremstvo na njeni zadnji poti se kar najlepše zahvaljujemo.

Še prav posebno zahvalo pa smo dolžni sorodniku č. g. Tomcu Valentinu, katehetu v Ljubljani, za počastitev pokojne mame s prostovoljnim prevzemom pokopa.

Sv. maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi sv. Družine v Ljubljani-Moste dne 7. januarja 1941, ob 7. uri.

Ljubljana, dne 4. januarja 1941.

ŽALUJOČI OSTALI

MOŠKI!

Pri spolni nesposobnosti, pri spolni slabosti poskusite hormonske pilule »HORMO-SEKS«

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul 84 din, 100 pilul 217 din, 300 pilul 560 din. Zahtevajte samo prave in originalne HORMO-SEKS pilule! Po pošti diskretno razpošilja

Lekarna Bahovec, Ljubljana.

Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VISIT« Zagreb, Langov trg 3.

Ogl. reg. S. br. 5646-38

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Podružnice: Beograd, Bled, Kranj, Maribor, Novi Sad, Split

Vloge obrestuje po 4%, vezane na odpoved po 5%

Dovoljuje kratkoročne kredite v tekočem računu · Eskontira trgovske menice

NOVE VLOGE OBRESTUJE NAJUGODNEJE

DELNIŠKA GLAVNICA DIN 20,000.000.—

Vrši vse bančne posle najkulantneje

Hulbert Footner: 28

IZGINULI RADŽA

Kriminalni roman

»Vsi trije smo šli na razgledno ploščad. To je bilo za njegovo visokost nekaj novega. Meni je bilo zunaj prevetrovno in čez nekaj minut sem se poslovila, šla v svojo sobo in legla spat. Dvajset minut po tem je prišla moja hči. Vlak je pravkar vozil v Filadelfijo. Tudi ona je legla v posteljo.«

»Ste ponoči kaj slišali?«

»Prav ničesar ne. Ne razumem, da se je vobče moglo kaj zgoditi. Saj so povsod ležali indijski sluge in razen tega sta bila v vozu še dva kriminalna uradnika.«

»In vendar se je nekaj zgodilo,« je s poudarkom rekel Lee. »Njegova visokost je izginil.«

Gospa Morvenova je nato povedala, kako je bilo zjutraj, in sicer prav tako, kakor je bila opisala že Luku. Vztrajala je pri tem, da je zapustila voz samo s štirimi kovčegi.

Podpolkovnik in Lee sta jo navzkriž zasliševala, toda ne ta ne oni ji ni mogel dokazati kakega protislovja.

Ko je odšla v sosednjo sobo, se je Walkley obrnil k Leeju. »Kaj menite?«

»Slišati je, kakor da bi govorila resnico, kaj tudi ujema se z vsem, kar so nam povedali sluge in kriminalna uradnika. Rad bi le vedel, zakaj se je izprva upirala in ni hotela izpovedati. In še nekaj drugega se mi zdi zelo čudno.«

»Namreč?«

»Nič ne kaže, da bi jo bila izguba tako bogatega zeta potrla ali užalostila.«

Diana je s svojimi odgovori potrdila materine naredbe.

Zdaj je bil tudi podpolkovnik Walkley drugačnih misli.

»Po vsem tem,« je rekel Leeju, »bi človek sodil, da moramo vendarle upoštevati tudi druge možnosti. Na primer tegale princa Vasinto, mladega človeka, ki se mi zdi na vso moč sumljiv. Temu utegne bratova smrt samo koristiti.«

Luke je bil podpolkovniku hvaležen za te besede.

»Kaj boste zdaj storili z damama?« je vprašal Lee.

»Zapreti ju ne morem. Nobene opore nimamo za to, da bi utegnili biti v zvezi z umorom. Pustiti ju, naj gresta kamor ju je volja, pa tudi ne morem. Zahtevati moram, da ostaneta v svojih sobah in ne hodita nikamor.«

»A njuna penzija je strašna!« je rekel Luke.

»Torej ste ju tam obiskali,« je ugotovil podpolkovnik.

»Saj ju lahko spravimo v kak boljši hotel. Prostori v hotelu »James Madison« kjer sama stanujeva, bi bili gotovo najcenejši.«

»In kdo bo plačeval?« je zagodrnjal podpolkovnik. »Denar, ki ga imata, moram zaseči, dokler ni dognano, čigav je zastavljeni prstan v resnici.«

»Plačilo bo moja skrb«, je odvrnil Lee.

Ko sta bila Lee in Luke še na policijskem ravnateljstvu, je prišla od policijskega ravnateljstva v Bristolu brzojavka.

Podpolkovniku Walkleyu, policijskemu ravnatelju Washington, D. C.

Na vašo javno prošnjo zastran sporočitve opazovanj in novic o izginulem radži sta se oglasila Abner Drury, strojni inženjer v Eddingtonu in njegova žena Gertruda. V ponedeljek ob treh zjutraj sta na povratku od smrtne postelje nekega sorodnika ustavila svoj avto ob križišču P. R. R. ter čakala, da bi newyorški spalnovozni vlak odpeljal mimo. Zadnji voz je imel razgledno ploščad in ta dva sta videla, da sede na nji tri osebe, med njimi neki moški v turbanu in dolgi halji. Druryjeva sta voljna priti v Washington, ako se jima povrnejo potni stroški. Prosim odgovora.

Michelson.«

»To potrjujejo izvedbe Morvenovih«, je rekel Luke.

»Izvrstno!« je menil Lee.

Lee je najel v hotelu »James Madison« udobno stanovanje in tja so spravili dami z njuno prtljago vred. Detektivka v civilni obleki ju je spremljala. Uradnica je bila privolila, da bo v hotelu nastopala kot spletična. Morvenovima so dovolili sprejemati v svojih prostorih obiske in rabiti telefon. Prepovedano pa jima je bilo zapuščati sobe. Podpolkovnik jima je vljudno zatrdil, da to ne bo dolgo trajalo, ker upa v prihodnjih štirinajstdvajsetih urah razjasniti vso stvar.

Lee je bil vse izvrstno uredil. Vodstvo hotela ni niti slutilo, da sta gostji pod policijskim nadzorstvom in ne smeta hoditi v mesto.

Ko se je Luke baš spravljal k počitku, je prišel Lee v njegovo sobo ter mu prinesel novico, ki jo je bila policija pravkar dobila. Zjutraj je bil podpolkovnik poslal [illegible] v New York, naj stopi v zvezo s tamkajšnjo policijo. Sporočilo se je glasilo:

»Policijski zaupniki so obvestili nadzornika Loasbyja o raznih dogodkih včerajšnjega dne, ki so v zvezi s slučajem izginulega radže. Na Market Street v New Yorku sta restoran in penzija, ki ju vodi neki John Hafiz. Tjakaj zahajajo Turki, Arabci, Indijci in Egipčani, večinoma sumljivi ljudje. Nekaj jih je sprejelo ameriška imena. Eden izmed ljudi, ki tam občujejo, se imenuje Jusuf Kelly. Tega so včeraj (v nedeljo) okrog poli treh poklicali na telefon, kjer se je razgovarjal v arabskem jeziku. Nato je odšel z doma in se ob poli petih vrnil v Hafizovo gostilno. Neki prijatelj, Indijec, znan pod imenom Savla Mortona, ga je čakal. Precej časa sta šepetala med seboj, nato je Jusuf telefoniral neki reparaturni delavnici v Bed Hooku v Brooklynu ter vprašal po nekem Benu Adamu. Slišati je bilo, kako je pozval tega človeka, naj pride, kakor hitro le more, v Hafizovo beznico. Rekel mu je tudi, da lahko zasluži lepe denarce.

Ta Ben Adam, mlad fant, ne dosti preko dvajset let, po vsem videzu takisto Indijec, je čez nekaj časa prišel. Prej ga v beznici še niso bili videli. Vsi trije so potem sedli za mizo v točilnici in razgrnili pred seboj zemljevid. Mož, ki jih je opazoval, pa ni mogel ugotoviti, kakšen zemljevid je bil. Jusuf je nato potegnil iz žepa šop bankovcev ter jih dal onima dvema vsakemu po nekaj. Nato so se razšli. Jusuf, ki je kasneje prišel k baru in tam popil več whiskyjev s sodavico, se je začel bahati. Rekel je, da ima posel, ki mu bo vrgel toliko denarja, da mu ne bo treba več delati, dokler bo živ. Kmalu se vrne v domovino in si omisli tam cel harem. Imenoval je tudi princa Vasinto, češ da je ta njegov zaščitnik. Malo pred šesto uro je odšel in se od tistih dob ni več pokazal pri Hafizu.

Iz drugega vira je policija zvedela, da je Ben Adam strojnik za motorne čolne, ki dela pri tvrdki Riordan, majhni ladjedelnici ob Erijskem zalivu. O njegovem zasebnem življenju ni tam nič znanega. Danes se ni javil na delo. Policija je tudi dognala, da živi Savel Morton v Hester Street z nekim dekletom. Od te je policija zvedela, da je prišel Savel v nedeljo popoldne domov in rekel, da ima opravilo, zaradi katerega bo moral ostati vso noč zunaj.

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

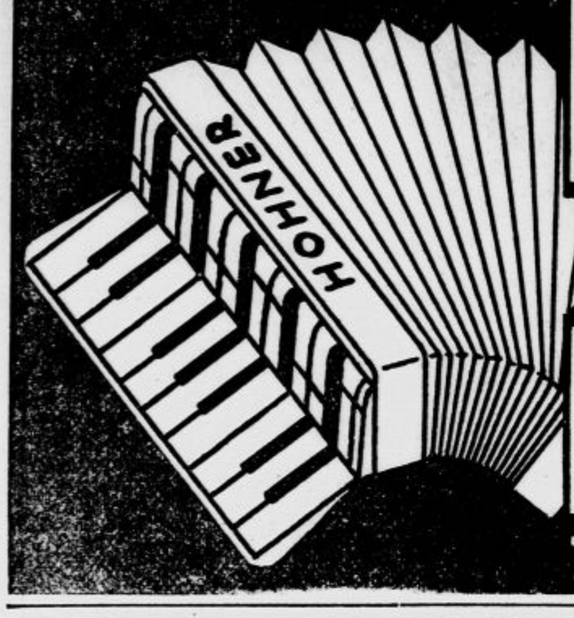

HOHNER

GENERALNO ZASTOPSTVO

SCHNEIDER

ZAGREB, NIKOLIĆEVA 10

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

Pri kašlju

REMEDIA

Guajacol

SIRUP

v tem originalnem zavitku
Dobiva se v vseh lekarnah

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
Apoteka Bahover — Ljubljana.

Körting

znamka najbolje nemške kvalitete
s 2 grands Prix, najvišjem odlikovanjem.

Ako že kupite potem najboljše Ime KÖRTING-radio — jamči kvaliteto.

GLAVNO ZASTOPSTVO:

A. BIRKE — Ljubljana — Mestni trg 9

Brezobvezno predvajanje! Vse tipe aparatov vzamemo v račun!

JUGOŠKODA

A. D.

ZAGREB. Boškovičeva 32-1

Telefon 63-06

ima serijske izdelke kot so elektromotorji. Dieselovi in plinski motorji, črpalni in razsvetljevalni agregati, kolesa za ozkotirne železnice, matični ključi, nakovala, precizno orodje, posnemalniki itd.

V STALNI ZALOGI

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE IN BREZOBVEZEN OBISK INŽENIRJA!

M·A·N

MASCHINENFABRIK AUGSBURG-NURNBERG·A·G·

DIESEL MOTORJI

stabilni in brodski

PLINSKI MOTORJI

SAUGGAS — na sesalni plin

Zahtevajte ponudbe od zastopnika!

M·A·G

ZAGREB Varšavska ul. 11

KLIŠEJE
ENO IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
ŠV. PETRA NASIP 23

ZAHVALA

Za mnogoštevilne izraze srčnega sožalja ob priliki težke izgube našega ljubega starega očeta in tasta, kakor za mnoge vence in šopke, izrekamo tem potom našo najiskrenejšo zahvalo.

Zlasti se zahvaljujemo prostovoljnemu gasilstvu in drugim društvom.

Rodbina Steudte

PTUJ, dne 3. januarja 1941.

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravljen: ***Zgodbe brez groze***
Klabund: ***Pjotr-Rasputin***
Ravljen: ***Črna vojna***
Thompson: ***Sivko***
Majerjeva: ***Rudarska balada***

Broširana knjiga: din 10.— vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“

LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ŠT. 5

Boljše brije in dalje traja . . .

Zahtevajte povsod britvico

ALCOSO

ZAHVALA

Za številne ustne in pismene izraze iskrenega sočustvovanja, ki smo jih prejeli ob bridki izgubi naše iskreno ljubljene soproge, oziroma zlate mame, hčerke in sestre, gospe

Nike Bučar, roj. Potočnik

soproge gimnazijskega profesorja v pokoju

se vsem najiskreneje zahvaljujemo. Iskrena hvala tudi vsem darovalcem krasnega cvetja in vsem, ki so blagopokojnico spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo pa smo dolžni č. g. kaplanu Pogačniku, ki je podelil rajnici tolažila svete vere, ter gospodu dr. Brandstetterju, ki je požrtvovalno takoj prihitel k njej in ji lajšal zadnje trenutke.

Sveta maša zadušnica bo v torek 7. januarja 1941 ob 7. uri v cerkvi svetega Jakoba.

Globoko žalujoče rodbine:
Prof. BUČAR, POTOČNIK
in ostalo sorodstvo

Usoda ljudi!

Znameniti grafolog F. T. Karmah se je odločil izdelati Vam horoskop. Njegova priznana sposobnost videti prihodnjost v življenju drugih ljudi, meji na čudovitost. Grafolog F. T. Karmah Vam pove po resnici vso Vašo usodo, kdaj lahko dosežete uspeh ali najdete srečo tako v pogledu ljubezni, trgovine, loterije itd.

Njegov popis minulih, sedanjih in bodočih dogodkov vzbudi Vaše začudenje in presenečenje. Ne bodite otožni, ne jadikujte, kajti vse se o pravem času obrne na bolje.

Sporočite mi Vaš naslov in povem Vam o Vaši bodočnosti, sedanjosti in preteklosti več nego bi smatrali za zmožno. Kupci knjige »Naš život in okultne tajne« dobijo vse gori omenjeno brezplačno. Pošljite še danes natančen naslov in rojstne podatke ter v naprej 30.— din za knjigo »Naš život in okultne tajne« na čekovni račun 17455, na točno in stalno adreso:

F. T. Karmah, Žalec

Od Morave do Save
od Dunava do Drave
proti kašlju vzemi

Karamele Rave

Zavojček din 5.— v lekarnah.

Posteljno perje

po din 10.—, kemično očiščeno din 14.—, čehano in kemično očiščeno din 29.— 39.—, 60.—. Belo in sivo gosje perje in puh dobite najugodnejše pri »LUNA« — MARIBOR — samo Glavni trg 24-a. VZORCI BREZPLAČNO!

ZAHVALA

Vsem, ki so predragega mi soproga in predobrega atka, gospoda

Rudolfa Pečjaka

ravnatelja II. deške meščanske šole v Ljubljani

spremljali k preranemu grobu, vsem, ki so nas ustno ali pismeno tolažili in z nami sočustvovali ter darovali toliko krasnega cvetja, gg. pevcem za ganljive žalostinke, vsem cenj. stanovskim tovarišem in tovarišicam bodi izrečena najtoplejša zahvala.. Prav vsem Bog povrni.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1941.

Žalujoča soproga ANA roj. KAMENŠEK
z otroci

KUPIMO vsako množino domačih surovih svinjskih kož,

katere plačamo: I. vrste po ceni din 26.— in II. vrste po ceni din 23.— za kg. — PREVZEM NA LICU MESTA. — Ponudbe na ogl. odd. pod »Tovarno usnja«.

Ljudska samopomoč v Mariboru

ZAVAROVALNA ZADRUGA z o. j.

je z dovoljenjem (koncesijo) trgovskega ministrstva v Beogradu z dne 16. decembra 1940.

prava domača zavarovalnica za življenjsko zavarovanje

»Ljudska samopomoč« zavaruje po vsej državi vse zdrave osebe:

1) **za posmrtno zavarovanje** v starosti od 16. do 80. leta.
2) **za posmrtno zavarovanje** s skrajšanim plačevanjem mesečnih prispevkov od 16. do 65. leta.
3) **za doživetje in smrt** v starosti od 16. do 60. leta.
4) **za dote** od 1. do 16. leta.

Ako še niste član Ljudske samopomoči, zahtevajte naše nove tarife in zavarovalne pogoje **brezplačno in brezobvezno.**

Za vsak kraj Jugoslavije se sprejmejo zanesljivi in ugledni zaupniki.

KDO SE ZAVARUJE — SHRANJUJE!

VESTNEGA IN SPOSOBNEGA **STROJNEGA ali ELEKTROSTROJNEGA dipl. TEHNIKA**

(z maturo na tehniški srednji šoli) IŠČE rudarsko podjetje v Sloveniji. Prednost imajo oni z dobro prakso in zlasti oni, ki dobro obvladajo rudniške stroje in električne naprave. Izvzeti niso tudi sposobni prakt. tehniki (z delovodsko šolo). — Prošnje s kratkim življenjepisom, z navedbo zahtevane plače in podatki o dosedanji službi je poslati na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Sposoben tehnik«.

Cenjenemu občinstvu
v Mostah, na Kodeljevem, v Zeleni jami in Udmatu
naznanjam,
DA OTVARJAM z današnjim dnem v novo preurejenih prostorih moderno opremljen

FOTOGRAFSKI ATELJE

v Društveni ul. 34 (bivša trgovina Janc) Ljubljana-Moste

Ker želim ustreči strankam istotako kot dobro vpeljana tvrdka, prosim občinstvo, da se posluži izključno mojega ateljeja ob delavnikih dopoldne od 8.—12. popoldne od 2.—7., ob nedeljah in praznikih dopoldne od 8.—12., popoldne od 2. do pol 5. ure. — Za fotografiranje izven delovnega časa naj javi stranka tvrdki ob rednih delovnih urah. — Se priporoča za naklonjenost

fotograf KOCMUR MARJAN, Ljubljana-Moste, Društvena 34

Občina Ljubljana
Mestn. pogrebn. zavod

Brez posebnega obvestila

†

V svojem imenu in v imenu sorodstva in svaštva naznanjava prežalostno vest, da nama je nadvse ljubljena, predobra soproga, odnosno mama, gospa

Marija Dolenc

roj. SCHNERCH

dne 3. januarja 1941 zvečer, spravljena z Bogom, umrla.

Pogreb bo v nedeljo, 5. januarja 1941, ob pol štirih popoldne z žal, kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

Nepozabno pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 4. januarja 1941.

Prof. dr. Metod Dolenc,
soprog.
Mag. pharm. Marija Dolenc,
hčerka.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.